

การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา
และบริเวณรอบนอกเกาะเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สารนิพนธ์
ของ
ณัฐภูมิ ไรจนทัต

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว
เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

เมษายน 2551

การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา
และบริเวณรอบนอกเกาะเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สารนิพนธ์
ของ
ณัฐภูมิ ไรจนทัด

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว
เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

เมษายน 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา
และบริเวณรอบนอกเกาะเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บทคัดย่อ
ของ
ณัฐวุฒิ ไรจน์ทัต

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว
เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

เมษายน 2551

ณัฐวุฒิ โรจนทัต. (2551). การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมือง

พระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอกเกาะเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. สารนิพนธ์
วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: ผู้ช่วย
ศาสตราจารย์ สาวิตรี พิสนุพงศ์.

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมือง
พระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอกเกาะเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยเน้นการวิจัยเชิง
ปริมาณเป็นหลัก ด้วยการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม ได้แก่ ประชาชนทั่วไปที่พัก
อาศัยอยู่ภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่
เกี่ยวข้อง และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว มีผู้ให้ความคิดเห็นทั้งสิ้น 250 คน
ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในเรื่องการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง
นิเวศในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอกเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา อาจช่วยในการทำแผนด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ต่อไป ผล
การศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีภูมิลำเนาอยู่
ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม มีความเห็นตรงกันว่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
เป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมพร้อมแก่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญทาง
ประวัติศาสตร์ ได้รับการยกย่องเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม แต่ยังขาดการบริหารจัดการด้านการ
ท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยได้เสนอแผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา ซึ่งประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ 3 ประเด็น ได้แก่ ด้านการบริหาร
จัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการพัฒนาบุคลากร การบริการ การตลาด และด้านพัฒนา
ทรัพยากรการท่องเที่ยว วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน การ
ปลูกจิตสำนึกและให้ความรู้แก่ประชาชน นักท่องเที่ยวชาวไทยและผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว ในการ
อนุรักษ์สภาพแวดล้อม โบราณสถาน วัฒนธรรมและประเพณีอันทรงคุณค่าของจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา

THE ECOTOURISM DEVELOPMENT PLANNING FOR AYUTTHAYA ISLAND AND
SURROUNDING AREAS IN PRA NAKORN SI AYUTTHAYA PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
NATHAWUT ROJANATHAT

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Science in Ecotourism Planning and Management
at Srinakharinwirot University

April 2008

Nathawut Rojanathat. (2008). *The Ecotourism Development Planning for Ayutthaya Island and Surrounding Areas in Pra Nakorn Si Ayutthaya*. Master thesis, M.Sc. (Ecotourism Planning and Management). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Asst. Prof. Sawitri Phisanuphong.

The objective of this quantitative research is to set the plan in order to develop the eco-tourism in the city of Ayutthaya. There were 4 of experimental groups-people who lived in the city of Ayutthaya, Thai tourists, government officials and tourism manufacture. The total number of sample was 250.

The suggestions and the opinions of the sample both in the city of Ayutthaya and out of the city of Ayutthaya can help to make tourism plan of Ayutthaya province. From the research founded that most of the sample were female. Most of them were under graduated and were born in Ayutthaya.

This research was based on the frequency, percentage and standard variation. Content analysis was used for qualitative data.

The results revealed that four of sample groups agreed Ayutthaya province suit for cultural tourism development. It was also campaigned as World Heritage. On the other hand, the disadvantage was the lack of efficient management.

The researcher suggested the three factors of sustaining development of eco-tourism in Ayutthaya province, firstly, the eco-tourism management, secondly, the staff development, service mind and marketing, thirdly, the development of tourism resources, culture and local intellectual. The participation and the awareness of the people in Ayutthaya province, the awareness of environmental concern, the ancient remains, cultures and customs of the tourists and the manufactures lead to the achievement.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมือง
พระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอกเกาะเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของ ณัฐวุฒิ ไรจน์ทัต
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาวิตรี พิสนพงศ์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(รองศาสตราจารย์สุภาพร สุกสีเหลือง)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาวิตรี พิสนพงศ์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(รองศาสตราจารย์สุภาพร สุกสีเหลือง)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ดร.นลินา ประไพรัชสิทธิ์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความเมตตากรุณาอย่างยิ่งจาก
รองศาสตราจารย์สุภาพร สุกสีเหลือง ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ดร.นลินา ประไพ
รักษาสีทธิ์ รองประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์สาวิตรี พิณพวงศ์ ที่
ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้ทุ่มเทและเสียสละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ยิ่ง
ในการศึกษาวิจัยทุกขั้นตอน ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น อีกทั้งยังทำให้ผู้วิจัยได้รับ
ประสบการณ์ในการทำงานวิจัยและกระบวนการคิดต่าง ๆ ที่มีคุณค่ายิ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและแบบ
สัมภาษณ์เป็นอย่างดี

สุดท้ายขอขอบคุณ เพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ทุกท่าน ทั้งในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และที่
ทำงาน อีกมากมายที่ไม่สามารถระบุนามได้ทั้งหมด ที่เป็นกำลังใจและให้คำแนะนำในการทำวิจัยครั้งนี้
จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ความดีอันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศให้กับบิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มี
พระคุณทุกท่าน ที่มีส่วนในการให้ความรู้และเป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา

ณัฐวุฒิ โรจนทัต

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
สมมติฐานในการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
วิวัฒนาการของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทย.....	9
ทฤษฎีและแนวคิดด้านการท่องเที่ยว.....	10
ทฤษฎีและแนวคิดด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	13
ทฤษฎีและแนวคิดด้านการวางแผน.....	21
แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประจำปีงบประมาณ 2547-2550.....	27
แผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประจำปีงบประมาณ 2547 – 2550.....	33
แผนแม่บทอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา.....	34
สภาพพื้นที่ศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	65
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	71
กำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	71
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	75
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	77

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถามสำหรับประชาชน.....	83
ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว.....	99
ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถามสำหรับบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	110
ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย.....	123
การวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	140
- การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT analysis).....	141
- การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision)	147
- การกำหนดพันธกิจ (Mission).....	148
- การกำหนดเป้าประสงค์หลัก (Goal).....	148
- การจัดทำแผนกลยุทธ์ (Strategic Plan).....	149
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	169
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	169
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	170
สรุปผลการวิจัย.....	172
อภิปรายผล.....	187
ข้อเสนอแนะ.....	196
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	199
บรรณานุกรม.....	200
ภาคผนวก.....	205

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	240

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 การวิเคราะห์ SWOT Analysis ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	28
2 ประเด็นยุทธศาสตร์และยุทธศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	29
3 งบประมาณตามยุทธศาสตร์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	32
4 สถิติทางการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	40
5 จำนวนประชากรในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา.....	73
6 จำนวนผู้เยี่ยมเยือนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปี 2547.....	75
7 ตารางสำเร็จรูปการสุ่มตัวอย่างของ Yamane (1960:1088 – 1089).....	80
8 แสดงความประทับใจของประชาชนต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวในเขตเกาะเมืองและ บริเวณรอบเกาะเมือง.....	88
9 แสดงระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสถานะและสภาพแวดล้อมด้านการ ท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดทำเป็น SWOT.....	91
10 แสดงระดับความคิดเห็นของประชาชนเรื่อง การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	93
11 แสดงความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว.....	103
12 แสดงระดับความคิดเห็นด้าน SWOT ของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว.....	105
13 แสดงระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวด้านการส่งเสริมและ พัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด.....	107
14 แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ SWOT ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาของ บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	114
15 แสดงระดับความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวของบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง.....	116
16 แสดงวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาของ บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	118
17 แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในเขตเกาะเมือง และ บริเวณรอบนอกเกาะเมืองของนักท่องเที่ยวชาวไทย.....	127
18 แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานะและสภาพแวดล้อมด้านการท่องเที่ยวของ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดทำเป็น SWOT ของนักท่องเที่ยวชาวไทย.....	130

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
19 แสดงระดับความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาของ นักท่องเที่ยวชาวไทย.....	132
20 แสดงระดับความคิดเห็นเรื่อง การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ นักท่องเที่ยวชาวไทย.....	134
21 สรุปผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคจากแบบสอบถาม และ แผนยุทธศาสตร์จังหวัด.....	142
22 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของจังหวัด พระนครศรีอยุธยาด้านการท่องเที่ยว.....	146
23 ตัวอย่างโครงการภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ แผนแม่บทอุทยานประวัติศาสตร์และ กลยุทธ์การพัฒนาต่าง ๆ.....	153

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.....	16
2 ตราประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	36
3 แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	38
4 แผนที่ตัวเมืองพระนครศรีอยุธยา.....	48
5 แสดงสถานที่เก็บข้อมูล 4 กลุ่มตัวอย่าง.....	72
6 แสดงเพศของกลุ่มตัวอย่างประชาชน.....	84
7 แสดงอายุของกลุ่มตัวอย่างประชาชน.....	84
8 แสดงระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างประชาชน.....	85
9 แสดงรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างประชาชน.....	85
10 แสดงอาชีพของกลุ่มตัวอย่างประชาชน.....	86
11 แสดงลักษณะการมาท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างประชาชน.....	86
12 แสดงภูมิสำเนาของกลุ่มตัวอย่างประชาชน.....	86
13 แสดงเพศของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว.....	99
14 แสดงอายุของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว.....	100
15 แสดงระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว.....	100
16 แสดงรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว.....	101
17 แสดงภูมิสำเนาของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว.....	101
18 แสดงธุรกิจของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว.....	102
19 แสดงเพศของบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	110
20 แสดงอายุของบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	111
21 แสดงระดับการศึกษาของบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	111
22 แสดงรายได้ต่อเดือนของบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	112
23 แสดงเพศของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย	123
24 แสดงอายุของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย.....	123
25 แสดงระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย.....	124
26 แสดงรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย.....	124

ภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
27 แสดงอาชีพของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย.....	125
28 แสดงลักษณะการมาท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย.....	125
29 แสดงภูมิสำเนาของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย.....	126

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันนานาประเทศได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยว ในฐานะที่เป็นอุตสาหกรรมด้านบริการ ที่สามารถสร้างงานและนำรายได้เข้าสู่ประเทศอย่างมหาศาล สำหรับประเทศไทยการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติ ซึ่งการท่องเที่ยวสามารถกระจายรายได้สู่ชุมชนและนำเงินตราจากต่างประเทศ องค์การการท่องเที่ยวโลก WTO (2001: unpagged) กล่าวว่าประเทศไทยประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยจึงเป็นอันดับหนึ่งในการนำเงินตราต่างประเทศด้วยรายได้ถึง 7.664 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกกว่า 6.952 ล้านคนในปี 1995

ด้วยเหตุนี้จึงมีการกำหนดนโยบายโดยระบุวัตถุประสงค์และแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ในยุทธศาสตร์ของชาติด้านการเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย กล่าวคือ “พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มการกระจายรายได้สู่ชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ และพัฒนาธุรกิจบริการให้มีศักยภาพใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ซึ่งรวมถึง วิถีชีวิต สภาพแวดล้อม ศิลปะ วัฒนธรรมพื้นบ้าน ตลอดจนการส่งเสริมไทยเที่ยวไทยและประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน” พร้อมทั้งตั้งเป้าหมาย ที่จะให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชีย (Tourism Capital of Asia) ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ (Quality Tourism Destination) ภายในปี 2551 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2548: ออนไลน์)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่ง ที่มีบทบาทในการช่วยอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญและคำนึงถึงศักยภาพสถานที่ท่องเที่ยวต่อการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการลดภาระต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังส่งเสริมกิจกรรมธรรมชาติศึกษาและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ช่วยสร้างงานสร้างรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น เมื่อประชาชนในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวก็จะช่วยลดความต้องการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการดำรงชีพ ในขณะเดียวกันท้องถิ่นสามารถนำรายได้ส่วนหนึ่งมาใช้ในโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งกำลังประสบปัญหาข้อจำกัดด้านงบประมาณ ด้วยเหตุผลดังกล่าวการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจ

การท่องเที่ยว และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสามารถดำเนินควบคู่กันไปได้ หรืออาจกล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบหนึ่งของการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development)

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เดิมเป็นราชธานี ที่มีความเจริญรุ่งเรืองยาวนานติดต่อกันมาถึง 417 ปี มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลายสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน โดยได้มีการติดต่อค้าขาย และสร้างสัมพันธไมตรีกับชาวต่างชาติทั้งจีน ญี่ปุ่น ฮอลันดา โปรตุเกส มาแต่ครั้งโบราณ หลังสิ้นสุดยุคการปกครองในสมัยกรุงศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ถูกเปลี่ยนบทบาทจากเมืองหลวงศูนย์กลางแห่งความเจริญทางอารยธรรม สู่การเป็นนครเมืองเก่าเป็นแหล่งโบราณสถาน สำคัญที่แสดงถึงความรุ่งเรืองในอดีต

ด้วยที่ตั้งของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ใกล้กรุงเทพฯ ทำให้ได้รับอิทธิพลและความเจริญเติบโตจากสังคมเมืองทำให้วิถีชีวิตส่วนหนึ่งของคนในพื้นที่เปลี่ยนไปจากเดิม ซึ่งมีวิถีชีวิตที่ผสมผสานกันระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท นอกจากนี้จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีศักยภาพการพัฒนาทั้งด้าน การเกษตร การท่องเที่ยว อุตสาหกรรม ปัจจุบันการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยเฉพาะในเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอกเกาะ ซึ่งเป็นเขตที่มีโบราณสถานที่สำคัญของชาติมากมายหลายแห่ง อาทิเช่น วัดพระศรีสรรเพชญ์ วัดมหาธาตุ วัดราชบูรณะ ฯลฯ เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายและได้รับความนิยมทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เมื่อการท่องเที่ยวเจริญเติบโตมากขึ้น ความสนใจที่จะลงทุนเพื่อเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน โดยละเลยที่จะลงทุนเพื่อดูแลสิ่งแวดล้อมและศิลปกรรม ทำให้สิ่งแวดล้อมถูกทำลายลงอย่างช้า ๆ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สวยงามนี้ เมื่อถูกทำลายจนเสื่อมโทรมหรือสูญสิ้นไปแล้วก็ยากที่จะฟื้นฟูให้สมบูรณ์เหมือนเดิม เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้าไปเป็นจำนวนมาก ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็จะถูกทำให้เสื่อมโทรมลง ซึ่งสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมลงนี้จะก่อให้เกิดผลลบต่อการท่องเที่ยว มลพิษต่าง ๆ การรुक้าของสิ่งปลูกสร้างเพื่อผลประโยชน์เชิงพาณิชย์ หรือแม้แต่การทำลายเพื่อความสนุกหรือไม่ตั้งใจต่างเป็นปัญหาสำคัญ ซึ่งประเด็นเหล่านี้ป้องกันและแก้ไขได้ หากมีการวางแผนที่ดี มีการติดตามสภาพเพื่อตรวจภาวะความวิกฤติ และมีการบริหารจัดการที่เหมาะสม

ดังนั้นจึงควรมีการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอกเกาะ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ที่ได้กำหนดกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการภายใต้วาระ

แห่งชาติเพื่อ “การท่องเที่ยวยั่งยืน” ซึ่งสอดคล้องกับการวางแผนกลยุทธ์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนี้

1. กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการบริหารการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจะต้องให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้บริหารท้องถิ่น ในการวางแผนและจัดการการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานเป็นที่พึงพอใจของนักท่องเที่ยวและสามารถอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวไว้ได้ในระยะยาวในเวลาเดียวกัน โดยกำหนดมาตรการภายใต้กลยุทธ์ คือ การจัดทำแผนนำร่องด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับท้องถิ่น

2. กลยุทธ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เนื่องจากกิจกรรมการท่องเที่ยวหลายประเภทก่อให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมต่อการท่องเที่ยวทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ดังนั้น จำเป็นต้องมีมาตรการที่เข้มงวดและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยจะต้องมีการควบคุมผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวสำหรับจังหวัดที่ต้องการกลยุทธ์เชิงรุกด้านกายภาพเพื่อขยายสาขารูปโภค โดยจังหวัดที่อยู่ในอันดับ 1 ในภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กาญจนบุรี และเพชรบุรี โดยมีมาตรการในการจัดทำแผนจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสำหรับเขตบริการและนันทนาการในเขตอนุรักษ์ให้ชัดเจน (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2544: 12-14)

อนึ่งผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานในบริษัทเอกชนในด้านการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นผู้วางแผนงานและพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อนำเสนอต่อนักท่องเที่ยว ได้ตระหนักถึงความสำคัญของสถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้น จึงเลือกทำการศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำแผนพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังว่า ผลการวิจัยจะเป็นส่วนหนึ่งของแผนการพัฒนาจังหวัด อันจะเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว และเป็นวิธีการเชื่อมต่อการดำเนินการตามแผนแม่บทนครประวัติศาสตร์จะเป็นส่วนในการช่วยพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในเรื่องการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น ชาวราชการ ผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอกเกาะ

3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในเขตเกาะเมือง พระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอกเกาะ

4. เพื่อนำผลการศึกษามาเสนอตัวอย่างแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา และบริเวณรอบนอกเกาะ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

ความสำคัญของการวิจัย

เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอกเกาะเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เพื่อได้แผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอกเกาะ ซึ่งสามารถนำมาปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จของแผนพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว และเป็นวิธีการเชื่อมต่อการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของผู้บริหารหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายและการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
4. สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะใช้ในการทำงานวิจัยเชิงพัฒนา หรือการประเมินแผนเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอนาคต
5. เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลการวิจัยให้องค์กรและหน่วยงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและการวางแผนพัฒนา

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้เลือกประชากรที่ใช้ในการวิจัย 4 กลุ่ม ได้แก่ ประชาชนในท้องถิ่น ข้าราชการ ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในบริเวณเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอกเกาะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการเก็บกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ตามกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่างประชาชนท้องถิ่น คือ กลุ่มตัวอย่างของประชาชนผู้ที่อยู่อาศัยในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มตัวอย่างข้าราชการ คือ ผู้ปฏิบัติงานในส่วนงานราชการด้านการวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัด ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล

กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการ คือ หอการค้าจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้ประกอบการด้านการให้บริการการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้ประกอบการด้านที่พักแรม ผู้ประกอบการด้านร้านอาหาร ผู้ประกอบการด้านการให้บริการจัดกิจกรรมต่างๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

นักท่องเที่ยว คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังแหล่งสถานที่ท่องเที่ยว ในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอกเกาะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ขอบเขตทางด้านพื้นที่

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาเฉพาะพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและมีศักยภาพสูง (เป็นที่รู้จักโดยทั่วไปและมีนักท่องเที่ยวเข้าชมอย่างต่อเนื่อง) ในเขตเกาะเมืองและบริเวณรอบนอกเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการวางแผน ด้านการท่องเที่ยวในเขตเกาะเมืองและบริเวณรอบนอกเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา

นิยามศัพท์เฉพาะ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (เดิมเรียกว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ Ecotourism) คือ การเดินทางท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ การท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เข้าไปเยี่ยมชมทรัพยากรธรรมชาติและชุมชน ซึ่งเป็นการประสานผลประโยชน์กันทั้งสองฝ่าย การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนคือ การท่องเที่ยวที่มีความต่อเนื่องระยะยาวและมีความสมดุลระหว่างรายได้ของชุมชนท้องถิ่น และความสุขหรือประสบการณ์อันดีที่นักท่องเที่ยวได้รับ

การวิเคราะห์ SWOT คือ ระบบแนวคิดทางการวิเคราะห์ สิ่งเกี่ยวข้อง 4 ประการ คือ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัดหรืออุปสรรคต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นและเกี่ยวข้องหรือมีอิทธิพลต่อการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด

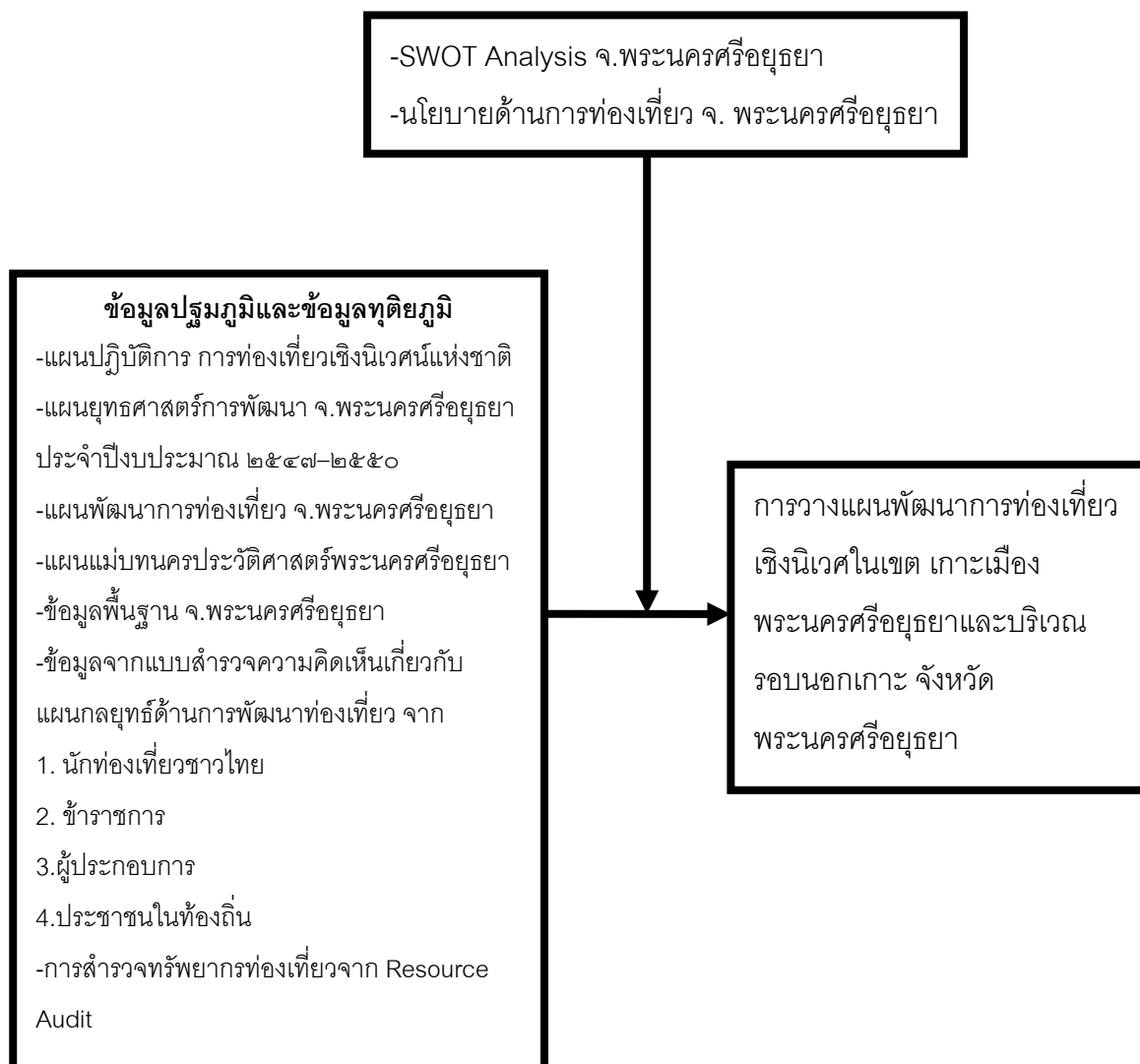
วิสัยทัศน์ (Vision) คือ สิ่งที่เราคาดหวังหรืออยากจะเป็นในอนาคต (Vision is a future Scenario) เพื่อขึ้นหรือประกาศทิศทางให้มีความเข้าใจร่วมกัน เพื่อกระตุ้นให้เกิดความพยายามในการดำเนินการ

การวางแผน คือ การกำหนดแนวความคิด วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องภายใต้นโยบายหลัก

แหล่งท่องเที่ยวในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา คือ สถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรมของไทยซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในบริเวณเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา

แหล่งท่องเที่ยวในบริเวณรอบนอกเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา คือ สถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรมของไทยซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในบริเวณรอบนอกเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. ประชาชนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา องค์การภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัด
2. แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้รับการวางแผนในด้านการพัฒนาด้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้น
3. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของบริเวณเกาะเมืองและรอบนอกเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา สามารถนำไปใช้ให้เกิดกระบวนการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็นหัวข้อต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. วิวัฒนาการของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทย
2. ทฤษฎีและแนวคิดด้านการท่องเที่ยว
3. ทฤษฎีและแนวคิดด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
4. ทฤษฎีและแนวคิดด้านการวางแผน
5. สภาพพื้นที่ศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. วิวัฒนาการของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทย

วิวัฒนาการของการท่องเที่ยวในประเทศไทยเริ่มดำเนินการเป็นกิจกรรมของมวลชนเมื่อประมาณ 50-60 ปีที่ผ่านมา โดยมีการคมนาคมขนส่งทางบกทั้งและทางน้ำที่เชื่อมต่อกันต่าง ๆ ของประเทศไทย ในอดีตการท่องเที่ยวนับเป็นกิจกรรมเฉพาะสำหรับผู้ที่มีสถานบรรดาศักดิ์ เช่น เจ้ากรมและเสนาบดีที่ออกไปตรวจราชการโดยถือโอกาสพักผ่อนหย่อนใจไปด้วย หรือสำหรับผู้ที่มีความจำเป็นในการเดินทางท่องเที่ยวด้วยเหตุผลต่าง ๆ กันเช่นอาจจะมีเหตุฉุกเฉินในการค้า การเมือง การทูต และการศาสนา

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ถือได้ว่าเป็นยุคของการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง ด้วยพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ไทยพระองค์แรกที่ประทับแรมในโรงแรม เมื่อครั้งเสด็จประพาสยุโรป โดยสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพได้ทรงบรรยายถึงรายละเอียดต่างของการเสด็จประพาสยุโรป ลงในพระราชนิพนธ์เรื่อง ไกลบ้าน เป็นต้น

กระทั่งปี พ.ศ.2492 รัฐบาลไทยมีการติดต่อการค้า และความสัมพันธ์กับต่างประเทศมากขึ้น จึงให้ความสำคัญของการพัฒนาท่องเที่ยว โดยมอบหมายให้กรมโฆษณา รับโอนมาจากกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม (ที่ตั้งกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวขึ้น โดยพระบรมวงศ์เธอ กรมกำแพงเพชร อัครโยธิน เมื่อปี พ.ศ. 2467) แล้วเปลี่ยนชื่อเป็น “สำนักงานการท่องเที่ยว” และในปี พ.ศ. 2502 ได้ตั้ง

เป็นองค์การอิสระ เรียกชื่อว่า “องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย” มีชื่อย่อว่า “อ.ส.ท.” ต่อมาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ขยายตัวอย่างกว้างขวางรวดเร็ว จำเป็นต้องปรับปรุงอำนาจหน้าที่ขององค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยให้มีขอบเขตการปฏิบัติ งานกว้างขวางยิ่งขึ้น ทั้งในด้านการพัฒนาอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว และการส่งเสริมการเผยแพร่ จึงได้มีการนำเสนอร่างพระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และร่างพระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเท่านั้นที่ผ่านการพิจารณาจากสภานิติบัญญัติ และประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ เล่มที่ 96 ตอนที่ 72 วันที่ 4 พฤษภาคม 2522 จัดตั้ง “การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย” ขึ้น มีชื่อย่อว่า “ท.ท.ท.” (กุลวรา สุวรรณพิมล.2548: 21-25)

ปัจจุบันการกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวโดยรัฐบาลและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีส่วนสำคัญที่ต้องคำนึงถึง 3 ประการ คือ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การปรับปรุงการบริหารจัดการภายในประเทศ และการพัฒนาบุคลากร ซึ่งต้องเร่งพัฒนาทั้ง 3 ปัจจัยไปพร้อมกัน ควบคู่ไปกับการทำตลาดของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กองกฤษฎีการ (2550) ประธานสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กล่าวว่า ทิศทางการท่องเที่ยวไทยในปี 2550 นี้ จะมีคู่แข่งที่เข้ามามีส่วนแบ่งทางการตลาดเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ จีน มาเลเซีย เกาหลี และเวียดนาม ดังนั้นรัฐบาลควรหันมาเร่งพัฒนาการท่องเที่ยวไทย โดยเริ่มหันมาเปิดตลาดในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโลก เนื่องจากไทยมีศักยภาพสูงด้านการท่องเที่ยวอยู่แล้ว

2. ทฤษฎีและแนวคิดด้านการท่องเที่ยว

2.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งกระทำเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจกรงานประจำ และเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองในการเรียนรู้สิ่งใหม่ โดยผู้วิจัยได้รวบรวมและสรุปได้ดังนี้

ปรีชา แดงโรจน์ (2544: 29-30) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวคือ กิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งกระทำเพื่อผ่อนคลาย โดยเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยไม่คำนึงว่าระยะทางนั้นจะใกล้หรือไกล และการเดินทางนั้นจะมีการค้างแรมหรือไม่ ซึ่งจุดมุ่งหมายของการเดินทางเพื่อการ

ท่องเที่ยวมิใช่เพื่อการประกอบอาชีพและไปอยู่ประจำ แต่เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่างดังต่อไปนี้

1. เพื่อพักผ่อนในวันหยุด
2. เพื่อวัฒนธรรมหรือศาสนา
3. เพื่อการศึกษา
4. เพื่อการกีฬาและบันเทิง
5. เพื่อชมประวัติศาสตร์และความสนใจพิเศษ
6. เพื่องานอดิเรก
7. เพื่อเยี่ยมเยียนญาติมิตร
8. เพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ
9. เพื่อเข้าร่วมประชุมหรือสัมมนา

เสรี วังสไพจิตร (2534: 12) ได้ให้นิยามความหมายของการท่องเที่ยว คือ ผลรวมของปรากฏการณ์และความสัมพันธ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาจากปฏิสัมพันธ์ หรือการกระทำต่อกันและกันของนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ ชุมชนและรัฐบาลในกระบวนการสร้างความดึงดูดใจและการต้อนรับนักท่องเที่ยวตลอดจนผู้มาเยือน

ประเสริฐ วิทยารัฐ (2530 : 3) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นสินค้าที่มีความแตกต่างจากสินค้าอื่นคือ ผู้ซื้อหรือนักท่องเที่ยวต้องมาหาสินค้าด้วยตนเองแทนที่สินค้าจะไปหาผู้ซื้อ สำหรับตัวสินค้าก็มีความแตกต่างจากสินค้าทั่วไปคือ ผู้ซื้อไม่สามารถเก็บสินค้าไว้เป็นสมบัติได้ แต่ผู้ซื้อจะได้รับความรื่นรมย์ ความพึงพอใจ ความแปลกใหม่ ประเทืองปัญญา พักผ่อน สบายสบาย ความคุ้มค่าของผู้ซื้อจึงอยู่ที่ความรู้สึกพึงพอใจ ประทับใจและมีการบอกเล่าถึงความประทับใจแก่ผู้อื่นเพื่อชักชวนให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว

องค์การสหประชาชาติ (1994: unpagged) ยังได้แบ่งการท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภทตามสถิติของการท่องเที่ยว คือ การท่องเที่ยวในประเทศ หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในประเทศของผู้ที่มีถิ่นพำนักอยู่ในประเทศนั้น ๆ การท่องเที่ยวขาเข้า หมายถึง การเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของผู้ที่ไม่ได้มีถิ่นพำนักในประเทศนั้น ๆ และการท่องเที่ยวขาออก หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวของบุคคลออกจากประเทศที่เป็นถิ่นพำนักของตนไปยังประเทศอื่น

2.2 ความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีบทบาทสูงยิ่งในการนำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้อันดับหนึ่ง เมื่อเทียบกับสินค้าส่งออกอื่น ๆ การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคม

ปรีชา แดงโรจน์ (2544: 30-31) ในภาวะปัจจุบัน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจทั่วโลก และมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ นำรายได้เข้าสู่ประเทศ ส่งเสริมการสร้างงานให้ประชาชน นอกจากนี้สิ่งที่กล่าวมาในเบื้องต้นแล้วนั้น การท่องเที่ยว มีคุณประโยชน์ต่อการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ประเทศให้เป็นที่รู้จักในนานาชาติ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ

มิลล์ (Mill. 1990 : 17) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นลักษณะของกิจกรรมซึ่งจัดให้นักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามนักวิชาการด้านการท่องเที่ยวก็ยอมรับว่า การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการ ทั้งนี้เพราะการท่องเที่ยวเกี่ยวข้องกับการผลิต การบริโภค การกระจายผลผลิตสินค้าในระบบอุตสาหกรรมโรงงาน ผลผลิตหรือสินค้าที่มีตัวตนสามารถสัมผัสได้ แต่สินค้าที่เกิดจากอุตสาหกรรมบริการนั้นผลผลิตจะไม่มีตัวตน ไม่สามารถสัมผัสได้ ผลผลิตคือ การบริการ ซึ่งสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคหรือแขกให้เกิดความพึงพอใจมากที่สุด

2.3 แนวคิดด้านองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวเป็นจุดที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งต้องประกอบด้วยองค์ประกอบหลาย ๆ อย่างผสมผสานกัน

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542 : 14-15) กล่าวโดยสรุปว่า การที่จะให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชม ทรัพยากรใด ๆ ก็ตาม ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 3 ประการคือ

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวจะต้องมีสิ่งดึงดูดใจ เช่น ความสวยงามของธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน สถานที่ทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น
2. ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น มีบริการอำนวยความสะดวก น้ำประปา ไฟฟ้า การสื่อสาร การขนส่ง ที่พักแรม อาหาร นันทนาการ จำหน่ายสินค้าที่ระลึก เป็นต้น

3. ทรัพยากรท่องเที่ยวจะต้องมีเส้นทางคมนาคมเข้าถึง เป็นปัจจัยสำคัญของ
ทรัพยากรท่องเที่ยวที่ต้องมีเส้นทางหรือโครงข่ายคมนาคมที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
ตลอดจน สามารถเชื่อมโยงกันระหว่างแหล่งท่องเที่ยวกับบริเวณใกล้เคียง

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพต้องประกอบด้วย
องค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ องค์ประกอบด้านสิ่งดึงดูดใจ องค์ประกอบด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และองค์ประกอบด้านการคมนาคมขนส่งที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ รวมทั้ง ความมี
มิตรไมตรีของเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ ด้วยเพื่อช่วยสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวสามารถ เดินทาง
ท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบายและมีความสุข

3. ทฤษฎีและแนวคิดด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ยูวดี นิรัตน์ตระกุล (2538 : 50-57) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มาจากภาษาอังกฤษว่า
“Ecotourism” ซึ่งเป็นคำผสมกันระหว่างคำว่า Ecology หรือนิเวศวิทยากับคำว่า Tourism หรือ การ
ท่องเที่ยว นิยามและความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้มีการกำหนดขึ้นจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคล
ต่าง ๆ ดังนี้ Hector Ceballos-Lascurain (1990) แห่งสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (International
union for the Conservation of Nature Resources-IUCN) ซึ่งกล่าวได้ว่า เป็นบุคคลแรกที่กำหนด
ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไป
ยังแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืช
พรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเหล่านั้น

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544 : 2) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศหมายถึงการ
ท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่
เกี่ยวเนื่องกับระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่
เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบ
นิเวศอย่างยั่งยืน

ภราเดช พยัสมวิเชียร (2537 : 29) ได้ให้นิยามว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ พยายามให้เกิดผลกระทบในเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม และธรรมชาติกับชุมชนท้องถิ่นหรือสังคมที่ตนเองเข้าไปอยู่

พยอม ธรรมบุตร (2541 : 44) กล่าวถึงหลักการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยึดหลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรด้านวัฒนธรรม การวางแผน การพัฒนา และการจัดการการท่องเที่ยวทุกรูปแบบ จำเป็นต้องนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน การให้การศึกษาและการสื่อความหมายแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อสร้างความสำนึกและห่วงใยในธรรมชาติ หัวใจของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อยู่ที่การมอบอำนาจให้กับชุมชนในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง และการท่องเที่ยวควรก่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม นักท่องเที่ยวควรได้รับความพึงพอใจในขอบเขตที่ไม่มีการทำลายทรัพยากร

จำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2545 : 93-95) ได้กล่าวถึงการEcotourism ว่า เป็นศัพท์เทคนิคที่นักวิชาการในวงการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวคิดขึ้นมา ในปีพ.ศ. 2523 เพื่อเป็นรูปแบบใหม่ของการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เนื่องจากเกิดวิกฤตการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ทำให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมขึ้นและในปีพ.ศ.2540 ราชบัณฑิตยสถานได้แปลความหมายคำว่า Ecotourism ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ไมเคิล กรีน (Michelle Green 2005 : unpagged) ได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า การท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์ในการรักษาธรรมชาติและอนุรักษ์วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้นั้นในท้องถิ่นนั้น ๆ ไว้ดังเดิม

อนุชา ลักษณะกุลดิกล (2004 : 7) ได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่าเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและมีชุมชนเป็นพื้นฐานสำคัญ ในบางประเทศยังมีรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยังไม่ถูกทาง เช่นในประเทศไทยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชนบทยังคงมุ่งเน้นไปที่ผู้นำเที่ยวทั้งจากภาครัฐและเอกชน

3.2 แนวคิดด้านองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

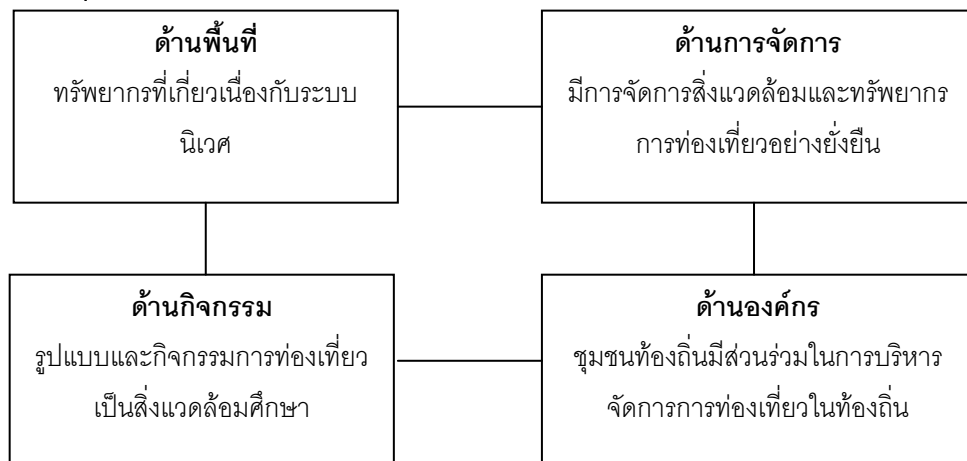
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(2544:2-3) ได้กล่าวไว้ว่าขอบเขตของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศครอบคลุมลักษณะพื้นฐานองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน ประกอบด้วย พื้นที่การท่องเที่ยว การจัดการ กิจกรรมและกระบวนการ และการมีส่วนร่วม ซึ่งมีองค์ประกอบหลัก (Key elements) ดังนี้

1. องค์ประกอบหลักด้านพื้นที่เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ ในพื้นที่ของแหล่งนั้นๆ

2. องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษ และควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

3. องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง

4. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวที่มีค่านึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับประโยชน์ ติดตาม ตรวจสอบ ตลอดจนร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น การกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิตและการได้รับผลตอบแทน เพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย และในที่สุดท้องถิ่นมีส่วนในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพท้องถิ่นในที่นี้เริ่มต้นจากระดับรากหญ้า จนถึงการปกครองท้องถิ่น และอาจรวมไปถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง จนเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน โดยสามารถแสดงได้ดังภาพประกอบ

องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ภาพประกอบ 1 องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). *แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ*. หน้า 3

สุรเชษฐ์ เชษฐมาลี (2538:14–16) กำหนดองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประกอบด้วยหลักการ 4 ประการ คือ

1. Ecologically Sensitive หมายถึง จิตสำนึกหรือความรับผิดชอบต่อที่มีต่อระบบนิเวศ ผู้รับผิดชอบได้แก่ ผู้ประกอบการ หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับพื้นที่ นักท่องเที่ยว และผู้ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในส่วนต่าง ๆ เพราะฉะนั้นการจัดการ “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” จึงต้องนำส่วนประกอบ (Component) ในเรื่องความรับผิดชอบต่อจิตสำนึกเข้ามาผูกยึดติดกับแนวทางหรือวิธีการจัดการที่จะจัดทำขึ้น

2. Low Impact หมายถึง เกิดผลกระทบน้อยหรือต่ำ ตรงกันข้ามกับการท่องเที่ยวแบบ Mass Tourism ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันซึ่งมีโอกาสที่จะเกิดผลกระทบค่อนข้างสูงเพราะฉะนั้น ทำอย่างไรให้การบริหารและการจัดการ “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” เกิดผลกระทบน้อยที่สุด ทั้งนี้หมายถึงไม่ควรจะมีสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดใหญ่หรือมีปริมาณค่อนข้างมากแต่จะเน้นสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดเล็ก มีความสะดวกสบายพอสมควร สอดคล้องผสมกลมกลืนไปกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. Educational หมายถึง จะต้องมีการข้อมูลข่าวสารเพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวหรือผู้เข้าไปใช้ประโยชน์ เช่น ศูนย์บริการ นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ แต่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้นควรต้องมีมากกว่าศูนย์บริการ ควรจะมีทางเดินเท้าที่เปิดโอกาสให้คนได้

ออกไปสัมผัสเรียนรู้ธรรมชาติ มีเอกสารข้อมูลพกติดตัวไปเป็นคู่มือในการเดินทางศึกษาหาความรู้ เช่น คู่มือดูสัตว์ ดูนก ดูพืชพรรณ ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของธรรมชาติที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่นั้น ซึ่งเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ กรมป่าไม้ หรืออุทยานแห่งชาติ จะต้องเป็นผู้ดำเนินการให้ความรู้การศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นที่สำคัญของระบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้นจะต้องมีมัคคุเทศก์ที่มีคุณภาพ โดยจะต้องมีการฝึกอบรมมัคคุเทศก์เฉพาะทางที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิเวศวิทยา ระบบนิเวศหรือธรรมชาติให้มากขึ้น

4. Local Benefit หมายถึง การกระจายรายได้ไปสู่คนท้องถิ่น คือเปิดโอกาสให้คนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการให้บริการการท่องเที่ยวตั้งแต่ระบบที่พัก อาหาร สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ จนกระทั่งการเป็นมัคคุเทศก์ในท้องถิ่น ผู้นำทางหรือผู้ให้บริการระหว่างที่นักท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่ นอกจากนั้นคนท้องถิ่นจะต้องได้รับผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการท่องเที่ยวด้วย

ซาราท โคตากามา (Sarath Kotagama 2007 : unpagged) ศาสตราจารย์ด้านสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยโคลัมโบกล่าวถึง องค์ประกอบที่ต้องคำนึงถึงในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่

1. ความพึงพอใจในทรัพยากรที่มีอยู่ เช่น ธรรมชาติ วัฒนธรรม และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เป็นต้น
2. ทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนเสมือนเป็นส่วนหนึ่งส่วนไม่ใช่แค่ผู้มีส่วนร่วม
3. ช่วยปกป้องรักษาทรัพยากรที่มีอยู่อย่างต่อเนื่องและยาวนาน
4. ศึกษาและทดลองการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ อย่างเข้าใจ
5. ตระหนักถึงระบบนิเวศ โดยการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ หันมาใช้เคล็ดลับและนำกลับมาใช้ใหม่
6. หันมาบริโภคผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ
7. มีความจริงใจ ซื่อสัตย์ และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
8. รับผิดชอบต่อสังคม

3.3 แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544 : 5) ได้กำหนดแผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติขึ้น เพื่อเป็นทิศทางในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งประกอบไปด้วยแผนงาน โครงการและรายละเอียด โดยมีแผนงานจำนวน 14 แผนงาน 37 โครงการ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นแผนงานโครงการที่กำหนดขึ้นสอดคล้องภายใต้นโยบายหลัก เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการโดยสนองตอบหรือสนับสนุนนโยบาย 6 ด้าน ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่

1. นโยบายด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม
2. นโยบายด้านการศึกษาและสร้างจิตสำนึก
3. นโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น
4. นโยบายด้านส่งเสริมการตลาดและการนำเที่ยว
5. นโยบายด้านโครงสร้างพื้นฐานและบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
6. นโยบายด้านส่งเสริมการลงทุน

อนึ่งนโยบายต่าง ได้ถูกกำหนดขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติได้รับการจัดการอย่างมีความรับผิดชอบ ในการอนุรักษ์ พันธุ์ และรักษาระบบนิเวศที่ยั่งยืนโดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับได้ มีการแบ่งเขตพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์และพื้นที่ที่ต้องสงวนไว้
2. ให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือให้ความรู้สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและสังคมโดยรวม
3. ให้มีการจัดการที่ประสานความร่วมมือของทุกฝ่าย มีเป้าหมายและทิศทางเดียวกันและมีการศึกษาร่วมกันอย่างเป็นระบบ
4. ให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกลมกลืนกับทรัพยากร โดยคงรักษาสีเขียวธรรมชาติที่ดี มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐาน รักษาเอกลักษณ์ทางธรรมชาติและสังคมของพื้นที่ และมีบรรยากาศการท่องเที่ยวที่ให้ความมั่นใจและความปลอดภัยในการท่องเที่ยว
5. ให้นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศชาวต่างประเทศที่มีคุณภาพ เดินทางเข้ามาในประเทศไทยมากขึ้น และนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศกว้างขวางมากขึ้น

3.4 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542: 10 -18) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ว่า การท่องเที่ยวแบบ ยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีลักษณะที่สำคัญอยู่ 4 ประการดังต่อไปนี้

1. เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทุกประเภท ทั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถานวัตถุ และแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรม
2. เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าและความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว
3. เป็นการท่องเที่ยว มีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

4. เป็นการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ผลตอบแทนแก่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นและคืนประโยชน์กลับสู่ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น

3.5 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว

สุดาพร วรพล (2540 : 31-33) ได้สรุปประเด็นสำคัญจากการเข้าร่วมการประชุมนานาชาติ เรื่อง “การจัดการท่องเที่ยวและมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ” International Conference on Tourism and Heritage Management ณ เมือง ยอกยาคาร์ตา ประเทศอินโดนีเซีย ไว้ดังนี้

1. มรดกทางวัฒนธรรมประเภทโบราณสถาน ถือเป็นแหล่งทรัพยากรที่เปี่ยมไปด้วยคุณค่า ทั้งทางประวัติศาสตร์ และทางด้านจิตใจของคนในชาติ ดังนั้นจำเป็นต้องได้รับการจัดการที่ละเอียดอ่อนรอบคอบ โดยเฉพาะเมื่อจะส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพราะหากดำเนินการโดย ขาดความระมัดระวังแล้ว จะทำให้เกิดการขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ได้ง่าย เช่น กลุ่มที่ต้องการอนุรักษ์กับกลุ่มประกอบการ

2. สถานที่ที่จะเป็นมรดกทางวัฒนธรรมได้นั้น จะต้องเป็นแหล่งที่ให้ประสบการณ์ที่ดีแก่นักท่องเที่ยว ก่อให้เกิดประโยชน์อื่น ๆ ที่น่าพึงพอใจ รวมทั้งเอกลักษณ์ของท้องถิ่นเอาไว้ด้วย

3. ควรให้ภาคเอกชน ซึ่งมีประสบการณ์ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวขนาดใหญ่ มาแล้วได้ เข้ามาให้การสนับสนุนช่วยเหลือแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมในเรื่องของการจัดทำป้ายอธิบายใน แหล่ง และการจัดการนักท่องเที่ยวด้วย

4. แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมควรได้รับการพิจารณาทั้งในแง่ของการอนุรักษ์ การเป็นแหล่ง ความรู้ และการบริการที่เหมาะสมแก่นักท่องเที่ยวควบคู่กันไป

5. ควรให้ความสำคัญกับการจัดทำป้ายอธิบายแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ให้กับประเทศกำลังพัฒนาซึ่งมีความด้อยในเรื่องของสื่อ การฝึกอบรม วิธีการ ตลอดจนการจัดการ ก่อนเนื่องจาก แหล่งมรดกในประเทศเหล่านั้น มักจะยังเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของชุมชนที่มิใช่ สิ่งที่ได้รับอนุรักษ์สืบทอดกันมาแต่อดีต ดังนั้นจึงควรออกแบบป้ายอธิบายให้ดึงดูดใจผู้เยี่ยมชม โดยทำให้มีมิติแทนที่จะให้มองด้วยตาเท่านั้น

นอกจากนี้ในการประชุม International Conference on Tourism and Heritage Management ดังกล่าว ยังได้สรุปถึงแนวทางการบริหารจัดการทางด้านมรดกของชาติ กับวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ไว้ ดังนี้

1. ผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ ผู้ประกอบการ และชุมชนท้องถิ่นควรมาร่วมตัวกันเพื่อสร้าง ข่ายงานด้านมรดกทางวัฒนธรรม แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ สังคมทุกระดับควรจะได้มีส่วนร่วมในการ พัฒนาการท่องเที่ยวและโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับมรดกประเภทนี้ด้วย

2. ควรเข้าใจว่าชุมชนคือใคร และวิถีทางใดบ้างที่จะสามารถทำให้พวกเขาเข้าใจถึงผลที่จะได้รับทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อที่ได้หันมาให้ความร่วมมือในการจัดการแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม เช่น เมื่อจะมีแผนพัฒนาการท่องเที่ยวที่ได้ก็ตาม ควรมีการเผยแพร่ผ่านสื่อของท้องถิ่นเพื่อให้เข้าถึงทุกส่วนในชุมชนด้วย

3. นักท่องเที่ยวควรได้รับทราบข้อมูล เกี่ยวกับแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่ตนจะไปเยือน ก่อน เพื่อเป็นการเพิ่มคุณค่าของประสบการณ์ที่จะได้รับเมื่อเดินทางไปถึงสถานที่จริง

4. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนท้องถิ่น มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาจิตสำนึก ของชุมชน และเตรียมให้พวกเขามีทักษะพร้อมที่จะเข้าร่วมพัฒนาและปฏิบัติงานทางด้านการท่องเที่ยวในแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม

5. สิ่งที่จะนำไปปฏิบัติต่อการท่องเที่ยวในแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม จะต้องผ่านการยอมรับ จากชุมชนท้องถิ่นก่อน เช่น เมื่อมีการบัญญัติกฎเกณฑ์ใดขึ้นมาต้องประกาศให้ทราบกันทั่วไป และมีการบังคับใช้อย่างจริงจัง หากมีการประชาสัมพันธ์ (Public Hearing) เกี่ยวกับโครงการ ด้านการท่องเที่ยว ผู้ดำเนินการอภิปรายก็ควรวางตัวเป็นกลาง แทนที่จะให้การสนับสนุนการพัฒนา โครงการนั้น

พจนานวน สอนศรี. (2541 : 33-39) ได้เสนอรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้เป็นอีกทางหนึ่งที่สามารถตอบสนองและสามารถพัฒนาสู่กระบวนการพัฒนาสังคมแบบยั่งยืนได้ ภายใต้มิติต่าง ๆ ดังนี้

1. มิติด้านสิ่งแวดล้อม กิจกรรมนี้ ควรก่อให้เกิดการเรียนรู้ และร่วมมือกันในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งจำกัดให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด

2. มิติด้านการเมืองกิจกรรมนี้ควรเป็นส่วนหนึ่งของการรณรงค์การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับล่าง โดยการสร้างกระบวนการวางแผนและการตัดสินใจในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน

3. มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม กิจกรรมนี้ควรสร้างสรรค์การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ของกลุ่มคนที่ต่างวัฒนธรรม(เมือง-ชนบท) เพื่อเพิ่มความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งเท่าทัน ต่อวัฒนธรรมแบบเมืองที่เติบโตอย่างไร้รากฐาน

4. มิติด้านเศรษฐกิจ กิจกรรมนี้ควรนำไปสู่การกระจายรายได้ และผลกำไรที่เกิดจากการท่องเที่ยว ให้เกิดกับชุมชนอย่างแท้จริง ดังนั้นประชาชนในพื้นที่จะเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาและควบคุมการเติบโตของการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนเอง ภายใต้มิติที่ไม่ขัดแย้งกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

วรรณพร วณิชชานุกร (2540 : 27-30) เสนอว่า ในการบริหารจัดการทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจะมีรูปแบบการบริหารใน 2 ระดับ คือ ระดับแนวนอน ซึ่งประกอบด้วย หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐที่เกี่ยวข้อง และระดับแนวตั้ง คือ หน่วยงานของรัฐ ในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมทั้งองค์กรที่ไม่ใช่ของรัฐบาล แต่มีบทบาทสำคัญ ในการเป็นตัวแทนปกป้องผลประโยชน์ส่วนรวม และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร แรงงาน ความรู้ ตามอำนาจของผู้คนในท้องถิ่นได้ ซึ่งการบริหารดำเนินงานควรครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ เช่น

- ควบคุมบริหารงานให้เป็นไปตามแผนแม่บทที่วางไว้ ในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง
- จัดให้มีคู่มือการดำเนินงานท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงาน ทั้งของเจ้าหน้าที่ในภาครัฐและเอกชน
- มีการกำหนดมาตรฐานทางสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ได้ตามมาตรฐานนั้น
- มีการกำหนดดัชนีทางเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับหลักการพัฒนาแบบยั่งยืน
- ให้มีการศึกษาและฝึกอบรมบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ให้มีสำนึกในเรื่องการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ฯลฯ

กล่าวโดยสรุป แนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวในอนาคต ควรเน้น เอาการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยอาศัยองค์กรท้องถิ่นเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนา และจะต้องมีการผสมเข้ากับพื้นที่และการปฏิบัติงานของหน่วยงานในระดับต่างๆ รวมทั้งภาคเอกชน ทั้งนี้รัฐจะต้องกระจายอำนาจ และบทบาทในการบริหารจัดการให้แก่องค์กรในระดับท้องถิ่นให้เขามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรในพื้นที่มากขึ้นด้วย

4. ทฤษฎีและแนวคิดด้านการวางแผน

4.1 ความหมายของการวางแผน

บุญเลิศ เย็นคงคาและคณะ(2546 : 4) ได้อธิบายถึงการวางแผนคือ กระบวนการของการ ค้นหาวิธีการ การใช้ความคิด และการตัดสินใจ (Search Think and Decision-Making) โดยกำหนด วัตถุประสงค์ที่จะทำแล้วหาขั้นตอนการปฏิบัติ และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรทางการบริหาร อันประกอบด้วย คน เงิน วัสดุ การจัดการ เครื่องจักร และวิธีการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ วางไว้และใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกทางที่ดีที่สุด

อนันต์ เกตุวงศ์ (2543 : 5) ได้ให้ความหมายของการวางแผนไว้ว่า การวางแผนคือการ ตัดสินใจ ล่วงหน้าในการเลือกทางเลือกเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุประสงค์หรือวิธีการกระทำ โดยทั่วไปจะเป็นการตอบคำถามต่อไปนี้คือ จะทำอะไร (what) ทำไมจะต้องทำ (why) ใครบ้างที่จะ เป็น ผู้กระทำ (who) จะกระทำเมื่อใด (when) จะกระทำที่ไหนกันบ้าง (where) และจะกระทำกัน อย่างไร(how)

พรพรรณ เอกเผ่าพันธุ์ (2537 : 12) การวางแผนหมายถึง “กระบวนการกำหนดวัตถุประสงค์ ในอนาคตและกำหนดกิจกรรมที่จะกระทำในอนาคต เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการนั้น” การ วางแผนประกอบไปด้วย 2 ส่วนที่สำคัญคือ การกำหนดวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ของกิจการ ที่ต้องการให้ เกิดขึ้นในอนาคต และอีกส่วนหนึ่งก็คือ การกำหนดแนวทางปฏิบัติหรือแผน กระทำ การต่าง ๆ ที่จะใช้ เป็นทางเลือกเพื่อนำมาปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์เหล่านั้น

พยอม วงศ์สารศรี (2542 : 17) ได้กล่าวไว้ว่า การวางแผนมีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ ต่าง ๆ ในอนาคต และมีการตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด โดยผ่านกระบวนการคิดก่อนทำ ซึ่ง แผน ที่ดีควรจะมีความเชื่อมโยงอย่างเป็นเหตุผลสามารถนำไปปฏิบัติได้ ในขณะเดียวกันก็ควรที่จะ ยืดหยุ่น ปรับพัฒนาได้ตามความเหมาะสมกับสภาพการณ์ และต้องได้รับการยอมรับจากกระบวนการ ที่เกี่ยวข้อง

ฉันทัช วรรณถนอม (2547 : 23) ได้อธิบายถึงการวางแผนไว้ว่า หมายถึง กระบวนการ ดำเนินงานที่กำหนดขึ้นสำหรับปฏิบัติภารกิจใด ๆ ที่กำหนดไว้ให้บรรลุวัตถุประสงค์สูงสุด การวางแผน เป็นภารกิจที่มีบทบาทสำคัญยิ่ง โดยสามารถแสดงออกถึงวิจารณญาณ วิสัยทัศน์ และความเป็นผู้นำที่ มีต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมทั้งการกำหนดกิจกรรมรองรับการเปลี่ยนแปลง เพื่อมุ่งหวังผลแห่ง กิจกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และนโยบายที่กำหนดขึ้นไว้ล่วงหน้า

ในการวางแผนจะประสบผลสำเร็จได้ ต้องประกอบด้วยการคาดการณ์ การเลือกสรร การสร้างสมมุติฐาน ความรู้ความเข้าใจที่ถ่องแท้ และการยอมรับอย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่นักวางแผนพึงกระทำ การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจะหมายถึงการสร้างโอกาสการพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาสังคมให้เจริญไปพร้อมกันด้วย

อนึ่งการวางแผนจะต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของท้องถิ่น ได้แก่ การเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม อันเป็นส่วนหนึ่งของความเกี่ยวพันและความต่อเนื่องของกระบวนการพัฒนาชุมชน ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการวางแผนที่สามารถประเมินผลกระทบจากการท่องเที่ยวกับระบบนิเวศได้ การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบจะต้องมีการวางแผนที่ตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นด้วย

4.2 ลักษณะและประเภทของการวางแผน

อนันต์ เกตุวงศ์ (อ้างแล้ว) ได้นำเสนอลักษณะของแผนไว้ว่า แผนมี 2 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. การวางแผนอย่างไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการวางแผนในเรื่องส่วนตัว เกี่ยวกับการกิจส่วนตัวในแต่ละวัน นอกจากบางคนที่มิกิจกรรมมาก อาจจดไว้เดือน ความจำ การจดก็เพียงแต่ระบุไว้ในลักษณะที่บอกว่าจะทำอะไร กับใคร ที่ไหนเท่านั้น ไม่มีรายละเอียดที่ต้องเขียนเป็นรูปแบบแต่อย่างไร
2. การวางแผนอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร การวางแผนลักษณะนี้มีขนาดขอบเขตและเนื้อหามากขึ้น ทั้งนี้เพราะมีความเกี่ยวข้องกับบุคคล องค์กร หรือสถาบันต่าง ๆ เพิ่มขึ้น มีการใช้ทรัพยากรหลากหลายและมีจำนวนมากขึ้น มีการติดต่อ ประสานงาน ใช้เวลาในการเตรียมการวางแผน และปฏิบัติตามแผน และมักจะมีลักษณะเป็นทางการ

พยอม วงศ์สารศรี(อ้างแล้ว). ได้แบ่งประเภทของการวางแผนไว้เป็น 4 ประเภทหลัก ตามลักษณะแนวคิดพื้นฐาน คือ

1. จำแนกตามระดับการจัดการ

1.1 การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) เป็นการวางแผนในลักษณะการพิจารณา รวมทั้งหมดด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์อย่างกว้าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์

1.2 การวางแผนบริหาร (Administrative Planning) เป็นการวางแผนเพื่อกำหนดกรอบและทิศทางไว้สำหรับแผนปฏิบัติการ

2. จำแนกตามหน้าที่ทางธุรกิจ

2.1 การวางแผนด้านการตลาด (Marketing Planning) เป็นการวางแผนโดยพิจารณา ศึกษาสู่ทางการจัดจำหน่ายสินค้า การกำหนดราคา การส่งเสริมการขายและการพิจารณาลักษณะของ ลูกค้า เป็นต้น

2.2 การวางแผนด้านการผลิต (Production Planning) เป็นการพิจารณากำหนดและ คัดการณ์ ระดับการผลิตว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาลหรือไม่ หรือผันแปรไปตามสิ่งใด และ สินค้าคงเหลือขั้นต่ำสุดควรมีเท่าไร

2.3 การวางแผนด้านการเงิน (Financial Planning) เป็นการพิจารณาวางแผนด้านการ ลงทุน การจัดหาทุน ความเสี่ยงและเงินปันผล

2.4 การวางแผนด้านบุคลากร (Personnel Planning) เป็นการวางแผนการคัดเลือก พนักงาน การฝึกอบรม การจ่ายค่าจ้างและการจัดสวัสดิการ เป็นต้น

2.5 การวางแผนด้านอื่น ๆ ตามหน้าที่ที่มีความสำคัญและเอื้อประโยชน์ให้การ ดำเนินงานประสบความสำเร็จ

3. จำแนกตามลักษณะการปฏิบัติ

3.1 การวางแผนใช้ประจำ (Standing Planning) เป็นการวางแผนที่มีลักษณะเป็นแผน ถาวร บ่งบอกถึงแนวความคิด หลักการหรือแนวทางปฏิบัติในการทำกิจกรรมที่เกิดขึ้นบ่อยหรือใช้ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นประจำ

3.2 การวางแผนใช้เฉพาะครั้ง (Adhoc, or Single Planning) เป็นการวางแผนเพื่อปรับ และเสริมการวางแผนใช้ประจำ เกิดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงานเฉพาะสถานการณ์ แผน ประเภทนี้ใช้ครั้งเดียวแล้วไม่นำมาใช้อีก แผนประเภทนี้ได้แก่ แผนงาน โครงการ งบประมาณ และ ตารางการทำงาน

4. จำแนกตามระยะเวลา

4.1 การวางแผนระยะยาว (Long-range Planning) เป็นการวางแผนที่กำหนด ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

4.2 การวางแผนระยะปานกลาง (Medium-range Planning) เป็นการวางแผนที่กำหนด ระยะเวลาดำเนินการระหว่าง 3-5 ปีขึ้นไป

4.3 การวางแผนระยะสั้น (Short-range Planning) มีระยะเวลาที่กำหนดไว้ระหว่าง 1 ถึง 3 ปี การวางแผนระยะสั้นเป็นการกำหนดกิจกรรมช่วงสั้น ๆ เพื่อให้วัตถุประสงค์ในแผนระยะยาว ประสบความสำเร็จ

จากแนวคิดข้างต้นผู้ศึกษาพอจะสรุปได้ว่า การวางแผนคือ การตัดสินใจล่วงหน้าในการเลือกทางเลือกเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ โดยกำหนดว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร ทำเมื่อใด และใครเป็นผู้กระทำ และมุ่งสู่การปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์สูงสุด

4.3 กระบวนการวางแผน

ชนินทร์ ชุนทพันธ์ (2544: 15-17) ได้กล่าวถึงกระบวนการวางแผนไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เป็นการพิจารณาตรวจสอบและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์การทั้งภายนอกและภายในอย่างรอบคอบ เพื่อค้นหาโอกาส (Opportunities) อุปสรรค (Threats) จุดเด่น (Strengths) และจุดด้อย (Weaknesses) ขององค์การเพื่อที่ผู้บริหารจะสามารถกำหนดภารกิจและเป้าหมายของกิจการได้อย่างเหมาะสม หลังจากนั้นจะได้พิจารณากำหนดกลยุทธ์ต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์การบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาโอกาสและอุปสรรคต่อการดำเนินงาน ซึ่งเกิดจากสภาพแวดล้อมต่างๆ ไป เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง กฎหมาย เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขัน อันได้แก่ คู่แข่ง ลูกค้า และชุมชน เป็นต้น ส่วนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาจุดเด่นและจุดด้อยจากการดำเนินงานในด้านต่างๆ ขององค์การเอง เช่น การดำเนินงานด้านการตลาด การผลิต การเงินและการบัญชี เป็นต้น ในการวางแผนกลยุทธ์ผู้บริหารจะต้องพยายามหาโอกาสในการดำเนินธุรกิจ หลีกเลี่ยงอุปสรรคต่อการดำเนินงาน โดยใช้จุดเด่นของกิจการมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ลดจุดด้อยหรือเปลี่ยนจุดด้อยให้เป็นจุดเด่นให้ได้ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์การเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) เป็นการกำหนดเป้าหมายกว้างๆ ขององค์การถึงสิ่งที่ต้องการในอนาคต โดยยังไม่ได้กำหนดวิธีการในการดำเนินการไว้ วิสัยทัศน์เป็นสิ่งที่ทำให้ทราบถึงทิศทางขององค์การในอนาคต นอกจากนั้นจะเป็นแนวคิดที่ใช้เป็นแนวทางในการชี้แนะว่าองค์การพยายามจะทำอะไรและจะเป็นอะไร

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดภารกิจ (Mission) เพื่อบรรยายขอบเขตการดำเนินงานขององค์การ โดยมีการกำหนดไว้เป็นข้อความภารกิจ (Mission Statement) เพื่อกำหนดทิศทางขององค์การในอนาคต โดยทั่วไปข้อความภารกิจจะมุ่งเน้นประเด็นที่แสดงออกอย่างชัดเจน และมีความเฉพาะเจาะจงในคุณลักษณะของแต่ละหน่วยขององค์การว่ามีอะไรบ้าง

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดเป้าหมาย (Goals) เป็นการกำหนดผลลัพธ์ที่องค์การคาดหวังไว้หรือเป็นจุดมุ่งหมายที่องค์การต้องการจะบรรลุ เป้าหมายจะเป็นสิ่งที่ทำให้ภารกิจขององค์การเป็นจริงยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objectives) วัตถุประสงค์ คือ สิ่งที่ต้องการต้องการที่จะบรรลุ แต่จะมีรายละเอียดที่มากกว่าเป้าหมาย วัตถุประสงค์เป็นสิ่งสำคัญสำหรับองค์กรที่จะใช้เป็นแนวทางขั้นพื้นฐานสำหรับการวางแผน การจัดองค์กร การจูงใจ และการควบคุม รวมทั้งเป็นตัวกำหนดแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

ขั้นตอนที่ 6 การกำหนดนโยบาย (Policies) เป็นการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานขององค์กรอย่างชัดเจน เพื่อให้กลยุทธ์ที่กำหนดไว้บรรลุผลตามที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 7 การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy) การกำหนดกลยุทธ์จะเกี่ยวข้องกับการกำหนดแนวทางปฏิบัติต่างๆ เพื่อให้องค์กรบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ โดยทั่วไปกลยุทธ์จะมี 3 ระดับ ได้แก่ 1) กลยุทธ์ระดับองค์การ (Corporate Strategy) มักถูกกำหนดโดยผู้บริหารระดับสูง กลยุทธ์ระดับนี้ถูกกำหนดเพื่อบรรลุเป้าหมายโดยรวมขององค์การ มีการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดทิศทางขององค์กรนั้นๆ 2) กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Level Strategy) เป็นกลยุทธ์ที่จะทำให้กลยุทธ์ระดับองค์การบรรลุผล สิ่งสำคัญของกลยุทธ์ระดับนี้ คือ เป็นการค้นหาวิธีการแข่งขันให้กับแต่ละธุรกิจที่องค์กรดำเนินงานอยู่ 3) กลยุทธ์ระดับหน้าที่ทางธุรกิจ (Functional Level Strategy) เป็นกลยุทธ์ที่ถูกกำหนดขึ้นตามหน้าที่ต่างๆ ขององค์กร เพื่อที่จะทำให้การดำเนินงานบรรลุผลตามกลยุทธ์ระดับธุรกิจ

4.4 การวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ของการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การวิเคราะห์ SWOT (Strengths, Weakness, Opportunities and Threats) เป็นระบบแนวคิดทางการวิเคราะห์ที่ง่าย ๆ คือ การวิเคราะห์สิ่งเกี่ยวข้อง 4 ประการ คือ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด หรืออุปสรรคต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นหรือมีอิทธิพลต่อการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งรายละเอียดของการวิเคราะห์ SWOT ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีดังนี้

1. การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strength = S) เป็นการพิจารณาปัจจัยภายในจังหวัด โดยการประเมินข้อได้เปรียบหรือจุดเด่นของทรัพยากรทางการบริหารการพัฒนาจังหวัดที่คาดว่าจะสนับสนุนให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จ

2. การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weakness = W) เป็นการพิจารณาปัจจัยภายในจังหวัด โดยการประเมินข้อเสียเปรียบหรือจุดด้อยของทรัพยากรทางการบริหารการพัฒนาจังหวัดซึ่งเป็นปัญหาอุปสรรคที่ขัดขวางมิให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จ

3. การวิเคราะห์โอกาส (Opportunity = O) เป็นการพิจารณาปัจจัยภายนอกจังหวัด โดยการประเมินโอกาสหรือเงื่อนไขที่คาดว่าจะเอื้ออำนวยต่อการบริหารการพัฒนาจังหวัดให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งจะพิจารณาจากตัวแปรด้านต่างๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ภาวะคุกคามหรือข้อจำกัด (Threat = T) เป็นการพิจารณาปัจจัยภายนอกจังหวัด โดยการประเมินภาวะคุกคามหรือเงื่อนไขที่เป็นข้อจำกัดต่อการบริหารการพัฒนาจังหวัด ซึ่งจะพิจารณาจากตัวแปรด้านต่างๆ เช่นเดียวกับการวิเคราะห์โอกาส

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิค SWOT Analysis จึงเป็นการวิเคราะห์ศักยภาพของจังหวัด โดยภาพรวม เพื่อประเมินสถานการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นการตอบคำถามว่า “ปัจจุบันจังหวัดมีสถานการณ์การพัฒนาอยู่จุดไหน (Where are we now?)” เพื่อเป็นฐานในการพิจารณาตอบคำถามต่อไปว่า “จังหวัดต้องการจะเป็นอะไรในอนาคต (What do we want to be in the future?)” โดยการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาจังหวัด และสุดท้ายเพื่อตอบคำถามว่า “จังหวัดจะไปถึงจุดหมายที่ต้องการในอนาคตได้อย่างไร (How do we get there?)” โดยการกำหนด ยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล แนวทางหรือมาตรการตาม ยุทธศาสตร์และการจัดทำแผนงาน โครงการ ตามลำดับ

5. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประจำปีงบประมาณ 2547-2550

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้รับอิทธิพลและความเจริญเติบโตจากสังคมเมืองอันเนื่องมาจากมีพื้นที่ใกล้กับกรุงเทพฯ ทำให้วิถีชีวิตของคนในพื้นที่เปลี่ยนไปจากเดิม แต่ก็ยังคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตที่ผสมผสานกันระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท นอกจากนี้จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีศักยภาพการพัฒนาทั้งด้าน การเกษตร การท่องเที่ยว อุตสาหกรรม และคมนาคม

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล โดยแสดงผลในรูปแบบแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งได้จัดทำ SWOT ของจังหวัด เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจังหวัดและวางแผนต่อไปในอนาคตได้ดังต่อไปนี้

ตาราง 1 การวิเคราะห์ SWOT Analysis ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จุดแข็ง (Strengths) 1. เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมที่สำคัญได้รับการยกย่องเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม 2. เป็นแหล่งอุตสาหกรรม 3. เป็นเมืองคูน้ำคูน้ำ 4. ทำเลที่ตั้งดีอยู่ใกล้กรุงเทพมหานครและ ตลาดค้าส่งที่สำคัญ 5. มีโครงข่ายการคมนาคมสะดวกเชื่อมต่อทุกภูมิภาค 6. มีพื้นที่เพียงพอสำหรับการรองรับการขยายตัวจากกรุงเทพฯและปริมณฑล 7. เป็นแหล่งขนส่งทางน้ำที่สำคัญ	จุดอ่อน (Weaknesses) 1. ขาดการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว 2. ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม (ขยะ น้ำเสีย อากาศ แผ่นดิน ทุรุด) 3. ปัญหาด้านการจราจร / อุบัติเหตุทางการจราจร 4. ประชาชนขาดจิตสำนึก ศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม 5. ปัญหาทางด้านสังคมอันเนื่องมาจากปัญหา ยาเสพติด และอาชญากรรม ตลอดจนการมีประชากรแฝง 6. ขาดหลักสูตรการศึกษาที่สอดคล้องและตรง กับความต้องการของตลาดแรงงาน
โอกาส (Opportunities) นโยบายอุตสาหกรรมเป้าหมายของรัฐบาล 5 ด้าน (เกษตร ท่องเที่ยว อุตสาหกรรม การค้า และ OTOP)	อุปสรรค/ข้อจำกัด (Threats) 1. องค์กรภาคเอกชนไม่เข้มแข็งพอ 2. ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการตามแผนแม่บท นครประวัติศาสตร์ฯ

ที่มา: สำนักงานเลขาธิการ กบจ.พระนครศรีอยุธยา. (2548). ยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประจำปีงบประมาณ 2547-2550. (ออนไลน์)

แผนยุทธศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาจังหวัดดังต่อไปนี้

วิสัยทัศน์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

"พระนครศรีอยุธยาเป็นนครแห่งการท่องเที่ยวมรดกโลกทางวัฒนธรรม แหล่งอาหารที่มีคุณภาพ เป็นศูนย์กลางการค้า การลงทุน และอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสะอาด เมืองน่าอยู่ ประชาชนอยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน" (สำนักงานเลขาธิการ กบจ.พระนครศรีอยุธยา 2546: 4-5)

เป้าประสงค์การพัฒนาจังหวัด

- 1.อนุรักษ์มรดกโลกในเขตนครประวัติศาสตร์ควบคู่ไปกับการพัฒนาเสริมสร้างเขต เศรษฐกิจ
แห่งใหม่
- 2.เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ
- 3.สร้างรายได้ อาชีพ และคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชน (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด:
ออนไลน์)

ประเด็นยุทธศาสตร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ไว้ 4 ประเด็น โดยมี
ยุทธศาสตร์รองรับ 7 ยุทธศาสตร์

ตาราง 2 ประเด็นยุทธศาสตร์และยุทธศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประเด็นยุทธศาสตร์	ยุทธศาสตร์
ประเด็นที่ 1 : รักษาและใช้ประโยชน์จากมรดก ทางวัฒนธรรมในการเพิ่มพูนค่าทางด้านการท่องเที่ยว	1.1 พัฒนาการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว
	1.2 พัฒนาบุคลากร การบริการ การตลาด
	1.3 พัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ประเด็นที่ 2: อาศัยความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ระบบ ชลประทานที่ดี และเทคโนโลยีในการพัฒนาแหล่ง อาหาร ที่มีคุณภาพ	2.1 พัฒนาการผลิตและการแปรรูปอาหารคุณภาพ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม
ประเด็นที่ 3: ใช้ศักยภาพของการเป็นศูนย์ กลางการ คมนาคมให้เอื้อประโยชน์ต่อการค้าการลงทุน และ อุตสาหกรรม	3.1 พัฒนาและส่งเสริมให้เป็นศูนย์กลางการค้าและ การลงทุนในเขตภาคกลางตอนบน
	3.2 ยุทธศาสตร์พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานเพื่อ ช่วยเหลือและสนับสนุนผู้ประกอบการ
ประเด็นที่ 4: สร้างสภาพแวดล้อมของเมือง/ชุมชน ให้ น่าอยู่ และเอื้อต่อการพัฒนา	4.1 สร้างท้องถิ่นน่าอยู่ต้นแบบ

ที่มา: จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2548). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ประจำปีงบประมาณ 2547-2550*. (ออนไลน์)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 : รักษาและใช้ประโยชน์จากมรดกทางวัฒนธรรมในการเพิ่ม
มูลค่าทางด้านการท่องเที่ยว โดยมีเป้าประสงค์หลักในการอนุรักษ์มรดกโลกในเขตนครประวัติศาสตร์

ควบคู่ไปกับการพัฒนาเสริมสร้างเขตเศรษฐกิจแห่งใหม่ ซึ่งมีจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นตัวชี้วัด โดยในปี 2548-2551 ได้ตั้งเป้าหมายให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 15 และรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 40

กลยุทธ์หลักที่นำมาใช้ ได้แก่

1. พัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว
3. ด้านการประชาสัมพันธ์และการส่งเสริมการขาย
4. พัฒนาการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งความปลอดภัย
5. พัฒนาและส่งเสริมสินค้า OTOP เชื่อมโยงการท่องเที่ยว

โดยการดำเนินงานร่วมกันระหว่างการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลาง เขต 6 ศูนย์กีฬาและนันทนาการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: อาศัยความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ระบบชลประทานที่ดี และเทคโนโลยีในการพัฒนาแหล่งอาหารที่มีคุณภาพ โดยมีเป้าประสงค์หลักในการผลิตอาหารที่มีคุณภาพ ในปี 2548-2551 ได้ตั้งเป้าหมายหลักให้มีการผลิตสินค้าภาคเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 16

กลยุทธ์หลักที่นำมาใช้ ได้แก่

1. พัฒนาการผลิตและแปรรูปอาหารที่มีคุณภาพ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม
2. ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรและพัฒนาระบบสหกรณ์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
3. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตร
4. พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเกษตร
5. ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรตามระบบความปลอดภัยอาหาร (Food Safety)

โดยการดำเนินงานร่วมกันของ 5 หน่วยงานหลัก ได้แก่ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ชลประทานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และสำนักงานสหกรณ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3: ใช้ศักยภาพของการเป็นศูนย์กลางการคมนาคมให้เอื้อ

ประโยชน์ต่อการค้า การลงทุน และอุตสาหกรรม โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ในปี 2548-2551 ได้ตั้งเป้าหมายให้มีโรงงานที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ISO 14000 เพิ่มขึ้น 31 แห่ง และมีจำนวนผู้ประกอบการใหม่ที่จดทะเบียนเข้าสู่ระบบโรงงานอุตสาหกรรม 480 ราย

กลยุทธ์หลักที่นำมาใช้ ได้แก่

1. พัฒนาและส่งเสริมให้เป็นศูนย์กลางการค้า การลงทุนในเขตภาคกลางตอนบน
2. พัฒนาการรวมกลุ่มอุตสาหกรรมและส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
3. พัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก
4. พัฒนาระบบสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถโดยการพัฒนาทักษะและความรู้ของ

บุคลากร

โดยการดำเนินงานร่วมกันของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4: สร้างสภาพแวดล้อมของเมือง/ชุมชนให้น่าอยู่ และเอื้อต่อการ

พัฒนา โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ประชาชน ซึ่งในปี 2548-2551 ได้ตั้งเป้าหมายให้มีหมู่บ้านที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีจำนวน 1,176 หมู่บ้าน

กลยุทธ์หลักที่นำมาใช้ ได้แก่

1. ส่งเสริมให้เป็นบ้านเมืองสะอาด สิ่งแวดล้อมดีและมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
2. ส่งเสริมให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้
3. ส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพดี
4. พัฒนาสถานบริการให้ได้คุณภาพมาตรฐาน
5. ส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณธรรม จริยธรรม

โดยการดำเนินงานร่วมกันระหว่าง 5 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตำรวจภูธรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ในการดำเนินการเพื่อผลักดันยุทธศาสตร์ของจังหวัดได้รับความร่วมมือทั้งจากส่วนราชการ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผลักดันและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติให้บังเกิดผล ซึ่งจะเห็นได้จากผลสำเร็จของโครงการสำคัญ ๆ ที่ได้ดำเนินการในปี 2549 อาทิเช่น โครงการไหว้พระ 9 วัด โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์และพัฒนาท้องเที่ยว โครงการพัฒนาจัดตั้ง Otop Village เป็นต้น

ตาราง 3 งบประมาณตามยุทธศาสตร์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

งบประมาณตามประเด็นยุทธศาสตร์	งบประมาณรวม (บาท)	48	49	50	51
<u>ประเด็นที่ 1</u> รักษาและใช้ประโยชน์จากมรดกทางวัฒนธรรมในการเพิ่มมูลค่าทางด้านการท่องเที่ยว	388,608,190	51,772,590	136,706,900	152,379,300	47,749,400
<u>ประเด็นที่ 2</u> อาศัยความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ระบบชลประทานที่ดี และเทคโนโลยีในการพัฒนาแหล่งอาหารที่มีคุณภาพ	468,455,080	28,791,550	106,580,500	184,785,340	148,297,690
<u>ประเด็นที่ 3</u> ให้ความสำคัญของการเป็นศูนย์กลางการคมนาคมให้เอื้อประโยชน์ต่อการค้า การลงทุนและอุตสาหกรรม	444,969,740	20,746,000	109,296,500	179,084,120	135,843,120
<u>ประเด็นที่ 4</u> สร้างสภาพแวดล้อมของเมือง/ชุมชนให้น่าอยู่ และเอื้อต่อการพัฒนา	959,148,620	51,771,000	177,176,620	326,294,400	403,906,600
<u>ประเด็นที่ 5</u> การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ	115,514,800	11,404,600	29,282,900	36,321,100	38,506,200
รวม	2,376,696,430	164,485,740	559,043,420	878,864,260	779,303,010

ที่มา: จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2548). ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประจำปีงบประมาณ 2547-2550. (ออนไลน์)

6. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประจำปีงบประมาณ 2547 – 2550

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาถือเป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยวระดับนานาชาติ เนื่องจากได้ขึ้นทะเบียนเป็น มรดกโลกทางวัฒนธรรม จากองค์การ UNESCO พระนครศรีอยุธยาจึงถือได้ว่าเป็นเมืองท่องเที่ยวมรดกโลกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญอย่างยิ่งของไทย นอกจากนี้ผลการศึกษารายการลำดับศักยภาพด้านการท่องเที่ยวระดับจังหวัดของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) (2544: unpagged) พบว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีศักยภาพสูงทางด้านการท่องเที่ยว ประกอบกับความได้เปรียบด้านทำเลที่ตั้งของจังหวัด จึงได้มีการกำหนดแผนการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวในการพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์พัฒนาการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว มีการจัดตั้งโครงการส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวมรดกโลก โดยมีตัวชี้วัดคือ จำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี และ รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี ซึ่งในปี 2547-2550 มีการตั้งเป้าหมายจำนวนนักท่องเที่ยวไว้ที่ 12,211,490 คน และรายได้จากการท่องเที่ยว 14,398,800 บาท

2. ยุทธศาสตร์พัฒนาบุคลากร การบริการ การตลาด มีการจัดตั้งโครงการพัฒนาประสิทธิภาพการท่องเที่ยวกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการเพิ่มขึ้นปีละ 30,000 คน และจำนวนศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 5 แห่งเป็นตัวชี้วัด โดยตั้งเป้าหมายในปี 2547-2550 ให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการเพิ่มขึ้นร้อยละ 100 และจำนวนศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 5 แห่ง

3. ยุทธศาสตร์พัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการจัดตั้งโครงการจัดทำผังเมืองเฉพาะบริเวณเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีการจัดทำขึ้น และในปี 2547-2550 ได้มีการตั้งเป้าหมายให้มีการจัดทำผังเมืองเฉพาะบริเวณเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณใกล้เคียงจำนวน 1 ผัง

นอกจากนี้ยังมีโครงการจัดตั้งศูนย์จำหน่ายและสาธิตผลิตภัณฑ์ของดีอยุธยา ในปี 2547-2550 ได้ตั้งเป้าหมายให้มีการจัดตั้งศูนย์จำหน่ายและสาธิตผลิตภัณฑ์ของดีอยุธยาจำนวน 1 แห่ง และมีรายได้จากการจำหน่าย OTOP เพิ่มขึ้น

การจัดตั้งโครงการเสริมสร้างและสนับสนุนการท่องเที่ยวทางน้ำ โดยในปี 2547-2550 ได้ตั้งเป้าหมายให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการเพิ่มขึ้น 100,000 คน จำนวนประกอบการด้านการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น และจำนวนท่าเรือเพื่อการท่องเที่ยวทางน้ำเพิ่มขึ้น

7. แผนแม่บทอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

นอกจากนี้กรมศิลปากรยังเป็นหน่วยงานสำคัญที่มีบทบาทในการอนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถาน โดยได้ทำการสำรวจ วางแผน จัดทำแผนแม่บทเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนา โดยมีมาตรการทางกฎหมายในด้านกลยุทธ์ในการป้องกัน การบำรุงรักษาฟื้นฟู

กรมศิลปากรได้ดำเนินการขุดแต่ง บูรณะโบราณสถานในเขตอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยามาตั้งแต่ พ.ศ. 2512 จนถึงปัจจุบัน โดยสามารถบูรณะโบราณสถานได้เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ในขณะที่โบราณวัตถุและโบราณสถานจำนวนมากถูกทำลายไป และบางส่วนเสื่อมสภาพไปตามธรรมชาติ กรมศิลปากรจึงได้จัดทำแผนแม่บทเพื่อสามารถดำเนินการอนุรักษ์และพัฒนาอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

วัตถุประสงค์

เพื่อดำเนินการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ที่ได้กำหนดไว้เป็นอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จำนวน 1,810 ไร่ โดยการดูแลบูรณะโบราณสถาน การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ การส่งเสริมวิชาการและการท่องเที่ยว และการพัฒนาปรับปรุงชุมชนในเขตอุทยาน ฯ

แผนการดำเนินงาน

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และแนวทางการดังกล่าว จึงกำหนดแผนงานหลักไว้ 8

แผนงาน

1. แผนงานโบราณคดี ประวัติศาสตร์และโบราณสถาน เพื่อดำเนินการอนุรักษ์ค้นคว้าข้อมูลด้านโบราณคดีและโบราณสถาน บูรณะตกแต่งซ่อมแซม เพื่อฟื้นฟูภูมิทัศน์ในเขตพื้นที่เขตโบราณสถาน

2. แผนพัฒนาและปรับปรุงสาธารณูปโภคและสาธารณูปการหลัก เพื่อจัดระบบสัญจรทางบก ทางน้ำ การพัฒนาแม่น้ำ ลำคลอง ทางระบายน้ำ การป้องกันน้ำท่วม การกำจัดน้ำเสียและสิ่งปฏิกูล รวมทั้งการจัดระบบบริการไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์

3. แผนบูรณะและปรับปรุงสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์ ในโบราณสถาน สวนสาธารณะ พื้นที่ส่วนบริการวิชาการและการท่องเที่ยวหมู่บ้านหัตถกรรมและพื้นที่อื่น ๆ

4. แผนพัฒนาและปรับปรุงชุมชนในเขตอุทยานประวัติศาสตร์ เพื่อดำเนินการโยกย้ายบ้านเรือนและสิ่งก่อสร้างออกจากพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ ได้แก่บ้านเรือนราษฎร หน่วยงานราชการ บ้านพักข้าราชการ โรงเรียน และโรงงานอุตสาหกรรม

5. แผนงานโยกย้ายอุตสาหกรรมและปรับการใช้พื้นที่ เพื่อขยายพื้นที่ ด้านทิศตะวันตก ซึ่งเป็นที่ตั้งโบราณสถานที่สำคัญโดยโยกย้ายโรงงานสุราออกจากพื้นที่เขตอุทยานและดำเนินการก่อสร้างพิพิธภัณฑ์พณิชยน์นาวิศรีอยุธยา

6. แผนงานบริการวิชาการและการท่องเที่ยว เพื่อให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารวิชาการของนครประวัติศาสตร์แก่ผู้สนใจและนักท่องเที่ยวเพื่อประโยชน์แก่การศึกษา สังคม และวัฒนธรรม

7. แผนงานเศรษฐกิจและสังคม เพื่อสนับสนุน และฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อสร้างอาชีพส่งเสริมรายได้ ทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่ประชาชนในท้องถิ่น

8. แผนพัฒนาสำนักงานและกำลังพลอุทยานประวัติศาสตร์ เพื่อขยายอัตรากำลังพลและพัฒนาคุณภาพบุคลากร รวมทั้งการก่อสร้างสำนักงานบริหารนครประวัติศาสตร์และศูนย์ปฏิบัติการอนุรักษ์โบราณสถานแห่งชาติ

กองโบราณคดี กรมศิลปากร (2003 : unpagged) กล่าวว่าในการจัดทำแผนต้องมีข้อกำหนดและบทลงโทษที่ชัดเจน ปัจจุบันระเบียบข้อบังคับได้กำหนดให้หน่วยงานท้องถิ่นมีหน้าที่สำคัญในการอนุรักษ์โบราณสถาน ซึ่งจำเป็นที่จะต้องให้ความรู้ในด้านการอนุรักษ์และจัดการโบราณสถาน นอกจากนั้นหน่วยงานท้องถิ่นยังมีอำนาจในการออกกฎข้อบังคับเกี่ยวกับการอนุรักษ์และจัดการโบราณสถานได้เองอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ประทีป (1998 : unpagged) กล่าวว่าในการสัมมนาเรื่องการอนุรักษ์โบราณสถานของทวีปเอเชียว่า ในการจัดทำแผนยังประสบปัญหาต่าง ๆ เช่น กฎหมายที่คลุมเครือ, การบัญญัติกฎหมายต่าง ๆ ภายใต้งานที่แตกต่างกันทำให้เกิดความไม่สะดวกทั้งต่อภาครัฐและ

ประชาชนทั่วไป, กฎหมายบางบทจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน ทำให้ขาดโอกาสในการพัฒนาด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น

ในเขตพื้นที่เกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นที่ตั้งของโบราณสถานสำคัญต่าง ๆ นั้นร้อยละ 80 ของพื้นที่เป็นที่ดินของราชการ นอกนั้นบางส่วนเป็นที่ตั้งบ้านเรือนของประชาชนซึ่งมีฐานะยากจน ในการจัดทำแผนแม่บทจึงต้องคำนึงถึงความเป็นอยู่ของประชาชนที่ตั้งรกรากดังกล่าวด้วย สำนักงานจังหวัดจึงได้ทำการสำรวจข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนควบคู่ไปกับการพัฒนาโบราณสถาน เพื่อให้ชุมชนและโบราณสถานสามารถตั้งอยู่ด้วยกันได้อย่างกลมกลืน (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน 2006: unpagged)

8. สภาพพื้นที่ศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

8.1 ตราประจำจังหวัด

จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีดวงตราประจำจังหวัดเป็นรูปหอยสังข์ประดิษฐานบนพานแว่นฟ้า ภายในปราสาทใต้ต้นหมัน ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 ตราประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่มา: สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอยุธยา. (2550). *ตราประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. (ออนไลน์)

8.2 อาณาเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ ทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดอ่างทอง จังหวัดลพบุรี ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดสระบุรี และทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดสุพรรณบุรี

A map of the north-east of the Iberian Peninsula, showing the coastline of Spain and Portugal. A red dot marks the study area, located near the border of Spain and Portugal, close to the Atlantic Ocean. The map includes labels for 'ATLANTIC OCEAN' and 'MEDITERRANEAN SEA'.

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2548). แผนการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (ออนไลน์)

8.3 ภูมิประเทศและภูมิศาสตร์

ภูมิประเทศของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำสายใหญ่ไหลผ่าน 3 สาย คือ แม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านทางด้านทิศตะวันตกและทิศใต้ แม่น้ำป่าสักไหลผ่านทางทิศตะวันออก และแม่น้ำลพบุรี (ปัจจุบันเป็นคลองเมือง) ไหลผ่านทางด้านทิศเหนือ แม่น้ำสามสายนี้ ไหลมาบรรจบกันโอบล้อมรอบพื้นที่ของตัวเมืองพระนครศรีอยุธยา ตัวเมืองจึงมีลักษณะเป็นเกาะ เราจะเห็นบ้านเรือนปลูกเรียงรายหนาแน่นตามสองข้างฝั่งแม่น้ำแสดงถึงวิถีชีวิตของผู้คนที่ผูกพันอยู่กับสายน้ำมายาวนาน นอกจากนี้ลักษณะภูมิประเทศอีกอย่างหนึ่งของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ เป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทุ่งนา ไม่มีภูเขา ไม่มีป่าไม้ มีแม่น้ำไหลผ่าน 4 สาย ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำน้อย รวมความยาวประมาณ 200 กิโลเมตร มีลำคลองใหญ่น้อย ประมาณ 860 สายคลอง เชื่อมต่อกับแม่น้ำ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตั้งอยู่ ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 75 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 2,556.64 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,597,900 ไร่ นับว่าเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 62 ของประเทศไทย และเป็นอันดับที่ 11 ของจังหวัดในภาคกลาง

8.4 ภูมิอากาศ

ลักษณะร้อนชื้น ในปี 2547 เดือนเมษายน อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 39.4 องศาเซลเซียส เดือนธันวาคม อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 15.7 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนรวม 726.5 มิลลิเมตร

8.5 การเมืองการปกครอง

แบ่งออกเป็น 16 อำเภอ 209 ตำบล 1,452 หมู่บ้าน 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 เทศบาลนคร 2 เทศบาลเมือง 24 เทศบาลตำบล 131 องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนประชากร ณ 1 ธันวาคม 2548 รวม 746,818 คน ชาย 361,959 คน หญิง 384,859 คน อำเภอที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จำนวน 61,182 คน อำเภอที่มีประชากรน้อยที่สุด ได้แก่ อำเภอบ้านแพรก จำนวน 7,071 คน มีสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 2 คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 6 คน (ระบบแบ่งเขตเลือกตั้ง 5 คน และระบบบัญชีรายชื่อ 1 คน)

8.6 ทรัพยากรธรรมชาติ

มีแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่าน 4 สาย ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำน้อย มีลำคลองใหญ่น้อย ประมาณ 860 สายคลอง ลักษณะดินแยกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ ดินเหนียว ดินเหนียวปนดินร่วน ดินเหนียวปนดินทราย ดินร่วนปนดินทราย ดินทราย ดินร่วนและยังมีทรายมากตามบริเวณลุ่มแม่น้ำลำคลอง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นทรายที่ใช้ถมที่เพื่อการก่อสร้าง

8.7 การบริการ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีสถานีจ่ายไฟฟ้า จำนวน 17 แห่ง โดยมีการใช้กระแสไฟฟ้ารวม 3,808.765 กิโลวัตต์ต่อชั่วโมง สถานีสถานีจ่ายน้ำประปา จำนวน 8 แห่ง กำลังการผลิตรวม 18,958,071 ลูกบาศก์เมตร/วัน ระบบประปาหมู่บ้านให้บริการอีก 169 แห่ง ชุมสายของบริษัท ทศท. คอร์ปอเรชั่น จำกัด(มหาชน)และบริษัทสัมปทาน สามารถให้บริการได้ 103,611 เลขหมาย ที่ทำการไปรษณีย์ 21 แห่ง กระจายอยู่ทุกอำเภอ

8.8 การท่องเที่ยว

สถิติการท่องเที่ยวระหว่างปี พ.ศ. 2543-2547 ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีดังนี้

ตาราง 4 สถิติทางการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การท่องเที่ยว					
	2543	2544	2545	2546	2547
ผู้เยี่ยมเยือน	2,687,073	2,801,828	2,833,860	2,711,607	3,023,933
นักท่องเที่ยว	593,832	611,334	688,906	447,412	582,661
นักทัศนาจร	2,093,241	2,190,494	2,144,954	2,264,195	2,441,272
รายได้ (ล้านบาท)	2,803.60	3,192.00	3,181.63	3,656.90	4,475.07
โรงแรม /ห้องพัก	21/1,403	23/1,421	23/1,421	21/1,421	27/1,446
พระนครศรีอยุธยามีจำนวนผู้เยี่ยมเยือนเป็นอันดับ 7 ของประเทศ					

ที่มา: จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2548). สถิติทางการท่องเที่ยวของจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา. (ออนไลน์)

8.9 การเดินทาง

รถยนต์ จากกรุงเทพฯ สามารถเดินทางไปจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้หลายเส้นทาง ดังนี้

1. ใช้ทางหลวงหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) ผ่านประตูน้ำพระอินทร์ แล้วแยกเข้าทางหลวงหมายเลข 32 เลี้ยวซ้ายไปตามทางหลวงหมายเลข 309 เข้าสู่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. ใช้ทางหลวงหมายเลข 304 (ถนนแจ้งวัฒนะ) หรือทางหลวงหมายเลข 302 (ถนนงามวงศ์วาน) เลี้ยวขวาเข้าทางหลวงหมายเลข 306 (ถนนติวานนท์) แล้วข้ามสะพานนนทบุรีหรือสะพานนวพลวิ ไปยังจังหวัดปทุมธานีต่อด้วยเส้นทาง ปทุมธานี-สามโคก-เสนา (ทางหลวงหมายเลข 3111) เลี้ยวแยกขวาที่อำเภอเสนา เข้าสู่ทางหลวงหมายเลข 3263 เข้าสู่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. ใช้เส้นทางกรุงเทพฯ-นนทบุรี-ปทุมธานี ทางหลวงหมายเลข 306 ถึงทางแยกสะพานปทุมธานี เลี้ยวเข้าสู่ทางหลวงหมายเลข 347 แล้วไปแยกเข้าทางหลวงหมายเลข 3309 ผ่านศูนย์ศิลปาชีพบางไทร อำเภอบางปะอิน เข้าสู่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รถโดยสารประจำทาง บริษัท ขนส่ง จำกัด (2550: ออนไลน์) มีบริการรถโดยสารธรรมดาและรถโดยสารปรับอากาศไปจังหวัดพระนครศรีอยุธยาทุกวัน เวลา 04.30 – 19.30 รถออกทุก 15 นาที จากสถานีขนส่งหมอชิต ถนนกำแพงเพชร 2 รถโดยสารปรับอากาศชั้น 2 กรุงเทพฯ – ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร - พระนครศรีอยุธยา ติดต่อสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 537-8055, 936-2852-66

รถไฟ การเดินทางไปจังหวัดพระนครศรีอยุธยาสามารถใช้บริการขบวนรถไฟโดยสารของการรถไฟแห่งประเทศไทย (2550 : ออนไลน์) ที่มีปลายทางสู่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีบริการทุกวัน ปลายทางภาคเหนือ รถไฟออกจากสถานีรถไฟหัวลำโพงเวลา 07.00 – 22.00 น. ออกประมาณทุก 1 ชั่วโมง รถไฟปลายทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รถไฟออกจากสถานีหัวลำโพงเวลา 05.20 – 23.40 น. ออกประมาณทุก 1 ชั่วโมง โดยรถไฟจะผ่านจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในเขตอำเภอบางปะอิน อำเภอพระนครศรีอยุธยาและอำเภอกาชี ทางรถไฟจะแยกไปภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่สถานีชุมทางบ้านภาชี นอกจากนี้การรถไฟฯ ยังจัดขบวนรถจักรไอน้ำเดินทางระหว่างกรุงเทพฯ-พระนครศรีอยุธยาในโอกาสพิเศษ ปีละ 3 ขบวน คือ วันที่ 26 มีนาคม (วันสถาปนาการรถไฟและเป็นที่ระลึกถึงการเปิดทางรถไฟสายแรกวิ่งระหว่างกรุงเทพฯ-นครราชสีมา ในปี พ.ศ. 2433) วันที่ 23 ตุลาคม (วันปิยมหาราช เพื่อรำลึกถึงพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงให้กำเนิดกิจการรถไฟไทย) และวันที่ 5 ธันวาคม (วันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบัน)

ทางเรือ ปัจจุบันการเดินทางไปจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยทางน้ำเป็นที่นิยมของชาวต่างประเทศมาก เพราะนอกจากจะได้ชมทัศนียภาพและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนริมสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาแล้ว ยังเป็นการย้อนให้เห็นถึงประวัติศาสตร์สมัยที่กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีและมีการติดต่อค้าขายกับชาวต่างชาติโดยทางเรือบนสายน้ำเจ้าพระยาแห่งนี้ โดยมีบริการเรือนำเที่ยวไปจังหวัดพระนครศรีอยุธยาคือ

บริษัทเรือด่วนเจ้าพระยา จำกัด จัดรายการนำเที่ยวสู่พระราชวังบางปะอิน วัดนิเวศธรรมประวัติ ผ่านวัดไผ่ล้อมและแวะเที่ยวชมศูนย์ศิลปาชีพบางไทรทุกวันอาทิตย์ เรือออกจากท่ามหาราชเวลา 08.00 น. และกลับถึงกรุงเทพฯ เวลา 17.30 น. อัตราค่าโดยสารคนละ 330 บาท ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 222-5330, 225-3002-3, 623-6001-3

เรือริเวอร์ซันครุยส์ บริการเรือนำเที่ยวไปเช้า-เย็นกลับ พร้อมอาหารและเครื่องดื่มสู่พระราชวังบางปะอินและนำเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาทุกวัน เรือออกจากท่าศูนย์การค้าริเวอร์ ซิตี้ เวลา 08.00 น. และเดินทางกลับโดยทางรถยนต์เวลา 16.30 น. อัตราค่าโดยสารคนละ 1,600 บาททั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 266-9125-6, 266-9316

เรือฮอไรซันครุยส์ มีบริการเรือนำเที่ยวพระราชวังบางปะอิน พระนครศรีอยุธยาทุกวัน พร้อมอาหารและเครื่องดื่ม รถออกจากลานจอดรถใกล้โรงแรมแชนกรีล่าเวลา 08.00 น. เดินทางกลับโดยทางเรือ อัตราค่าโดยสารคนละ 1,600 บาททั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 236-7777 ต่อ 1204-5, 236-9952

เรือเมขลา มีบริการนำเที่ยวสู่พระราชวังบางปะอินและจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบบ 2 วัน 1 คืน พร้อมอาหารและเครื่องดื่ม โดยเรือจะออกจากท่าโรงแรมแม่น้ำ เวลา 14.30 น. และเดินทางกลับโดยรถยนต์ (หรือจะเลือกเดินทางไปโดยรถยนต์ออกเวลา 07.00 น. และเดินทางกลับโดยทางเรือ) อัตราค่าโดยสาร 4,500-7,600 บาท สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 256-7168-9

นอกจากนี้ยังสามารถท่องเที่ยวทางน้ำเลียบชายฝั่งรอบเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา โดยการเช่าเหมาเรือหางยาวได้ที่ท่าหน้าหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจันทรเกษม อัตราค่าบริการจะขึ้นอยู่กับระยะเวลาและเส้นทาง

บริษัท เรือเบญจรงค์ จำกัด มีบริการนำเที่ยวชมเมืองพระนครศรีอยุธยาทางน้ำโดยเรือเบญจรงค์ เรือออกจากร้านอาหารเรือนรับรอง มีเส้นทางต่างๆ ให้เลือกดังนี้

1. เลียบชมเมืองพระนครศรีอยุธยา
2. ชมพระราชวังบางปะอิน
3. ชมศูนย์ศิลปาชีพบางไทร หรือ
4. เยี่ยมชมอำเภอนครหลวง

มีบริการตั้งแต่เวลา 09.00-18.00 น.ทุกวันอัตราค่าบริการเรือล่องชมเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา ราคา 350 บาท (รวมอาหาร และเครื่องดื่ม) ราคา 180 บาท (ไม่รวมอาหาร และเครื่องดื่ม) สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ โทร. (035) 211036

ระยะทางจากอำเภอเมืองพระนครศรีอยุธยาไปยังอำเภอต่าง ๆ

บางบาล	10 กิโลเมตร	บางปะหัน	13 กิโลเมตร
อูทัย	15 กิโลเมตร	บางปะอิน	17 กิโลเมตร
นครหลวง	20 กิโลเมตร	วังน้อย	20 กิโลเมตร
เสนา	20 กิโลเมตร	มหาราช	25 กิโลเมตร
ผักไห่	29 กิโลเมตร	บางซ้าย	34 กิโลเมตร
ภาชี	25 กิโลเมตร	บางไทร	45 กิโลเมตร
บ้านแพรก	53 กิโลเมตร	ท่าเรือ	60 กิโลเมตร
ลาดบัวหลวง	65 กิโลเมตร		

ระยะทางจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไปยังจังหวัดใกล้เคียง

พระนครศรีอยุธยา-อ่างทอง	31 กิโลเมตร
พระนครศรีอยุธยา-สุพรรณบุรี	53 กิโลเมตร
พระนครศรีอยุธยา-สระบุรี	63 กิโลเมตร
พระนครศรีอยุธยา-สิงห์บุรี	71 กิโลเมตร

8.10 ภูมิหลังจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อาณาจักรอยุธยา เป็นอาณาจักรของไทยในอดีต มีหลักฐานของการเป็นเมืองในกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ตั้งแต่ประมาณพุทธศตวรรษที่ 16 - 18 โดยมีร่องรอยของที่ตั้งเมือง โบราณสถาน โบราณวัตถุ และเรื่องราวเหตุการณ์ในลักษณะตำนาน พงศาวดารไปจนถึงศิลาจารึก ซึ่งถือว่าเป็นหลักฐานร่วมสมัยที่ใกล้เคียงเหตุการณ์มากที่สุด ว่าก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยา ใน พ.ศ. 1893 นั้น ได้มีบ้านเมืองตั้งอยู่ก่อนแล้ว มีชื่อเรียกว่า เมืองอโยธยา หรือ อโยธยาศรีรามเทพนคร หรือ เมืองพระราม มีที่ตั้งอยู่บริเวณด้านตะวันออกของเกาะ ต่อมาเมืองอยุธยาจึงเป็นเมืองที่มีความเจริญทางการเมืองการปกครอง และมีวัฒนธรรมที่รุ่งเรืองแห่งหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 หรือ พระเจ้าอู่ทอง ทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เมื่อวันศุกร์ ขึ้น 6 ค่ำ เดือน 5 ปีชวด จุลศักราช 712 ตรงกับวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 1893 กรุงศรีอยุธยาเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรสยาม มีชื่อตามพงศาวดารว่า กรุงเทพมหานคร บวรทวารวดีศรีอยุธยา มหาดีลกษณพรัตนราชธานีบุรีรมย์ กรุงศรีอยุธยามีประวัติในการปกครอง การกอบกู้ อิสรภาพ วิศวกรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีมากมาย เป็นเมืองที่อุดมสมบูรณ์ด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหาร ดังคำกล่าวที่ว่า "ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว" ทั่วทั้งจังหวัดพระนครศรีอยุธยายังมากไปด้วยวัดวาอาราม ปราสาท พระราชวัง ปุชนียสถาน และปุชนียวัตถุมากมาย (กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา : ออนไลน์)

อาณาจักรอยุธยามีพระมหากษัตริย์ปกครองสืบต่อกันมาถึง 33 พระองค์ และมีพระราชวงศ์ผลัดเปลี่ยนกันครองรวม 5 ราชวงศ์

1. ราชวงศ์อู่ทอง มี 3 พระองค์
2. ราชวงศ์สุพรรณภูมิ มี 13 พระองค์
3. ราชวงศ์สุโขทัย มี 7 พระองค์
4. ราชวงศ์ปราสาททอง มี 4 พระองค์
5. ราชวงศ์บ้านพลูหลวง มี 6 องค์

พระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ในสมัยกรุงศรีอยุธยา

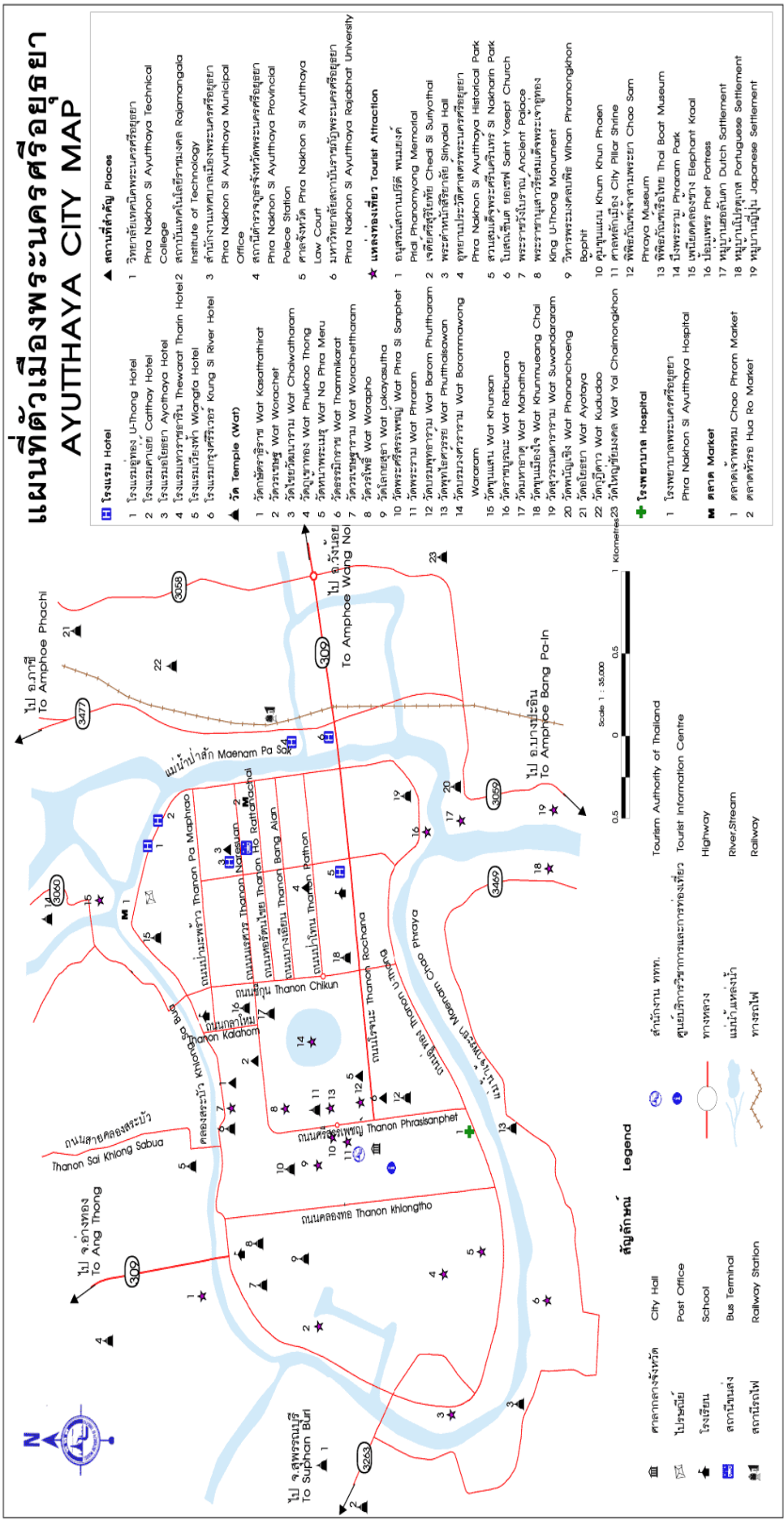
ลำดับ	พระนาม	ปีที่ครองราชย์	พระราชวงศ์
1	สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง)	1893 - 1912 (19 ปี)	อู่ทอง
2	สมเด็จพระราเมศวร (โอรสพระเจ้าอู่ทอง) ครองราชย์ครั้งที่ 1	1912 - 1913 (1 ปี)	อู่ทอง
3	สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1 (ขุนหลวงพะงั่ว)	1913 - 1931 (18 ปี)	สุพรรณภูมิ
4	สมเด็จพระเจ้าทองลั่น (โอรสขุนหลวงพะงั่ว)	1931 (7 วัน)	สุพรรณภูมิ
	สมเด็จพระราเมศวร ครองราชย์ครั้งที่ 2	1931 - 1938 (7 ปี)	
5	สมเด็จพระราชาธิราช (โอรสพระราเมศวร)	1938 - 1952 (14 ปี)	อู่ทอง
6	สมเด็จพระอินราชาธิราช (เจ้านครอินทร์) โอรสพระอนุชา ของขุนหลวงพะงั่ว	1952 - 1967 (16 ปี)	สุพรรณภูมิ
7	สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 (เจ้าสามพระยา) โอรสเจ้า นครอินทร์	1967 - 1991 (16 ปี)	สุพรรณภูมิ
8	สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ (โอรสเจ้าสามพระยา)	1991 - 2031 (40 ปี)	สุพรรณภูมิ
9	สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 3 (โอรสพระบรมไตรโลกนาถ)	2031 - 2034 (3 ปี)	สุพรรณภูมิ
10	สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 (โอรสพระบรมไตรโลกนาถ)	2034 - 2072 (38 ปี)	สุพรรณภูมิ
11	สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 4 (พระอนุชาต่างมารดาพระ รามาธิบดีที่ 2)	2072 - 2076 (4 ปี)	สุพรรณภูมิ
12	สมเด็จพระรษฎาธิราชกุมาร (โอรสพระบรมราชาธิราชที่ 4)	2076 - 2077 (1 ปี)	สุพรรณภูมิ
13	สมเด็จพระไชยราชาธิราช (โอรสพระรามาธิบดีที่ 2)	2077 - 2089 (12 ปี)	สุพรรณภูมิ
14	สมเด็จพระยอดฟ้า (พระแก้วฟ้า) (โอรสพระไชยราชาธิราช)	2089 - 2091 (2 ปี)	สุพรรณภูมิ
-	ขุนวรวงศาธิราช (สำนักประวัติศาสตร์บางแห่งไม่ยอมรับว่า เป็นกษัตริย์)	2091 (42 วัน)	
15	สมเด็จพระมหาจักรพรรดิ (พระเทียรราชา)	2091 - 2111 (20 ปี)	สุพรรณภูมิ
16	สมเด็จพระมหินทราธิราช (โอรสพระมหาจักรพรรดิ)	2111 - 2112 (1 ปี)	สุพรรณภูมิ
17	สมเด็จพระมหาธรรมราชา	2112 - 2133 (21 ปี)	สุโขทัย
18	สมเด็จพระนเรศวรมหาราช (โอรสพระมหาธรรมราชา)	2133 - 2148 (15 ปี)	สุโขทัย
19	สมเด็จพระเอกาทศรถ (โอรสพระมหาธรรมราชา)	2148 - 2153 (5 ปี)	สุโขทัย

20	พระศรีเสาวภาคย์ (โอรสพระเอกาทศรถ)	2153 - 2153 (1 ปี)	สุโขทัย
21	สมเด็จพระเจ้าทรงธรรม (โอรสพระเอกาทศรถ)	2153 - 2171 (17 ปี)	สุโขทัย
22	สมเด็จพระเชษฐาธิราช (โอรสพระเจ้าทรงธรรม)	2172 - 2172 (8 เดือน)	สุโขทัย
23	สมเด็จพระอาทิตย์วงศ์ (โอรสพระเจ้าทรงธรรม)	2172 (28 วัน)	สุโขทัย
24	สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง (ออกญาฉลาโหมสุริยวงศ์)	2172 - 2199 (27 ปี)	ปราสาททอง
25	สมเด็จพระเจ้าฟ้าไชย (โอรสพระเจ้าปราสาททอง)	2199 (3 - 4 วัน)	ปราสาททอง
26	พระศรีสุธรรมราชา (อนุชาพระเจ้าปราสาททอง)	2199 - 2199 (3 เดือน)	ปราสาททอง
27	สมเด็จพระนารายณ์มหาราช (โอรสพระเจ้าปราสาททอง)	2199 - 2231 (32 ปี)	ปราสาททอง
28	สมเด็จพระเพทราชา	2231 - 2246 (15 ปี)	บ้านพลูหลวง
29	สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 (พระเจ้าเสือ)	2246 - 2251 (6 ปี)	บ้านพลูหลวง
30	สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ (โอรสพระเจ้าเสือ)	2251 - 2275 (24 ปี)	บ้านพลูหลวง
31	สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ (โอรสพระเจ้าเสือ)	2275 - 2301 (26 ปี)	บ้านพลูหลวง
32	สมเด็จพระเจ้าอุทุมพร (โอรสพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ)	2301 - 2301 (2 เดือน)	บ้านพลูหลวง
33	สมเด็จพระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์ (พระเจ้าเอกทัศ) (โอรสพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ)	2301 - 2310 (9 ปี)	บ้านพลูหลวง

กรุงศรีอยุธยาสูญเสียเอกราชแก่พม่า 2 ครั้ง ครั้งแรกใน พ.ศ. 2112 ต่อมาสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงกู้เอกราชคืนมาได้ในปี พ.ศ. 2127 และเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 ใน พ.ศ. 2310 สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงกอบกู้เอกราชได้ในปลายปีเดียวกัน แล้วทรงสถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานีแห่งใหม่ กวาดต้อนผู้คนจากกรุงศรีอยุธยาไปยังกรุงธนบุรีเพื่อสร้างบ้านเมืองแห่งใหม่ให้มั่นคง แต่กรุงศรีอยุธยาก็ไม่ได้กลายเป็นเมืองร้าง ยังมีคนที่รักถิ่นฐานบ้านเดิมอาศัยอยู่ และมีราษฎรที่หลบหนีไปอยู่ตามปากลับเข้ามาอาศัยอยู่รอบ ๆ เมือง รวมกันเข้าเป็นเมืองจนทางการยกเป็นเมืองจัตวาเรียกว่า "เมืองกรุงเก่า"

พระนครศรีอยุธยานับเป็นราชธานีที่มีอายุยาวนานที่สุดในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ตลอดระยะเวลา 417 ปี ที่กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีแห่งราชอาณาจักรไทย มิได้เป็นเพียง

ช่วงแห่งความเจริญสูงสุดของชนชาติไทยเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างสรรค์อารยธรรมของหมู่ชน
มนุษยชาติซึ่งเป็นที่ประจักษ์แก่มานานอารยประเทศอีกด้วย แม้ว่ากรุงศรีอยุธยาจะถูกทำลาย
เสียหายจากสงครามกับประเทศเพื่อนบ้านหรือจากการบุกรุกขูดคั้นของพวกเราตนเอง แต่สิ่งที่
ปรากฏให้เห็นในปัจจุบันนี้ยังมีร่องรอยหลักฐานซึ่งแสดงอัจฉริยภาพและความสามารถอันยิ่งใหญ่
ของบรรพบุรุษแห่งราชอาณาจักรผู้อุตสาหสาหสร้างสรรค์ความเจริญรุ่งเรืองทางศิลปวัฒนธรรม และ
ความมั่งคั่งไว้ให้แก่ผืนแผ่นดินไทย หรือแม้แต่ชาวโลกทั้งมวล จึงเป็นที่น่ายินดีว่าองค์การยูเนสโก
โดยคณะกรรมการมรดกโลกได้มีมติรับนครประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีอาณาเขต
ครอบคลุมอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และเป็นพื้นที่ที่ได้รับการจัดตั้งเป็นอุทยาน
ประวัติศาสตร์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 ไว้ในบัญชีมรดกโลก เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2534 ณ
กรุงคาร์เทจ ประเทศตูนิเซีย พร้อมกับอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนา
ลัย-อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรโดยจะมีผลให้ได้รับความคุ้มครองตามอนุสัญญาที่ประเทศ
ต่างๆได้ทำร่วมกัน (เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา: ออนไลน์)

ภาพประกอบ 4 แผนที่ตัวเมืองพระนครศรีอยุธยา

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2548). แผนที่ตัวเมืองพระนครศรีอยุธยา. (ออนไลน์)

8.11 สถานที่ท่องเที่ยวในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก เกาะ แยกเป็น

สถานที่ท่องเที่ยวในเขตเกาะเมือง

8.11.1 **วัดพระศรีสรรเพชญ์** ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของวิหารพระมงคลบพิตร เป็นวัดสำคัญที่สร้างอยู่ในพระราชวังหลวงเทียบได้กับวัดพระศรีรัตนศาสดารามแห่งกรุงเทพมหานครหรือวัดมหาธาตุแห่งกรุงสุโขทัย ในสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง)ทรงสร้างพระราชมณเฑียรเป็นที่ประทับที่บริเวณนี้ ต่อมาสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทรงอุทิศบริเวณพระราชมณเฑียรให้เป็นวัดภายในพระราชวังและโปรดเกล้าฯให้สร้างเขตพุทธาวาสขึ้น เพื่อเป็นที่สำหรับประกอบพิธีสำคัญต่างๆ จึงเป็นวัดที่ไม่มีพระสงฆ์จำพรรษา

ต่อมาในสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 โปรดเกล้าฯให้สร้างพระสุญญะเจดีย์ใหญ่สององค์เมื่อ พ.ศ.2035 องค์แรกทางทิศตะวันออกเพื่อบรรจุพระบรมอัฐิของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถพระราชบิดาและองค์ที่สองคือองค์กลางในปัจจุบันเพื่อบรรจุพระบรมอัฐิของสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 3 พระบรมเชษฐา ต่อมาในปี พ.ศ. 2042 ทรงสร้างพระวิหารขนาดใหญ่และในปี พ.ศ.2043 ทรงโปรดฯ ให้หล่อพระพุทธรูปยืนสูง 8 วา(16 เมตร) หุ้มด้วยทองคำหนัก 286 ชั่ง (ประมาณ 171 กิโลกรัม) ประดิษฐานไว้ในวิหารถวายพระนามว่า “พระศรีสรรเพชญ์ดาญาณ” ซึ่งภายหลังเมื่อคราวเสียกรุง พ.ศ. 2310 พม่าได้เผาลอกทองคำไปหมด สำหรับเจดีย์องค์ที่สาม ถัดมาทางทิศตะวันตก สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 4 พระราชโอรสได้โปรดเกล้าฯให้สร้างขึ้นเพื่อบรรจุพระบรมอัฐิของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 เจดีย์สามองค์นี้เป็นเจดีย์อิทธิพลแบบลังกา ตรงกลางระหว่างเจดีย์แต่ละองค์มีมณฑปก่อขึ้นไว้ซึ่งคงจะมีการสร้างเพิ่มในภายหลัง ครั้นถึงสมัยจอมพล ป.พิบูลสงครามได้มีการบูรณะเจดีย์แห่งนี้จนมีสภาพที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน วัดพระศรีสรรเพชญ์ เปิดให้เข้าชมทุกวันตั้งแต่เวลา 08.30–16.30 น. ค่าเข้าชม ชาวไทย 10 บาท ชาวต่างประเทศ 30 บาท สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมที่สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 3 โทร (035) 242501, 242448 หมายเหตุ ตั้งแต่เวลาประมาณ 19.30น.-21.00น. จะมีการส่องไฟชมโบราณสถาน

8.11.2 **วัดมหาธาตุ** ตั้งอยู่เชิงสะพานป่าถ่าน ทางทิศตะวันออกของวัดพระศรีสรรเพชญ์ พงศาวดารบางฉบับกล่าวว่าวัดนี้สร้างในสมัยสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1 ต่อมาสมเด็จพระรามาธิบดีโปรดเกล้าฯ ให้อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุมาบรรจุไว้ใต้ฐานพระปรางค์ประธานของวัดเมื่อ พ.ศ.

1927 พระปรางค์วัดมหาธาตุถือเป็นปรางค์ที่สร้างในระยะแรกของสมัยอยุธยาซึ่งได้รับอิทธิพลของปรางค์ขอมปนอยู่ ชั้นล่างก่อสร้างด้วยศิลาแลงแต่ที่เสริมใหม่ตอนบนเป็นอิฐถือปูน สมเด็จพระเจ้าปราสาททองได้ทรงปฏิสังขรณ์พระปรางค์ใหม่โดยเสริมให้สูงกว่าเดิม แต่ขณะนี้ยอดพังลงมาเหลือเพียงชั้นมุขเท่านั้น จึงเป็นที่น่าเสียดายเพราะมีหลักฐานว่าเป็นปรางค์ที่มีขนาดใหญ่มากและก่อสร้างอย่างวิจิตรสวยงามมาก เมื่อ พ.ศ. 2499 กรมศิลปากรได้ขุดแต่งพระปรางค์แห่งนี้ พบของโบราณหลายชิ้น ที่สำคัญคือ ผอบศิลา ภายในมีสถูปซ้อนกัน 7 ชั้น แบ่งออกเป็น ชิน เงิน นาก ไม้ดำ ไม้จันทร์แดง แก้วโกเมน และทองคำ ชั้นในบรรจุพระบรมสารีริกธาตุและเครื่องประดับอันมีค่า โดยปัจจุบันพระบรมสารีริกธาตุได้ถูกนำไปประดิษฐานไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา การเดินทางจากกรุงเทพฯ เข้าตัวเมืองอยุธยาแล้วข้ามสะพานสมเด็จพระนเรศวรมหาราชตรงไปจนถึงสี่แยกไฟแดงที่ 2 เลี้ยวขวาตรงไปไม่ไกลนัก ผ่านบึงพระราม จะเห็นวัดมหาธาตุอยู่ทางซ้ายมือ เปิดให้เข้าชมทุกวันตั้งแต่เวลา 08.30-16.30 น. ค่าเข้าชม ชาวไทย 10 บาท ชาวต่างประเทศ 30 บาท (หมายเหตุ ตั้งแต่เวลาประมาณ 19.30น.-21.00น. จะมีการส่องไฟชมโบราณสถาน)

8.11.3 วัดราชบูรณะ อยู่เชิงสะพานป่าถ่าน ตรงข้ามวัดมหาธาตุ สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 (เจ้าสามพระยา) โปรดเกล้าฯให้สร้างขึ้นเมื่อราว พ.ศ. 1967 ณ บริเวณที่ถวายพระเพลิงเจ้าอ้ายพระยากับเจ้ายี่พระยาซึ่งชนช้างกันจนถึงแก่พิราลัยและโปรดเกล้าฯให้สร้างวัดขึ้นบริเวณนั้น ซากที่เหลืออยู่แสดงว่าวิหารและส่วนต่างๆ ของวัดนี้ใหญ่โตมาก ปรางค์ประธานเป็นศิลปะอยุธยาสมัยแรกซึ่งนิยมสร้างตามแบบขอมที่ให้พระปรางค์เป็นประธานของวัด พระปรางค์องค์นี้มีลวดลายสวยงามมาก ภายในกรุปรางค์มีภาพเขียนด้วยสีแดงชาดปิดทองเป็นเรื่องพุทธประวัติ รวมทั้งรูปเทวดาและรูปดอกไม้ เมื่อกรมศิลปากรขุดแต่งพระปรางค์วัดราชบูรณะ ได้ขุดกรุพบโบราณวัตถุที่มีค่าไปเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยา ซึ่งสร้างโดยเงินบริจาคจากการนำพระพิมพ์ขนาดเล็กที่ได้จากกรุนี้มาจำหน่าย พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา เปิดให้เข้าชมทุกวันตั้งแต่เวลา 08.30-16.30 น. ค่าเข้าชม ชาวไทย 10 บาท ชาวต่างประเทศ 30 บาท

8.11.4 วัดพระราม อยู่นอกเขตพระราชวังไปทางด้านทิศตะวันออก ตรงข้ามกับวิหารพระมงคลบพิตร สมเด็จพระรามาธิบดีทรงสร้างขึ้นตรงบริเวณที่ถวายพระเพลิงพระบรมศพสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) พระราชบิดา วัดนี้มีบึงขนาดใหญ่อยู่หน้าวัด เดิมเรียกว่า “หนองโสน” ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น “บึงพระราม” ปัจจุบันคือ “สวนสาธารณะบึงพระราม” ซึ่งใช้เป็นที่สำหรับพักผ่อนหย่อนใจของชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเยือน เปิดให้เข้าชม

ทุกวันตั้งแต่เวลา 08.30–16.30 น. ค่าเข้าชม ชาวไทย 10 บาท ชาวต่างประเทศ 30 บาท (หมายเหตุ ตั้งแต่เวลาประมาณ 19.30น.- 21.00น. จะมีการส่องไฟชมโบราณสถาน)

8.11.5 วัดบรมพุทธาราม อยู่ภายในบริเวณสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา หรือที่ชาวบ้านเรียกกันทั่วไปว่า “วัดกระเบื้องเคลือบ” เพราะแต่เดิมนั้นพระอุโบสถมุงด้วยกระเบื้องเคลือบสีเหลืองแกมเขียว วัดนี้สมเด็จพระเพทราชาทรงสร้างขึ้นที่บริเวณที่ประทับเดิม

8.11.6 วัดสุวรรณดารารามราชวรวิหาร อยู่ในเขตพระนครด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ของเกาะเมือง เหนือบริเวณป้อมเพชร สามารถใช้เส้นทางเดียวกับพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จันทรเกษม แต่พอถึงสามแยกให้เลี้ยวขวาแล้วตรงไปประมาณ 1 กิโลเมตร จะเห็นป้ายทางเข้าวัดอยู่ทางด้านขวามือ วัดนี้เดิมชื่อว่า “วัดทอง” เป็นวัดที่พระบรมมหาราชวังของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงสร้างไว้ตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา ต่อมาเมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชเสด็จขึ้นครองราชย์ จึงโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาวัดทองขึ้นใหม่และพระราชทานนามว่า “วัดสุวรรณดาราราม” เพื่อเป็นอนุสรณ์แด่พระบรมชนกนาถและพระบรมราชชนนี ตามพระนามเดิมของทั้งสองพระองค์คือ “ทองดี” และ “ดาวเรือง” วัดแห่งนี้มีสิ่งต่าง ๆ ที่น่าสนใจไม่ว่าจะเป็นพระอุโบสถซึ่งยังคงเป็นแบบสมัยอยุธยาตอนปลาย คือทำส่วนฐานโค้งอ่อนลงตรงกลางคล้ายท้องเรือสำเภา หน้าบันอุโบสถสลักลายเป็นรูปนารายณ์ทรงครุฑ ภายในมีภาพจิตรกรรมฝาผนังรูปเทพชุมนุมที่ผนังอุโบสถตอนบน ตอนล่างเขียนเรื่องเวสสันดรชาดก เตมียชาดกและสุวรรณสามชาดก ผนังด้านหน้าพระประธานเขียนภาพมารวิชัย มีแม่พระธรณีบีบมวยผมอยู่ตรงกลาง พระประธานในพระอุโบสถรัชกาลที่ 1 โปรดเกล้าฯ ให้จำลองขยายส่วนจากพระแก้วมรกต นอกจากนั้นภายในพระวิหาร ของวัดนี้มีภาพเขียนแสดงพระราชประวัติของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช นับเป็นจิตรกรรมฝาผนังที่มีฝีมือยอดเยี่ยมงดงามมาก กรมศิลปากรได้ถ่ายแบบภาพเขียนนี้ไปไว้ที่อนุสรณ์ดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี

8.11.7 วิหารพระมงคลบพิตร ตั้งอยู่ทางด้านทิศใต้ของวัดพระศรีสรรเพชญ์ ใช้เส้นทางเดียวกับทางไปคุ้มขุนแผน วิหารพระมงคลบพิตรจะอยู่ถัดไปไม่กี่กิโลเมตร พระมงคลบพิตรเป็นพระพุทธรูปสัมฤทธิ์ปางมารวิชัย มีขนาดหน้าตักกว้าง 9.55 เมตรและสูง 12.45 เมตร นับเป็นพระพุทธรูปขนาดใหญ่องค์หนึ่งในประเทศไทย ไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่าสร้างในสมัยใด สันนิษฐานว่าสร้างในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น รวแผ่นดินสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2145 สมเด็จพระเจ้าทรงธรรมโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายจากทิศตะวันออกนอกพระราชวังมาไว้ทางด้านทิศตะวันตกที่ประดิษฐาน อยู่ในปัจจุบัน และโปรดเกล้าฯ ให้ก่อมณฑปสวมไว้ ในสมัยสมเด็จพระเจ้า

เสือ ฟาผ่าลงมาใหม่เครื่องบนพระมณฑปเกิดไฟไหม้ทำให้ส่วนบนขององค์พระมณฑปพิตรเสียหาย จึงโปรดเกล้าฯ ให้ซ่อมแซมใหม่ แปลงหลังคายอดมณฑปเป็นหลังคาพระวิหารธรรมดาแทน ในคราวเสียดุสิตอยู่ยาคครั้งที่ 2 วิหารพระมณฑปพิตรถูกไฟไหม้และถูกทิ้งร้าง จนสมัยรัชกาลที่ 5 โปรดเกล้าฯ ให้การปฏิสังขรณ์ใหม่ สำหรับบริเวณข้างวิหารพระมณฑปพิตรทางด้านทิศตะวันออก แต่เดิมเป็นสนามหลวง ใช้เป็นที่สำหรับสร้างพระเมรุพระบรมศพของพระมหากษัตริย์และเจ้านาย เช่นเดียวกับท้องสนามหลวงของกรุงเทพฯ

8.11.8 วัดโลกยสุธา อยู่ใกล้กับเจดีย์พระศรีสุริโยทัย ให้ใช้เส้นทางเข้าไปตามถนนหลังพลับพลาตรีมุขในบริเวณพระราชวังโบราณผ่านวัดวรโพธิ์และวัดวรเชษฐารามเข้าไปจนถึงพระพุทไธยาสน้องศรีใหญ่ที่ตั้งอยู่กลางแจ้ง พระพุทไธยาสน้องศรีนี้ก่อด้วยอิฐถือปูน ยาวประมาณ 29 เมตร มีซอกเสา 6 เหลี่ยมตั้งอยู่ชิดกับองค์พระ หลงเหลือให้เห็นอยู่หลายต้น เข้าใจว่าที่นี่อาจเคยเป็นซากพระอุโบสถ

8.11.9 พระราชวังหลวงหรือพระราชวังโบราณ ตั้งอยู่ติดกับวัดพระศรีสรรเพชญ์ ทางด้านทิศเหนือ สันนิษฐานว่า สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) ทรงสร้างพระราชวังตั้งแต่เมื่อครั้งประทับอยู่ที่เวียงเล็ก เมื่อ พ.ศ. 1890 และเมื่อสร้างพระราชวังเสร็จในปี พ.ศ. 1893 จึงย้ายมาประทับที่พระราชวังใหม่ริมหนองโสน ปราสาทในครั้งแรกนี้สร้างด้วยไม้อยู่ในบริเวณวัดพระศรีสรรเพชญ์ ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 1991 สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทรงถวายที่บริเวณปราสาทให้เป็นวัดพระศรีสรรเพชญ์วัดในเขตพระราชวัง แล้วทรงสร้างปราสาทใหม่เลื่อนไปทางเหนือชิดกับแม่น้ำลพบุรี

บริเวณพระราชวังหลวงมีพระที่นั่งสำคัญดังนี้

-พระที่นั่งวิหารสมเด็จ ตั้งอยู่ทางตอนใต้สุด เป็นปราสาทยอดปรางค์มีมุขหน้าหลังยาวแต่มุขข้างสั้น มีกำแพงแก้วล้อม 2 ด้าน ตามพงศาวดารกล่าวว่าสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง โปรดให้สร้างเมื่อ พ.ศ. 2186 เพื่อแทนพระที่นั่งมณฑลภิเษกที่ถูกฟ้าผ่าไฟไหม้ ชาวบ้านเรียกว่า “ปราสาททอง” เนื่องจากเป็นปราสาทปิดทององค์แรกที่สูงขึ้นสำหรับประกอบพระราชพิธีต่าง ๆ

-พระที่นั่งสรรเพชญ์ปราสาท เป็นปราสาทยอดปรางค์ตั้งอยู่ตรงกลางสร้างแบบเดียวกันกับพระที่นั่งวิหารสมเด็จ มีหลังคาซ้อนลดหลั่นกันถึงห้าชั้น มีมุขเด็จยื่นออกมาเป็นที่สำหรับพระมหากษัตริย์เสด็จออกรับแขกเมือง และมีโรงช้างเผือกขนาบอยู่ทั้งสองข้าง

-พระที่นั่งสุริยาสน์อมรินทร์ เดิมชื่อ พระที่นั่งสุริยามรินทร์ ต่อมาเปลี่ยนเป็นชื่อนี้ เพื่อให้คล้องกับชื่อ พระที่นั่งสรรเพชญ์ปราสาท เป็นปราสาทจตุรมุขก่อด้วยศิลาแลงมีพื้นสูงกว่าพระที่นั่งองค์อื่นๆ ตั้งอยู่ติดกำแพงริมแม่น้ำ ใช้เป็นที่สำหรับประทับทอดพระเนตรขบวนแห่ทางน้ำ ตามพงศาวดารกล่าวว่าเมื่อสมเด็จพระนารายณ์สวรรคต สมเด็จพระเพทราชาได้อัญเชิญพระบรมศพจากเมืองลพบุรีมาประดิษฐานไว้ที่พระที่นั่งองค์นี้

-พระที่นั่งจักรวรรดิไพชยนต์ สมเด็จพระเจ้าปราสาททองทรงสร้างเมื่อ พ.ศ. 2175 พระราชทานนามว่า“พระที่นั่งสิริไศยมหาพิมานบรรยงก์”คล้ายปราสาทหินนครม ต่อมาจึงเปลี่ยนเป็น“พระที่นั่งจักรวรรดิไพชยนต์” ลักษณะเป็นปราสาทตรีมุข ตั้งอยู่บนกำแพงชั้นในด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือของวัดพระศรีสรรเพชญ์ เป็นที่สำหรับทอดพระเนตรกระบวนแห่และฝึกหัดทหารเหมือนพระที่นั่งพุทไธสวรรย์ที่พระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร

-พระที่นั่งตรีมุข เป็นพระที่นั่งศาลาไม้ หลังคามุงกระเบื้องดินเผา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของพระที่นั่งสรรเพชญ์ปราสาท ไม่ปรากฏปีที่สร้าง เข้าใจว่าเดิมเป็นพระที่นั่งฝ่ายใน และเป็นที่ประทับในอุทยาน พระที่นั่งที่เห็นในปัจจุบันสร้างขึ้นบนฐานรากเดิมในสมัยรัชกาลที่ 5 เพื่อบำเพ็ญพระราชกุศลถวายสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถเมื่อพระองค์ได้เสวยราชสมบัติมาครบ 40 ปี เท่ากัน และใช้ประกอบพระราชพิธีบวงสรวงอดีตพระมหากษัตริย์อยุธยา

-พระที่นั่งบรรยงก์รัตนาศน์ หรือ พระที่นั่งท้ายสระ เป็นปราสาทจตุรมุข ตั้งอยู่บนเกาะกลางสระน้ำ สมเด็จพระเพทราชาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเป็นที่ประทับอยู่ข้างในและเป็นที่สำราญพระราชอิริยาบถเมื่อ พ.ศ. 2231 และได้เสด็จประทับตลอดรัชกาล มีพระแท่นสำหรับทอดพระเนตรปลาที่ทรงเลี้ยงไว้ในสระนั้นด้วย

-พระที่นั่งทรงปืน เป็นพระที่นั่งรูปยาวรี อยู่ริมสระด้านตะวันตก ใกล้พระที่นั่งบรรยงก์รัตนาศน์ เข้าใจว่าเป็นที่สำหรับฝึกซ้อมอาวุธและในสมัยสมเด็จพระเพทราชาทรงใช้เป็นห้องพระโรงที่เสด็จออกขุนนาง

พระที่นั่งต่าง ๆ ที่ปรากฏให้เห็นซากหลงเหลือในปัจจุบันเป็นอาคารที่สร้างในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถลงมาและเป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์ทุกรัชกาล เปิดให้เข้าชมทุกวัน ตั้งแต่เวลา 06.00-18.00 น. อัตราค่าเข้าชม ชาวไทยคนละ 10 บาท ชาวต่างประเทศคนละ 30 บาท รายละเอียดเพิ่มเติมติดต่อ โทร. (035) 242501,244570

8.11.10 ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา จัดตั้งขึ้นตามโครงการที่นักวิชาการไทย และนักวิชาการญี่ปุ่นรับขยายมาจากข้อเสนอเดิมของสมาคมไทย-ญี่ปุ่นและจังหวัด พระนครศรีอยุธยา ซึ่งเคยเสนอปรับปรุงบริเวณที่เคยเป็นหมู่บ้านญี่ปุ่นให้จัดสร้างเป็นพิพิธภัณฑ์ หมู่บ้านญี่ปุ่น มาเป็นการเสนอให้จัดตั้งเป็นศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยาซึ่งจะทำหน้าที่เป็น สถาบันวิจัยและพิพิธภัณฑ์สถานเกี่ยวกับราชอาณาจักรอยุธยาโดยรวม และได้รับงบประมาณ ช่วยเหลือแบบให้เปล่าจากรัฐบาลญี่ปุ่นเป็นเงิน 999 ล้านบาท เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติในพระ บรมราชวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 60 พรรษา และเพื่อ เป็นที่ระลึกในโอกาสที่มีมิตรภาพระหว่างประเทศญี่ปุ่นกับราชอาณาจักรไทยได้สถาปนาขึ้นมานานมาครบ 100 ปี

ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยาแห่งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนอาคารหลัก ตั้งอยู่ ที่ถนนโรจนะ ใกล้กับสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เป็นอาคาร 2 ชั้น มีห้องจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ อยู่ชั้นบน และ อีกส่วนคือส่วนอาคารผนวก ตั้งอยู่ที่ตำบลเกาะเรียนในบริเวณหมู่บ้านญี่ปุ่น พิพิธภัณฑ์ของศูนย์แห่งนี้มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากพิพิธภัณฑ์อื่นคือ การพยายามสร้างชีวิต สังคม วัฒนธรรมในอดีตให้กลับมามีชีวิตขึ้นใหม่ด้วยข้อมูลการวิจัย (Researched based Reconstruction) โดยการนำเทคโนโลยีของการจัดพิพิธภัณฑ์สมัยใหม่มาใช้จัดแสดงนิทรรศการ ซึ่งจะให้ผู้ชมสามารถเข้าใจชีวิตในอดีตได้ง่าย การจัดแสดงมีทั้งสิ้น 5 หัวข้อ คือ อยุธยาในฐานะ ราชธานี อยุธยาในฐานะเมืองท่า อยุธยาในฐานะของรัฐรวมศูนย์อำนาจ ความสัมพันธ์ของอยุธยา กับนานาชาติ และชีวิตชุมชนชาวบ้านไทย ทั้งนี้นิทรรศการทุกอย่างที่นำมาแสดงในศูนย์ได้รับการ ตรวจสอบข้อมูลทางประวัติศาสตร์อย่างละเอียดจากคณะอนุกรรมการด้านวิชาการของ คณะกรรมการอำนวยการมาแล้ว ศูนย์แห่งนี้เปิดทำการทุกวัน(วันจันทร์-ศุกร์และวันหยุดนักขัต ฤกษ์ เวลา 09.00-16.30น. วันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 09.00-17.00น.) อัตราค่าเข้าชมสำหรับนักเรียน และนักศึกษา ในเครื่องแบบ 5 บาท ประชาชนทั่วไป 20 บาท นักเรียนต่างชาติ 50 บาท ชาว ต่างประเทศ 100 บาท สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม โทร. (035)245123-4

8.11.11 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยา ตั้งอยู่ที่ตำบลประตูชัย ถนน โรจนะ ตรงข้ามกับสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา หากมาจากกรุงเทพฯ เข้าตัวเมืองอยุธยา จากนั้นข้ามสะพานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช แล้วตรงไปประมาณ 2 ไฟแดง ไปอีกไม่ไกลนักจะ เห็นพิพิธภัณฑ์อยู่ทางขวามือ พิพิธภัณฑ์แห่งนี้สร้างขึ้นด้วยเงินที่ประชาชนเข้าพระพิมพ์ที่ขุดได้ จากกรุวัดราชบูรณะซึ่งเป็นวัดที่สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 (เจ้าสามพระยา) ทรงสร้าง จึงให้ชื่อ

ว่า “พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยา” พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดพิพิธภัณฑ์แห่งนี้เมื่อปี พ.ศ. 2504

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยาเป็นพิพิธภัณฑ์สถานแห่งแรกในประเทศไทย ที่มีรูปแบบการจัดแสดงแบบใหม่คือ นำโบราณวัตถุมาจัดแสดงจำนวนไม่มากจนเกินไปและใช้แสงสีมาทำให้การนำเสนอดูน่าสนใจ สิ่งสำคัญที่น่าชมภายในพิพิธภัณฑ์ได้แก่

พระพุทธรูปประทับนั่งห้อยพระบาท เป็นพระพุทธรูปศิลาขาวสมัยทวารวดี ในท่าประทับนั่งห้อยพระบาทซึ่งเคยประดิษฐานในซุ้มทิศของพระสถูปโบราณที่วัดพระเมรุ จังหวัดนครปฐม กรมศิลปากรได้พยายามติดตามชิ้นส่วนต่างๆ ขององค์พระที่กระจัดกระจายไปอยู่ในที่ต่างๆ มาประกอบขึ้นเป็นองค์พระได้อย่างสมบูรณ์ นับเป็นพระพุทธรูปที่มีค่ามากองค์หนึ่งซึ่งในโลกพบเพียง 6 องค์เท่านั้น คือในประเทศไทย 5 องค์และในประเทศอินโดนีเซีย 1 องค์ ในประเทศไทยอยู่ที่วัดพระปฐมเจดีย์ 2 องค์ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร 1 องค์ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยา 1 องค์และวัดหน้าพระเมรุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 1 องค์

เศียรพระพุทธรูปสมัยอู่ทอง ทำด้วยสัมฤทธิ์มีขนาดใหญ่มากได้มาจากวัดธรรมมิกราช แสดงให้เห็นถึงความเก่าแก่ของวัดและมีมือการหล่อวัตถุขนาดใหญ่ในสมัยโบราณ

นอกจากนี้ยังมีโบราณวัตถุที่ขุดพบอีกมากมาย โดยเฉพาะที่ขุดได้จากกรุวัดราชบูรณะรวบรวมไว้ในห้องมหรรมภัณฑ์ มีเครื่องราชูปโภคทองคำ ทองกร พาหุรัด ทับทรวง เครื่องประดับเศียรสำหรับชายและหญิง พระแสงดาบฝักทองคำประดับพลอยสีต่างๆ เป็นต้น แสดงให้เห็นความรุ่งเรืองของกรุงศรีอยุธยาในอดีตไว้อย่างน่าสนใจน่าศึกษา พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เปิดให้เข้าชมวันพุธ-วันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 09.00-16.00 น. ปิดวันจันทร์ วันอังคารและวันหยุดนักขัตฤกษ์ อัตราค่าเข้าชมชาวไทย 10 บาท ชาวต่างประเทศ 30 บาท สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ โทร. (035) 241587

8.11.12 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จันทรเกษม เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า วังจันทรเกษม หรือวังหน้า ตั้งอยู่ถนนอู่ทอง ริมแม่น้ำป่าสักมุมทิศตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะเมืองใกล้ตลาดหัวรอ วังจันทรเกษมสร้างขึ้นในสมัยพระมหาธรรมราชาเพื่อใช้เป็นที่พักประทับของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชขณะยังทรงเป็นมหาอุปราชครองเมืองพิษณุโลกเมื่อ พ.ศ.2112 และเคยใช้เป็นที่พักประทับของสมเด็จพระยุพราชและพระมหากษัตริย์หลายพระองค์ ต่อมาเมื่อคราวเสียกรุงในปี พ.ศ.2310 วังนี้ได้ถูกข้าศึกเผาทำลายเสียหายมากและถูกทิ้งร้าง จนถึงรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์โปรดเกล้า

ฯ ให้ซ่อมพระที่นั่งพิมานรัตยาและพลับพลาจตุรมุขไว้เป็นที่ประทับเมื่อเสด็จประพาส
พระนครศรีอยุธยา ต่อมาในรัชกาลที่ 5 ได้พระราชทานให้เป็นที่ว่าการมณฑลอยุธยาและรัชกาลที่ 7
โปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนเป็นศาลากลางจังหวัดจนเมื่อได้สร้างศาลากลางใหม่แล้ว กรมศิลปากรจึงได้
เข้ามาดูแลและจัดทำเป็นพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จันทรเกษมจนกระทั่งปัจจุบัน

โบราณสถานโบราณวัตถุที่น่าสนใจในพระราชวังจันทรเกษม มีดังนี้

-กำแพงและประตูวัง เป็นสิ่งที่สร้างใหม่ในรัชกาลที่ 4 ของเดิมมีอาณาเขต
กว้างขวางกว่าที่เห็นในปัจจุบัน เพราะขุดพบรากฐานของพระที่นั่งนอกกำแพงวัดด้านใน และพบ
ซากอิฐในบริเวณเรือนจำหลายแห่ง

-พลับพลาจตุรมุข เป็นพลับพลาเครื่องไม้ ตั้งอยู่ใกล้ประตูวังด้านทิศตะวันออก เดิม
เป็นที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 เวลาเสด็จประพาส ปัจจุบัน
จัดแสดงเครื่องขามลายูครามของจีน อาวุธสมัยโบราณ และเครื่องราชูปโภคของพระบาทสมเด็จพระ
จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

-พระที่นั่งพิมานรัตยา เป็นหมู่ตึกอยู่กลางพระราชวัง เคยเป็นที่ตั้งศาลากลาง
มณฑลและจังหวัดมาหลายปี ปัจจุบันจัดแสดงพระพุทธรูป เทวรูป พระพิมพ์สมัยต่างๆ และเครื่อง
ไม้จำหลักสมัยอยุธยา

-พระที่นั่งพิชัยคล้ายลักษณ์ หรือ หอส่องกล้อง เป็นหอสูงสี่ชั้นอยู่ที่ริมพระราชวังด้าน
ทิศตะวันตก สร้างในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช แต่หักพังลงมาเมื่อคราวเสียกรุงครั้งที่ 2 หอที่
เห็นอยู่ในปัจจุบันสร้างในสมัยรัชกาลที่ 4 ตามรากฐานเดิม ทรงใช้เป็นที่ประทับทอดพระเนตรดวงดาว

การเดินทาง หากมาจากกรุงเทพฯ เข้าตัวเมืองอยุธยา เมื่อข้ามสะพานสมเด็จพระ
นเรศวรมหาราชแล้วให้เลี้ยวซ้ายตรงไปจนถึงสามแยกเลี้ยวซ้ายอีกครั้งและตรงไปอีกประมาณ 2
กิโลเมตร จะผ่านตลาดเจ้าพรหม จากนั้นจะเห็นพิพิธภัณฑ์อยู่ทางซ้ายมือ เปิดให้เข้าชมทุกวัน เว้น
วันจันทร์ วันอังคารและวันหยุดนักขัตฤกษ์ ตั้งแต่เวลา 09.00-16.00 น. ค่าเข้าชม ชาวไทยคนละ
10 บาท ชาวต่างประเทศคนละ 30 บาท สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่โทร. (035) 251586

8.11.13 วังหลัง ตั้งอยู่ริมกำแพงพระนครศรีอยุธยาด้านทิศตะวันตก ตรงข้ามกับวัด
กษัตริยาธิราช เดิมเป็นอุทยานสำหรับเสด็จประพาสเป็นครั้งคราวเรียกว่า สวนหลวง และมีเพียง

ตำหนักที่พัก ต่อมาในสมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชาได้โปรดเกล้าฯให้สร้างเพิ่มเติมเป็นพระราชวัง เพื่อให้เป็นที่ประทับของสมเด็จพระเอกาทศรถ หลังจากนั้นได้กลายเป็นที่ประทับของเจ้านายในพระราชวงศ์ ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของเจดีย์พระศรีสุริโยทัย

8.11.14 ป้อมและปราการรอบกรุง กำแพงเมืองที่พระเจ้าอู่ทองทรงสร้างครั้งแรกนั้นเป็นเพียงเชิงเนินดิน และมีเสาไม้ระเนียดปักข้างบน ต่อมาในรัชสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ จึงได้ก่ออิฐถือปูนขึ้น ตามพระราชพงศาวดารมีการสร้างป้อมต่าง ๆ อาทิ ป้อมมหาไชย ป้อมชดกบ ป้อมเพชร ป้อมหอราชคฤห์และป้อมจำปาพลเป็นต้น ป้อมขนาดใหญ่ ๆ มักตั้งอยู่บริเวณทางแยกระหว่างแม่น้ำเช่น ป้อมเพชรตั้งอยู่ตรงที่บรรจบของแม่น้ำเจ้าพระยากับแม่น้ำป่าสัก ป้อมมหาไชยตั้งอยู่มุมวังจันทร์เกษมบริเวณซึ่งเป็นตลาดหัวรอในปัจจุบัน ตัวป้อมได้ถูกรื้อเพื่อนำอิฐไปสร้างพระนครใหม่ที่กรุงเทพมหานครตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1

8.11.15 พระบรมราชานุสาวรีย์พระเจ้าอู่ทอง ประดิษฐานอยู่ระหว่างบึงพระรามกับวัดพระศรีสรรเพชญ์ พระบรมรูปของพระเจ้าอู่ทองมีขนาดเท่าครึ่งของคนธรรมดาหล่อด้วยทองสัมฤทธิ์และรมด้วยน้ำยาสีเขียว ในพระอิริยาบถประทับยืน พระหัตถ์ขวาทรงพระขรรค์ พระเกล้าเกศาฉลองพระองค์แบบพระมหากษัตริย์สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2513

8.11.16 เจดีย์พระศรีสุริโยทัย อยู่ในเกาะเมืองด้านทิศตะวันตกบนถนนอู่ทอง อยู่ติดกับสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 3 พระเจดีย์แห่งนี้เป็นโบราณสถานที่สำคัญยิ่งแห่งหนึ่งในเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา เป็นอนุสรณ์สถานของวีรสตรีไทยพระองค์แรก คือสมเด็จพระสุริโยทัยซึ่งสิ้นพระชนม์ในการทำสงครามยุทธหัตถีระหว่างสมเด็จพระมหาจักรพรรดิกับพระเจ้าแปรและเป็นการยืนยันเกียรติแห่งสตรีไทยที่ได้รับการยกย่องจากสังคมไทยมาแต่ครั้งบรรพกาล

ตามประวัติกล่าวว่าพ.ศ.2091 สมเด็จพระมหาจักรพรรดิขึ้นครองราชสมบัติมีสมเด็จพระสุริโยทัยเป็นพระอัครมเหสี หลังจากครองราชย์ได้ 7 เดือน พระเจ้าตะเบ็งชเวตี้และบุเรงนองยกทัพเข้ามาล้อมกรุงศรีอยุธยาโดยผ่านมาจากด้านด่านพระเจดีย์สามองค์จังหวัดกาญจนบุรีและตั้งค่ายล้อมพระนคร สมเด็จพระมหาจักรพรรดิทรงช้างออกไปพร้อมกับพระราชโอรส สมเด็จพระสุริโยทัยทรงเป็นห่วงพระราชสวามีจึงได้ทรงเครื่องแบบอย่างนักรบชายประทับช้างตามเสด็จออกไปกองทัพรุงศรีอยุธยาปะทะกับทัพหน้า ของกรุงหงสาวดีซึ่งมีพระเจ้าแปรเป็นแม่ทัพ สมเด็จพระมหาจักรพรรดิทรงไล่ช้างเข้าชนกับช้างของพระเจ้าแปรและบังเอิญช้างทรงเกิดเพลิงพล้ำ สมเด็จพระ

พระสุริโยทัยจึงไล่ช้างพระที่นั่งเข้าขวางพระเจ้าแผ่นดินด้วยเกรงว่าสมเด็จพระมหาจักรพรรดิพระราชสวามีจะเป็นอันตราย จนถูกพระแสงขอ้าวฟันพระอังสาขาดสะพายแล่งสิ้นพระชนม์อยู่บนคอช้าง เมื่อสงครามยุติลงสมเด็จพระมหาจักรพรรดิทรงปลงพระศพของพระนางและสถาปนาวัดที่ปลงพระศพขึ้นเป็นวัดสวนหลวงสบสวรรค์ (เดิมชื่อ วัดสบสวรรค์) ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการสอบสวนหาตำแหน่งสถานที่ต่าง ๆ ที่กล่าวถึงในพระราชพงศาวดารเพื่อเรียบเรียงเป็นหนังสือประชุมพงศาวดารขึ้นทูลเกล้า ฯ ถวาย จึงเป็นเหตุให้ทราบตำแหน่งของวัดสบสวรรค์ ซึ่งยังคงพบเจดีย์แบบย่อมุมไม้สิบสองสูงใหญ่ปรากฏตามที่ตั้งในปัจจุบันนี้ ต่อมาพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงขนานนามเรียกชื่อเจดีย์ว่า "เจดีย์พระศรีสุริโยทัย"

ในปี พ.ศ. 2533 รัฐบาลได้มอบให้กรมศิลปากร ดำเนินการบูรณะซ่อมแซมเสริมรูปทรงพระเจดีย์ที่ชำรุดให้อยู่ในสภาพเดิมและเป็นที่น่ายินดีว่าในวันที่ 20 พฤษภาคม 2533 กรมศิลปากรได้พบวัตถุโบราณ เช่น พระพุทธรูปสลักแก้วสีขาวปางมารวิชัย พระเจดีย์จำลอง ผอบทองคำบรรจุพระธาตุ เป็นต้น ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยา

8.11.17 คุ่มขุนแผน ตั้งอยู่ที่ถนนปาทาน เป็นตัวอย่างของหมู่เรือนไทยภาคกลาง ในรูปแบบเรือนคหบดีไทยสมัยโบราณ เดิมเป็นจวนสมุหเทศาภิบาล มณฑลกรุงเก่า พลตรีพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมขุนมรุพงษ์ศิริพัฒน์ทรงสร้างขึ้นในปี พ.ศ.2437ที่เกาะลอยบริเวณสะพานเกลือซึ่งอยู่ตรงข้ามกับที่ว่าการมณฑล ต่อมาในราวปี พ.ศ. 2483 นายปรีดี พนมยงค์ ได้ย้ายจวนหลังนี้มาสร้างในบริเวณคุนกรบาลเก่าของพระนครศรีอยุธยา พร้อมทั้งสร้างเรือนไทยเพิ่มขึ้นอีกในปี พ.ศ. 2499 และให้ชื่อเรือนไทยนี้ว่าคุ่มขุนแผน ซึ่งเชื่อกันว่าขุนแผนเคยต้องโทษอยู่ในคุกแห่งนี้ การเดินทาง หากมาจากกรุงเทพฯ เข้าตัวเมืองอยุธยาแล้วให้ข้ามสะพานสมเด็จพระนเรศวรมหาราชตรงไปจนถึงศาลากลางจังหวัดหลังเดิม จะเห็นสามแยกแล้วเลี้ยวขวาตรงไปไม่กี่กิโลเมตรจะเห็นคุ่มขุนแผนอยู่ทางซ้ายมือ

8.11.18 ปางช้างอยุธยาแลเพนียด อยู่ติดกับคุ่มขุนแผน มีบริการขี่ช้างทุกวัน ตั้งแต่เวลาประมาณ 09.00-17.00น. ราคาประมาณ 100-500 บาทขึ้นอยู่กัระยะเวลา สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่โทร. (035) 211001, 321982, (01)821-7065, (01)832-5311, (01)852-4527

8.11.19 สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ หรือเรียกกันว่า สวนสมเด็จพระฯ ตั้งอยู่ถนนคูทอง ในเขตอุทยานประวัติศาสตร์ ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเกาะเมือง เป็นสวนสาธารณะ

ขนาดใหญ่ ประกอบด้วยต้นไม้ต่าง ๆ ในวรรณคดี ศาลาไทย และโบราณสถาน นอกจากนี้ยังมี
โครงการพัฒนาพื้นที่เป็นสวนป่าสมุนไพรอีกด้วย

การเดินทาง หากมาจากกรุงเทพฯ เข้าตัวเมืองอยุธยาแล้วให้ข้ามสะพานสมเด็จพระ
นเรศวรมหาราชตรงไปจนสุดถนน พอถึงสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยาแล้ว จะเห็นสามแยก
ข้างหน้าให้เลี้ยวซ้ายตรงไปจนถึงสามแยกไฟแดงแล้วเลี้ยวขวาตรงไป ผ่านโรงพยาบาลจังหวัดไป
ไม่ไกลนักจะเห็นสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์อยู่ทางขวามือ

สถานที่ท่องเที่ยวรอบนอกเกาะเมือง

8.11.20 สวนศรีสุริโยทัย ตั้งอยู่ในเขตทหาร กองสรรพาวุธซ่อมยาง สามารถใช้
เส้นทางเดียวกับทางไปเจดีย์พระศรีสุริโยทัย สวนศรีสุริโยทัยจะอยู่ทางขวามือ องค์การสุราเป็น
ผู้สร้างสวนนี้เพื่ออุทิศส่วนกุศลถวายอดีตพระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ในที่ดินซึ่งเคยเป็นเขต
พระราชฐานชั้นใน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้พระราชทานชื่อ “สวนศรีสุริโยทัย” เมื่อวันที่
25 พฤษภาคม 2532 และองค์การสุราได้ทูลเกล้าฯ ถวายสวนนี้แด่สมเด็จพระนางเจ้า
พระบรมราชินีนาถเนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ สวนนี้มีพื้นที่ประมาณ 5 ไร่
ประกอบด้วยศาลาอเนกประสงค์ พลับพลาสมาเด็จพระสุริโยทัย อนุสาวรีย์สมเด็จพระสุริโยทัย
แสดงเหตุการณ์ตอนสู้รบบนหลังช้าง เนินเสมหินอ่อนโบราณอายุกว่า 400 ปีบรรจุชิ้นส่วน
พระพุทธรูปที่ชำรุดธัญเชิญมาจากวัดพุทไธศวรรย์ (พระตำหนักเวียงเหล็กของพระเจ้าอู่ทอง) ฯลฯ
สวนนี้เปิดให้เข้าชมทุกวัน ตั้งแต่เวลา 09.00-17.00 น.

8.11.21 วัดไชยวัฒนาราม ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันตกนอกเกาะเมือง
เป็นวัดที่พระเจ้าปราสาททอง กษัตริย์กรุงศรีอยุธยาองค์ที่ 24 (พ.ศ. 2173-2198) โปรดให้สร้างขึ้น
เมื่อ พ.ศ. 2173 ได้ชื่อว่าเป็นวัดที่มีความงดงามมากแห่งหนึ่งในกรุงศรีอยุธยา ความสำคัญอีก
ประการหนึ่งคือ วัดนี้เป็นที่ฝังพระศพของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์ (เจ้าฟ้ากุ้ง) กวีเอกสมัยอยุธยาตอนปลาย
กับเจ้าฟ้าสังวาลย์ซึ่งต้องพระราชอาญาโดยจนถึงพระชนม์ในรัชสมัยของพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ

สิ่งที่น่าสนใจภายในวัดได้แก่ พระปรางค์ศรีรัตนมหาธาตุ เป็นปรางค์ประธานของวัด
ตั้งอยู่บนฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัสและที่มูฐานมีปรางค์ทิศประจำอยู่ทั้งสี่มุม การที่สมเด็จพระเจ้า
ปราสาททองซึ่งเป็นกษัตริย์สมัยอยุธยาตอนปลายทรงสร้างปรางค์ขนาดใหญ่เป็นประธานของวัด
เท่ากับเป็นการรื้อฟื้นศิลปะสมัยอยุธยาตอนต้นที่นิยมสร้างปรางค์เป็นประธานของวัดเช่นการสร้าง
ปรางค์ที่วัดมหาธาตุและวัดราชบูรณะ เนื่องมาจากพระองค์ทรงได้เขมรมาอยู่ได้อานาจจึงมีการนำ

รูปแบบสถาปัตยกรรมเขมรเข้ามาใช้ในการก่อสร้างปราสาทอีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีพระระเบียงรอบปราสาทประธาน ภายในพระระเบียงมีพระพุทธรูปปูนปั้นปางมารวิชัย ผนังระเบียงก่อด้วยอิฐถือปูน มีลูกกรงหลอกเป็นรูปลายกุดั่น พระอุโบสถ อยู่ด้านหน้าของวัดภายในมีซากพระประธานเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยสร้างด้วยหินทราย ใบเสมาของพระอุโบสถทำด้วยหินสีค่อนข้างเขียว จำหลักเป็นลายประจำยามและลายก้านขด และเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสอง ทางด้านหน้าพระอุโบสถมีเจดีย์ 2 องค์ ฐานกว้าง 12 เมตร สูง 12 เมตร ซึ่งถือเป็นศิลปะที่เริ่มมีแพร่หลายตั้งแต่สมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง วัดไชยวัฒนารามได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานของชาติเมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2478 และกรมศิลปากรได้ดำเนินการบูรณะตลอดมาจนปัจจุบันไม่มีสภาพกรำร้างอยู่ในป่าอีกแล้ว และยังคงมองเห็นเค้าแห่งความสวยงามยิ่งใหญ่ตระการตา ซึ่งผู้ไปเยือนไม่ควรพลาดชมอย่างยิ่ง เปิดให้เข้าชมทุกวันตั้งแต่เวลา 08.30–16.30 น. ค่าเข้าชม ชาวไทย 10 บาท ชาวต่างประเทศ 30 บาท (หมายเหตุ ตั้งแต่เวลาประมาณ 19.30น.- 21.00น. จะมีการส่องไฟชมโบราณสถาน)

การเดินทาง สามารถใช้เส้นทางได้หลายเส้นทาง ได้แก่ ทางเรือโดยการเช่าเหมาเรือหางยาวจากบริเวณหลังลานจอดรถฝั่งตรงข้ามพระราชวังจันทร์เกษมด้านตะวันออกของเกาะเมือง ล่องไปตามลำน้ำป่าสักลงไปทางใต้ผ่านวิทยาลัยการต่อเรือพระนครศรีอยุธยา วัดพนัญเชิงวรวิหาร วัดพุทไธศวรรย์ โบสถ์โปรตุเกส วัดไชยวัฒนาราม วัดกษัตราธิราชวรวิหาร และเจดีย์พระศรีสุริโยทัยอันสง่างามอีกด้วย ซึ่งจะทำให้การเดินทางมีรสชาติไปอีกแบบหนึ่งโดยเฉพาะเวลาพลบค่ำจะเห็นภาพบริเวณวัดไชยวัฒนารามงดงามมาก หากเดินทางโดยรถยนต์ สามารถใช้เส้นทางเดียวกับวัดกษัตราธิราช แต่พอข้ามสะพานวัดกษัตราธิราชไปแล้วเลี้ยวซ้ายแล้วตรงไปเรื่อยๆ ก็จะมีวัดไชยวัฒนารามตั้งเด่นเป็นสง่าอยู่ทางด้านหน้า

8.11.22 วัดหน้าพระเมรุ ตั้งอยู่ริมคลองสระบัวด้านทิศเหนือของคูเมือง (เดิมเป็นแม่น้ำลพบุรี) ตรงข้ามกับพระราชวังหลวง มีชื่อเดิมว่า “วัดพระเมรุราชิกอาราม” ที่ตั้งของวัดนี้เดิมคงเป็นสถานที่สำหรับสร้างพระเมรุถวายพระเพลิงพระบรมศพของพระมหากษัตริย์พระองค์ใด พระองค์หนึ่งสมัยอยุธยาตอนต้นต่อมาได้สร้างวัดขึ้น มีตำนานเล่าว่าพระองค์อินทร์ในรัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 ทรงสร้างวัดนี้เมื่อ พ.ศ.2046 สมเด็จพระมหาจักรพรรดิเมื่อครั้งทำศึกกับพระเจ้าบุเรงนองได้มีการทำสัญญาสงบศึกเมื่อ พ.ศ.2106 ได้สร้างพลับพลาที่ประทับขึ้นระหว่างวัดหน้าพระเมรุกับวัดหิสดาวาส

วัดนี้เป็นวัดเดียวในกรุงศรีอยุธยาที่ไม่ได้ถูกพม่าทำลายและยังคงปรากฏสถาปัตยกรรมแบบอยุธยาอยู่ในสภาพสมบูรณ์มากที่สุดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พระอุโบสถมีขนาดยาว 50 เมตร กว้าง 16 เมตรเป็นแบบอยุธยาตอนต้นซึ่งมีเสาอยู่ภายใน ต่อมาสร้างขยายออกโดยเพิ่มเสารับชายคาภายนอกในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ หน้าต่างเจาะเป็นช่องยาวตามแนวตั้ง ภายในมีเสาเหลี่ยมสองแถวๆละแปดต้น มีบัวหัวเสาเป็นบัวโถแบบอยุธยา เพดานแกะสลักไม่เป็นรูปดาว พระประธานในอุโบสถสร้างปลายสมัยอยุธยาเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยหล่อด้วยทองสัมฤทธิ์ทรงเครื่องแบบกษัตริราช มีนามว่า“พระพุทธรูปนิมิตวิชิตมารโมลีศรีสรรเพชญ์บรมไตรโลกนาถ” จัดเป็นพระพุทธรูปทรงเครื่องสมัยอยุธยาที่มีขนาดใหญ่ที่สุดเท่าที่มีปรากฏอยู่ในปัจจุบัน และมีความสมบูรณ์งดงามมาก ในสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ได้มีการปฏิสังขรณ์วัดนี้โดยรักษาแบบอย่างเดิมไว้ และได้เชิญพระพุทธรูปศิลาสี่แขนงประทับนั่งห้อยพระบาทสมัยทวารวดีจากวัดมหาธาตุมาไว้ในวิหารสรรพเพชญ์ (หรือวิหารน้อย) ซึ่งอยู่ข้างพระอุโบสถ พระพุทธรูปศิลาแบบนั่งห้อยพระบาทสมัยทวารวดีนี้ นับเป็น 1 ใน 5 องค์ที่มีอยู่ในประเทศไทย จึงนับเป็นสิ่งที่มีค่าควรแก่การเก็บรักษาไว้

8.11.23 วัดพุทไธสวรรย์ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำทางด้านใต้ฝั่งตรงข้ามของเกาะเมือง หากเดินทางโดยรถยนต์ และใช้เส้นทางสายอยุธยา-เสนา ข้ามสะพานวัดกษัตริราชวรวิหาร แล้วเลี้ยวซ้าย จะผ่านวัดไชยวัฒนาราม มีป้ายบอกทางเป็นระยะไปจนถึงทางแยกซ้ายเข้าวัดพุทไธสวรรย์ วัดนี้สร้างขึ้นบริเวณตำหนักที่ประทับเดิมของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งเรียกว่า “ตำหนักเวียงเหล็กหรือเวียงเล็ก” หลังจากนั้นพระองค์ไปสร้างพระราชวังใหม่ที่ตำบลหนองโสน(บึงพระราม)จึงสถาปนาสถานที่นี้เป็นวัดพุทไธสวรรย์ ภายในวัดมีสิ่งที่น่าสนใจ คือ พระปรางค์ประธานองค์ใหญ่ อิทธิพลศิลปะขอม พระอุโบสถตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของปรางค์ พระตำหนักสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ วิหารพระนอนและหมู่พระเจดีย์สิบสององค์

8.11.24 วัดใหญ่ชัยมงคล เดิมชื่อวัดป่าแก้วหรือวัดเจ้าพระยาไทย ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำป่าสัก หากมาจากกรุงเทพฯ เข้าตัวเมืองอยุธยาแล้วจะเห็นเจดีย์วัดสามปลื้ม (เจดีย์กลางถนน) ให้เลี้ยวซ้ายตรงไปประมาณ 1 กิโลเมตร จะเห็นวัดใหญ่ชัยมงคลอยู่ทางซ้ายมือ วัดนี้ตามข้อมูลประวัติศาสตร์สันนิษฐานว่าพระเจ้าอยู่หัวทรงสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.1900 สำหรับเป็นสำนักของพระสงฆ์ซึ่งไปบวชเรียนมาแต่สำนักพระวันรัตมหาเถระในประเทศลังกา คณะสงฆ์ที่ไปศึกษาพระธรรมวินัยเรียกนามนิกายในภาษาไทยว่า “คณะป่าแก้ว” วัดนี้จึงได้ชื่อว่า วัดคณะป่าแก้ว ต่อมาเรียกให้สั้นลงว่า “วัดป่าแก้ว”

หลังจากนั้นได้เปลี่ยนชื่อเป็น“วัดเจ้าพระยาไทย”สันนิษฐานว่าสาเหตุอาจมาจาก สมเด็จพระรามาธิบดีที่1 ทรงสร้างวัดป่าแก้วขึ้น ณ บริเวณที่ซึ่งได้ถวายพระเพลิงพระศพของเจ้าแก้วเจ้าไทย หรืออาจมาจากการที่วัดนี้เป็นที่ประทับของพระสังฆราชฝ่ายขาว ซึ่งในสมัยโบราณเรียกพระสงฆ์ว่า “เจ้าไทย” ฉะนั้นเจ้าพระยาไทยจึงหมายถึงตำแหน่งพระสังฆราช

ในปี พ.ศ. 2135 เมื่อสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงทำศึกยุทธหัตถีชนะพระมหาอุปราชาแห่งพม่าที่ตำบลหนองสาหร่าย เมืองสุพรรณบุรี ทรงโปรดฯ ให้สร้างพระเจดีย์ใหญ่ขึ้นที่วัดนี้เป็นอนุสรณ์แห่งชัยชนะ การสร้างพระเจดีย์อาจสร้างเสริมพระเจดีย์เดิมที่มีอยู่หรืออาจสร้างใหม่ทั้งองค์ก็ได้ ไม่มีหลักฐานแน่นอน ชานานนามว่า “พระเจดีย์ชัยมงคล”แต่ราษฎรเรียกว่า “พระเจดีย์ใหญ่” ฉะนั้นนานวันเข้าวัดนี้จึงเรียกชื่อเป็น“วัดใหญ่ชัยมงคล” วัดนี้ร้างไปเมื่อคราวเสียกรุงครั้งที่ 2 ต่อมาจึงมีพระสงฆ์อยู่จำพรรษา

8.11.25 วัดพนัญเชิงวรวิหาร ตั้งอยู่ริมแม่น้ำป่าสักทางทิศใต้ฝั่งตรงข้ามของเกาะเมือง การเดินทางเมื่อออกจากวัดใหญ่ชัยมงคล ให้เลี้ยวซ้ายตรงไปตามถนนประมาณ 1 กิโลเมตร ก็จะเห็นวัดพนัญเชิงอยู่ทางขวามือ วัดพนัญเชิงเป็นวัดที่มีมาก่อนการสร้างกรุงศรีอยุธยา ไม่ปรากฏหลักฐานว่าใครเป็นผู้สร้าง ตามพงศาวดารเหนือกล่าวว่า พระเจ้าสายน้ำผึ้งซึ่งครองเมืองอโยธยาเป็นผู้สร้างขึ้นตรงที่พระราชทานเพลิงศพพระนางสร้อยดอกหมากและพระราชทานนามวัดว่า “วัดพระเจ้าพระนางเชิง”(หรือวัดพระนางเชิง) ในพระวิหารเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปขนาดใหญ่ ตามพงศาวดารกล่าวว่าสร้างเมื่อพ.ศ.1867 เดิมชื่อ “พระพุทธรูปเจ้าพนัญเชิง” แต่ในรัชกาลที่ 4 เมื่อมีการบูรณะปฏิสังขรณ์พระพุทธรูปองค์นี้ได้พระราชทานนามใหม่ว่า “พระพุทธรูปไตรรัตน์นายก” (ชาวบ้านนิยมเรียกหลวงพ่อดโต ชาวจีนนิยมเรียกว่าซำปอกง)เป็นพระพุทธรูปปูนปั้นปางมารวิชัยลงรักปิดทอง มีขนาดหน้าตักกว้าง 14.10 เมตรและสูง 19 เมตร ฝีมือปั้นงดงามมาก อาจนับได้ว่าเป็นพระพุทธรูปนั่งสมัยอยุธยาตอนต้นที่มีขนาดใหญ่มากที่สุดที่เหลืออยู่ในปัจจุบัน เป็นที่เคารพสักการะของชาวจังหวัดอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง ตามตำนานกล่าวว่า เมื่อคราวพระนครศรีอยุธยาจะเสียกรุงแก่ข้าศึกนั้น พระพุทธรูปองค์นี้มีน้ำพระเนตรไหลออกมาทั้งสองข้าง ภายในวัดพนัญเชิงยังจะพบ ตึกเจ้าแม่สร้อยดอกหมาก ตั้งอยู่ริมแม่น้ำป่าสัก ก่อสร้างเป็นตึกแบบจีนเป็นที่ประดิษฐานรูปปั้นเจ้าแม่สร้อยดอกหมากในเครื่องแต่งกายแบบจีน ชาวจีนเรียกว่า “จูแซเนี้ย” เป็นที่เคารพนับถือของชาวจีนทั่วไป สำหรับชาวต่างประเทศเสียค่าเข้าชม 20 บาท

8.11.26 วัดภูเขาทอง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ห่างจากพระราชวังหลวงไปประมาณ 2 กิโลเมตร สามารถใช้เส้นทางเดียวกับทางไปจังหวัดอ่างทอง ทางหลวงหมายเลข 309

จะมีป้ายบอกทางแยกซ้ายไปวัดนี้ วัดภูเขาทองนี้ หนังสือคำให้การชาวกรุงเก่ากล่าวว่า สมเด็จพระรามาธิบดีทรงสร้าง เมื่อ พ.ศ. 1930 ครั้นบูรณอภัยพิบัติกรุงศรีอยุธยาเมื่อ พ.ศ. 2112 ได้สร้างพระเจดีย์ภูเขาทองใหญ่แบบมอญขึ้นไว้เป็นที่ระลึกที่วัดนี้ ต่อมาสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศโปรดเกล้าฯ ให้ซ่อมแซมองค์พระเจดีย์ตอนบนเปลี่ยนจากเจดีย์แบบมอญเป็นเจดีย์ไทยย่อมุมไม้สิบสองฝีมือช่างไทย ฝีมือช่างมอญเดิมจึงปรากฏเหลือเพียงฐานทักษิณส่วนล่างเท่านั้น เจดีย์ภูเขาทองจึงมีลักษณะสถาปัตยกรรมสองแบบผสมกัน ปัจจุบันกรมศิลปากรได้สร้างพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงม้าบริเวณด้านหน้าวัดภูเขาทอง

8.11.27 วัดกษัตราธิราชวรวิหาร อยู่นอกเกาะเมืองตรงข้ามกับเจดีย์พระศรีสุริโยทัย ริมแม่น้ำเจ้าพระยา สามารถใช้เส้นทางเดียวกับสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ไปจนถึงสี่แยกแล้วเลี้ยวซ้ายข้ามสะพานวัดกษัตราธิราช จากนั้นเลี้ยวขวาตรงไปไม่กี่กิโลเมตรก็จะถึงวัดนี้ วัดนี้เดิมชื่อ “วัดกษัตรา” หรือ “วัดกษัตราธิราช” เป็นวัดโบราณในสมัยกรุงศรีอยุธยา มีพระปรางค์ใหญ่เป็นประธานหลักของวัด และยังมีพระอุโบสถสมัยอยุธยาซึ่งมีลายสลักไม้เป็นดาวเพดานงดงามมาก เป็นวัดที่มีความสวยงามมากวัดหนึ่ง

8.11.28 วัดกุฎีดาว อยู่น้ำสถานีรถไฟจังหวัดอยุธยาฝั่งตะวันออก เป็นวัดเก่าแก่ ฝีมือการสร้างงดงามยิ่ง แต่ปรักหักพังไปมากแล้ว ปัจจุบันเป็นวัดร้างไม่ปรากฏแน่ชัดว่าใครเป็นผู้สร้าง

8.11.29 วัดสมณโกศ เป็นวัดที่เจ้าพระยาโกษา (เหล็ก) และเจ้าพระยาโกษา (ปาน) ปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่ในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช วัดนี้มีพระปรางค์องค์ใหญ่รูปทรงสัดส่วนแปลกตากว่าแห่งอื่น เข้าใจว่าเลียนแบบเจดีย์เจ็ดยอดของเชียงใหม่

8.11.30 พระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระสุริโยทัย (ทุ่งมะขามหย่อง) ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านใหม่ ทุ่งมะขามหย่องตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ห่างจากเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาออกไปประมาณ 3-4 กิโลเมตร มีสภาพเป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาทิศตะวันออก เป็นที่ตั้งพระรูปสมเด็จพระสุริโยทัยหล่อด้วยสำริด มีขนาดหนึ่งเท่าครึ่งขององค์จริงประทับบนหลังพระคชาธารพร้อมด้วยกลุ่มอนุสาวรีย์ประติมากรรมประกอบกันทั้งสิ้น 49 ชิ้น มีประติมากรรมจำลองประวัติศาสตร์ อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และสวนสาธารณะพักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชน ทุ่งมะขามหย่องแห่งนี้เคยเป็นสมรภูมิการสู้รบระหว่างไทย-พม่าหลายครั้ง จนเกิดเป็นมหาวีรกรรมคือเมื่อครั้งที่สมเด็จพระสุริโยทัยพระอัครมเหสีของสมเด็จพระมหาจักรพรรดิทรงทำยุทธหัตถีกับพระ

เจ้าแปรจันต้องพระแสงของ้าวสั้นพระชนม์บนคอช้าง และในรัชกาลสมเด็จพระมหาธรรมราชา เป็นกษัตริย์ของกรุงศรีอยุธยาซึ่งหลังจากที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงประกาศอิสรภาพได้ 2 ปี พระเจ้าหงสาวดีนันทบุเรงได้ให้มังมอดราชบุตรยกทัพมาตั้งที่ทุ่งมะขามหย่อง และทัพพระเจ้าหงสาวดีตั้งค่ายหลวงบริเวณขนอนปากคูซึ่งอยู่ถัดจากทุ่งมะขามหย่องลงมาทางใต้ สมเด็จพระนเรศวรมหาราชนำพลออกมาปล้นค่ายพม่าหลายครั้งโดยจะใช้ปากคาบพระแสงดาบ ปืนเสาระเนียดเข้าไปในค่ายพระเจ้าหงสาวดีและได้ชัยชนะทุกครั้ง พระแสงดาบนั่นจึงปรากฏนามว่า “พระแสงดาบคาบค่าย”

ด้วยเหตุที่ทุ่งมะขามหย่องเคยเป็นสมรภูมิที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ทางรัฐบาลจึงได้จัดทำโครงการสร้างพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระสุริโยทัย เป็นโครงการจัดสร้างขึ้นตามพระราชดำริ รัฐบาลและพสกนิกรชาวไทยได้ร่วมกันสร้างน้อมเกล้าฯถวายเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ในวาระมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ เมื่อปี พ.ศ. 2535

8.11.31 พระที่นั่งเพนียด ตั้งอยู่ในตำบลสวนพริก ห่างจากตัวเมืองประมาณ 4 กิโลเมตร ไปตามเส้นทางหมายเลข 309 (เส้นทางเดียวกับทางไปวัดภูเขาทอง) แต่ให้เลี้ยวขวาแล้วตรงไปตามถนนจะมีป้ายบอกเส้นทางไปพระที่นั่งเพนียด เพนียดแห่งนี้มีขนาดใหญ่มากสร้างขึ้นเป็นที่สำหรับพระมหากษัตริย์ประทับทอดพระเนตรการคล้องช้างหรือจับช้างเถื่อนในเพนียดซึ่งเป็นประเพณีที่ทำกันมาแต่โบราณเพื่อนำช้างมาใช้ประโยชน์ในราชการทั้งในยามปกติและยามสงคราม หรือในเวลาที่มิใช่แขกบ้านแขกเมืองมาพระมหากษัตริย์ก็จะโปรดให้ทำพิธีคล้องช้างให้ชมทุกครั้งไป การคล้องช้างนี้ทำกันเรื่อยมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงสมัยรัชกาลที่ 5 จึงได้เลิกไป พระที่นั่งเพนียดและตัวเพนียดที่เห็นในปัจจุบันนั้นลักษณะเป็นคอกล้อมด้วยซุงทั้งต้น มีปีกกาแยกเป็นรั้วไปสองข้าง รอบเพนียดเป็นกำแพงดินประกอบอิฐูเสมอยอดเสา ด้านหลังคอกตรงข้ามแนวปีกกาเป็นพลับพลาที่ประทับซึ่งได้รับการบูรณะเมื่อ พ.ศ.2500 และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยยังได้สนับสนุนเงินงบประมาณแก่กรมศิลปากรในปี พ.ศ. 2531 เพื่อบูรณะเพนียดให้อยู่ในสภาพเดิมอีกด้วย

8.11.32 หมู่บ้านโปรตุเกส ตั้งอยู่ที่ตำบลลำภาลุ่ม บริเวณริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาทางทิศตะวันตก อยู่ทางใต้ของตัวเมือง ชาวโปรตุเกสเป็นชาวยุโรปชาติแรกที่เข้ามาติดต่อกับค้าขายกับกรุงศรีอยุธยาเมื่อ พ.ศ. 2054 โดย อัลฟองโซ เดอ อัลบู-เคอร์ก ผู้สำเร็จราชการของโปรตุเกสประจำเอเชีย ได้ส่งนายดูอาร์เต้ เฟอ์นันเดส เป็นทูตเข้ามาเจริญสัมพันธไมตรีกับสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 แห่งกรุงศรีอยุธยา ชาวโปรตุเกสเข้ามาตั้งหลักแหล่งค้าขายและเป็นทหารอาสาใน

กองทัพกรุงศรีอยุธยา ชาวโปรตุเกสสร้างโบสถ์ขึ้นเพื่อเผยแพร่ศาสนาและเป็นศูนย์กลางของชุมชน ปัจจุบันบริเวณนี้ยังมีร่องรอยสิ่งก่อสร้างปรากฏให้เห็นคือ โบราณสถานซานเปโตรหรือโบสถ์ในคณะโดมินิกันซึ่งเป็นที่สำหรับประกอบพิธีกรรมทางศาสนา นับเป็นโบสถ์แห่งแรกที่สร้างขึ้นในแผ่นดินไทย มีการขุดค้นพบโบราณวัตถุที่สำคัญได้แก่ โครงกระดูกมนุษย์ กลองยาสูบ เหรียญกษาปณ์ เครื่องปั้นดินเผาและเครื่องประกอบพิธีทางศาสนา

8.11.33 หมู่บ้านญี่ปุ่น ตั้งอยู่ที่ตำบลเกาะเรียน สามารถเดินทางจากวัดพนัญเชิงไปอีกประมาณ 1 กิโลเมตร ก็จะเห็นอาคารผนวกหมู่บ้านญี่ปุ่นตั้งอยู่ทางด้านซ้ายมือ ในสมัยกรุงศรีอยุธยามีชาวต่างประเทศเข้ามาค้าขายเป็นจำนวนมาก ญี่ปุ่นเป็นชนชาติหนึ่งที่เดินทางเข้ามาในสมัยนั้น เมื่อทางการญี่ปุ่นอนุญาตให้ชาวญี่ปุ่นค้าขายกับชาวต่างชาติได้โดยให้มีหัวหน้าปกครองในกลุ่มตน นับแต่นั้นมาชาวญี่ปุ่นก็เข้ามาอาศัยในกรุงศรีอยุธยามากขึ้น หัวหน้าชาวญี่ปุ่นในขณะนั้นคือ นากามาซา ยามาดาเป็นผู้มีอำนาจและเป็นที่โปรดปรานของสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม จนได้รับแต่งตั้งเป็นออกญาเสนาภิมุข รัชการต่อมาจนได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าเมืองนครศรีธรรมราชจนสิ้นชีวิต

ปัจจุบันสมาคมไทย-ญี่ปุ่นได้จารึกเรื่องราวประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านญี่ปุ่นในสมัยกรุงศรีอยุธยามาจัดแสดงไว้ภายในหมู่บ้านญี่ปุ่น และปรับปรุงบริเวณหมู่บ้านให้เป็นอาคารผนวกของศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา รวมทั้งจัดแสดงเรื่องราวความสัมพันธ์ระหว่างอยุธยากับต่างประเทศ เพื่อเผยแพร่ให้ความรู้แก่บุคคลทั่วไป

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรรณพร วนิชชาณุกร (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย ศึกษาความคิดเห็นและกรอบการดำเนินงานของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 6 กลุ่ม ได้แก่ เจ้าหน้าที่รัฐ ของจังหวัด ผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน ประชาชน นักท่องเที่ยวไทยและต่างชาติ เพื่อหาแนวทางการพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย พบว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีความคิดเห็นสอดคล้องกับแนวคิดหลักการของ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม ส่วนผู้ประกอบการมีความคิดเห็นที่ต่างไปจากเจ้าหน้าที่รัฐ แต่ก็มีบางคนได้พยายามแก้ ปัญหาสภาพแวดล้อม ในขณะที่ผู้นำชุมชนและประชาชนเห็นว่าการท่องเที่ยวทำให้ชีวิต และความเป็นอยู่ดีขึ้น ถึงแม้ว่าการท่องเที่ยวในปัจจุบันได้ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ แล้ว ในส่วนของนักท่องเที่ยว มีความคิดเห็น ว่านักท่องเที่ยวควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม

นิมิตพงษ์ ฉ่ำกลาง (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณวนอุทยานแห่งชาติ น้ำตกเจ็ดสาวน้อย จังหวัดสระบุรี พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการของนักท่องเที่ยวคือ การรับรู้ข่าวสารของนักท่องเที่ยว และความเต็มใจในการบริจาคเงินเข้ากองทุนฟื้นฟูธรรมชาติแต่ในขณะเดียวกันพบว่า ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคมของนักท่องเที่ยว และความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการให้พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้น ในวนอุทยานน้ำตกเจ็ดสาวน้อย

เสาวลักษณ์ แสงสม (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการท่องเที่ยวชาวไทยในเขตอุทยานแห่งชาติไทรโยคจังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ถูกต้องในระดับปานกลาง สำหรับผลการวิเคราะห์การผันแปรทางเดียวพบว่า อายุ ระดับการศึกษา การให้คุณค่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนกับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีระดับนัยสำคัญเชิงสถิติ ที่ระดับ 0.01 และอาชีพ วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยวการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เนตรชนก นันท์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมกรณีศึกษา ชุมชนวัดพระบาทห้วยต้ม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ได้พบว่าแนวทางการจัดการที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมนั้นมี 4 ด้าน คือ การจัดการด้านโครงการสร้างองค์การทางการท่องเที่ยว การจัดการด้านบุคลากร การจัดการระบบดำเนินงาน และการจัดรายการนำเที่ยว

มธุรส ปราบไพร (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาในเรื่องศักยภาพชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว : กรณีชุมชนไทยทรงดำบ้านเขาย้อย ตำบลเขาย้อย อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี และพบว่า แนวคิดทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เข้าสู่ชุมชน โดยมุ่งเน้นให้ชุมชนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นอาชีพเสริมในการเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน โดยอาศัยพื้นฐานด้านอาชีพเสริมเป็นหลักในการรวมกลุ่ม อันจะเป็นศักยภาพในการพึ่งพาตนเองให้กับชุมชน โดยจะไม่เกิดความสั่นคลอนหรือล่มสลายทางเศรษฐกิจและความสัมพันธ์เมื่อเกิดวิกฤตทางการท่องเที่ยว เนื่องจากการท่องเที่ยวไม่ใช่อาชีพหลัก แต่ชุมชนเป็นผู้ร่วมกันค้นหาและตรวจสอบทรัพยากรของตนเอง

สมชาย เลี้ยงพรรณ (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาแหล่งทรัพยากรนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณทะเลน้อย ทะเลหลวง และทะเลสาบสงขลา ผลการศึกษาพบแหล่งทรัพยากรนันทนาการ เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทั้งหมด 70 แหล่ง โดยกระจายอยู่ในจังหวัดพัทลุง 5 อำเภอ 7 ตำบล รวม 21 แห่ง และในจังหวัดสงขลา 5 อำเภอ 10 ตำบล รวม 49 แห่ง โดยจากการศึกษาพบว่าแหล่งท่องเที่ยวมีความกระจายตัวไปในบริเวณต่างๆ ทั้ง 2 จังหวัด และแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายส่วนใหญ่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนาแล้ว และอยู่ใกล้ตัวเมือง ซึ่งมีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก ส่วนแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวที่เข้าถึงได้ ปานกลาง – ยาก ส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว หรือไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ทั้งที่บางแห่งมีความสวยงามตามธรรมชาติมากกว่าแหล่งที่เข้าถึงได้ง่าย เมื่อพิจารณาจากศักยภาพบางประการแล้ว สามารถกล่าวได้ว่า แหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติส่วนใหญ่มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง แต่ถ้าได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมแล้ว แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้จะมีศักยภาพสูงขึ้นได้ และสามารถรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพิ่มขึ้นได้อีกด้วย

พิเชษฐ ไพบูลย์ศิริ (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ปัจจัยที่มีผลต่อส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนด้านเกาะเกร็ด ปัจจัยความคาดหวังในผลประโยชน์ที่จะได้รับ ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และปัจจัยทางด้านสังคมจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศใน 4 ด้าน คือ ร่วมศึกษาค้นหาปัญหา ร่วมในการวางแผน ร่วมในการดำเนินงาน และร่วมในการติดตามผล และผลการศึกษาได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนเกาะเกร็ดอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ อายุ อาชีพ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การคาดหวังในผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความเชื่อถือในตัวผู้นำชุมชน และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม

ไพลินพันธุ์ สร้อยจตุรนต์ (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติแนวอนุรักษ์ในอุทยานแห่งชาติ โดยใช้คู่มือแนะนำเชิงระบบนิเวศกรณีศึกษา นักศึกษาชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ พบว่า หลังจากที่ใช้เอกสารแล้วนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มทดลองมีความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อมบริเวณอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์เพิ่มขึ้น และรู้วิธีการท่องเที่ยวที่จะไม่ทำลาย

สิ่งแวดล้อมได้แตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และพบว่าตลอดระยะเวลาของการท่องเที่ยวและพักแรมนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มทดลองรู้วิธีประพฤติปฏิบัติไปในทางที่แสดงถึงการเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม โดยไม่มีพฤติกรรมในการทำลายสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มควบคุม

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2548 : 264-276) ศึกษาวิจัยและจัดทำเรื่อง “ยุทธศาสตร์และแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดตรังแบบยั่งยืน” เพื่อให้การส่งเสริมและพัฒนา ระบบการท่องเที่ยวของจังหวัดมีกรอบทิศทาง เป้าหมาย และแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน สะท้อนถึงวิสัยทัศน์และความต้องการของประชาคมจังหวัด อันตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงทุกด้านที่เกี่ยวข้อง และเป็นไปตามหลักการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) จึงได้มีการศึกษากำหนดยุทธศาสตร์และแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดตรังขึ้น เพื่อใช้เป็นเอกสารอ้างอิงตัวหลักสำหรับการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

สุรศักดิ์ ขุนณรงค์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ จังหวัดราชบุรี ได้สรุปผลการวิจัยคือ นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น มีการขีด ขีด ทำลายผนังถ้ำ หัก ทำลาย จำต้องหिनอกหินย้อย ทิ้งขยะในถ้ำ ฯลฯ และส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับข้อพึงปฏิบัติขณะเที่ยวชมถ้ำ รวมทั้งขาดความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของถ้ำและระบบนิเวศในถ้ำและรอบ ๆ บริเวณถ้ำ การประชาสัมพันธ์หรือให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับถ้ำ เช่น การเกิดของถ้ำ ประวัติความเป็นมาของถ้ำ ความงามของถ้ำ ฯลฯ ยังมีน้อยเกินไป การจัดเวรยามรักษาความไม่ปลอดภัยยังไม่ทั่วถึง และการกวดขันนักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบไม่เคร่งครัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ไฟฟ้าภายในถ้ำ โทรศัพท์ มีจำนวนไม่เพียงพอ และการให้ประชาชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมยังค่อนข้างจำกัด

อดิสร ฉายแสง (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ได้สรุปว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวนั้น มีความรู้ความเข้าใจกับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และโบราณคดี อีกทั้งมีความพอใจในทรัพยากรท่องเที่ยว ความปลอดภัย และสิ่งอำนวยความสะดวกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนในด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในจังหวัดนั้นยังมีน้อยเกินไป

เบญจพร ทองไทย (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและความพึงพอใจของการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละประเภท ซึ่งได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม เทศกาล/งานประเพณี และกิจกรรมต่างๆในระดับมาก และเคยเดินทางมาท่องเที่ยวแล้วไม่ต่ำกว่า 1-5 ครั้ง นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังคาดว่าจะกลับมาท่องเที่ยวอีกในอนาคต พร้อมทั้งจะบอกต่อบุคคลอื่นให้มาท่องเที่ยวอีกด้วย

เนาวรัตน์ พลายน้อยและคณะ (2538 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า การเดินทางท่องเที่ยวของคนไทยส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 40 จะเดินทางท่องเที่ยวภายในภูมิภาคของตน นิยมเดินทางท่องเที่ยวไปเป็นกลุ่มโดยเฉพาะการเดินทางไปกับเพื่อนฝูงและครอบครัว จำนวนบุคคลในกลุ่มจะอยู่ประมาณ 2-10 คน การเดินทางแต่ละครั้งนิยมที่จะเดินทางไปหลาย ๆ จังหวัด โดยมีระยะเวลาในการท่องเที่ยวประมาณ 1-4 วัน ดังนั้น การแวะพักในแต่ละจังหวัดจึงเป็นเพียงระยะเวลาสั้น ๆ สำหรับช่วงเวลาที่นิยมเดินทางท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นช่วงปิดภาคเรียน วันหยุดสุดสัปดาห์ หรือเทศกาลนักชดถุภษ การตัดสินใจในการท่องเที่ยวส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะเป็นผู้ตัดสินใจเอง ในด้านลักษณะการเดินทางนักท่องเที่ยวเกินกว่าร้อยละ 70 นิยมเดินทางด้วยตนเองมากกว่าจะใช้บริการของบริษัทนำเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในปัจจุบันคือ แหล่งท่องเที่ยวแถบภูเขา อุทยานแห่งชาติต่างๆ และแหล่งท่องเที่ยวในเมืองสำหรับงานเทศกาล และแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ยังไม่นิยมมากนัก ด้านข่าวสารการท่องเที่ยวที่ได้รับนั้น ยังไม่มีมากนัก โดยเฉพาะข่าวสารจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ปณัฏ สุวรรณรัตน์ (2003 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระหว่างค.ศ. 2003-2012 พบว่า สถานที่ท่องเที่ยวตามอุทยานประวัติศาสตร์ต่าง ๆ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวหลัก ๆ ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีการบูรณะปฏิสังขรณ์ในช่วง 40 ปีที่ผ่านมา การที่พระนครศรีอยุธยาได้รับการแต่งตั้งเป็นมรดกโลกในปี ค.ศ. 1991 เป็นปัจจัยหลักให้รัฐบาลเร่งพัฒนาระบบสาธารณูปโภคในจังหวัด เช่น ถนน, ระบบไฟฟ้า, โทรศัพท์ เป็นต้น รวมถึงด้านการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม, ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัด เป็นต้น ทำให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยากลายเป็นเมืองที่น่าท่องเที่ยวอันดับ 7 ของประเทศไทย ในปี ค.ศ. 2001

พีรพรรณ วรรณศิลป์ (1991 : 235) ศึกษาเรื่องผลกระทบทางเศรษฐกิจของ

โบราณสถานต่อเศรษฐกิจของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การอนุรักษ์โบราณสถานและ
พัฒนาการท่องเที่ยวควรจะเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดนโยบายการเติบโตทางเศรษฐกิจของ
จังหวัด นอกจากนั้นควรสนับสนุนให้มีการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น เช่น อาหารและน้ำดื่ม จากผู้ผลิต
ภายในจังหวัดเอง เพื่อลดความแตกต่างของรายได้ระหว่างกรุงเทพฯและพระนครศรีอยุธยา
สนับสนุนให้มีการสร้างร้านอาหาร ร้านค้า และร้านขายของที่ระลึกเพื่อเพิ่มรายได้ในท้องถิ่นอีก
ด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษา การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมือง พระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอกเกาะเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นการวิจัยแบบการพัฒนาและสำรวจ R&D (Research and Development) โดยผู้วิจัยได้วางแผนและดำเนินงานในการทำวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้

1. กำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. กำหนดประชากรและการเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ศึกษาในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ

- 1.1.1 ประชาชนทั่วไปที่พักอาศัยอยู่ในจังหวัด
- 1.1.2 เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ และผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
- 1.1.3 ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ ที่พัก ร้านอาหาร บริษัทนำเที่ยวและร้านขายของที่ระลึก
- 1.1.4 นักท่องเที่ยวชาวไทย

1.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาในครั้งนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 150 คน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.2.1 ประชาชนทั่วไปที่พักอาศัยอยู่ในจังหวัด

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีประชากรที่ต้องการศึกษาจำนวนหลายกลุ่ม และมีข้อจำกัดในด้านระยะเวลาและงบประมาณ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงดำเนินการสุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่มีลักษณะเป็นตัวแทน (Representative) ของประชากรในขนาดที่เหมาะสม

การคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวแทนประชากรทั้งหมด ได้ใช้สูตร Taro Yamane ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

เมื่อ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

N = จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย

e = ความคลาดเคลื่อนที่กำหนดว่าจะให้มีระดับนัยสำคัญเป็น .10

ตาราง 5 จำนวนประชากรในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา

อำเภอ	ชาย	หญิง	รวม	บ้าน
พระนครศรีอยุธยา	29,415	31,769	61,184	15,776

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม. (2548). จำนวนประชากรในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา. (ออนไลน์)

จากตาราง 5 แสดงถึงกลุ่มตัวอย่างของประชากรที่อยู่ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 61,184 คน ดังนั้นเมื่อแทนค่าในสูตรข้างต้นจะได้ ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 10\%$ ของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 100

คน ตามสูตรกลุ่มตัวอย่าง ที่ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการสำรวจครั้งนี้แบบ Sampling Area

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ และผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

เนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงทำการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่มีความสำคัญในการผลักดันให้การวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวประสบความสำเร็จ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการทำแบบสอบถาม จำนวน 10 คน ได้แก่

- ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลางเขต 6 หรือผู้แทน จำนวน 1 คน
- ประธานชมรมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หรือผู้แทน จำนวน 1 คน
- เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หรือผู้แทน จำนวน 1 คน
- ตำรวจท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หรือผู้แทน จำนวน 1 คน
- ประธานองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือผู้แทน จำนวน 1 คน
- อาจารย์จากภาควิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา หรือผู้แทน จำนวน 1 คน
- ผู้อำนวยการอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา หรือผู้แทน จำนวน 1 คน
- พระสงฆ์ จำนวน 3 รูป

1.2.3 ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ ที่พัก ร้านอาหาร บริษัทนำเที่ยวและร้านขายของที่ระลึก

ผู้วิจัยทำการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) คือ ผู้ประกอบการธุรกิจด้านการบริการท่องเที่ยวในเขตผู้วิจัยใช้วิธีคัดเลือกจากผู้ให้ข้อมูลหลักที่ประกอบอาชีพในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกเป็น ธุรกิจบริการด้านที่พัก (โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์) ร้านอาหาร การคมนาคมขนส่ง (การให้บริการนำชมสถานที่ท่องเที่ยวโดยเรือและรถ แก่นักท่องเที่ยว) รวมจำนวน 40 คน

1.2.4 นักท่องเที่ยวชาวไทย

ตาราง 6 จำนวนผู้เยี่ยมเยือนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปี 2547

รายการข้อมูล	ไทย	ต่างประเทศ	รวม
จำนวนผู้เยี่ยมเยือน	1,915,975	1,107,958	3,023,933
นักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว	413,926	168,735	582,661
นักทัศนาจร	1,502,049	939,223	2,441,272

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ข้อมูล ณ ปี 2547

จากตาราง 6 แสดงถึงนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1,915,975 คน ดังนั้นเมื่อแทนค่าในสูตรข้างต้นจะได้ ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 10\%$ ของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 100 คน ตามสูตรกลุ่มตัวอย่าง ที่ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการสำรวจครั้งนี้แบบ Sampling Area

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบการพัฒนาและสำรวจ R & D (Research and Development) ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือหลายประเภทโดยสามารถแบ่งประเภทเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 แบบสอบถาม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ประเด็นการสัมภาษณ์

2.2 ประเด็นการสังเกต

3. เครื่องมือที่ใช้ทางเทคนิค

3.1 แบบสำรวจและประเมินทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว (Resource audit)

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือขั้นที่ 1

1) การจัดทำแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นการสำรวจโครงสร้างพื้นฐานและความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัด ตลอดจนความคิดเห็นและปัญหาที่เกิดขึ้น โดยคำถามนั้นประกอบด้วยคำถามแบบเปิด (Opened end question) และคำถามแบบปิด (Closed end question) โดยแบ่งเนื้อหาของแบบสอบถามทั้ง 3 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับประชาชน

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว

ชุดที่ 3 แบบสอบถามสำหรับบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ชุดที่ 4 แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือขั้นที่ 1

1) นำแบบสอบถามไปทดลองสุ่มกับกลุ่มตัวอย่างประมาณ 10 คน ผลที่ได้ออกมาเป็นอย่างไร สามารถเชื่อถือได้หรือไม่ หากเกิดข้อผิดพลาดนำแบบสอบถามกลับไปแก้ไขใหม่อีกครั้ง

2) ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ตรวจสอบคุณภาพความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือขั้นที่ 2

1) การสัมภาษณ์ (Interview) กับหัวหน้าในหน่วยงานภาครัฐกลุ่มหน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องด้านท่องเที่ยว เป็นการสอบถามข้อมูลทั่วไปและความเป็นมาการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ขั้นตอนการวางแผนวิเคราะห์ ขั้นตอนการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค การดำเนินการวิเคราะห์สรุปผลและการประเมินผลการดำเนินการ ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข และโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอกให้ยั่งยืน โดยให้มีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงคำถามได้ตลอดตามสถานการณ์ของการสัมภาษณ์

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือขั้นที่ 2

โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตรวจสอบคุณภาพความถูกต้อง ความเข้าใจในประเด็นการสัมภาษณ์ ว่าครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดหรือไม่

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือขั้นที่ 3

3) ประเด็นการสังเกต โดยผู้ทำการวิจัยได้ทำการสำรวจพื้นที่การศึกษา (Survey) ระบบสาธารณูปโภค การคมนาคมขนส่ง กิจกรรมเทศกาล ประเพณี สภาพหมู่บ้าน สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ที่พัก การบริการ การจัดการด้านการท่องเที่ยว ฯลฯ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือขึ้นที่ 4

4) แบบสำรวจและประเมินทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว (Resource audit) เป็นเครื่องมือในการสำรวจและประเมินผลทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยว โดยแบ่งได้ดังนี้

4.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural) ได้แก่ พืชพันธุ์ สภาพภูมิประเทศ สัตว์ สภาพอากาศ น้ำ

4.2 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Culture) ได้แก่ ศาสนา มรดก การฟ้อนรำ เพลงพื้นบ้าน งานศิลปะ ฯลฯ

4.3 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทเหตุการณ์ / นิทรรศการ (Event) ได้แก่ เทศกาล การแข่งขัน งานประชุม / สัมมนาทางธุรกิจ งานนิทรรศการ ฯลฯ

4.4 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทกิจกรรม (Activity) การสันทนาการ การบริการ สิ่งอำนวยความสะดวก

4.5 การบริการ (Service) การขนส่ง โรงแรมที่พัก การต้อนรับ การบริการอาหาร ภัตตาคาร ดำรงท่องเที่ยว โทรศัพท์ ศูนย์แลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ฯลฯ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลเอง ซึ่งเป็นข้อมูลหลายด้านที่ต้องเก็บรวบรวมข้อมูลมาประกอบกัน เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลซึ่งแบ่งเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่1 เป็นการเป็นการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ค้นคว้าข้อมูลทางเอกสาร แผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แผนท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จุลสารวารสารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวตลอดจนบทความและนโยบายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล รวมทั้งผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งค้นคว้า ดังนี้

1.1 สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร สำนักหอสมุดกลาง มหิดล ศาลายา หอสมุดปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำนักหอสมุด

แห่งชาติ หอสมุดสภาวิจัยแห่งชาติ หอสมุดการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และหอสมุด
กระทรวงมหาดไทย

1.2 ค้นหาข้อมูลจากการเปิดอินเทอร์เน็ต

ระยะที่ 2 เป็นการเป็นการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยได้เดินทางเข้าพื้นที่ในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก เพื่อรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยจากการสัมภาษณ์และขอข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติราชการของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเจ้าหน้าที่ในองค์กรต่างๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามาจัดรวบรวมให้ตรงกับข้อมูลเพื่อกำหนดประเด็นปัญหาในการทำวิจัย ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในเดือนมกราคม 2550

ระยะที่ 3 เป็นช่วงที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม โดยเริ่มจากการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามในกลุ่มของประชาชนและนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก สำหรับกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล และกลุ่มหน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องด้านท่องเที่ยวนั้น ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบกับการทำแบบสอบถาม

ระยะที่ 4 เป็นช่วงระยะเวลาที่ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บข้อมูลในประเด็นที่ยังไม่ชัดเจน และตรวจสอบข้อมูลว่าตรงประเด็นหรือไม่ โดยเลือกสัมภาษณ์และซักถามผู้รู้ในประเด็นที่ขาดหายไป เพื่อให้ครอบคลุมตามความมุ่งหมายของการวิจัยที่กำหนดไว้

4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล ผู้วิจัยนำเครื่องมือแต่ละชนิดที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนามมาดำเนินการเพื่อมาวิเคราะห์และประมวลแต่ละประเภท

4.1.1 ข้อมูลจากแบบสอบถามในการวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือชนิดนี้ใช้สถิติ

การวิเคราะห์และประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย SPSS for Windows (Statistical Package for Social Science)

4.1.2 แบบสำรวจและประเมินทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว (Resource Audit) โดย
การสำรวจแต่ละจุด ต้องประเมินตามที่เห็นจริงเพื่อเขียนข้อมูลที่ต้องการเพื่อนำมาวิเคราะห์
ทรัพยากรการท่องเที่ยวว่ามีความเสื่อมโทรมมากน้อยเพียงใด หรือขาดการพัฒนาในด้านใด ควร
ปรับปรุงในด้านใดบ้าง

4.1.3 ตารางสำเร็จรูปการสุ่มตัวอย่างของ Yamane (1960) และ ตารางสำเร็จรูป
การสุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1960)

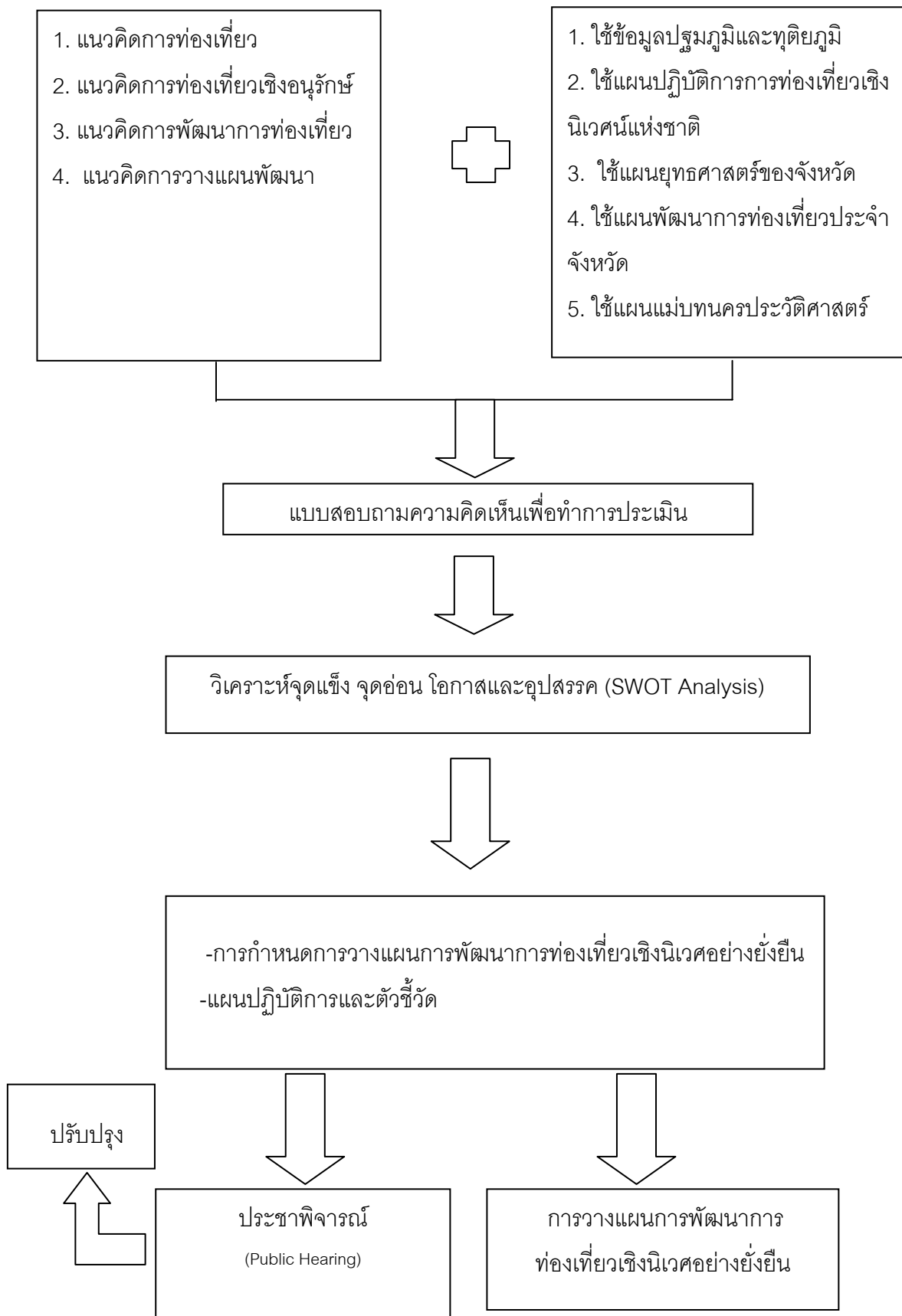
ตาราง 7 ตารางสำเร็จรูปการสุ่มตัวอย่างของ Yamane (1960:1088 – 1089)

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละค่าของความคลาดเคลื่อน						
จำนวนประชากร	1%	2%	3%	4%	5%	10%
500	b	b	b	b	222	83
1,000	b	b	b	385	283	91
1,500	b	b	638	441	316	94
2,000	b	b	714	476	333	95
2,500	b	1,250	769	500	345	96
3,000	b	1,364	811	517	353	97
3,500	b	1,458	843	530	359	98
4,000	b	1,538	870	541	364	98
4,500	b	1,607	891	549	367	98
5,000	b	1,667	909	556	370	98
6,000	b	1,765	938	566	375	98
7,000	b	1,842	959	574	378	99
8,000	b	1,905	976	580	381	99
9,000	b	1,957	989	584	383	99
10,000	5,000	2,000	1,000	588	385	99
15,000	6,000	2,143	1,034	600	390	99
20,000	6,667	2,222	1,053	606	392	100
25,000	7,143	2,273	1,064	610	394	100
50,000	8,333	2,381	1,087	617	397	100
100,000	9,091	2,439	1,099	621	398	100
→ ∞	10,000	2,500	1,111	625	400	100

b : ขนาดของประชากรไม่เหมาะสมที่จะ assume ให้เป็นการกระจายแบบปกติจึงไม่สามารถใช้สูตรคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้

รูปแบบในการวิจัย

รูปแบบ (Model) ที่ได้จากการพัฒนามีลักษณะ ขั้นตอน และวิธีการดังต่อไปนี้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา และบริเวณรอบเกาะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัย ซึ่งแบ่งเป็น 4 ส่วน ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถามสำหรับประชาชน ซึ่งแบ่งเป็นหัวข้อต่าง ๆ ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในเขตเกาะเมือง และบริเวณรอบนอกเกาะเมือง

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานะและสภาพแวดล้อมด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดทำเป็น SWOT

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเรื่อง การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และข้อเสนอแนะ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งแบ่งเป็นหัวข้อต่าง ๆ ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ SWOT ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะทั่วไป

ส่วนที่ 3 ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถามสำหรับบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งเป็นหัวข้อต่าง ๆ ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ SWOT ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยว

ตอนที่ 4 วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะทั่วไป

ส่วนที่ 4 ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งแบ่งเป็นหัวข้อต่าง ๆ ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในเขตเกาะเมือง และบริเวณรอบนอกเกาะเมือง

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานะและสภาพแวดล้อมด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดทำเป็น SWOT

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเรื่อง การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และข้อเสนอแนะ

ส่วนที่ 5 แผนกลยุทธ์พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

5.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT analysis)

5.2 การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision)

5.3 การกำหนดพันธกิจ (Mission)

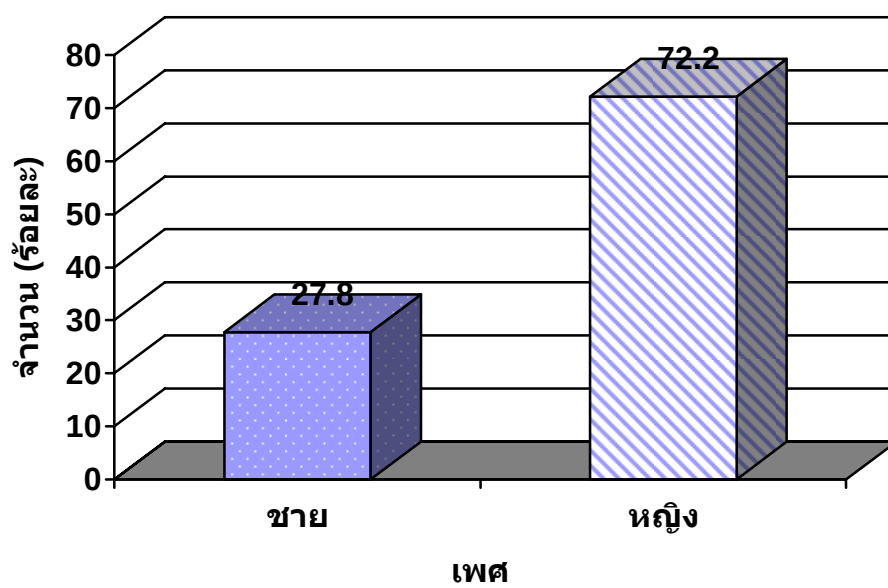
5.4 การกำหนดเป้าประสงค์หลัก (Goal)

5.5 การจัดทำแผนกลยุทธ์ (Strategic Plan)

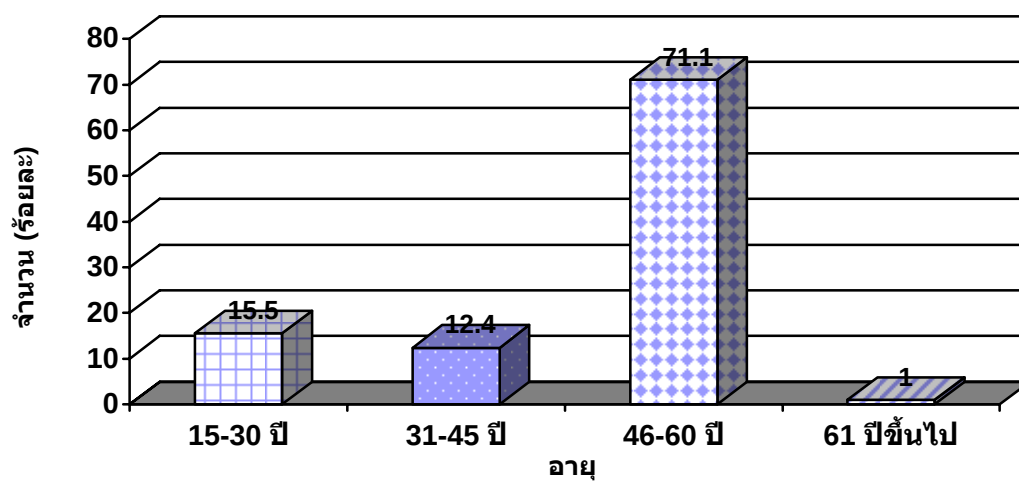
ส่วนที่ 1 ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถามสำหรับประชาชน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

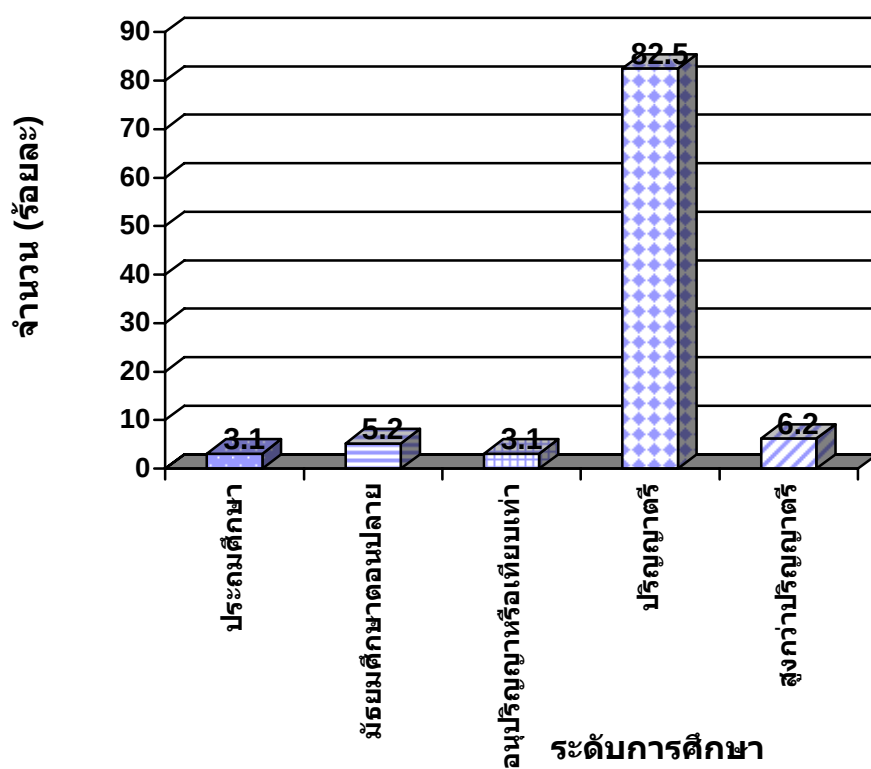
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนทั่วไปที่พักอาศัยอยู่ภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำนวนทั้งสิ้น 100 คน โดยแบ่งคำถามออกเป็น 7 ข้อ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยในรูปแบบแผนภูมิดังแสดงในภาพประกอบ 6-12 ตามลำดับ ดังนี้

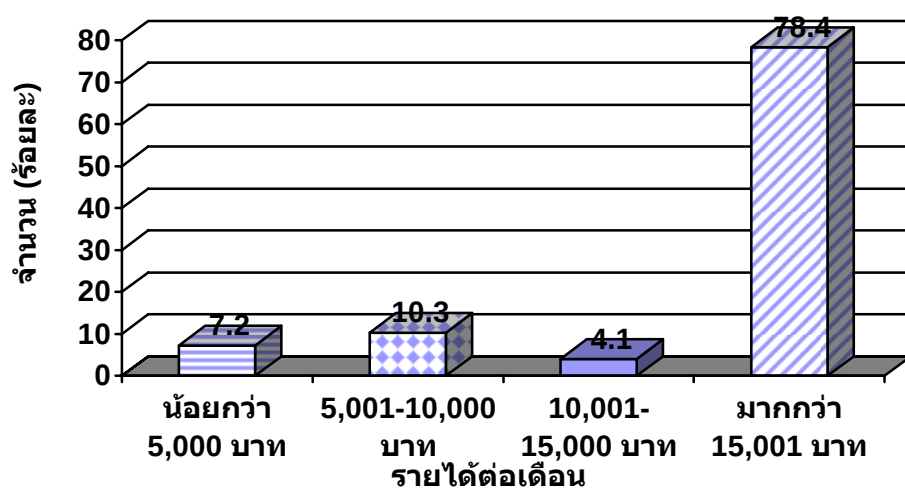
ภาพประกอบ 6 แสดงเพศของกลุ่มตัวอย่างประชาชน

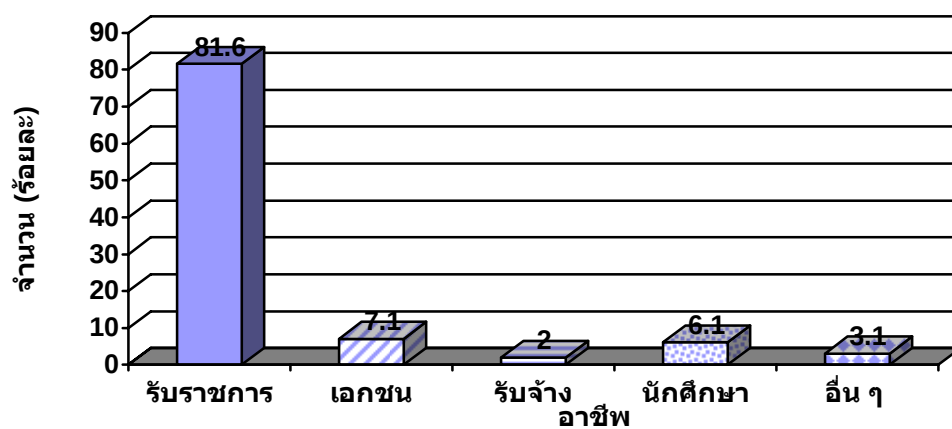
ภาพประกอบ 7 แสดงอายุของกลุ่มตัวอย่างประชาชน

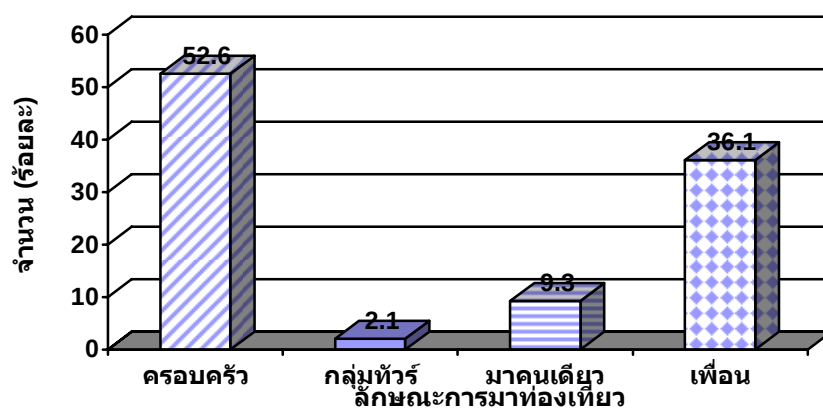
ภาพประกอบ 8 แสดงระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างประชาชน

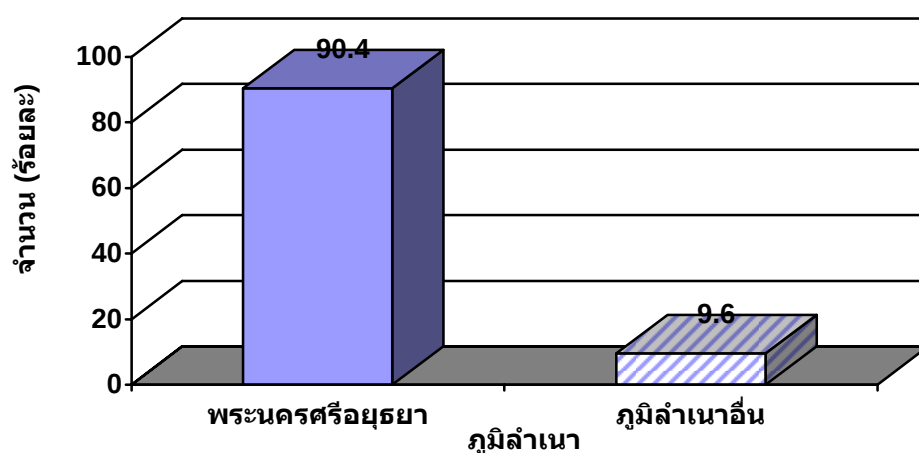
ภาพประกอบ 9 แสดงรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างประชาชน

ภาพประกอบ 10 แสดงอาชีพของกลุ่มตัวอย่างประชาชน

ภาพประกอบ 11 แสดงลักษณะการมาท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างประชาชน

ภาพประกอบ 12 แสดงภูมิลำนเาของกลุ่มตัวอย่างประชาชน

จากภาพประกอบ 6-12 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างประชาชนจำนวน 100 คน เป็นเพศชาย 27 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 เพศหญิง 70 คน คิดเป็นร้อยละ 72.2 ไม่ระบุเพศจำนวน 3 คน ซึ่งอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 15-30 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 15.5 อายุ 31-45 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12.4 อายุ 46-60 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 71.7 อายุ 61 ปีขึ้นไปจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1 ประชาชนที่ไม่ระบุอายุจำนวน 3 คน

เมื่อพิจารณาในเรื่องของระดับการศึกษา ประชาชนจำนวน 80 คนมีการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 82.5 นอกนั้นอยู่ในระดับใกล้เคียงกันคือ สูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าและระดับประถมศึกษามีจำนวนเท่ากันคือ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1 ส่วนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไม่มีผู้ใดอยู่ในระดับนี้ และผู้ไม่ระบุระดับการศึกษาจำนวน 3 คน

ประชาชนจำนวนถึง 76 คน คิดเป็นร้อยละ 78.4 มีรายได้มากกว่า 15,001 บาทต่อเดือน รองลงมาจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10.3 มีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาทต่อเดือน รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือนมีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2 ส่วนรายได้ 10,001-15,000 บาทต่อเดือนมีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.1 นอกนั้นจำนวน 3 คนไม่ระบุรายได้

ในส่วนของอาชีพประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพราชการจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 81.6 รองลงมาคืออาชีพพนักงานบริษัทเอกชนจำนวน 7 คนคิดเป็นร้อยละ 7.1 ซึ่งใกล้เคียงกับนิสิตนักศึกษาซึ่งมีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6.1 อาชีพรับจ้างจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2 และอาชีพอื่นๆ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1 และมีจำนวน 2 คนไม่ระบุประกอบอาชีพใด

ประชาชนกว่าครึ่งถึง 51 คนมักท่องเที่ยวกับครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 52.6 รองลงมาจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 36.1 ท่องเที่ยวกับเพื่อน มาคนเดียวจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3 ส่วนประชาชนที่ท่องเที่ยวกับกลุ่มทัวร์มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1 นอกนั้นไม่ระบุจำนวน 3 คน

ประชาชนส่วนใหญ่จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 90.4 เป็นชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดอื่น มีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6 ส่วนประชาชนที่ไม่ระบุภูมิลำเนาจำนวน 6 คน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในเขตเกาะเมือง และบริเวณรอบนอกเกาะเมือง

ประเด็นด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวในเขตเกาะเมืองและบริเวณรอบเกาะเมืองนั้น ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามเกี่ยวกับหัวข้อด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ และข้อมูลด้านการท่องเที่ยว โดยใช้แบบสอบถามที่เป็นมาตรวัดเชิงประเมินค่า 5 ระดับที่ประชาชนประทับใจในทรัพยากรการท่องเที่ยว นั้น ๆ จากนั้นน้อยที่สุดไปจนถึงมากที่สุด ในแต่ละประเด็นที่แตกต่างกัน ดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 แสดงความประทับใจของประชาชนต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวในเขตเกาะเมืองและบริเวณรอบเกาะเมือง

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น		การแปลความหมาย
	$\bar{X}$	SD	ความประทับใจ
1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ			
1.1 ทักษิณภาพแม่น้ำลำคลอง	3.86	.904	มาก
1.2 สวนสาธารณะ	3.51	.913	มาก
1.3 ปางช้าง	3.73	.911	มาก
2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี โบราณสถานวัตถุ และศาสนา			
2.1 อุทยานประวัติศาสตร์	4.28	.781	มาก
2.2 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ	4.11	.800	มาก
2.3 ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์	4.11	.805	มาก
2.4 วัด	4.44	.681	มาก
2.5 อนุสรณ์สถานและพระบรมราชานุสาวรีย์	4.18	.775	มาก
2.6 พระราชวัง	4.23	.822	มาก
2.7 ป้อม	3.66	.929	มาก
2.8 บ้านเรือนไทย	3.91	.945	มาก
2.9 หมู่บ้านชาวต่างชาติ	3.66	.922	มาก
3. ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรม			
3.1 วิถีชีวิตริมน้ำ	3.87	.902	มาก
3.2 สินค้า OTOP และผลิตภัณฑ์อาหาร	3.80	.878	มาก
3.3 การปฏิบัติธรรม ไหว้พระ 9 วัด	4.07	.857	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

3.4 ล่องเรือรอบเกาะ	3.76	.969	มาก
4. โครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว			
4.1 การคมนาคมทางบก	3.67	.902	มาก
4.2 การคมนาคมทางน้ำ	3.69	.868	มาก
4.3 ไฟฟ้า	3.71	.806	มาก
4.4 ประปา	3.65	.803	มาก
4.5 โทรศัพท์	3.69	.839	มาก
4.6 ที่พัก			
4.6.1 โรงแรม	3.82	.867	มาก
4.6.2 โฮมสเตย์	3.58	.989	มาก
4.7 ร้านอาหาร	3.84	.824	มาก
4.8 ร้านขายของที่ระลึก	3.70	.777	มาก
4.9 สถานีบริการน้ำมัน	3.54	.774	มาก
4.10 บริการห้องสุขา	3.39	.897	ปานกลาง
5. ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว			
5.1 แผนที่	3.65	.826	มาก
5.2 แผ่นพับ	3.54	.838	มาก
5.3 ป้ายบอกทาง	3.62	.791	มาก
5.4 มัคคุเทศก์	3.37	.870	ปานกลาง
5.5 เว็บไซต์	3.48	.758	ปานกลาง
5.6 สำนักงาน ททท.	3.45	.838	ปานกลาง

หมายเหตุ การแปลความหมาย ระดับความคิดเห็น $\bar{X} = 1.00-1.50$ หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด $\bar{X} = 1.51-2.50$ หมายถึงเห็นด้วยน้อย $\bar{X} = 2.51-3.50$ หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง $\bar{X} = 3.51-4.50$ หมายถึงเห็นด้วยมาก $\bar{X} = 4.51$ ขึ้นไป หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

จากการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนส่วนใหญ่มีความประทับใจต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวในเขตเกาะเมืองและบริเวณรอบเกาะเมืองในระดับมาก มีเพียงโครงสร้างพื้นฐานด้านบริการห้องสุขา และแหล่งข้อมูลท่องเที่ยวจากมัคคุเทศก์ เว็บไซต์ และสำนักงานททท. เท่านั้นที่นักท่องเที่ยวประทับใจในระดับปานกลาง

ดังแสดงในตาราง 8 พบว่าระดับความประทับใจของประชาชนต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวในเขตเกาะเมืองและบริเวณรอบเกาะเมืองเรียงตามลำดับตั้งแต่มีความประทับใจมากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุด ได้แก่ ประเภทแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ประชาชนประทับใจในทัศนียภาพของแม่น้ำลำคลองมากโดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.86 รองลงมาคือประทับใจมากกับปางช้างและสวนสาธารณะ ซึ่งค่าเฉลี่ยที่ 3.73 และ 3.51 ตามลำดับ

ในด้านทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี โบราณสถาน-วัตถุ ศาสนา ประชาชนประทับใจมากในทุกแหล่ง โดยวัดมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยที่ 4.44 รองลงมาคืออุทยานประวัติศาสตร์มีความประทับใจมาก โดยมีความเฉลี่ยที่ 4.28 พระราชวังในระดับค่าเฉลี่ยที่ 4.23 อนุสรณ์สถานมีค่าเฉลี่ยที่ 4.18 พิพิธภัณฑ์และศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.11 รองลงมาคือบ้านเรือนไทยและหมู่บ้านชาวต่างชาติค่าเฉลี่ยที่ 3.91 และ 3.66 ตามลำดับ

ในด้านทรัพยากรประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรม ประชาชนประทับใจในการปฏิบัติธรรมมาก โดยมีความเฉลี่ยที่ 4.07 รองลงมาคือ วิถีชีวิตริมน้ำ ลินค้าโอท็อป และการล่องเรือรอบเกาะ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยที่ 3.87, 3.80 และ 3.76 ตามลำดับ

โครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวประชาชนมีความประทับใจในร้านอาหารมากที่สุด โดยมีความเฉลี่ยที่ 3.84 รองลงมาคือด้านโรงแรมโดยมีความเฉลี่ยที่ 3.82 ไฟฟ้ามีค่าเฉลี่ยที่ 3.71 การคมนาคมทางน้ำมีค่าเฉลี่ยที่ 3.69 ซึ่งประทับใจมากเท่ากับบริการโทรศัพท์ ส่วนในด้านร้านขายของที่ระลึก การคมนาคมทางบก ประปา โคมสเตย์ และปั๊มน้ำมัน ประชาชนมีความประทับใจมากโดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.70, 3.67, 3.65, 3.58 และ 3.54 ตามลำดับ ส่วนการบริการด้านสุขภาพประชาชนมีความประทับใจในระดับปานกลางโดยมีความเฉลี่ยที่ 3.39

ส่วนข้อมูลทางด้านการท่องเที่ยวที่ประชาชนประทับใจมากกับข้อมูลแผนที่ ป้ายบอกทาง และแผ่นพับ โดยมีความเฉลี่ยที่ 3.65, 3.62 และ 3.54 ตามลำดับ ส่วนข้อมูลจากเว็บไซต์สำนักงานททท. และมัคคุเทศก์ ประชาชนประทับใจในระดับปานกลาง โดยมีความเฉลี่ยที่ 3.48, 3.45 และ 3.34 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานะและสภาพแวดล้อมด้านการท่องเที่ยวของ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดทำเป็น SWOT

ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสถานะและสภาพแวดล้อมด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีการวิเคราะห์เป็น SWOT นั้น ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามเกี่ยวกับหัวข้อด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ และข้อมูลด้านการท่องเที่ยว โดยใช้แบบสอบถามที่เป็นมาตรวัดเชิงประเมิณค่า 5 ระดับความเห็นด้วยที่ประชาชนมีต่อประเด็นต่าง ๆ โดยแบ่งเป็นจุดแข็งและจุดอ่อนจากน้อยที่สุดไปจนถึงมากที่สุด ดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานะและสภาพแวดล้อมด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดทำเป็น SWOT

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น		การแปลความหมาย
	$\bar{X}$	SD	ความประทับใจ
จุดแข็ง			
1. จังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมพร้อมแก่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ได้รับการยกย่องเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม	4.34	.745	มาก
2. จังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีความสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อมและธรรมชาติ	4.04	.794	มาก
3. ตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพฯ	4.29	.626	มาก
4. การคมนาคมสะดวก เชื่อมต่อได้หลายเส้นทาง	4.31	.683	มาก
5. ชาวเมืองอยุธยาต้อนรับนักท่องเที่ยว	3.92	.817	มาก
จุดอ่อน			
6. จังหวัดอยุธยามีปัญหามลพิษ เช่น อากาศ ฝุ่น เสียง ดิน น้ำ ขยะ	3.61	1.077	มาก
7. ปัญหาการจราจร ความแออัด	3.66	.971	มาก
8. ปัญหาการบุกรุกโบราณสถานและที่ สาธารณประโยชน์	3.55	1.047	มาก
9. ปัญหาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เช่น สายไฟ รุงรัง ถนนใกล้โบราณสถานมากไป	3.70	.970	มาก

ตาราง 9 (ต่อ)

10. ปัญหาสิ่งปลูกสร้างไม่เป็นระเบียบ ไม่กลมกลืน ทำลายทัศนียภาพ	3.74	.988	มาก
11. ปัญหาการหลอกลวงเอาเปรียบนักท่องเที่ยว	3.42	1.031	ปานกลาง

หมายเหตุ การแปลความหมาย ระดับความคิดเห็น $\bar{X} = 1.00-1.50$ หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด $\bar{X} = 1.51-2.50$ หมายถึงเห็นด้วยน้อย $\bar{X} = 2.51-3.50$ หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง $\bar{X} = 3.51-4.50$ หมายถึงเห็นด้วยมาก $\bar{X} = 4.51$ ขึ้นไป หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

จากตาราง 9 ผู้วิจัยสามารถสรุปผลระดับความคิดเห็นด้านต่าง ๆ ที่กลุ่มตัวอย่างมีต่อสถานะและสภาพแวดล้อมด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดทำเป็น SWOT โดยเรียงลำดับดังนี้

ด้านจุดแข็งประชาชนมีความเห็นด้วยโดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ต่อประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ จังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมพร้อมแก่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้รับการยกย่องเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม ประชาชนเห็นด้วยในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.34 รองลงมาคือ การคมนาคมสะดวก เชื่อมต่อได้หลายเส้นทาง ประชาชนเห็นด้วยในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.31 นอกจากนั้นประชาชนเห็นด้วยมากกับการที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพฯ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.29 จังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีความสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อมและธรรมชาติและชาวเมืองอยุธยาต้อนรับนักท่องเที่ยว ประชาชนเห็นด้วยมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.04 และ 3.92 ตามลำดับ

ในด้านของจุดอ่อนนั้น ประชาชนเห็นด้วยเป็นอย่างมากกับปัญหาสิ่งปลูกสร้างไม่เป็นระเบียบ ไม่กลมกลืน ทำลายทัศนียภาพ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.74 รองลงมาคือปัญหาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เช่น สายไฟรุงรัง ถนนใกล้โบราณสถานมากไป ปัญหาการจราจร ความแออัด จังหวัดอยุธยามีปัญหามลพิษ เช่น อากาศ ฝุ่น เสียง ดิน น้ำ ขยะ และปัญหาการบุกรุกโบราณสถานและที่สาธารณประโยชน์ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.70, 3.66, 3.61, และ 3.55 ตามลำดับ ส่วนปัญหาการหลอกลวงเอาเปรียบนักท่องเที่ยว ประชาชนเห็นด้วยในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.42

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเรื่อง การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามเกี่ยวกับหัวข้อในด้านความคิดเห็นเรื่องการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยใช้แบบสอบถามที่เป็นมาตรวัดเชิงประเมิณค่า 5 ระดับความเห็นด้วยที่ประชาชนมีต่อประเด็นต่าง ๆ โดยแบ่งเป็นประเด็นด้านความคิดเห็นเรื่องการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และแรงจูงใจของแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น ผลการวิจัยแสดงในตาราง 10

ตาราง 10 แสดงระดับความคิดเห็นเรื่อง การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น		การแปลความหมาย
	$\bar{X}$	SD	ความประทับใจ
4.1 ความคิดเห็นเรื่องการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดพระนครศรีอยุธยา			
4.1.1 ปรับปรุงสาธารณูปโภคให้มีมาตรฐาน	3.76	.850	มาก
4.1.2 ที่พักแรมและร้านอาหาร ท่านเห็นด้วยในระดับใด			
- มีหลากหลายให้เลือก	3.66	.667	มาก
- สะอาด ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ	3.56	.751	มาก
- ราคาถูก	3.27	.739	ปานกลาง
- มีจำนวนเพียงพอ	3.61	.708	มาก
4.1.3 ท่านคิดว่าท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในข้อต่อไปนี้ระดับใด			
- แหล่งท่องเที่ยวมีการจัดการเชิงนิเวศ	3.49	.864	ปานกลาง
- มีการกำหนดพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวและพื้นที่อื่น ๆ	3.45	.828	ปานกลาง
- มีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับแหล่งท่องเที่ยว	3.37	.790	ปานกลาง
- ให้การศึกษาและใช้สื่อความหมายที่ก่อให้เกิดจิตสำนึก	3.45	.814	ปานกลาง
- ให้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐาน	3.47	.836	ปานกลาง
4.1.4 ท่านเห็นด้วยกับการพัฒนากิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติและด้านวัฒนธรรมประเพณีต่อไปนี้ในระดับใด			
- จัดให้มีหลากหลายให้เลือกตามสภาพของแหล่งท่องเที่ยว	3.70	.787	มาก

ตาราง 10 (ต่อ)

- ราคายุติธรรม	3.64	.788	มาก
- การจัดกิจกรรมเชิงนิเวศ	3.71	.884	มาก
- ทำให้เกิดการศึกษาหาความรู้	3.74	.867	มาก
- เป็นการกระจายรายได้	4.16	4.279	มาก
- รักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมไว้	3.76	.896	มาก
4.1.5 บริการอื่น ๆ			
- บริการสินค้าที่ระลึก มีหลากหลายอย่าง	3.81	.846	มาก
- บริการห้องน้ำมีจำนวนเพียงพอ	3.54	.939	มาก
- โทรศัพท์สาธารณะมีพอสมควร	3.61	.858	มาก
- ตู้บริการเงินด่วน 1-2 หน่วยในแต่ละแห่ง ท่องเที่ยว	3.45	.838	ปานกลาง
- บริการศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยวมีเพียงพอ	3.57	.902	มาก
- บริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมี เพียงพอ	3.43	.953	ปานกลาง
4.2 แรงจูงใจของแหล่งท่องเที่ยว และชุมชนท้องถิ่น			
- มีกิจกรรมหลากหลายที่บริการให้นักท่องเที่ยว เลือก	3.58	.807	มาก
- มีสิ่งเร้าจากป้ายประกาศ ป้ายสื่อความหมาย และ เครื่องหมายต่าง ๆ	3.42	.852	ปานกลาง
4.2.1 จัดความปลอดภัยและความมั่นคงให้นักท่องเที่ยว เมื่อมาแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้			
- ให้ความรู้ลักษณะอันตรายและปลอดภัย	3.48	.940	ปานกลาง
4.2.2 การมีสัมพันธภาพที่ดีกับนักท่องเที่ยว ดังนี้			
- ลดความกังวลของนักท่องเที่ยว ให้ความเป็น กันเอง ยินดีให้ข้อมูล	3.64	.874	มาก
- ให้ความรักและเมตตา ช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา	3.70	.840	มาก
- ปลอ่ยให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ได้อย่างกลมกลืน ไม่ทักท้วงเรื่องเล็กน้อย	3.57	.781	มาก
- ยอมรับนักท่องเที่ยวเสมือนเป็นสมาชิกของชุมชน โดยไม่รังเกียจ	3.77	.814	มาก
4.2.3 สนองการพัฒนาประสิทธิภาพของนักท่องเที่ยว และได้รับการยกย่องจากชุมชน มีดังนี้			
- ได้รับการยอมรับนับถือจากชุมชนท้องถิ่น	3.69	.748	มาก

ตาราง 10 (ต่อ)

- ให้มีศักดิ์ศรีตามสถานภาพของนักท่องเที่ยว รู้อะไร ควรทำไม่ควรทำ	3.68	.782	มาก
- ช่วยให้ประสบความสำเร็จในการท่องเที่ยว	3.74	.802	มาก
- เน้นจุดสนใจ โน้มน้าวให้มาเที่ยวอีก	3.74	.802	มาก
- ให้เกิดความรู้สึกด้านประสบการณ์จริงกับตัว นักท่องเที่ยวเอง และยากจะลืม	3.76	.812	มาก
- ย้ำพฤติกรรมที่สร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว	3.73	.774	มาก

หมายเหตุ การแปลความหมาย ระดับความคิดเห็น $\bar{X} = 1.00-1.50$ หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด $\bar{X} = 1.51-2.50$ หมายถึงเห็นด้วยน้อย $\bar{X} = 2.51-3.50$ หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง $\bar{X} = 3.51-4.50$ หมายถึงเห็นด้วยมาก $\bar{X} = 4.51$ ขึ้นไป หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

จากตาราง 10 ผู้วิจัยสามารถสรุปผลระดับความคิดเห็นเรื่องการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านต่าง ๆ โดยเรียงลำดับดังนี้

ความคิดเห็นเรื่องการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้นประชาชนมีความเห็นด้วยเป็นอย่างมากกับปรับปรุงสาธารณูปโภคให้มีมาตรฐาน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.76 ในด้านสถานที่พักผ่อนและร้านอาหารประชาชนเห็นด้วยอย่างมากกับความหลากหลาย จำนวนที่เพียงพอ และความสะอาด ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะของสถานที่พักผ่อนและร้านอาหาร โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.66, 3.61 และ 3.56 ตามลำดับ ส่วนในด้านราคาถูก ประชาชนเห็นด้วยในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.27

ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นประชาชนมีความเห็นด้วยในระดับปานกลางในทุกประเด็น ได้แก่ มีการจัดการเชิงนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐาน การกำหนดพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวและพื้นที่อื่น ๆ การให้การศึกษาและใช้สื่อความหมายที่ก่อให้เกิดจิตสำนึก และการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับแหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.49, 3.47, 3.45, 3.45, และ 3.37 ตามลำดับ

ประชาชนมีความเห็นด้วยในระดับมากกับการพัฒนากิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติและด้านวัฒนธรรมประเพณี ในประเด็นของ กิจกรรมทำให้เกิดการกระจายรายได้ รักษา

วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมไว้ ทำให้เกิดการศึกษาหาความรู้ การจัดกิจกรรมเชิงนิเวศ กิจกรรมมีความหลากหลายให้เลือกตามสภาพของแหล่งท่องเที่ยว และราคายุติธรรม โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.16, 3.76, 3.74, 3.71, 3.70 และ 3.64 ตามลำดับ

ส่วนในเรื่องของบริการด้านอื่น ๆ นั้น ประชาชนเห็นด้วยในระดับมากกับบริการสินค้าที่ระลึก มีหลากหลายอย่าง โทรศัพท์สาธารณะมีพอสมควร บริการศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยวมีเพียงพอ บริการห้องน้ำมีจำนวนเพียงพอ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.81, 3.61, 3.57 และ 3.54 ตามลำดับ ส่วนในด้านบริการตู้บริการเงินด่วน 1-2 หน่วยในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีเพียงพอนั้น ประชาชนเห็นด้วยในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยที่ 3.45 และ 3.43 ตามลำดับ

ในประเด็นเรื่องแรงจูงใจของแหล่งท่องเที่ยว และชุมชนท้องถิ่นนั้นนักท่องเที่ยวมีความเห็นด้วยอย่างมากกับความหลากหลายของกิจกรรมที่บริการให้นักท่องเที่ยวเลือก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.58 และสิ่งได้จากป้ายประกาศ ป้ายสื่อความหมาย และเครื่องหมายต่าง ๆ นั้นนักท่องเที่ยวเห็นด้วยในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.42

นักท่องเที่ยวรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัยและความมั่นคงปานกลางเมื่อมาแหล่งท่องเที่ยว ในค่าเฉลี่ย 3.48 ในด้านการมีสัมพันธภาพที่ดีกับนักท่องเที่ยว นั้น นักท่องเที่ยวเห็นด้วยมากในเรื่องของการที่ประชาชนยอมรับนักท่องเที่ยวเสมือนเป็นสมาชิกของชุมชนโดยไม่รังเกียจ ให้ความรักและเมตตาช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา ช่วยลดความกังวลของนักท่องเที่ยว ให้ความเป็นกันเอง ยินดีให้ข้อมูล ปล่อยให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ได้อย่างกลมกลืนไม่ทักท้วงเรื่องเล็กน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยตามลำดับดังนี้ 3.77, 3.70, 3.64 และ 3.57

ส่วนประเด็นสุดท้ายในด้านของการที่ประชาชนช่วยส่งเสริมการพัฒนาประสิทธิภาพของนักท่องเที่ยว และได้รับการยกย่องจากชุมชน ประชาชนมีความเห็นด้วยอย่างมากในทุกประเด็นนี้ให้เกิดความรู้สึกด้านประสิทธิภาพจริงกับตัวนักท่องเที่ยวเอง และยากจะลืม เน้นจุดสนใจ โน้มน้าวให้มาเที่ยวอีก ช่วยให้เกิดความสำเร็จในการท่องเที่ยว ย้ำพฤติกรรมที่สร้างความพึงพอใจต่อนักท่องเที่ยว ได้รับการยอมรับนับถือจากชุมชนท้องถิ่น และให้มีศักดิ์ศรีตามสถานภาพของนักท่องเที่ยว รู้อะไรควรทำไม่ควรทำ โดยเรียงลำดับจากความเห็นด้วยมากไปน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.76, 3.74, 3.74, 3.73, 3.69 และ 3.68 ตามลำดับ

นอกจากนั้นประชาชนยังได้ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ โดยผู้วิจัยได้ทำแบบสอบถามในลักษณะปลายเปิด โดยมีประเด็นดังนี้ ข้อเสนอแนะในเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความคิดเห็นเรื่องแรงจูงใจของแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่นที่ท่านเดินทางมาท่องเที่ยว ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือการพัฒนาการท่องเที่ยวการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จากแบบสอบถามทั้งหมดและสรุปผลได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ดังนี้ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในชุมชนทั้งในด้านการท่องเที่ยว การบริการ รวมถึงด้านภาษา เพื่อให้ประชาชนรู้จักวิธีการให้บริการที่ดีและสื่อสารแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้ เช่น สามารถบอกเส้นทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้ นอกจากนั้นประชาชนควรเป็นผู้มีส่วนร่วมมากที่สุดในการท่องเที่ยว ไม่ใช่เฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ให้บริการด้านต่าง ๆ เท่านั้น เพราะประชาชนคือผู้สร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว ดังนั้นจึงควรมีการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนเห็นคุณค่าในการรักษาสภาพแวดล้อมและสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งเข้าใจบทบาทของตนเอง เช่น ประชาชนควรช่วยกันรักษาความสะอาดแหล่งท่องเที่ยวไม่ทิ้งขยะบนท้องถนนและแม่น้ำลำคลอง ผู้ประกอบการควรตั้งราคายุติธรรม ไม่ค้ำกำไรเกินควรและไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว เป็นต้น โดยควรเริ่มปลูกฝังตั้งแต่เยาวชนเพื่อให้เป็นอนาคตที่สำคัญต่อไป โดยวิธีการหนึ่งคือทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว จะทำให้ประชาชนมีความรู้สึกเสมือนเป็นเจ้าของ ทำให้เกิดความรักและหวงแหนสถานที่ท่องเที่ยวเหมือนบ้านของตนเอง

ความคิดเห็นเรื่องแรงจูงใจของแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่นประชาชนมีความเห็นว่าแรงจูงใจที่สำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวยังจังหวัดพระนครศรีอยุธยาคือ เป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์สำคัญของประเทศไทย มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ แหล่งอารยธรรมหลายแห่งที่น่าสนใจ นอกจากจะอยู่ใกล้กรุงเทพฯ แล้วยังมีค่าใช้จ่ายไม่แพงในการเดินทางมาท่องเที่ยวอีกด้วย นอกจากนั้นหน่วยงานภาครัฐและเอกชนควรมีการส่งเสริมและอนุรักษ์ประเพณีกิจกรรมท้องถิ่น และจัดกิจกรรมในหลากหลายรูปแบบเพื่อสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว เช่น ถนนคนเดิน หรือ

นิทรรศการหมุนเวียนต่าง ๆ โดยสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ ประชาชนในท้องถิ่นควรเป็นเจ้าของบ้านที่ดีโดยมีความเป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส มีน้ำใจช่วยเหลือ เพื่อสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมือง พระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น ประชาชนมีแนวความคิดว่า ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญได้แก่ การบุกรุกและเข้ามาตั้งบ้านเรือนของประชาชน เป็นการทำลายทัศนียภาพ ควรมีการกำหนดเขตของโบราณสถานให้ชัดเจน เพื่อคงสภาพเป็นมรดกโลกและเป็นแหล่งศึกษาประวัติศาสตร์ของคนไทย โดยให้มีการเวนคืนที่ดินที่รุกล้ำเขตโบราณสถาน นอกจากนั้นยังควรมีการกำหนดสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ให้มีความกลมกลืนกับโบราณสถาน เพื่อไม่ให้เป็นการทำลายทัศนียภาพ อีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญได้แก่ ประชาชนควรมีจิตสำนึกในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อม ประชาชนบางส่วนยังยึดติดในวัตถุมากกว่าคุณค่าทางจิตใจ นอกจากนั้นประชาชนยังเห็นว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทุกฝ่ายควรมีความสามัคคีกัน ควรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

ปัญหาด้านความปลอดภัยโดยเฉพาะตอนกลางคืน ควรมีตำรวจและติดตั้งไฟตามจุดต่าง ๆ ในโบราณสถาน นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ ไม่เพียงพอ เช่น ถังขยะและห้องน้ำมีน้อยเกินไป ไม่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว ปัญหามลพิษและการจราจรแออัดไม่มีการจัดการที่เป็นระเบียบรวมถึงการวางขายของบนบาทวิถี กีดขวางทางเดินของนักท่องเที่ยว

ประชาชนได้เสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือการพัฒนาการท่องเที่ยวการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในประเด็นที่น่าสนใจดังนี้ ควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนรักษาวรรณกรรมประเพณีที่ดีงามไว้ รวมทั้งอนุรักษ์โบราณสถานที่ทรงคุณค่าเพื่อให้คงอยู่ต่อไปอีกนานเท่านาน รวมถึงมีการประชาสัมพันธ์แนวทางนโยบายด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ประชาชนทราบ เพื่อจะได้ปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน

ปัญหาด้านความปลอดภัยถือว่ามีความสำคัญในการเดินทางท่องเที่ยว และชื่อเสียงที่ดีของประเทศควรมีการจัดเจ้าหน้าที่คอยตรวจตราตามจุดสำคัญต่าง ๆ

ในด้านของการปรับปรุงทัศนียภาพ ควรมีการปลูกต้นไม้ ตกแต่งสถานที่ที่รกร้างต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสวยงามสมกับเป็นมรดกโลก รวมทั้งสิ่งปลูกสร้างควรมีความกลมกลืนกับโบราณสถาน นอกจากนั้นยังมีปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวที่ควรแก้ไข ได้แก่ ควรปรับปรุงสภาพ

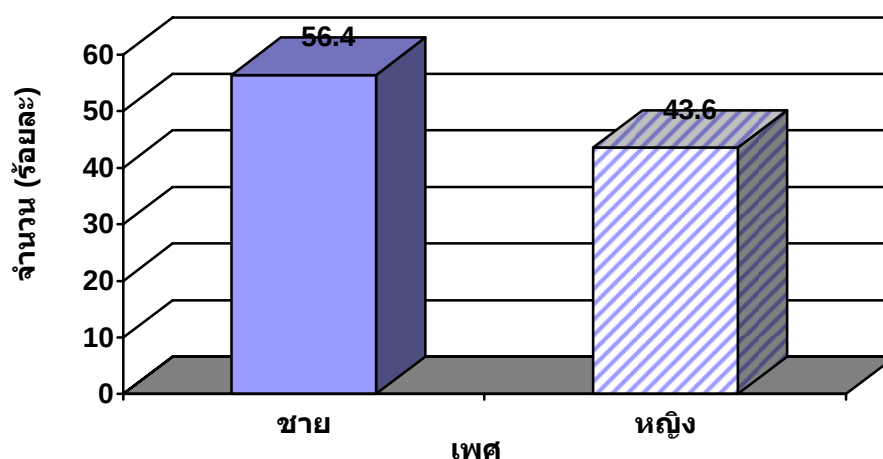
ถนนให้ดี การจัดการด้านคมนาคมขนส่งที่ดีให้มีความหลากหลายและราคาประหยัด ห้องน้ำและถังขยะควรมีปริมาณเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว ควรมีป้ายบอกทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ อย่างชัดเจน การจำหน่ายสินค้าควรมีความยุติธรรม ไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว

นอกจากนั้นยังควรส่งเสริมสินค้าพื้นบ้าน เช่น สินค้า OTOP เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชน และอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านไว้ และยังเป็นการรณรงค์ส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้อีกด้วย

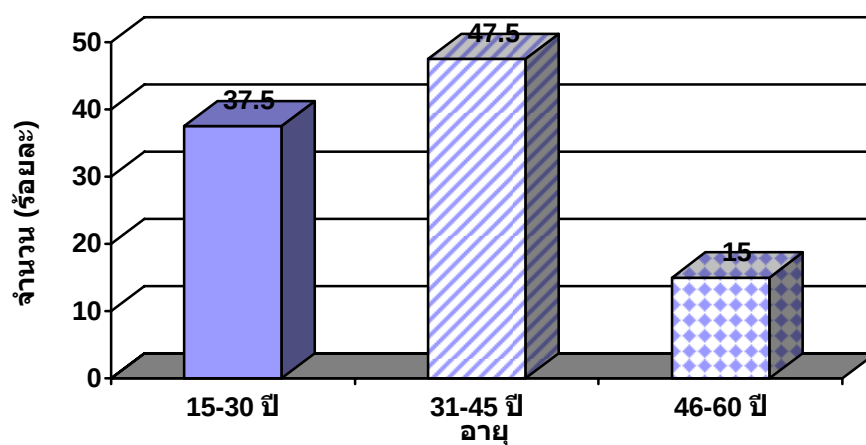
ส่วนที่ 2 ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งแบ่งเป็นหัวข้อต่าง ๆ ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

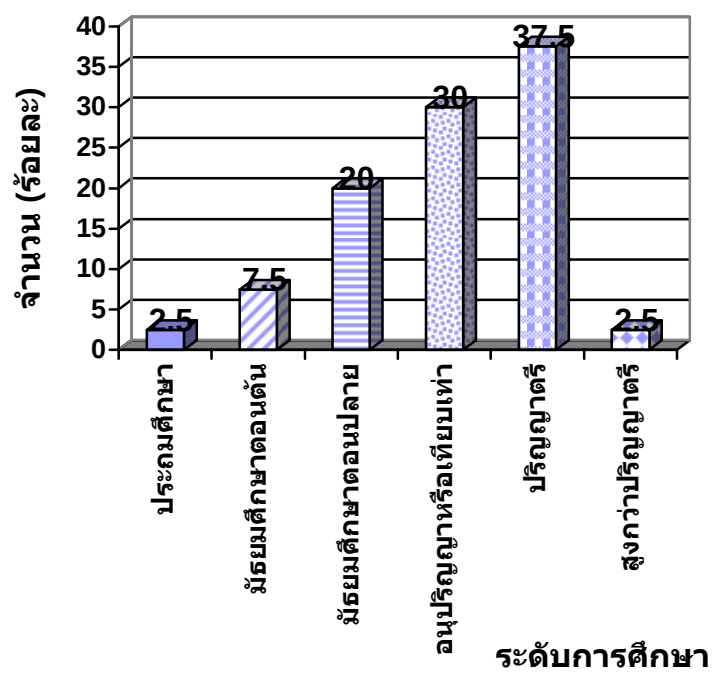
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวจำนวนทั้งสิ้น 40 คน โดยแบ่งคำถามออกเป็น 6 ข้อ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยในรูปแบบแผนภูมิดังแสดงในภาพประกอบ 13-18 ตามลำดับ ดังนี้

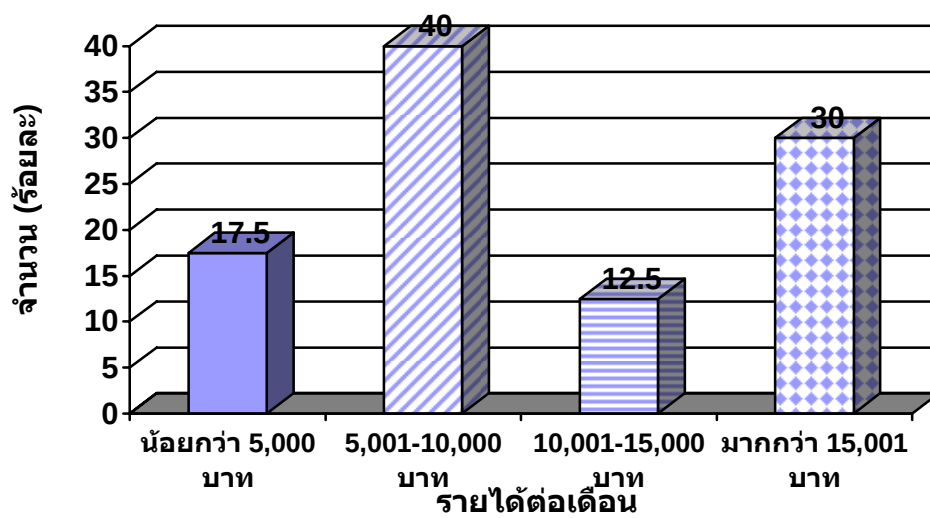
ภาพประกอบ 13 แสดงเพศของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว

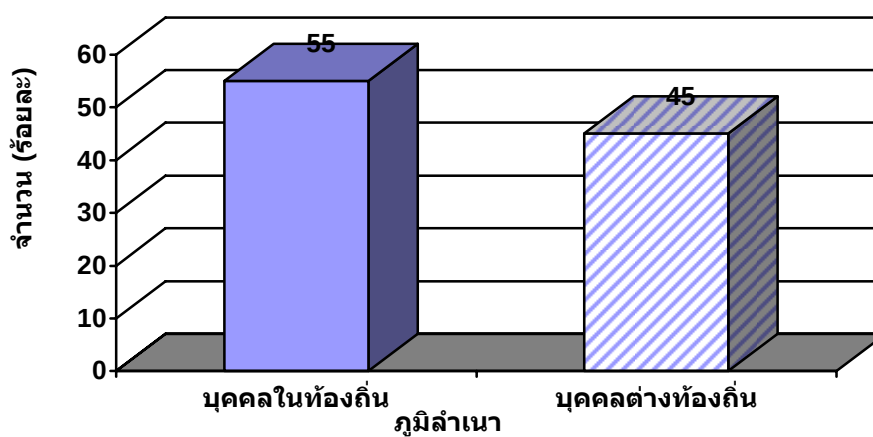
ภาพประกอบ 14 แสดงอายุของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว

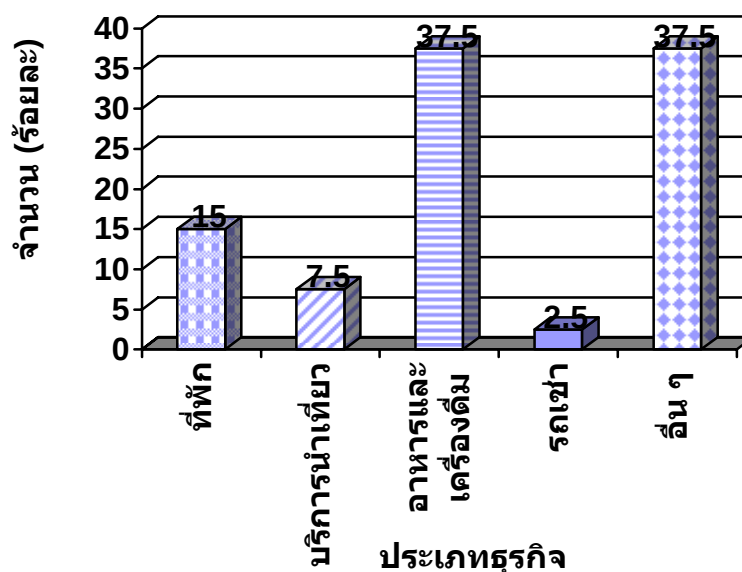
ภาพประกอบ 15 แสดงระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว

ภาพประกอบ 16 แสดงรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว

ภาพประกอบ 17 แสดงภูมิสำเนาของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว

ภาพประกอบ 18 แสดงธุรกิจของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว

จากแผนภูมิในภาพประกอบ 13-18 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวจำนวน 40 คน แบ่งเป็นเพศชาย 22 คน คิดเป็นร้อยละ 56.4 เพศหญิง 17 คน คิดเป็นร้อยละ 43.6 ในจำนวนนี้มีอายุระหว่าง 15-30 ปี 15 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 อายุระหว่าง 31-45 ปีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 47.5 และอายุระหว่าง 46-60 ปีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 15

เมื่อพิจารณาถึงระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวนั้น ระดับปริญญาตรีมากที่สุดจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 รองลงมามีการศึกษาในระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5 และระดับประถมศึกษาและสูงกว่าปริญญาตรีมีจำนวนเท่ากันคือ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5

ในส่วนของรายได้ต่อเดือนนั้นกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีรายได้ 5,001-10,000 บาทต่อเดือนมากที่สุด คือจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาคือรายได้มากกว่า 15,001 ขึ้นไปจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 30 รายได้น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือนจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5 และน้อยที่สุดคือรายได้ 10,001-15,000 บาทต่อเดือนจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5

ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเป็นบุคคลในท้องถิ่นจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 55 และมีจำนวนใกล้เคียงกับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่เป็นบุคคลต่างท้องถิ่นซึ่งมีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 45

ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่ให้บริการในด้านอาหารและเครื่องดื่ม และประเภทอื่น ๆ มีจำนวนเท่ากันคือ 15 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 รองลงมาคือผู้ประกอบการที่ให้บริการด้านที่พัก มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 15 ให้บริการนำเที่ยวมีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5 และน้อยที่สุดคือให้บริการรถเช่าจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยว

ความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวนั้น ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวในประเด็นที่น่าสนใจ โดยใช้แบบสอบถามที่เป็นมาตรวัดเชิงประเมินค่า 5 ระดับ โดยแสดงความคิดเห็นจากน้อยที่สุดไปถึงมากที่สุดในแต่ละประเด็นที่แตกต่างกัน ดังแสดงในตาราง 11

ตาราง 11 แสดงความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น		การแปลความหมาย
	$\bar{X}$	SD	ความประทับใจ
1. สิ่งปลูกสร้างกลมกลืนกับสภาพธรรมชาติ	3.18	.931	ปานกลาง
2. มีการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี	3.30	.883	ปานกลาง
3. ข้อมูลข่าวสารด้านแหล่งท่องเที่ยว	3.33	.917	ปานกลาง
4. มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว	3.00	1.109	ปานกลาง
5. การท่องเที่ยวทำให้ประชาชนมีรายได้มากขึ้น	3.68	.859	มาก
6. การท่องเที่ยวทำให้มีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง	3.55	.932	มาก
7. การท่องเที่ยวทำให้จังหวัดมีการพัฒนาไปในทางที่ดี	3.67	.927	มาก
8. จังหวัดอุยธยาเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถานมาก	4.38	.705	มาก
9. การที่มีนักท่องเที่ยวมากทำให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมมาก	3.30	1.067	ปานกลาง
10. สถานที่ท่องเที่ยวมีสุขาไว้บริการมากพอ	2.70	1.067	ปานกลาง

ตาราง 11 (ต่อ)

11. การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องคำนึงถึงความต้องการของชุมชน	3.65	.921	มาก
12. สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดอยุธยายังมีความสมบูรณ์ของธรรมชาติ	3.55	.986	มาก
13.เสน่ห์ของอยุธยาคือโบราณสถานที่สวยงาม	4.30	.758	มาก
14. สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดอยุธยาควรจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	3.80	1.043	มาก
15. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อม	3.03	1.209	ปานกลาง

หมายเหตุ การแปลความหมาย ระดับความคิดเห็น $\bar{X} = 1.00-1.50$ หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด $\bar{X} = 1.51-2.50$ หมายถึง เห็นด้วยน้อย $\bar{X} = 2.51-3.50$ หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง $\bar{X} = 3.51-4.50$ หมายถึง เห็นด้วยมาก $\bar{X} = 4.51$ ขึ้นไป หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

จากการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีความเห็นด้วยมากในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ พระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถานมากโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.38 รองลงมาคือประเด็นที่ว่าเสน่ห์ของอยุธยาคือโบราณสถานที่สวยงาม โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.30 สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดอยุธยาควรจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.80 การท่องเที่ยวทำให้ประชาชนมีรายได้มากขึ้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.68 การท่องเที่ยวทำให้จังหวัดมีการพัฒนาไปในทางที่ดี มีค่าเฉลี่ยที่ 3.67 การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องคำนึงถึงความต้องการของชุมชน มีค่าเฉลี่ยที่ 3.65 สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดอยุธยายังมีความสมบูรณ์ของธรรมชาติและสถานที่ท่องเที่ยวทำให้มีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.55 นอกจากนั้นในประเด็นอื่น ๆ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารด้านแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยที่ 3.33 รองลงมาคือมีการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.30 ซึ่งเท่ากับความคิดเห็นว่าการที่มีนักท่องเที่ยวมากทำให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมมาก ส่วนประเด็นเรื่องสิ่งปลูกสร้างกลมกลืนกับสภาพธรรมชาติมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.18 การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยที่ 3.03 มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.00 ส่วนอันดับสุดท้าย ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวมีสุขาไว้บริการมากพอ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.70

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ SWOT ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับ SWOT ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น ผู้วิจัยวัดจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว โดยแบ่ง SWOT ออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ จุดแข็ง จุดอ่อน และโอกาส โดยใช้แบบสอบถามที่เป็นมาตรวัดเชิงประเมิณค่า 5 ระดับ โดยแสดงความเห็นด้วยจากน้อยที่สุดไปถึงมากที่สุดในแต่ละประเด็นที่แตกต่างกัน ดังแสดงในตาราง 12

ตาราง 12 แสดงระดับความคิดเห็นด้าน SWOT ของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น		การแปลความหมาย
	$\bar{X}$	SD	ความประทับใจ
จุดแข็ง			
1. จังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมพร้อมแก่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ได้รับการยกย่องเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม	4.48	.599	มาก
2. จังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีความสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อมและธรรมชาติ	3.80	.758	มาก
3. จังหวัดอยุธยามีชุมชนเข้มแข็งที่มีส่วนร่วมในการพัฒนา	3.40	.928	มาก
4. มีเชื้อชาติ วัฒนธรรม ศาสนา ที่ผสมกลมกลืนโดยไม่มีปัญหาความขัดแย้งทางสังคม	3.65	.949	มาก
จุดอ่อน			
5. จังหวัดอยุธยามีปัญหาความยากจน	3.23	.733	ปานกลาง
6. ขาดโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ	3.36	.811	ปานกลาง
7. ไม่มีกิจกรรมรองรับในฤดูที่ไม่สามารถท่องเที่ยวได้	3.51	.790	มาก
8. ขาดการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว	3.58	.958	มาก
9. ขาดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	3.55	.986	มาก
โอกาส			
10. ควรพัฒนาด้านตลาดการท่องเที่ยวในภูมิภาคขยายตัวเพิ่มขึ้น	3.90	.871	มาก
11. ควรพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	4.26	.828	มาก
12. จัดตั้งศูนย์ข่าวสารข้อมูลด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว	4.15	.864	มาก
13. พัฒนามลิตภัณฑ์ OTOP ให้เป็นที่นิยม	3.90	.810	มาก

หมายเหตุ การแปลความหมาย ระดับความคิดเห็น $\bar{X} = 1.00-1.50$ หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด $\bar{X} = 1.51-2.50$ หมายถึงเห็นด้วยน้อย $\bar{X} = 2.51-3.50$ หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง $\bar{X} = 3.51-4.50$ หมายถึงเห็นด้วยมาก $\bar{X} = 4.51$ ขึ้นไป หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

จากตาราง 12 ผู้วิจัยสามารถสรุปผลระดับความคิดเห็นด้านต่าง ๆ ที่กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีต่อสถานะและสภาพแวดล้อมด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดทำเป็น SWOT โดยเรียงลำดับดังนี้

ด้านจุดแข็งผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีความเห็นด้วยมากในทุกประเด็น โดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ต่อประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ จังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมพร้อมแก่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ได้รับการยกย่องเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม โดยมีค่าเฉลี่ย 4.48 รองลงมาคือ จังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีความสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อม ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเห็นด้วยในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.80 มีเชื้อชาติวัฒนธรรม ศาสนา ที่ผสมกลมกลืนโดยไม่มีปัญหาความขัดแย้งทางสังคม มีค่าเฉลี่ย 3.65 และสุดท้ายจังหวัดอยุธยามีชุมชนเข้มแข็งที่มีส่วนร่วมในการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.40

ส่วนในด้านจุดอ่อนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีความเห็นด้วยมากในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ขาดการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว ขาดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และไม่มีกิจกรรมรองรับในฤดูที่ไม่สามารถท่องเที่ยวได้ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.58, 3.55 และ 3.51 ตามลำดับ ส่วนในประเด็นที่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีความเห็นด้วยปานกลางได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาขาดโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ และ จังหวัดอยุธยามีปัญหาความยากจน โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.36 และ 3.23 ตามลำดับ

เมื่อสรุปผลในด้านโอกาสของจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้นผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีความเห็นด้วยอย่างมากในทุกประเด็น โดยเรียงจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ ควรพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จัดตั้งศูนย์ข่าวสารข้อมูลด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.26 และ 4.15 ส่วนประเด็นที่ว่าควรพัฒนาด้านตลาดการท่องเที่ยวในอนุภาคขยายตัวเพิ่มขึ้นและพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ให้เป็นที่นิยม มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.90

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นด้านการส่งเสริมและพัฒนากองท่องเที่ยวของจังหวัด

ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามเกี่ยวกับหัวข้อในด้านความคิดเห็นด้านการส่งเสริมและพัฒนากองท่องเที่ยวของจังหวัด โดยใช้แบบสอบถามที่เป็นมาตรวัดเชิงประเมินค่า 5 ระดับความเห็นด้วยที่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีต่อประเด็นต่าง ๆ ดังผลการวิจัยแสดงในตาราง 13

ตาราง 13 แสดงระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวด้านการส่งเสริมและพัฒนากองท่องเที่ยวของจังหวัด

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น		การแปลความหมาย
	$\bar{X}$	SD	ความประทับใจ
1. การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจะช่วยสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน	4.13	.911	มาก
2. ส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวโดยให้ชุมชนจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเพื่อเกิดการกระจายรายได้	4.15	.933	มาก
3. พื้นฟูและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด	4.00	1.086	มาก
4. สร้างกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	4.03	1.121	มาก
5. การสร้าง website เพื่อขยายการท่องเที่ยว	4.08	1.023	มาก
6. จัดโครงการการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ของจังหวัดด้านการท่องเที่ยว	4.03	1.025	มาก
7. จัดอบรมการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานด้านสินค้าและบริการเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว	3.87	1.105	มาก
8. โครงการพัฒนาท่าเรือเพื่อการท่องเที่ยว	3.80	1.203	มาก
9. พัฒนาศถานที่พัก เช่น โรงแรม โฮมสเตย์ ให้อยู่ในระดับที่ดี	3.90	1.033	มาก
10. พัฒนาด้านสินค้า OTOP เพื่อสนองความต้องการของตลาด	3.93	.997	มาก
11. สร้างงานด้านธุรกิจขนาดเล็กและพัฒนาฝีมือแรงงาน	3.83	.958	มาก
12. วางแผนด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ	3.75	1.056	มาก
13. การปลูกจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม	3.93	1.095	มาก
14. การวางแผนด้านวัฒนธรรม โบราณสถาน วิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณี	4.00	1.086	มาก

ตาราง 13 (ต่อ)

15. พัฒนามาตรฐานและคุณภาพสินค้าด้านเกษตรกรรม	3.88	1.067	มาก
--	------	-------	-----

หมายเหตุ การแปลความหมาย ระดับความคิดเห็น $\bar{X} = 1.00-1.50$ หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด $\bar{X} = 1.51-2.50$ หมายถึง เห็นด้วยน้อย $\bar{X} = 2.51-3.50$ หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง $\bar{X} = 3.51-4.50$ หมายถึง เห็นด้วยมาก $\bar{X} = 4.51$ ขึ้นไป หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

จากตาราง 13 สามารถสรุปผลการวิจัยในระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีความเห็นด้วยอย่างมากในทุกประเด็น โดยแบ่งเป็นประเด็นต่าง ๆ เรียงจากเห็นด้วยมากที่สุดไปน้อยที่สุดดังนี้ ส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวโดยให้ชุมชนจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเพื่อเกิดการกระจายรายได้ การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจะช่วยสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน และการสร้าง website เพื่อขยายการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.15, 4.13 และ 4.08 ตามลำดับ ส่วนความเห็นเรื่องการสร้างกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จัดโครงการการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ของจังหวัดด้านการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ที่ 4.03 รองลงมาคือ การวางแผนด้านวัฒนธรรม โบราณสถาน วิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณี และฟื้นฟูและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ 4.00 ประเด็นเรื่องพัฒนาด้านสินค้า OTOP เพื่อสนองความต้องการของตลาดและการปลูกจิตสำนึกด้านความรักธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ 3.93 รองลงมาคือ การพัฒนาสถานที่พัก เช่น โรงแรม โฮมสเตย์ ให้อยู่ในระดับที่ดี พัฒนามาตรฐานและคุณภาพสินค้าด้านเกษตรกรรม จัดอบรมการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานด้านสินค้าและบริการเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว สร้างงานด้านธุรกิจขนาดเล็กและพัฒนาฝีมือแรงงาน โครงการพัฒนาทำเรือเพื่อการท่องเที่ยว และการวางแผนด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยลดหลั่นกันอยู่ที่ 3.90, 3.88, 3.87, 3.83, 3.80 และ 3.75

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จากแบบสอบถามทั้งหมด

และสรุปผลได้หลายประเด็น ดังนี้ ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญได้แก่ การขาดความร่วมมือกันของหน่วยงานภาครัฐ ในการดูแล ปรับปรุง อนุรักษ์ โบราณสถาน และสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ อย่างแท้จริง โดยผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่มีความเห็นว่าเจ้าหน้าที่มุ่งเน้นแต่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน โดยไม่คำนึงถึงส่วนรวมและคุณค่าของโบราณสถาน ทั้งยังขาดหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพมาดูแลรับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวโดยตรง ปัญหาด้านงบประมาณไม่เพียงพอถือเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทำให้โบราณสถานบางแห่งมีความเสื่อมโทรมขาดการพัฒนา นอกจากนี้ควรมีเจ้าหน้าที่คอยให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องการการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เนื่องจากประชาชนยังไม่มีความรู้เพียงพอในด้านนี้ นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนควรพัฒนาที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้ได้มาตรฐานและราคายุติธรรม เพื่อให้นักท่องเที่ยวประทับใจและเดินทางกลับมาเที่ยวอีก

ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมก็ถือเป็นปัญหาอุปสรรคอย่างหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ปัญหาความสะอาด นักท่องเที่ยวบางส่วนยังทิ้งขยะในแหล่งท่องเที่ยวและแม่น้ำลำคลอง จึงควรจัดถังขยะให้เพียงพอตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ และมีมาตรการปรับผู้ที่ทิ้งขยะด้วย ปัญหาด้านการคมนาคม แออัดและไม่เป็นระเบียบ ทั้งยังก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

นอกจากนี้ยังมีปัญหาการบุกรุกพื้นที่โบราณสถาน โดยการตั้งบ้านเรือนของประชาชนเลื้อมล้ำเข้าไปยังเขตโบราณสถาน ควรมีการกำหนดเขตพื้นที่โบราณสถานและที่อยู่อาศัยที่แน่นอน

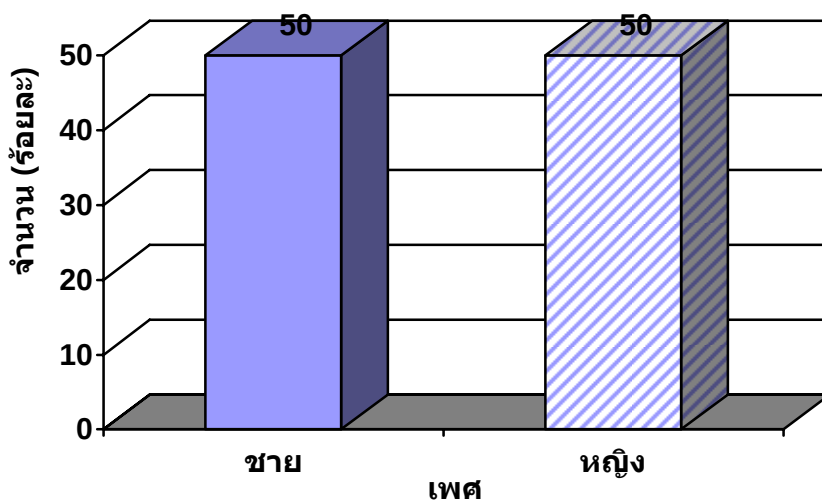
นอกจากนี้ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวยังได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา และบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถสรุปได้ดังนี้ ควรมีการปลูกจิตสำนึก และให้ความรู้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่ผู้นำชุมชน รวมถึงประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในหลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน เมื่อชุมชนมีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงแล้ว หน่วยงานภาครัฐควรมีการจัดสรรงบประมาณให้แก่ชุมชน นำไปพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ของตนเอง เพราะจะเป็นการเข้าถึงปัญหาได้อย่างแท้จริง รวมทั้งมีความรวดเร็วในการแก้ปัญหาไม่ต้องรอรระบบขั้นตอนการดำเนินงานของภาครัฐ ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ของรัฐควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในการจัดทำโครงการต่าง ๆ ของรัฐอีกด้วย

นอกจากนี้ควรมีการจัดการด้านสาธารณูปโภคที่ดีได้มาตรฐานและเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ โทรศัพท์ เอทีเอ็ม ยานพาหนะ จักรยาน มอเตอร์ไซด์ น้ำดื่มฟรี ที่จอดรถ เป็นต้น เนื่องจากปัจจุบันยังมีปัญหาด้านความสะดวกประชาชนทั้งขยะลงในโบราณสถานรวมทั้งแม่น้ำลำคลอง ทำให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสีย ปัญหาในด้านการคมนาคมควรมีรถสาธารณะที่สะดวกและมีข้อมูลการเดินทางที่ชัดเจน เช่น ป้ายบอกทาง แผนที่ และสายรถประจำทาง เป็นต้น ปัญหาด้านความปลอดภัยในโบราณสถานถือเป็นสิ่งสำคัญ ควรมีเจ้าหน้าที่ตรวจตราอยู่เสมอ ตามจุดต่าง ๆ ที่สำคัญ

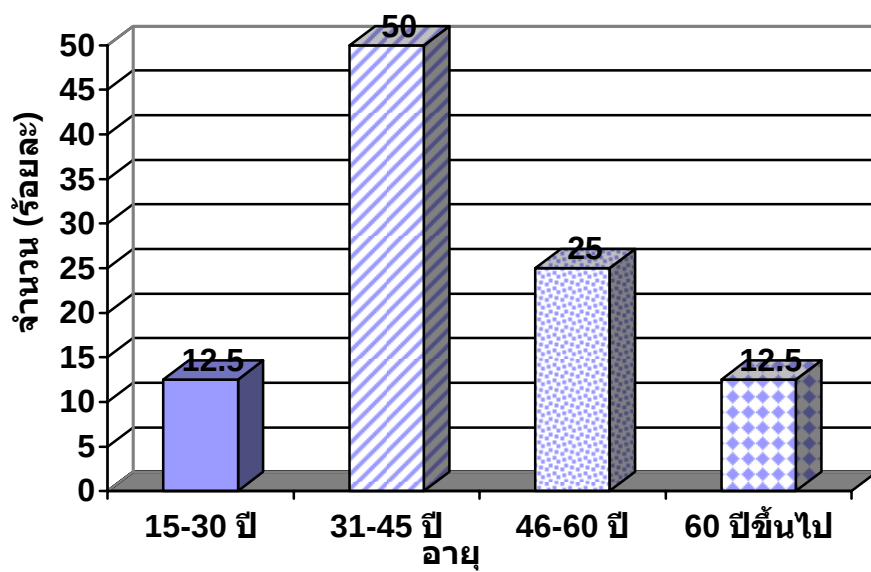
การให้บริการของผู้ประกอบการด้านต่าง ๆ ก็สามารถสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ในด้านการบริการให้แก่ผู้ประกอบการด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ควรมีวิทยากรคอยให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจและซาบซึ้งในประวัติของสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถามสำหรับบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งเป็นหัวข้อต่าง ๆ ได้แก่

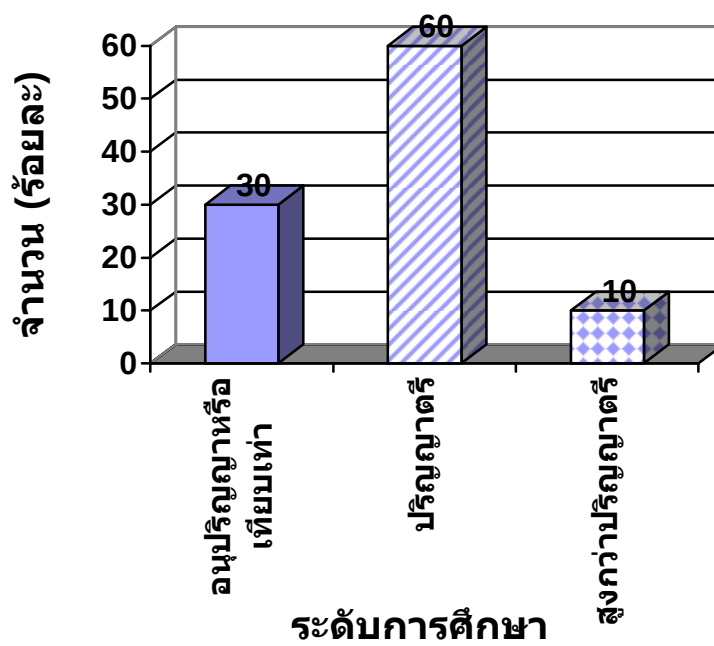
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

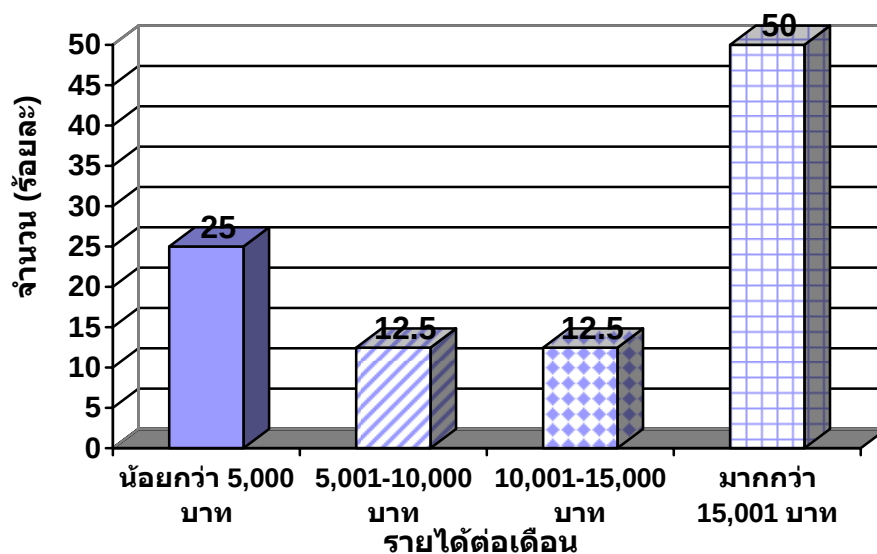
ภาพประกอบ 19 แสดงเพศของบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ภาพประกอบ 20 แสดงอายุของบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ภาพประกอบ 21 แสดงระดับการศึกษาของบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ภาพประกอบ 22 แสดงรายได้ต่อเดือนของบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากภาพประกอบ 19-22 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 10 คน ได้แก่

- ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลางเขต 6 หรือผู้แทน จำนวน 1 คน
- ประธานชมรมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หรือผู้แทน จำนวน 1 คน
- เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หรือผู้แทน จำนวน 1 คน
- ตำรวจท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หรือผู้แทน จำนวน 1 คน
- ประธานองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือผู้แทน จำนวน 1 คน
- อาจารย์จากภาควิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา หรือผู้แทน จำนวน 1 คน
- ผู้อำนวยการอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา หรือผู้แทน จำนวน 1 คน
- พระสงฆ์ จำนวน 3 รูป

เป็นเพศชาย 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50 เพศหญิง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ซึ่งอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 15-30 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 อายุ 31-45 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 50 อายุ 46-60 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 25 อายุ 61 ปีขึ้นไปจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ประชาชนที่ไม่ระบุอายุจำนวน 2 คน

เมื่อพิจารณาในเรื่องของระดับการศึกษา บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 6 คนมีการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมาคือระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30 และสูงกว่าปริญญาตรี 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10

บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 50 มีรายได้มากกว่า 15,001 บาทต่อเดือน รองลงมาจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 25 มีรายได้ไม่น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน และมีจำนวน 1 คนที่มีรายได้ 5,001-10,000 บาทต่อเดือนคิดเป็นร้อยละ 12.5 เท่ากับผู้มีรายได้ระหว่าง 10,001-15,001 บาทต่อเดือน นอกนั้นจำนวน 2 คนไม่ระบุรายได้

สำหรับตำแหน่งของบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามมีจำนวน 10 คนซึ่งแบ่งเป็นตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

- เจ้าหน้าที่ด้านข้อมูลท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลางเขต 6 จำนวน 1 คน
- เจ้าหน้าที่ชมรมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1 คน
- เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1 คน
- รองสารวัตร กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1 คน
- หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 คน
- อาจารย์จากภาควิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา หรือผู้แทน จำนวน 1 คน
- นักโบราณคดีระดับ 7 อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จำนวน 1 คน
- พระสงฆ์ จำนวน 3 รูป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ SWOT ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามเกี่ยวกับหัวข้อในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับ SWOT ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้แบบสอบถามที่เป็นมาตรวัดเชิงประเมินค่า 5 ระดับความเห็นด้วยที่บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีต่อประเด็นต่าง ๆ โดยแบ่งเป็นจุดแข็ง จุดอ่อน และโอกาส ผลการวิจัยแสดงในตาราง 14

ตาราง 14 แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ SWOT ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาของบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น		การแปลความหมาย
	$\bar{X}$	SD	ความประทับใจ
จุดแข็ง			
1. จังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมพร้อมแก่การพัฒนาการท่องเที่ยว	4.75	.707	มากที่สุด
2. จังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีความสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อมและธรรมชาติ	3.88	.354	มาก
3. จังหวัดอยุธยามีชุมชนเข้มแข็งที่มีส่วนร่วมในการพัฒนา	3.25	.707	ปานกลาง
4. มีเชื้อชาติ วัฒนธรรม ศาสนา ที่ผสมกลมกลืนโดยไม่มีปัญหาความขัดแย้งทางสังคม	4.25	.463	มาก
จุดอ่อน			
5. จังหวัดอยุธยามีปัญหาความยากจน	3.00	.926	ปานกลาง
6. ขาดโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ	3.13	1.126	ปานกลาง
7. ไม่มีกิจกรรมรองรับในฤดูที่ไม่สามารถท่องเที่ยวได้	2.88	.641	ปานกลาง
8. ขาดการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว	3.13	.991	ปานกลาง
9. ขาดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	3.25	.886	ปานกลาง
โอกาส			
10. ควรพัฒนาด้านตลาดการท่องเที่ยวในภูมิภาคขยายตัวเพิ่มขึ้น	4.13	.641	มาก
11. ควรพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	4.38	.744	มาก
12. จัดตั้งศูนย์ข่าวสารข้อมูลด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว	4.25	.707	มาก
13. พัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ให้เป็นที่นิยม	4.00	.926	มาก

หมายเหตุ การแปลความหมาย ระดับความคิดเห็น $\bar{X} = 1.00-1.50$ หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด $\bar{X} = 1.51-2.50$ หมายถึงเห็นด้วยน้อย $\bar{X} = 2.51-3.50$ หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง $\bar{X} = 3.51-4.50$ หมายถึงเห็นด้วยมาก $\bar{X} = 4.51$ ขึ้นไป หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

จากตารางที่ 14 ผู้วิจัยสามารถสรุปผลระดับความคิดเห็นด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับ SWOT ของ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาของบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเรียงลำดับจากเห็นด้วยมากที่สุดไปเห็นด้วยน้อยที่สุดดังนี้

ด้านจุดแข็งบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยโดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ต่อประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ จังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทาง ศิลปวัฒนธรรมพร้อมแก่การพัฒนาการท่องเที่ยว บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นด้วยใน ระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.75 รองลงมาคือมีเชื้อชาติ วัฒนธรรม ศาสนา ที่ผสมกลมกลืนโดยไม่มี ปัญหาความขัดแย้งทางสังคม บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เห็นด้วยมาก โดยมีค่าเฉลี่ย อยู่ที่ 4.25 ประเด็นรองลงมาคือ จังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีความสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อมและ ธรรมชาติ บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เห็นด้วยมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.88 และประเด็น สุดท้ายคือ จังหวัดอยุธยามีชุมชนเข้มแข็งที่มีส่วนร่วมในการพัฒนา บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.25

ส่วนในด้านของจุดอ่อนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยปานกลางในทุกประเด็นเรียงจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ จังหวัด พระนครศรีอยุธยาขาดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.25 รองลงมาคือ ขาดการ บริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวและ ขาดโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการ ท่องเที่ยวต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.13 ส่วนประเด็นจังหวัดอยุธยามีปัญหาความยากจนและไม่มี กิจกรรมรองรับในฤดูที่ไม่สามารถท่องเที่ยวได้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.00 และ 2.88 ตามลำดับ

เมื่อสรุปผลในด้านโอกาสของจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยอย่างมากในทุกประเด็น ได้แก่ ควรพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จัดตั้งศูนย์ข่าวสารข้อมูลด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ควรพัฒนาด้านตลาดการท่องเที่ยวใน อนาคตขยายตัวเพิ่มขึ้น และพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ให้เป็นที่นิยม โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.38, 4.25, 4.13 และ 4.00 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยว

ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามเกี่ยวกับหัวข้อในด้านความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยว โดยใช้แบบสอบถามที่เป็นมาตรวัดเชิงประเมิณค่า 5 ระดับความเห็นด้วยที่บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีต่อประเด็นต่าง ๆ ดังผลการวิจัยที่แสดงในตาราง 15

ตาราง 15 แสดงระดับความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวของบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น		การแปลความหมาย
	$\bar{X}$	SD	ความประทับใจ
1. การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจะช่วยสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนเพิ่มขึ้น	4.00	1.069	มาก
2. ส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวโดยให้ชุมชนจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเพื่อเกิดการกระจายรายได้	3.75	1.035	มาก
3. สร้างกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากขึ้น	4.00	1.069	มาก
4. การสร้าง website เพื่อขยายการท่องเที่ยว	3.75	.707	มาก
5. จัดโครงการการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ของจังหวัดด้านการท่องเที่ยว	4.00	.756	มาก
6. จัดอบรมการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานด้านสินค้าและบริการเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว	3.88	.991	มาก
7. โครงการพัฒนาท่าเรือเพื่อการท่องเที่ยว	3.50	.926	ปานกลาง
8. พัฒนาสถานที่พัก เช่น โรงแรม โฮมสเตย์ ให้อยู่ในระดับที่ดี	3.75	1.035	มาก
9. พัฒนาด้านสินค้า OTOP เพื่อสนองความต้องการของตลาด	3.50	.926	ปานกลาง
10. สร้างงานด้านธุรกิจขนาดเล็กและพัฒนาฝีมือแรงงาน	3.63	1.188	มาก
11. วางแผนด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ	3.38	1.188	ปานกลาง
12. การปลูกจิตสำนึกด้านความรักธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม	3.75	1.389	มาก
13. การวางแผนด้านวัฒนธรรม โบราณสถาน วิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณี	3.88	1.246	มาก
14. พัฒนามาตรฐานและคุณภาพสินค้าเกษตร	3.13	.991	ปานกลาง

หมายเหตุ การแปลความหมาย ระดับความคิดเห็น $\bar{X} = 1.00-1.50$ หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด $\bar{X} = 1.51-2.50$ หมายถึงเห็นด้วยน้อย $\bar{X} = 2.51-3.50$ หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง $\bar{X} = 3.51-4.50$ หมายถึงเห็นด้วยมาก $\bar{X} = 4.51$ ขึ้นไป หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

จากตาราง 15 แสดงถึงระดับความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวของบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปผลได้ดังนี้

บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ทั้งในระดับมาก และระดับปานกลางโดยสามารถเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุดได้ดังนี้

ประเด็นที่บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยอย่างมาก ได้แก่ การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจะช่วยสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนเพิ่มขึ้น สร้างกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากขึ้น และจัดโครงการการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ของจังหวัดด้านการท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.00 เท่ากัน รองลงมาได้แก่ จัดอบรมการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานด้านสินค้าและบริการเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวและการวางแผนด้านวัฒนธรรม โบราณสถาน วิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณี โดยบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยอย่างมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.88 ประเด็นในด้านการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวโดยให้ชุมชนจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเพื่อเกิดการกระจายรายได้ การสร้าง website เพื่อขยายการท่องเที่ยว พัฒนาสถานที่พัก เช่น โรงแรม โฮมสเตย์ ให้อยู่ในระดับที่ดี และการปลูกจิตสำนึกด้านความรักธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นรองลงมาคือมีค่าเฉลี่ยที่ 3.75 เท่ากัน

เมื่อพิจารณาถึงเรื่องการสร้างงานด้านธุรกิจขนาดเล็กและพัฒนาฝีมือแรงงาน บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความเห็นด้วยมาก มีค่าเฉลี่ยที่ 3.63 รองลงมาคือ โครงการพัฒนาทำเรือเพื่อการท่องเที่ยวและพัฒนาด้านสินค้า OTOP เพื่อสนองความต้องการของตลาด บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.50 ประเด็นถัดมาคือวางแผนด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนามาตรฐานและคุณภาพสินค้าด้านเกษตรกรรม บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.38 และ 3.13 ตามลำดับ

ตอนที่ 4 วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามเกี่ยวกับหัวข้อในด้านความคิดเห็นเรื่องวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้แบบสอบถามที่เป็นมาตรวัดเชิงประเมินค่า 5 ระดับ ความเห็นด้วยที่บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีต่อประเด็นต่าง ๆ โดยแบ่งเป็นหัวข้อ วิสัยทัศน์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป้าประสงค์ของการพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวของ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยแสดงในตาราง 16

ตาราง 16 แสดงวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาของบุคลากรของ รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น		การแปลความหมาย
	$\bar{X}$	SD	ความประทับใจ
วิสัยทัศน์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา			
1. พระนครศรีอยุธยาเป็นนครแห่งการท่องเที่ยวมรดกโลกทางวัฒนธรรม	4.63	.518	มากที่สุด
2. แหล่งอาหารที่มีคุณภาพ	3.38	.518	ปานกลาง
3. เป็นศูนย์กลางการค้า การลงทุน	3.88	.354	มาก
4. เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสะอาด	3.63	.744	มาก
5. เป็นเมืองน่าอยู่	3.50	.756	ปานกลาง
6. ประชาชนอยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน	3.25	.886	ปานกลาง
เป้าประสงค์ของการพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา			
7. อนุรักษ์มรดกโลกในเขตประวัติศาสตร์ ควบคู่กับการพัฒนาเสริมสร้างเศรษฐกิจแนวใหม่	3.75	1.035	มาก
8. เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ	3.50	.926	ปานกลาง
9. สร้างรายได้ อาชีพ และคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชน	4.00	1.069	มาก
ประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา			
10. รักษาและใช้ประโยชน์จากมรดกทางวัฒนธรรมในการเพิ่มพูนค่าทางการท่องเที่ยว	4.13	1.126	มาก
11. อาศัยความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ ระบบชลประทานที่ดี และเทคโนโลยีในการพัฒนาแหล่งอาหารที่มีคุณภาพ	3.88	.641	มาก

ตาราง 16 (ต่อ)

12. ใช้ศักยภาพของการเป็นศูนย์กลางการคมนาคมให้ เอื้อประโยชน์ต่อการค้าการลงทุน และอุตสาหกรรม	3.88	.835	มาก
13. สร้างสภาพแวดล้อมของเมือง/ชุมชนให้น่าอยู่ และ เอื้อต่อการพัฒนา	3.38	.916	ปานกลาง
ยุทธศาสตร์			
14. พัฒนาการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว	4.13	1.246	มาก
15. พัฒนาบุคลากร การบริการ การตลาด	4.00	.926	มาก
16. พัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว วัฒนธรรม ภูมิ ปัญญาท้องถิ่น	3.75	1.035	มาก
17. พัฒนาการผลิตและการแปรรูปอาหารคุณภาพ เพื่อ สร้างมูลค่าเพิ่ม	3.38	1.061	ปานกลาง
กลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด			
พระนครศรีอยุธยา			
18. ส่งเสริมให้ชุมชนจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเพื่อ เกิดการกระจายรายได้	3.88	1.246	มาก
19. พัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด	4.00	.926	มาก
20. การสร้าง website เพื่อขยายการท่องเที่ยว	3.38	1.061	ปานกลาง
21. จัดโครงการการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ของ จังหวัดด้านการท่องเที่ยว	3.88	.991	มาก
22. จัดอบรมการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานด้าน สินค้าและบริการเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว	3.38	1.188	ปานกลาง
23. จัดสร้างและพัฒนาท่าเรือเพื่อการท่องเที่ยว	3.50	1.069	ปานกลาง
24. พัฒนาสถานที่พัก เช่น โรงแรม โฮมสเตย์ ให้อยู่ใน ระดับที่ดี	3.75	1.035	มาก
25. พัฒนาด้านสินค้า OTOP เพื่อสนองความต้องการ ของตลาด	3.25	1.035	ปานกลาง
26. สร้างงานด้านธุรกิจขนาดเล็กและพัฒนาฝีมือ แรงงาน	3.63	1.061	มาก
27. พัฒนาและปรับปรุงสิ่งแวดล้อมและ ทรัพยากรธรรมชาติ	3.38	.916	ปานกลาง
28. ปฏิรูปจิตสำนึกด้านความรักธรรมชาติและ ศิลปวัฒนธรรม	3.88	1.126	มาก
29. พัฒนาและอนุรักษ์วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี	3.50	1.414	ปานกลาง

ตาราง 16 (ต่อ)

30. พัฒนามาตรฐานและคุณภาพสินค้าด้านต่าง ๆ	3.50	.926	ปานกลาง
31. เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน	3.75	1.035	มาก

หมายเหตุ การแปลความหมาย ระดับความคิดเห็น $\bar{X} = 1.00-1.50$ หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด $\bar{X} = 1.51-2.50$ หมายถึง เห็นด้วยน้อย $\bar{X} = 2.51-3.50$ หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง $\bar{X} = 3.51-4.50$ หมายถึง เห็นด้วยมาก $\bar{X} = 4.51$ ขึ้นไป หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

จากตาราง 16 สามารถสรุปผลการวิจัยออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

ในเรื่องของวิสัยทัศน์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยมากที่สุดในเรื่องพระนครศรีอยุธยาเป็นนครแห่งการท่องเที่ยวมรดกโลกทางวัฒนธรรมโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.63 รองลงมาบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยมากที่สุดว่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นศูนย์กลางการค้า การลงทุนและเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสะอาด โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.88 และ 3.50 ตามลำดับ นอกจากนี้บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยปานกลางว่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นเมืองน่าอยู่ เป็นแหล่งอาหารที่มีคุณภาพ และประชาชนอยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.63, 3.38 และ 3.25 ตามลำดับ

ในส่วนของประเด็นเกี่ยวกับเป้าประสงค์ของการพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้นบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยในประเด็นต่าง ๆ เรียงลำดับจากความเห็นด้วยมากไปน้อย ดังนี้ ควรมีการสร้างรายได้ อาชีพ และคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชนบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยมากที่สุด การอนุรักษ์มรดกโลกในเขตประวัติศาสตร์ ควบคู่กับการพัฒนาเสริมสร้างเศรษฐกิจแนวใหม่บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยมากที่สุด และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ มีความเห็นในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.00, 3.75 และ 3.50 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาถึงประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยมากในการรักษาและใช้ประโยชน์จากมรดกทางวัฒนธรรมในการเพิ่มคุณค่าทางด้านการท่องเที่ยว การอาศัยความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ ระบบชลประทานที่ดี และเทคโนโลยีในการพัฒนาแหล่งอาหารที่มีคุณภาพ และการใช้ศักยภาพของการเป็นศูนย์กลางการค้า

คมนาคมให้เอื้อประโยชน์ต่อการค้าการลงทุน และอุตสาหกรรม โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.13, 3.88 และ 3.88 ตามลำดับ ส่วนในประเด็นในการสร้างสภาพแวดล้อมของเมือง/ชุมชนให้น่าอยู่ และเอื้อต่อการพัฒนานั้น บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยปานกลาง ค่าเฉลี่ยที่ 3.38

ในด้านยุทธศาสตร์นั้นบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุดในความเห็นในด้านของการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาบุคลากร การบริการ การตลาด การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และพัฒนาการผลิตและการแปรรูปอาหารคุณภาพ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยใน 3 ประเด็นแรกบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยมาก ส่วนประเด็นสุดท้ายมีความเห็นปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.13, 4.00, 3.75 และ 3.38 ตามลำดับ

ประเด็นสุดท้ายทางด้านกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้นสามารถสรุปผลความคิดเห็นของบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุดได้ดังนี้ ประเด็นที่บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยมากได้แก่ เรื่องการฟื้นฟูและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด ส่งเสริมให้ชุมชนจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเพื่อเกิดการกระจายรายได้ จัดโครงการการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ของจังหวัดด้านการท่องเที่ยว ปลุกจิตสำนึกด้านความรักธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม พัฒนาสถานที่พัก เช่น โรงแรม โฮมสเตย์ ให้อยู่ในระดับที่ดี เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน สร้างงานด้านธุรกิจขนาดเล็กและพัฒนาฝีมือแรงงาน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.00, 3.88, 3.88, 3.88, 3.75, 3.75 และ 3.63 ตามลำดับ

นอกจากนั้นบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยในระดับปานกลางกับประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ จัดสร้างและพัฒนาท่าเรือเพื่อการท่องเที่ยว ฟื้นฟูและอนุรักษ์วิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณี และพัฒนามาตรฐานและคุณภาพสินค้าด้านต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.50 เท่ากัน ส่วนความเห็นในเรื่องการสร้าง website เพื่อขยายการท่องเที่ยว จัดอบรมการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานด้านสินค้าและบริการเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว และฟื้นฟูและปรับปรุงสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.38 ส่วนความเห็นสุดท้ายในเรื่องการพัฒนาด้านสินค้า OTOP เพื่อสนองความต้องการของตลาด มีค่าเฉลี่ยที่ 3.25

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถสรุปได้ดังนี้

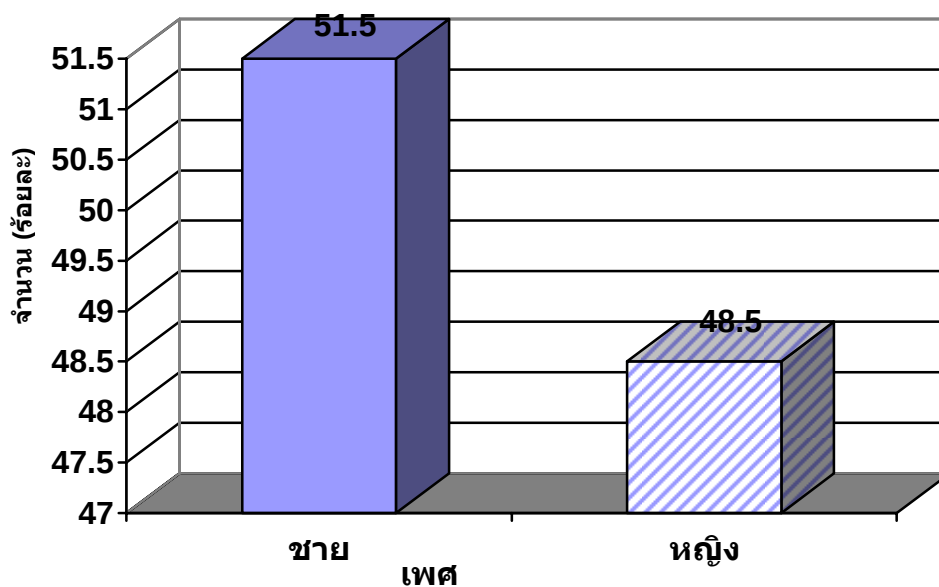
เนื่องจากมีหลายหน่วยงานที่ดูแลด้านการท่องเที่ยวในเขตเกาะเมือง เช่น กรมศิลปากร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ทำให้บางครั้งเกิดปัญหาในการดำเนินงาน จากการใช้กฎหมายคนละฉบับกัน นโยบายและการดำเนินงานที่แตกต่างกัน อาจทำให้เป็นอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวได้ ดังนั้นจึงควรให้ผู้รับผิดชอบในแต่ละหน่วยงาน เข้าใจบทบาทของตนเอง และควรมีการประชุมหารือกันระหว่างหน่วยงานเพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยให้ทุกหน่วยงานมีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกัน ทั้งนี้บุคลากรควรมีความรู้ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ดีพอ เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นประชาชนควรมีความรู้ความเข้าใจด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้วย เนื่องจากไม่ใช่เพียงหน่วยงานของรัฐเท่านั้นที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวแต่ประชาชนก็เป็นส่วนสำคัญอย่างมากเช่นกัน ควรมีการอบรมให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน เพื่อนำไปพัฒนาชุมชนของตนเองได้อย่างถูกต้อง

นอกจากนี้ปัญหาการเจริญเติบโตของเมืองอย่างรวดเร็ว ซึ่งอาจเนื่องมาจากนโยบายของรัฐที่มีความขัดแย้งในตัวเอง คือ การกำหนดให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นเมืองมรดกโลก และเป็นเมืองอุตสาหกรรม ในเวลาเดียวกัน ทำให้เกิดการขยายตัวของชุมชนอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดผลกระทบกับทรัพยากรการท่องเที่ยววัฒนธรรม เกิดปัญหาสังคม ซึ่งทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

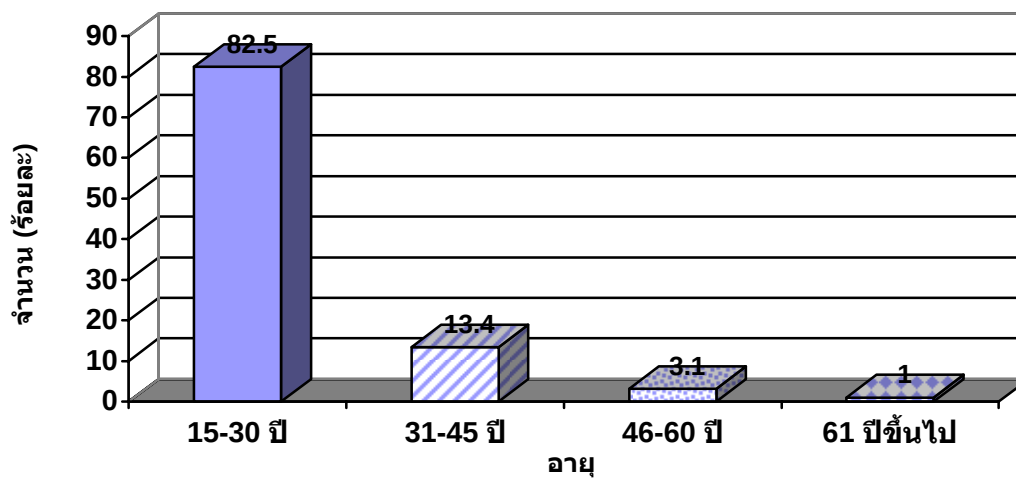
ดังนั้นจึงควรมีการจัดสรรพื้นที่ใช้เป็นประโยชน์ให้ชัดเจน โดยแบ่งเป็นเขตโบราณสถานและแบ่งเขตนิคมอุตสาหกรรมให้ห่างออกไปจากสถานที่ท่องเที่ยว นอกจากนี้ปัญหาด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินก็มีความสำคัญอย่างมาก ควรมีนโยบายด้านการรักษาความปลอดภัยที่รัดกุมยิ่งขึ้น

ส่วนที่ 4 ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งแบ่งเป็นหัวข้อต่าง ๆ ได้แก่

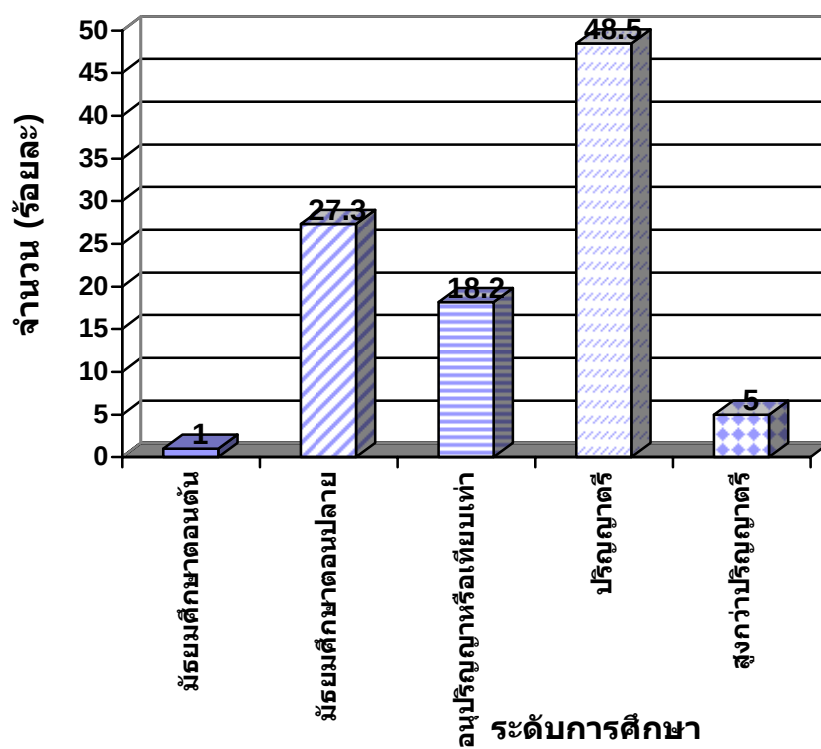
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

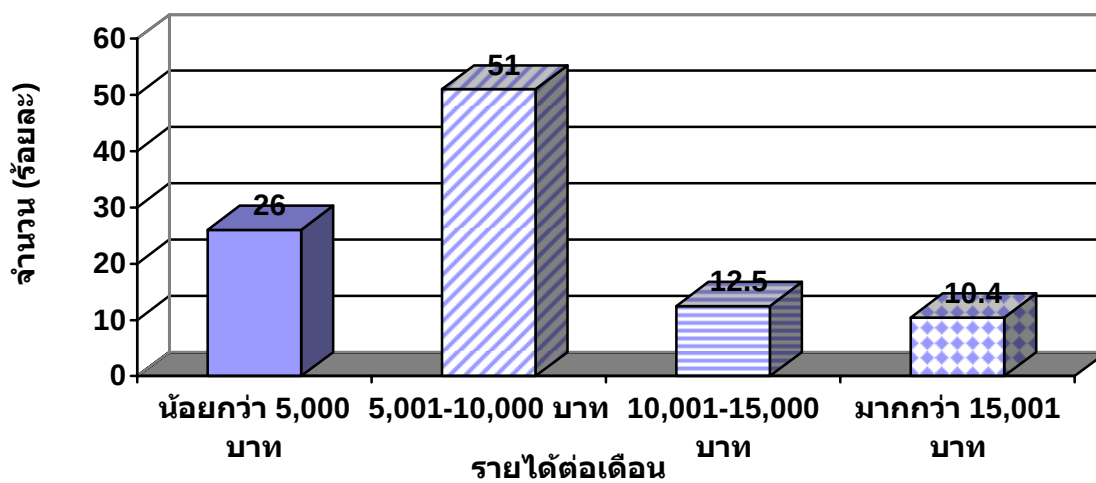
ภาพประกอบ 23 แสดงเพศของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย

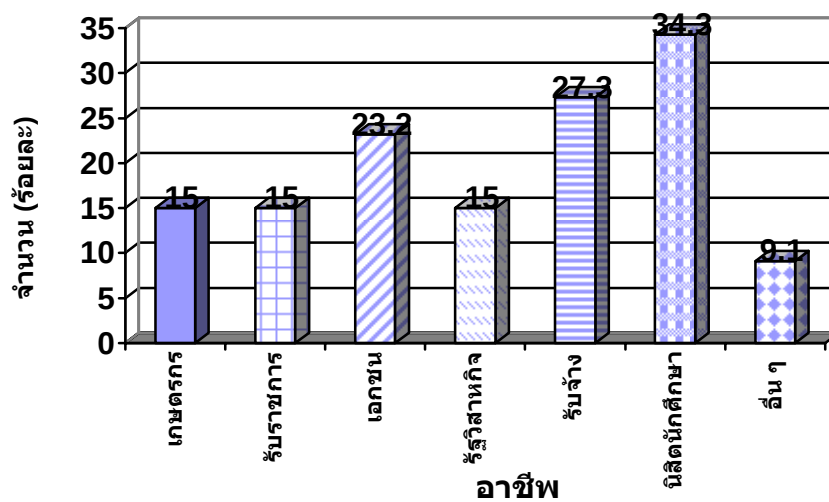
ภาพประกอบ 24 แสดงอายุของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย

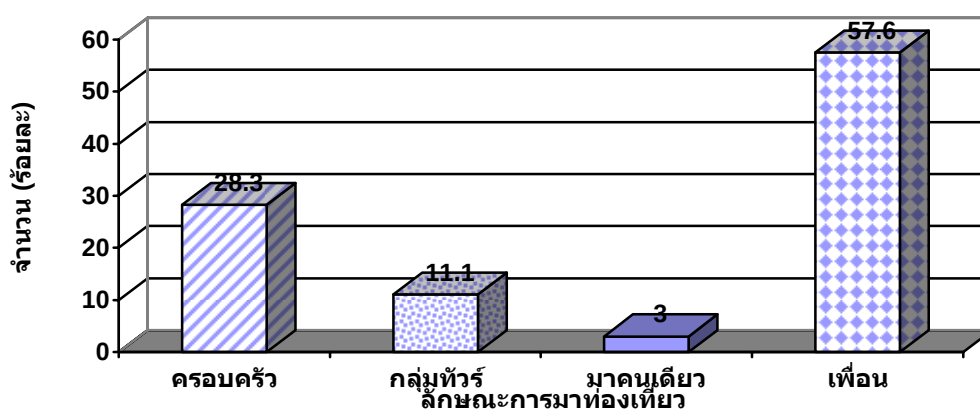
ภาพประกอบ 25 แสดงระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย

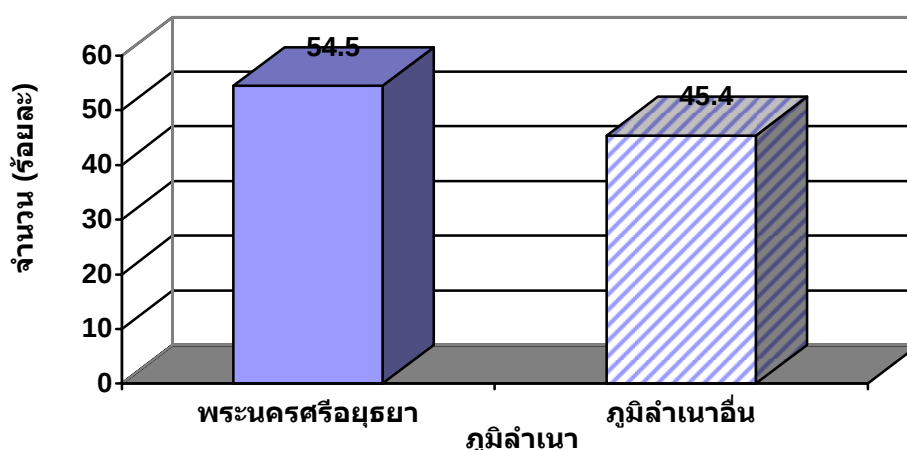
ภาพประกอบ 26 แสดงรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย

ภาพประกอบ 27 แสดงอาชีพของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย

ภาพประกอบ 28 แสดงลักษณะการมาท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย

ภาพประกอบ 29 แสดงภูมิสำเนาของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย

จากภาพประกอบที่ 23-29 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 100 คน เป็นเพศชาย 51 คน คิดเป็นร้อยละ 51.5 เพศหญิง 48 คน คิดเป็นร้อยละ 48.5 ไม่ระบุเพศ จำนวน 1 คน ซึ่งในจำนวนนี้อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 15-30 ปี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 82.5 อายุ 31-45 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 13.4 อายุ 46-60 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1 อายุ 61 ปีขึ้นไปจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1 ประชาชนที่ไม่ระบุอายุจำนวน 3 คน

เมื่อพิจารณาในเรื่องของระดับการศึกษา นักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 48 คนมีการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 48.5 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3 ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2 สูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 และผู้ไม่ระบุระดับการศึกษาจำนวน 3 คน

นักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 51 มีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท ต่อเดือน รองลงมาจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 26 มีรายได้ 10,001-15,000 บาทต่อเดือนมีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ส่วนรายได้มากกว่า 15,001 บาทต่อเดือน มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 นอกนั้นจำนวน 4 คนไม่ระบุรายได้

ในส่วนของอาชีพนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เป็นนิสิตนักศึกษาซึ่งมีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3 รองลงมาคืออาชีพรับจ้างจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3 พนักงานบริษัทเอกชนจำนวน 23 คนคิดเป็นร้อยละ 23.2 อาชีพอื่นๆ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1 รับราชการจำนวน 3

คน คิดเป็นร้อยละ 3 พนักงานรัฐวิสาหกิจจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 และอาชีพเกษตรกรจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 นอกจากนี้จำนวน 1 คน ไม่ระบุอาชีพ

นักท่องเที่ยวชาวไทยกว่าครึ่งถึง 57 คนมาท่องเที่ยวเกี่ยวกับเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 57.6 รองลงมา จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 28.3 มาท่องเที่ยวเกี่ยวกับครอบครัว ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ท่องเที่ยวเกี่ยวกับกลุ่มทัวร์มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1 มาคนเดียวจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 นอกนั้นไม่ระบุจำนวน 1 คน

นักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5 เป็นชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดอื่น มีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 45.4 ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ไม่ระบุภูมิลำเนาจำนวน 1 คน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในเขตเกาะเมือง และบริเวณรอบนอกเกาะเมือง

ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามเกี่ยวกับหัวข้อในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในเขตเกาะเมือง และบริเวณรอบนอกเกาะเมือง โดยใช้แบบสอบถามที่เป็นมาตรวัดเชิงประเมินค่า 5 ระดับความเห็นด้วยที่นักท่องเที่ยวชาวไทยมีต่อประเด็นต่าง ๆ โดยแบ่งเป็น ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี โบราณสถานวัตถุ และศาสนา ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรม โครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว และข้อมูลด้านการท่องเที่ยว ผลการวิจัยแสดงในตาราง 17

ตาราง 17 แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในเขตเกาะเมือง และบริเวณรอบนอกเกาะเมืองของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น		การแปลความหมาย
	$\bar{X}$	SD	ความประทับใจ
1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ			
1.1 ทศนียภาพแม่น้ำลำคลอง	3.67	.846	มาก
1.2 สวนสาธารณะ	3.58	1.043	มาก
1.3 ปางช้าง	3.65	.803	มาก
2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์			

ตาราง 17 (ต่อ)

โบราณคดี โบราณสถานวัตถุ และศาสนา			
2.1 อุทยานประวัติศาสตร์	4.26	.808	มาก
2.2 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ	4.06	.755	มาก
2.3 ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์	3.96	.818	มาก
2.4 วัด	4.40	.635	มาก
2.5 อนุสรณ์สถานและพระบรมราชานุสาวรีย์	4.12	.936	มาก
2.6 พระราชวัง	4.18	.933	มาก
2.7 ป้อม	3.65	1.142	มาก
2.8 บ้านเรือนไทย	3.74	1.060	มาก
2.9 หมู่บ้านชาวต่างชาติ	3.52	1.197	มาก
3. ทหัยการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม			
ประเพณี กิจกรรม			
3.1 วิถีชีวิตริมน้ำ	3.72	1.013	มาก
3.2 สินค้า OTOP และผลิตภัณฑ์อาหาร	3.71	.855	มาก
3.3 การปฏิบัติธรรม ไหว้พระ 9 วัด	4.18	.783	มาก
3.4 ล่องเรือรอบเกาะ	3.95	.956	มาก
4. โครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว			
4.1 การคมนาคมทางบก	4.00	.859	มาก
4.2 การคมนาคมทางน้ำ	3.72	.770	มาก
4.3 ไฟฟ้า	3.84	.693	มาก
4.4 ประปา	3.77	.683	มาก
4.5 โทรศัพท์	3.78	.788	มาก
4.6 ที่พัก			
4.6.1 โรงแรม	3.94	.969	มาก
4.6.2 โฮมสเตย์	3.55	1.018	มาก
4.7 ร้านอาหาร	4.06	.891	มาก
4.8 ร้านขายของที่ระลึก	3.84	.800	มาก
4.9 สถานีบริการน้ำมัน	3.50	.967	ปานกลาง
4.10 บริการห้องสุขา	3.26	1.007	ปานกลาง
5. ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว			
5.1 แผนที่	3.61	.867	มาก
5.2 แผ่นพับ	3.41	.976	ปานกลาง
5.3 ป้ายบอกทาง	3.54	.938	มาก

ตาราง 17 (ต่อ)

5.4 มัคคุเทศก์	3.25	.992	ปานกลาง
5.5 เว็บไซต์	3.37	1.042	ปานกลาง
5.6 สำนักงาน ททท.	3.46	.936	ปานกลาง

หมายเหตุ การแปลความหมาย ระดับความคิดเห็น $\bar{X} = 1.00-1.50$ หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด $\bar{X} = 1.51-2.50$ หมายถึง เห็นด้วยน้อย $\bar{X} = 2.51-3.50$ หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง $\bar{X} = 3.51-4.50$ หมายถึง เห็นด้วยมาก $\bar{X} = 4.51$ ขึ้นไป หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

จากการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มีความประทับใจต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวในเขตเกาะเมืองและบริเวณรอบเกาะเมืองในระดับมาก มีเพียงโครงสร้างพื้นฐานด้านสถานบริการน้ำมัน บริการห้องสุขา และแหล่งข้อมูลท่องเที่ยวจากแผ่นพับ มัคคุเทศก์ เว็บไซต์ และสำนักงานททท.เท่านั้นที่นักท่องเที่ยวประทับใจในระดับปานกลาง

ดังแสดงในตาราง 17 พบว่าระดับความประทับใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวในเขตเกาะเมืองและบริเวณรอบเกาะเมืองเรียงตามลำดับตั้งแต่มีความประทับใจมากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุด ได้แก่ ประเภทแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ นักท่องเที่ยวชาวไทยประทับใจในทัศนียภาพของแม่น้ำลำคลองมากโดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.67 รองลงมาคือประทับใจมากกับปางช้างและสวนสาธารณะซึ่งค่าเฉลี่ยที่ 3.65 และ 3.58 ตามลำดับ

ในด้านทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี โบราณสถาน-วัตถุ ศาสนา นักท่องเที่ยวชาวไทยประทับใจมากในทุกแหล่ง โดยวัดมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยที่ 4.40 รองลงมาคืออุทยานประวัติศาสตร์มีความประทับใจมาก โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.26 พระราชวังในระดับค่าเฉลี่ยที่ 4.18 อนุสรณ์สถาน พิพิธภัณฑสถานมีค่าเฉลี่ยที่ 4.12 และ 4.06 ตามลำดับ ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์และบ้านเรือนไทยมีค่าเฉลี่ย 3.96 และ 3.74 ตามลำดับ อันดับสุดท้ายได้แก่ หมู่บ้านชาวต่างชาติค่าเฉลี่ยที่ 3.52

ในด้านทรัพยากรประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวชาวไทยประทับใจในการปฏิบัติธรรมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.18 รองลงมาคือ การล่องเรือรอบเกาะ วิถีชีวิตริมน้ำ และสินค้าโอท็อปซึ่งมีค่าเฉลี่ยที่ 3.95, 3.72 และ 3.71 ตามลำดับ

โครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความประทับใจมากในร้านอาหาร โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.06 รองลงมาคือการคมนาคมทางบก ด้านโรงแรมโดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.00, 3.94 ตามลำดับ ส่วนไฟฟ้าและร้านขายของที่ระลึก มีค่าเฉลี่ยที่ 3.84 เท่ากัน ส่วนในด้านบริการโทรศัพท์ ประปา การคมนาคมทางน้ำ โฮมสเตย์ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.78, 3.77, 3.72, และ 3.55 ตามลำดับ นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความประทับใจในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.50 และ 3.26 ในป๊มน้ำมัน และการบริการด้านสุขา

ส่วนข้อมูลทางด้านการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยประทับใจมากกับข้อมูลแผนที่ และป้ายบอกทาง โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.61 และ 3.54 ตามลำดับ ส่วนข้อมูลท่องเที่ยวที่ได้จากสำนักงานททท. แผ่นพับ เว็บไซต์ และมัลติมีเดีย นักท่องเที่ยวชาวไทยประทับใจในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.46, 3.41, 3.37 และ 3.25 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานะและสภาพแวดล้อมด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดทำเป็น SWOT

ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามเกี่ยวกับหัวข้อในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานะและสภาพแวดล้อมด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดทำเป็น SWOT โดยใช้แบบสอบถามที่เป็นมาตรวัดเชิงประเมิณค่า 5 ระดับความเห็นด้วยที่นักท่องเที่ยวชาวไทยมีต่อประเด็นต่าง ๆ โดยแบ่งเป็นจุดแข็ง และจุดอ่อน ผลการวิจัยแสดงในตาราง 18

ตาราง 18 แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานะและสภาพแวดล้อมด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดทำเป็น SWOT ของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น		การแปลความหมาย
	$\bar{X}$	SD	ความประทับใจ
จุดแข็ง			
1. จังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมพร้อมแก่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้รับการยกย่องเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม	4.43	.609	มาก
2. จังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีความสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อมและธรรมชาติ	3.85	.813	มาก

ตาราง 18 (ต่อ)

3. ตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพฯ	4.26	.648	มาก
4. การคมนาคมสะดวก เชื่อมต่อได้หลายเส้นทาง	4.24	.797	มาก
5. ชาวเมืองอยุธยาต้อนรับนักท่องเที่ยว	3.99	.840	มาก
จุดอ่อน			
6. จังหวัดอยุธยามีปัญหามลพิษ เช่น อากาศ ฝุ่น เสียง	3.63	1.055	มาก
ดิน น้ำ ขยะ			
7. ปัญหาการจราจร ความแออัด	3.54	1.057	มาก
8. ปัญหาการบุกรุกโบราณสถานและที่	3.53	1.172	มาก
สาธารณประโยชน์			
9. ปัญหาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก	3.66	1.071	มาก
โดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เช่น สายไฟ			
รุงรัง ถนนใกล้โบราณสถานมากไป	3.72	1.079	มาก
10. ปัญหาสิ่งปลูกสร้างไม่เป็นระเบียบ ไม่กลมกลืน			
ทำลายทัศนียภาพ	3.35	1.159	ปานกลาง
11. ปัญหาการหลอกลวงเอาเปรียบนักท่องเที่ยว			

หมายเหตุ การแปลความหมาย ระดับความคิดเห็น $\bar{X} = 1.00-1.50$ หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด $\bar{X} = 1.51-2.50$ หมายถึงเห็นด้วยน้อย $\bar{X} = 2.51-3.50$ หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง $\bar{X} = 3.51-4.50$ หมายถึงเห็นด้วยมาก $\bar{X} = 4.51$ ขึ้นไป หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

จากตาราง 18 ผู้วิจัยสามารถสรุปผลระดับความคิดเห็นด้านต่าง ๆ ที่กลุ่มตัวอย่างมีต่อสถานะและสภาพแวดล้อมด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดทำเป็น SWOT โดยเรียงลำดับดังนี้

ด้านจุดแข็งนักท่องเที่ยวชาวไทยมีความเห็นด้วยอย่างมากในทุกประเด็นโดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ต่อประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ จังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมพร้อมแก่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ได้รับการยกย่องเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวชาวไทยเห็นด้วยในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.43 รองลงมาคือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพฯ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.26 การคมนาคมสะดวก เชื่อมต่อได้หลายเส้นทาง นักท่องเที่ยวชาวไทยเห็นด้วยในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.24 นอกจากนั้น ชาวเมือง

อยุธยาต้อนรับนักท่องเที่ยวและจังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีความสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อมและธรรมชาติและ มีค่าเฉลี่ย 3.99 และ 3.85 ตามลำดับ

ในด้านจุดอ่อนนั้น นักท่องเที่ยวชาวไทยเห็นด้วยเป็นอย่างมากในทุกประเด็นยกเว้น ปัญหาการหลอกลวงเอาเปรียบนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวชาวไทยเห็นด้วยในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.35 ส่วนประเด็นที่เห็นด้วยอย่างมากเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้แก่ ปัญหาสิ่งปลูกสร้างไม่เป็นระเบียบ ไม่กลมกลืน ทำลายทัศนียภาพ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.72 รองลงมาคือปัญหาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เช่น สายไฟรุงรัง ถนนใกล้เคียงโบราณสถานมากเกินไป จังหวัดอยุธยามีปัญหามลพิษ เช่น อากาศ ฝุ่น เสียง ดิน น้ำ ขยะปัญหาการจราจร ความแออัด และปัญหาการบุกรุกโบราณสถานและที่สาธารณประโยชน์ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.66, 3.63, 3.54, และ 3.53 ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามเกี่ยวกับหัวข้อในด้านความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้แบบสอบถามที่เป็นมาตรวัดเชิงประมินค่า 5 ระดับความเห็นด้วยที่นักท่องเที่ยวชาวไทยมีต่อประเด็นต่าง ๆ ผลการวิจัยแสดงในตาราง 19

ตาราง 19 แสดงระดับความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น		การแปลความหมาย
	$\bar{X}$	SD	ความประทับใจ
1. สิ่งปลูกสร้างกลมกลืนกับสภาพธรรมชาติ	3.37	.893	ปานกลาง
2. มีการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี	3.48	.914	ปานกลาง
3. ข้อมูลข่าวสารด้านแหล่งท่องเที่ยว	3.42	.934	ปานกลาง
4. มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว	3.30	.981	ปานกลาง
5. การท่องเที่ยวทำให้ประชาชนมีรายได้มากขึ้น	3.74	.857	มาก
6. การท่องเที่ยวทำให้มีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง	3.71	.912	มาก
7. การท่องเที่ยวทำให้จังหวัดมีการพัฒนาไปในทางที่ดี	3.78	.823	มาก
8. จังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถานมาก	4.33	.732	มาก
9. การที่มีนักท่องเที่ยวมากทำให้เกิดปัญหาด้าน	3.53	.936	มาก

ตาราง 19 (ต่อ)

สิ่งแวดล้อมมาก	3.06	1.014	ปานกลาง
10. สถานที่ท่องเที่ยวมีสุขาไว้บริการมากพอ	3.58	.876	มาก
11. การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องคำนึงถึงความต้องการของชุมชน	3.62	.918	มาก
12. สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดอยุธยายังมีความสมบูรณ์ของธรรมชาติ	4.25	.750	มาก
13. เส้นทางของอยุธยาคือโบราณสถานที่สวยงาม	4.13	.866	มาก
14. สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดอยุธยาควรจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	3.42	1.059	ปานกลาง
15. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อม			

หมายเหตุ การแปลความหมาย ระดับความคิดเห็น $\bar{X} = 1.00-1.50$ หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด $\bar{X} = 1.51-2.50$ หมายถึงเห็นด้วยน้อย $\bar{X} = 2.51-3.50$ หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง $\bar{X} = 3.51-4.50$ หมายถึงเห็นด้วยมาก $\bar{X} = 4.51$ ขึ้นไป หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

จากการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยมีความเห็นด้วยมากในประเด็นต่าง ๆ เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้แก่ พระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถานมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.33 รองลงมาคือประเด็นที่ว่าเส้นทางของอยุธยาคือโบราณสถานที่สวยงาม โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.25 สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดอยุธยาควรจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.13 การท่องเที่ยวทำให้จังหวัดมีการพัฒนาไปในทางที่ดี มีค่าเฉลี่ยที่ 3.78 ส่วนการท่องเที่ยวทำให้ประชาชนมีรายได้มากขึ้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.68 สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดอยุธยายังมีความสมบูรณ์ของธรรมชาติและการท่องเที่ยวทำให้มีการกระจายรายได้ อย่างทั่วถึง มีค่าเฉลี่ยที่ 3.71 การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องคำนึงถึงความต้องการของชุมชน มีค่าเฉลี่ยที่ 3.58 การที่มีนักท่องเที่ยวมากทำให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมมากมีค่าเฉลี่ยที่ 3.53

นอกจากนี้ในประเด็นอื่น ๆ นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความเห็นด้วยในระดับปานกลางโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ มีการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.48 รองลงมาคือประเด็นด้านข้อมูลข่าวสารด้านแหล่งท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ 3.42 ส่วนประเด็นเรื่อง

สิ่งปลูกสร้างกลมกลืนกับสภาพธรรมชาติมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.37 มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวมีสุขาไว้บริการมากพอมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.30 และ 3.06 ตามลำดับ

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเรื่อง การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามเกี่ยวกับหัวข้อในด้านความคิดเห็นเรื่อง การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยใช้แบบสอบถามที่เป็นมาตรวัดเชิงประเมิณค่า 5 ระดับความเห็นด้วยที่นักท่องเที่ยวชาวไทยมีต่อประเด็นต่าง ๆ โดยแบ่งเป็น ความคิดเห็นเรื่องการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และแรงจูงใจของแหล่งท่องเที่ยว และชุมชนท้องถิ่น ผลการวิจัยแสดงในตาราง 20

ตาราง 20 แสดงระดับความคิดเห็นเรื่อง การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น		การแปลความหมาย
	$\bar{X}$	SD	ความประทับใจ
4.1 ความคิดเห็นเรื่องการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดพระนครศรีอยุธยา			
4.1.1 ปรับปรุงสาธารณูปโภคให้มีมาตรฐาน	3.89	.733	มาก
4.1.2 ที่พักแรมและร้านอาหาร ท่านเห็นด้วยในระดับใด			
- มีหลากหลายให้เลือก	3.85	.776	มาก
- สะอาด ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ	3.74	.798	มาก
- ราคาถูก	3.48	.949	ปานกลาง
- มีจำนวนเพียงพอ	3.72	.875	มาก
4.1.3 ท่านคิดว่าท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในข้อต่อไปนี้ระดับใด			
- แหล่งท่องเที่ยวมีการจัดการเชิงนิเวศ	3.56	.782	มาก
- มีการกำหนดพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวและพื้นที่อื่น ๆ	3.52	.673	มาก
- มีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับแหล่งท่องเที่ยว	3.51	.872	มาก
- ให้การศึกษาและใช้สื่อความหมายที่ก่อให้เกิดจิตสำนึก	3.55	.870	มาก
- ให้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐาน			

ตาราง 20 (ต่อ)

4.1.4 ท่านเห็นด้วยกับการพัฒนากิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวทางด้านธรรมชาติและด้านวัฒนธรรมประเพณีต่อไปในระดับใด	3.53	.839	มาก
- จัดให้มีหลากหลายให้เลือกตามสภาพของแหล่งท่องเที่ยว	3.88	.885	มาก
- ราคายุติธรรม	3.82	.948	มาก
- การจัดกิจกรรมเชิงนิเวศ	3.67	1.007	มาก
- ทำให้เกิดการศึกษาหาความรู้	3.85	.849	มาก
- เป็นการกระจายรายได้	3.92	.840	มาก
- รักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมไว้	3.96	.926	มาก
4.1.5 บริการอื่น ๆ			
- บริการสินค้าที่ระลึก มีหลากหลายอย่าง	3.95	.905	มาก
- บริการห้องน้ำมีจำนวนเพียงพอ	3.41	1.009	ปานกลาง
- โทรศัพท์สาธารณะมีพอสมควร	3.48	.938	ปานกลาง
- ผู้บริการเงินด่วน 1-2 หน่วยในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว	3.56	1.106	มาก
- บริการศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยวมีเพียงพอ	3.39	1.226	ปานกลาง
- บริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีเพียงพอ	3.35	1.109	ปานกลาง
4.2 แรงจูงใจของแหล่งท่องเที่ยว และชุมชนท้องถิ่น			
- มีกิจกรรมหลากหลายที่บริการให้นักท่องเที่ยวเลือก	3.73	.956	มาก
- มีสิ่งเร้าจากป้ายประกาศ ป้ายสื่อความหมาย และเครื่องหมายต่าง ๆ	3.55	1.032	มาก
4.2.1 จัดความปลอดภัยและความมั่นคงให้นักท่องเที่ยวเมื่อมาแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้			
- ให้ความรู้สีกอบกู้และปลอดภัย	3.66	.952	มาก
4.2.2 การมีสัมพันธภาพที่ดีกับนักท่องเที่ยว ดังนี้			
- ลดความกังวลของนักท่องเที่ยว ให้ความเป็นกันเอง ยินดีให้ข้อมูล	3.82	.778	มาก
- ให้ความรักและเมตตา ช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา	3.72	.781	มาก
- ปลอ่ยให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ได้อย่างกลมกลืน ไม่ทักท้วงเรื่องเล็กน้อย	3.61	.823	มาก

ตาราง 20 (ต่อ)

- ยอมรับนักท่องเที่ยวเสมือนเป็นสมาชิกของชุมชน โดยไม่รังเกียจ	3.89	.837	มาก
4.2.3 สนองการพัฒนาประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว และได้รับการยกย่องจากชุมชน มีดังนี้			
- ได้รับการยอมรับนับถือจากชุมชนท้องถิ่น	3.98	.785	มาก
- ให้มีศักดิ์ศรีตามสถานภาพของนักท่องเที่ยว รู้อะไร ควรทำไม่ควรทำ	3.73	.789	มาก
- ช่วยให้อุปสรรคความสำเร็จในการท่องเที่ยว	3.82	.765	มาก
- เน้นจุดสนใจ โน้มน้าวให้มาเที่ยวอีก	3.88	.765	มาก
- ให้เกิดความรู้สึกด้านประสบการณ์จริงกับตัว นักท่องเที่ยวเอง และยากจะลืม	3.91	.874	มาก
- ย้ำพฤติกรรมที่สร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว	3.83	.881	มาก

หมายเหตุ การแปลความหมาย ระดับความคิดเห็น $\bar{X} = 1.00-1.50$ หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด $\bar{X} = 1.51-2.50$ หมายถึง เห็นด้วยน้อย $\bar{X} = 2.51-3.50$ หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง $\bar{X} = 3.51-4.50$ หมายถึง เห็นด้วยมาก $\bar{X} = 4.51$ ขึ้นไป หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

จากตาราง 20 ผู้วิจัยสามารถสรุปผลระดับความคิดเห็นเรื่องการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านต่าง ๆ โดยเรียงลำดับดังนี้

ความคิดเห็นเรื่องการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้น นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความเห็นด้วยเป็นอย่างมากกับปรับปรุงสาธารณูปโภคให้มีมาตรฐาน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.89 ในด้านสถานที่พักผ่อนนั้น ประเด็นในเรื่องความสะดวก ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ มีความหลากหลาย และจำนวนที่เพียงพอ ของสถานที่พักผ่อนและร้านอาหารนักท่องเที่ยวชาวไทยเห็นด้วยอย่างมากโดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.85, 3.74 และ 3.72 ตามลำดับ ส่วนในด้านราคาถูก นักท่องเที่ยวชาวไทยเห็นด้วยในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.48

ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความเห็นด้วยใกล้เคียงกันในระดับมากในทุกประเด็น ได้แก่ มีการจัดการเชิงนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว การให้การศึกษาคู่มือและใช้สื่อความหมายที่ก่อให้เกิดจิตสำนึก การให้บริการที่มีคุณภาพ

มาตรฐาน การกำหนดพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวและพื้นที่อื่น ๆ และการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับแหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.56, 3.55, 3.53, 3.52, และ 3.51 ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความเห็นด้วยในระดับมากในทุกประเด็นกับการพัฒนากิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติและด้านวัฒนธรรมประเพณี ในส่วนของการรักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมไว้ กิจกรรมทำให้เกิดการกระจายรายได้ กิจกรรมมีความหลากหลายให้เลือกตามสภาพของแหล่งท่องเที่ยว ทำให้เกิดการศึกษาหาความรู้ ราคายุติธรรม และการจัดกิจกรรมเชิงนิเวศโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.96, 3.92, 3.88, 3.85, 3.82 และ 3.67 ตามลำดับ

ส่วนในเรื่องของบริการด้านอื่นๆ นั้น นักท่องเที่ยวชาวไทยเห็นด้วยในระดับมากกับบริการสินค้าที่ระลึก มีหลากหลายอย่าง และบริการตู้บริการเงินด่วน 1-2 หน่วยในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.95 และ 3.56 ตามลำดับ ส่วนในเรื่องของโทรศัพท์สาธารณะมีพอสมควร บริการห้องน้ำมีจำนวนเพียงพอ บริการศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยวมีเพียงพอ และบริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีเพียงพอ นักท่องเที่ยวชาวไทยเห็นด้วยในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.48, 3.41, 3.39 และ 3.35 ตามลำดับ

ในประเด็นเรื่องแรงจูงใจของแหล่งท่องเที่ยว และชุมชนท้องถิ่นนั้นนักท่องเที่ยวมีความเห็นด้วยอย่างมากกับความหลากหลายของกิจกรรมที่บริการให้นักท่องเที่ยวเลือก และสิ่งได้จากป้ายประกาศ ป้ายสื่อความหมาย และเครื่องหมายต่าง ๆ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.73 และ 3.55 ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัยและความมั่นคงในระดับมากเมื่อมาแหล่งท่องเที่ยว ในค่าเฉลี่ย 3.66 ในด้านการมีสัมพันธภาพที่ดีกับนักท่องเที่ยว นั้น นักท่องเที่ยวเห็นด้วยมากในทุกประเด็น ได้แก่ การที่ประชาชนยอมรับนักท่องเที่ยวเสมือนเป็นสมาชิกของชุมชนโดยไม่รังเกียจ ให้ความเป็นกันเอง ยินดีให้ข้อมูล ให้ความรักและเมตตา ช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา ช่วยลดความกังวลของนักท่องเที่ยว และปล่อยให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ได้อย่างกลมกลืนไม่ตกท้วงเรื่องเล็กน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยตามลำดับดังนี้ 3.89, 3.82, 3.72 และ 3.61

ส่วนประเด็นสุดท้ายในด้านของการที่ประชาชนช่วยส่งเสริมการพัฒนาประสิทธิภาพของนักท่องเที่ยว และได้รับการยกย่องจากชุมชน นักท่องเที่ยวชาวไทยเห็นด้วยอย่างมากในทุกประเด็นโดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุดดังนี้ ได้รับการยอมรับนับถือจากชุมชนท้องถิ่น ให้เกิด

ความรู้สึกด้านประสบการณ์จริงกับตัวนักท่องเที่ยวเอง และยากจะลืม เน้นจุดสนใจ ใ้มน้ำวให้มาเที่ยวอีก ย้ำพฤติกรรมที่สร้างความพึงพอใจต่อนักท่องเที่ยว ช่วยให้ประสบความสำเร็จในการท่องเที่ยว และให้มีศักดิ์ศรีตามสถานภาพของนักท่องเที่ยว รู้อะไรควรทำไม่ควรทำ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.98, 3.91, 3.88, 3.83, 3.82 และ 3.73 ตามลำดับ

นอกจากนี้นักท่องเที่ยวชาวไทยยังได้ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ โดยผู้วิจัยได้ทำแบบสอบถามในลักษณะคำถามปลายเปิด โดยมีประเด็นดังนี้ ข้อเสนอแนะในเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความคิดเห็นเรื่องแรงจูงใจของแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่นที่เดินทางมาท่องเที่ยว ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือการพัฒนาการท่องเที่ยวการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จากแบบสอบถามทั้งหมดและสรุปผลได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยได้ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ดังนี้ ประชาชนควรมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์โบราณสถาน และตระหนักถึงความสำคัญของโบราณสถานซึ่งได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลก ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในชุมชนทั้งในด้านการท่องเที่ยว การบริการ รวมถึงด้านภาษา เพื่อให้ประชาชนรู้จักวิธีการให้บริการที่ดีและสื่อสารแก่นักท่องเที่ยวต่างชาติได้ เช่น สามารถบอกเส้นทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้ นอกจากนั้นประชาชนควรเป็นผู้มีส่วนร่วมมากที่สุดในด้านการท่องเที่ยว ไม่ใช่เฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ให้บริการด้านต่าง ๆ เท่านั้น เพราะประชาชนคือผู้สร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว ดังนั้นจึงควรมีการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนเห็นคุณค่าในการรักษาสภาพแวดล้อมและสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งเข้าใจบทบาทของตนเอง เช่น ประชาชนควรช่วยกันรักษาความสะอาดแหล่งท่องเที่ยวไม่ทิ้งขยะบนท้องถนนและแม่น้ำลำคลอง ผู้ประกอบการควรตั้งราคายุติธรรม ไม่ค้ำกำไรเกินควรและไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว เป็นต้น

ความคิดเห็นเรื่องแรงจูงใจของแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่นนักท่องเที่ยวชาวไทยมีความเห็นว่า แรงจูงใจที่สำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวยังจังหวัดพระนครศรีอยุธยาคือเป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์สำคัญของประเทศไทย มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ แหล่งอารยธรรมหลายแห่งที่น่าสนใจ ทำให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาต้องการจะเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของชาติไทย

นอกจากจะอยู่ใกล้กรุงเทพฯ แล้วยังมีค่าใช้จ่ายไม่แพงในการเดินทางมาท่องเที่ยวอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมหลากหลายให้เลือก เช่น นั่งรถราง ชีชีช้าง ชีจักรยาน เป็นต้น ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนควรมีการส่งเสริมและอนุรักษ์ประเพณีกิจกรรมท้องถิ่น และจัดกิจกรรมในหลากหลายรูปแบบ เพื่อสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว เช่น ถนนคนเดิน หรือนิทรรศการหมุนเวียนต่าง ๆ โดยสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ ประชาชนในท้องถิ่นควรเป็นเจ้าบ้านที่ดีโดยมีความเป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส มีน้ำใจช่วยเหลือ เพื่อสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น นักท่องเที่ยวชาวไทยมีแนวความคิดว่าปัญหาอุปสรรคที่สำคัญได้แก่ ประชาชนยังมีส่วนร่วมน้อย ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากส่วนใหญ่ภาครัฐจะเป็นผู้ดำเนินการ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทุกฝ่ายควรมีความสามัคคีกัน ควรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ประชาชนควรมีจิตสำนึกในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อม ประชาชนบางส่วนยังยึดติดในวัตถุมากกว่าคุณค่าทางจิตใจ อีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญได้แก่ การบุกรุกและเข้ามาตั้งบ้านเรือนของประชาชน เป็นการทำลายทัศนียภาพ ควรมีการกำหนดเขตของโบราณสถานให้ชัดเจน เพื่อคงสภาพเป็นมรดกโลกและเป็นแหล่งศึกษาประวัติศาสตร์ของคนไทย โดยให้มีการเวนคืนที่ดินที่รุกล้ำเขตโบราณสถาน นอกจากนั้นยังควรมีการกำหนดสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ให้มีความกลมกลืนกับโบราณสถาน เพื่อไม่ให้เป็นการทำลายทัศนียภาพ

นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ ไม่เพียงพอ เช่น ถังขยะและห้องน้ำมีน้อยเกินไป ไม่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว ปัญหามลพิษและการจราจรแออัดไม่มีการจัดการที่เป็นระเบียบรวมถึงการวางขายของบนบาทวิถี กีดขวางทางเดินของนักท่องเที่ยว ปัญหาการเอาวัดเอาเปรียบจากผู้จำหน่ายสินค้า ควรมีการจัดระบบขนส่งที่สะดวก โดยจัดที่จอดรถไว้บริเวณรอบนอกเกาะเมือง และให้นักท่องเที่ยวใช้บริการสาธารณะเข้ามาท่องเที่ยว เพื่อช่วยลดปัญหามลพิษ และการจราจรติดขัดได้ ปัญหาด้านความปลอดภัยโดยเฉพาะตอนกลางคืน ควรมีตำรวจและติดตั้งไฟตามจุดต่าง ๆ ในโบราณสถาน

นักท่องเที่ยวชาวไทยได้เสนอข้อเสนอนี้เกี่ยวกับการปรับปรุงหรือการพัฒนาการท่องเที่ยว การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในประเด็นที่น่าสนใจดังนี้ มีการประชาสัมพันธ์แนวทางนโยบายด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ประชาชนทราบ เพื่อจะได้ปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน และในขณะเดียวกันควรมีการอบรม

ให้ความรู้ทางด้านการท่องเที่ยว การต้อนรับ ภาษาต่างประเทศให้แก่ประชาชนเพื่อการเป็นเจ้าบ้านที่ดี สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนรักษาวรรณกรรม ประเพณีที่ดั้งเดิมไว้ รวมทั้งอนุรักษ์โบราณสถานที่ทรงคุณค่าเพื่อให้คงอยู่ต่อไปอีกนานเท่านาน รวมถึงด้านความปลอดภัยถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการท่องเที่ยว ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ดูแลตามจุดต่าง ๆ ทั้งตอนกลางวันและกลางคืน

ในด้านของการปรับปรุงทัศนียภาพ ควรอนุรักษ์ความเก่าแก่ไว้ เนื่องจากเป็นความเก่าแก่อย่างมีคุณค่า และเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการจะเห็น รวมทั้งสิ่งปลูกสร้างควรมีความกลมกลืนกับโบราณสถาน ควรมีการปลูกต้นไม้ให้มากขึ้นเพื่อเพิ่มความร่มรื่น ตกแต่งสถานที่ที่รกร้างต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสวยงามสมกับเป็นมรดกโลก อาจดำเนินการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมโบราณ เช่น ตลาดน้ำโบราณ แหล่งชุมชนโบราณ เป็นต้น

นอกจากนั้นยังมีปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวที่ควรแก้ไข ได้แก่ ควรปรับปรุงสภาพถนนให้ดีขึ้น เนื่องจากมีการก่อสร้างถนนอยู่ตลอดเวลา การจัดการด้านคมนาคมขนส่งที่ดี ให้มีความหลากหลายและราคาประหยัด ห้องน้ำและถังขยะควรมีปริมาณเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว ควรมีป้ายบอกทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ อย่างชัดเจน การจำหน่ายสินค้าควรมีความยุติธรรม ไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว

นอกจากนั้นยังควรส่งเสริมสินค้าพื้นบ้าน เช่น สินค้า OTOP เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชน และอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านไว้ และยังเป็น การรณรงค์ส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้อีกด้วย โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านอย่างแท้จริง เช่น บริเวณเกาะลอย สามารถเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชีวิตชาวชนบท ทั้งยังมีบรรยากาศดี เงียบสงบอีกด้วย

ส่วนที่ 5 การวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลและผลสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และจากแผนยุทธศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการท่องเที่ยว ประจำปี พ.ศ. 2547-2550 และแผนแม่บทอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา มาประมวลผลเข้าด้วยกัน เพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์การ

พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยดำเนินการตามกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ (Integrated Strategic Planning) มีขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT analysis)
2. การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision)
3. การกำหนดพันธกิจ (Mission)
4. การกำหนดเป้าประสงค์หลัก (Goal)
5. การจัดทำแผนกลยุทธ์ (Strategic Plan)

1. **การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค** ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผลจากการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ และผลจากการวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยาด้านการท่องเที่ยว ประจำปี พ.ศ. 2547-2550 เพื่อนำมาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังตาราง 21

ตาราง 21 สรุปผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคจากแบบสอบถาม และแผนยุทธศาสตร์จังหวัด

ข้อมูลจากแบบสอบถาม	ข้อมูลจากแผนยุทธศาสตร์	ผลการวิเคราะห์
จุดแข็ง	จุดแข็ง	จุดแข็ง
1. จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมพร้อมแก่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ได้รับการยกย่องเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม	1. เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมที่สำคัญได้รับการยกย่องเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม	1. จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมพร้อมแก่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ได้รับการยกย่องเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม
2. จังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีความสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อมและธรรมชาติ	2. เป็นแหล่งอุตสาหกรรม	2. จังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีความสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อมและธรรมชาติ เป็นเมืองอยู่ชานเมือง
3. ตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพฯ	3. เป็นเมืองอยู่ชานเมือง	3. ตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพฯ
4. การคมนาคมสะดวก เชื่อมต่อได้หลายเส้นทาง	4. ทำเลที่ตั้งดีอยู่ใกล้กรุงเทพมหานครและ ตลาดค้าส่งที่สำคัญ	4. การคมนาคมสะดวก เชื่อมต่อได้หลายเส้นทางทุกภูมิภาค
5. ชาวเมืองอยุธยาต้อนรับนักท่องเที่ยว	5. มีโครงข่ายการคมนาคมสะดวกเชื่อมต่อทุกภูมิภาค	5. ชาวเมืองอยุธยาต้อนรับนักท่องเที่ยว
6. จังหวัดอยุธยามีชุมชนเข้มแข็งที่มีส่วนร่วมในการพัฒนา	6. มีพื้นที่เพียงพอสำหรับการรองรับการขยาย ตัวจากกรุงเทพฯและปริมณฑล	6. จังหวัดอยุธยามีชุมชนเข้มแข็งที่มีส่วนร่วมในการพัฒนา
7. มีเชื้อชาติ วัฒนธรรม ศาสนา ที่ผสมกลมกลืนโดยไม่มีปัญหาความขัดแย้งทางสังคม	7. เป็นแหล่งขนส่งทางน้ำที่สำคัญ	7. มีเชื้อชาติ วัฒนธรรม ศาสนา ที่ผสมกลมกลืนโดยไม่มีปัญหาความขัดแย้งทางสังคม
		8. มีพื้นที่เพียงพอสำหรับการรองรับการขยาย

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ข้อมูลจากแบบสอบถาม	ข้อมูลจากแผนยุทธศาสตร์	ผลการวิเคราะห์
		ตัวจากกรุงเทพฯและปริมณฑล 9. เป็นแหล่งขนส่งทางน้ำที่สำคัญ
จุดอ่อน 1. จังหวัดอยุธยามีปัญหามลพิษ เช่น อากาศ ฝุ่น เสียง ดิน น้ำ ขยะ 2. ปัญหาการจราจร ความแออัด 3. ปัญหาการบุกรุกโบราณสถานและที่สาธารณประโยชน์ 4. ปัญหาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เช่น สายไฟรุงรัง ถนนใกล้โบราณสถานมากเกินไป 5. ปัญหาสิ่งปลูกสร้างไม่เป็นระเบียบ ไม่กลมกลืน ทำลายทัศนียภาพ	จุดอ่อน 1. ขาดการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว 2. ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม (ขยะ น้ำเสีย อากาศ แผ่นดินทรุด) 3. ปัญหาด้านการจราจร / อุบัติเหตุทางการจราจร 4. ประชาชนขาดจิตสำนึก ศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม 5. ปัญหาทางด้านสังคมอันเนื่องมาจากปัญหา ยา เสพติดและอาชญากรรม ตลอดจนการมีประชากรแฝง	จุดอ่อน 1. ขาดการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว 2. ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม (ขยะ น้ำเสีย อากาศ แผ่นดินทรุด) 3. ปัญหาด้านการจราจร ความแออัดไม่เป็นระเบียบ / อุบัติเหตุทางการจราจร 4. ปัญหาการบุกรุกโบราณสถานและที่สาธารณประโยชน์ 5. ปัญหาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เช่น สายไฟรุงรัง ถนนใกล้โบราณสถานมากเกินไป

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ข้อมูลจากแบบสอบถาม	ข้อมูลจากแผนยุทธศาสตร์	ผลการวิเคราะห์
6. ปัญหาการหลอกลวงเอาเปรียบนักท่องเที่ยว		6. ปัญหาสิ่งปลูกสร้างไม่เป็นระเบียบ ไม่กลมกลืน ทำลายทัศนียภาพ
7. จังหวัดอยุธยามีปัญหาความยากจน		7. ปัญหาการหลอกลวงเอาเปรียบนักท่องเที่ยว ประชาชนขาดจิตสำนึก คีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม
8. ขาดโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ		8. จังหวัดอยุธยามีปัญหาความยากจน
9. ไม่มีกิจกรรมรองรับในฤดูที่ไม่สามารถท่องเที่ยวได้		9. ขาดโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ
10. ขาดการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว		10. ไม่มีกิจกรรมรองรับในฤดูที่ไม่สามารถท่องเที่ยวได้
11. ขาดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน		11. ขาดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
		12. ปัญหาทางด้านสังคมอันเนื่องมาจากปัญหา ยาเสพติดและอาชญากรรม ซึ่งมีผลกระทบต่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ข้อมูลจากแบบสอบถาม	ข้อมูลจากแผนยุทธศาสตร์	ผลการวิเคราะห์
โอกาส 1. ควรพัฒนาด้านตลาดการท่องเที่ยวในภูมิภาคขยายตัวเพิ่มขึ้น 2. ควรพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 3. จัดตั้งศูนย์ข่าวสารข้อมูลด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว 4. พัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ให้เป็นที่นิยม	โอกาส นโยบายอุตสาหกรรมเป้าหมายของรัฐบาล 5 ด้าน (เกษตร ท่องเที่ยว อุตสาหกรรม การค้า และOTOP)	โอกาส 1. ควรพัฒนาด้านตลาดการท่องเที่ยวในภูมิภาคขยายตัวเพิ่มขึ้น 2. ควรพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 3. จัดตั้งศูนย์ข่าวสารข้อมูลด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว 4. พัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ให้เป็นที่นิยม 5. ควรพัฒนาด้านเกษตรกรรมและส่งเสริมให้เป็นท่องเที่ยวเชิงเกษตร
อุปสรรค 1. มีงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวไม่เพียงพอ	อุปสรรค 1. องค์กรภาคเอกชนไม่เข้มแข็งพอ 2.ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการตามแผนแม่บท นครประวัติศาสตร์ฯ อุตสาหกรรม การค้าและสินค้า OTOP)	อุปสรรค 1. องค์กรภาคเอกชนไม่เข้มแข็งพอ เช่นผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว 2.ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการตามแผนแม่บทนครประวัติศาสตร์ฯ 3. งบประมาณมีไม่เพียงพอ 4. ขาดการประชุมหารือระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

จากตาราง 21 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค จากการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และข้อมูลจากแผนยุทธศาสตร์ พบว่า จุดแข็งจากแบบสอบถามจะเป็นด้านแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ในขณะที่จุดแข็งจากแผนยุทธศาสตร์เป็นด้านการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และด้านอุตสาหกรรม ในด้านจุดอ่อนมีความคล้ายคลึงกันคือ ปัญหาการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและความสะอาด และการบุกรุกโบราณสถาน ในด้านโอกาสมีความคล้ายกันในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และสินค้า OTOP ส่วนแผนยุทธศาสตร์จะเน้นการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมด้วย ในขณะที่อุปสรรคจะคล้ายกันในการขาดงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาการท่องเที่ยว

ผลการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และข้อมูลจากแผนยุทธศาสตร์ เพื่อการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สรุปได้ดังตาราง 22

ตาราง 22 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาด้านการท่องเที่ยว

จุดแข็ง	จุดอ่อน
1. จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมพร้อมแก่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ได้รับการยกย่องเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม 2. จังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีความสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อมและธรรมชาติ เป็นเมืองอยู่หัวน้ำ 3. ตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพฯ 4. การคมนาคมสะดวก เชื่อมต่อได้หลายเส้นทางทุกภูมิภาค 5. ชาวเมืองอยุธยาต้อนรับนักท่องเที่ยว	1. ขาดการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว 2. ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม (ขยะ น้ำเสีย อากาศ แผ่นดินทรุด) 3. ปัญหาด้านการจราจร ความแออัดไม่เป็นระเบียบ / อุบัติเหตุทางการจราจร 4. ปัญหาการบุกรุกโบราณสถานและที่สาธารณประโยชน์ 5. ปัญหาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เช่น สายไฟรุงรัง ถนนใกล้โบราณสถานมากไป 6. ปัญหาสิ่งปลูกสร้างไม่เป็นระเบียบ ไม่กลมกลืน ทำลายทัศนียภาพ

ตาราง 22 (ต่อ)

	7. ปัญหาการหลอกลวงเอาเปรียบนักท่องเที่ยว ประชาชนขาดจิตสำนึก ศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม 8. จังหวัดอยุธยามีปัญหาความยากจน 9. ขาดโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ 10. ไม่มีกิจกรรมรองรับในฤดูที่ไม่สามารถท่องเที่ยวได้ 11. ขาดการพัฒนาการท่องเที่ยว
โอกาส 1. ควรพัฒนาด้านตลาดการท่องเที่ยวในภูมิภาคขยายตัวเพิ่มขึ้น 2. ควรพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 3. จัดตั้งศูนย์ข่าวสารข้อมูลด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว 4. พัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ให้เป็นที่นิยม 5. ควรพัฒนาด้านเกษตรกรรมและส่งเสริมให้เป็นท่องเที่ยวเชิงเกษตร	อุปสรรค 1. องค์กรภาคเอกชนไม่เข้มแข็งพอ เช่นผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว 2. ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการตามแผนแม่บทนครประวัติศาสตร์ฯ 3. งบประมาณในการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวมีไม่เพียงพอ

2. **การกำหนดวิสัยทัศน์** เพื่อให้ทิศทางการดำเนินงานในอนาคตเป็นไปอย่างชัดเจน ดังนั้นจึงได้ทำการกำหนดวิสัยทัศน์ โดยกำหนดจากผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ผู้วิจัยได้กำหนดวิสัยทัศน์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้ **พระนครศรีอยุธยามีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน โดยมีแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกทางวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สมบูรณ์ ทัศนียภาพสวยงาม สินค้า OTOP มีมาตรฐาน ประชาชนต้อนรับนักท่องเที่ยว**

3. การกำหนดพันธกิจ เพื่อเป็นการระบุขอบเขต แนวคิด และวิธีการดำเนินงานและเกิดผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์ ผู้วิจัยได้กำหนดพันธกิจ ดังนี้

1. ส่งเสริม กระตุ้นประชาชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยว และผู้เกี่ยวข้องตระหนักและมีส่วนร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมุ่งเน้นการอนุรักษ์โบราณสถาน ทรัพยากรธรรมชาติ ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น
2. สนับสนุน และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในลักษณะการสร้างงาน และการสร้างรายได้ให้กับชุมชน และประชาชนท้องถิ่น รวมถึงการพัฒนาสินค้า OTOP ให้มีมาตรฐานและตรงกับความต้องการของตลาด
3. อนุรักษ์มรดกโลกในเขตนครประวัติศาสตร์ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีคุณภาพ และยั่งยืน
4. พัฒนาศักยภาพและคุณภาพของบุคลากรในการให้บริการทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
5. สร้าง และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
6. จัดการระบบรักษาความปลอดภัยในเขตโบราณสถานให้มีมาตรฐาน เพื่อให้ นักท่องเที่ยวมีความเชื่อมั่นในการเดินทางท่องเที่ยว

4. การกำหนดเป้าประสงค์หลัก เพื่อเป็นการชี้้นำในการถ่ายทอดกลยุทธ์สู่ภาคปฏิบัติ ผู้วิจัยได้กำหนดเป้าประสงค์ ดังนี้

1. ประชาชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยว และผู้ที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การอนุรักษ์โบราณสถานและทรัพยากรทางด้านการท่องเที่ยว
2. พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมอาชีพ และมีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึงจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
3. แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีคุณภาพ มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว และได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน
4. บุคลากรทั้งภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีศักยภาพในการให้บริการนักท่องเที่ยว
5. มีระบบโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน เพียงพอต่อความต้องการ

5. การกำหนดแผนกลยุทธ์ เพื่อกำหนดประเด็นในการดำเนินงานต่าง ๆ รวมถึงการกำหนดตัวชี้วัดของแผน ผู้วิจัยได้กำหนดแผนกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้วิจัยได้กำหนดกลยุทธ์โดยสอดคล้องกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านพื้นที่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมและกระบวนการให้การศึกษา และด้านการมีส่วนร่วม โดยมีกลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1: อนุรักษ์และปรับปรุงโบราณสถานในเขตนครประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นมรดกโลก ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่สำคัญ และพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควบคู่ไปกับการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวโดยไม่ทำลายสภาพแวดล้อม

ตัวชี้วัดที่ 1: จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ในปี 2552-2555

ตัวชี้วัดที่ 2: รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ในปี 2552-2555

กลยุทธ์ที่ 2: กำหนดเขตพื้นที่โบราณสถานและที่อยู่อาศัยให้ชัดเจน ปรับปรุงทัศนียภาพโดยรอบให้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม และพัฒนาระบบสาธารณูปโภคที่ได้มาตรฐาน

ตัวชี้วัดที่ 1: มีการจัดพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม และโดยไม่สร้างความเสียหายให้โบราณสถานและชุมชนท้องถิ่น

ตัวชี้วัดที่ 2: ประชาชนในท้องถิ่น นักท่องเที่ยว และผู้เกี่ยวข้อง มีความพึงพอใจในการกำหนดเขตพื้นที่และสามารถใช้พื้นที่ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

กลยุทธ์ที่ 3: ปลุกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง ในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์

ตัวชี้วัดที่ 1: ประชาชน นักท่องเที่ยว และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีความรู้ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์อย่างถูกต้อง

ตัวชี้วัดที่ 2: ประชาชน นักท่องเที่ยว และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวสามารถปฏิบัติตนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์กลาง การบริการ การตลาด

ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาศูนย์กลาง การบริการ การตลาดผู้วิจัยได้กำหนดกลยุทธ์โดยสอดคล้องกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านการบริหารจัดการ และหลักกลยุทธ์ทางการตลาด โดยมีกลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 จัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เจ้าหน้าที่องค์กรภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว เกี่ยวกับความรู้ด้านการท่องเที่ยว การให้บริการนักท่องเที่ยว และความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ

ตัวชี้วัดที่ 1: ประชาชนในท้องถิ่น เจ้าหน้าที่องค์กรภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว มีความรู้ด้านการท่องเที่ยว เช่น ประวัติและที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ

ตัวชี้วัดที่ 2: ประชาชนในท้องถิ่น เจ้าหน้าที่องค์กรภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว มีความรู้ด้านการให้บริการที่ดี เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ

ตัวชี้วัดที่ 3: ประชาชนในท้องถิ่น เจ้าหน้าที่องค์กรภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว มีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศเพื่อสื่อสารและให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้

กลยุทธ์ที่ 2 สร้างภาพลักษณ์ในการเป็นเมืองมรดกโลก และแหล่งประวัติศาสตร์ที่สำคัญ น่าศึกษา

ตัวชี้วัดที่ 1: มีภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว และสินค้าทางการท่องเที่ยวเป็นที่ชัดเจน เป็นเอกลักษณ์ และน่าศึกษาหาความรู้

กลยุทธ์ที่ 3 จัดกิจกรรมท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายเพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่ นักท่องเที่ยว

ตัวชี้วัดที่ 1: มีประเภทสินค้าทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม

ตัวชี้วัดที่ 2: มีสินค้าทางการท่องเที่ยวแปลกใหม่เพื่อรักษากลุ่มเป้าหมายเดิม และเพิ่มกลุ่มเป้าหมายใหม่

กลยุทธ์ที่ 4 ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทางน้ำ เส้นทางล่องเรือแม่น้ำเจ้าพระยา ล่องเรือทานอาหารและนำเสนอเส้นทางใหม่เพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 1: จำนวนนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการล่องเรือมีจำนวนเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 2: มีรายได้จากการท่องเที่ยวทางน้ำเพิ่มมากขึ้น

กลยุทธ์ที่ 5 การโฆษณา ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวได้เหมาะสม และตรงกับกลุ่มเป้าหมาย

ตัวชี้วัดที่ 1: การโฆษณา ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวชัดเจน เหมาะสมกับทุกฤดูกาลท่องเที่ยว

ตัวชี้วัดที่ 2: กลุ่มเป้าหมายให้ความสนใจ และเลือกเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพิ่มมากขึ้น

ประเด็นยุทธศาสตร์พัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้กำหนดกลยุทธ์โดยสอดคล้องกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านการมีส่วนร่วม และกิจกรรมและกระบวนการให้การศึกษา โดยมีกลยุทธ์ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 เพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในระดับรากหญ้า โดยจัดอบรมความรู้ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างถูกต้องในชุมชนท้องถิ่น และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย

ตัวชี้วัดที่ 1: ประชาชนมีความรู้ในด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างถูกต้อง

ตัวชี้วัดที่ 2: ประชาชนสามารถนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนของตนเอง และนำไปสู่การเพิ่มรายได้ให้กับท้องถิ่น

ตัวชี้วัดที่ 3: ตัวแทนชุมชนสามารถเข้าร่วมกำหนดนโยบายเพื่อนำงบประมาณไปพัฒนาชุมชนของตนเองได้

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการพัฒนาสินค้า OTOP ประจำท้องถิ่น โดยปรับปรุงรูปแบบให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

ตัวชี้วัดที่ 1: ประเภทของสินค้า OTOP มีความหลากหลายและมีรูปแบบที่ทันสมัย แต่ยังคงเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นไว้

ตัวชี้วัดที่ 2: รายได้จากการจำหน่ายสินค้า OTOP เพิ่มขึ้น

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาประเพณีสำคัญ เพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้ประเพณีและประวัติศาสตร์
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตัวชี้วัดที่ 1: มีการฟื้นฟูประเพณีสำคัญของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตัวชี้วัดที่ 2: นักท่องเที่ยวให้ความสนใจในการชม

กลยุทธ์ที่ 4 อบรมให้ความรู้ในเรื่องการจัดการโฮมสเตย์ และจัดให้มีการ
ท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์มากขึ้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวบ้าน

ตัวชี้วัดที่ 1: ประชาชนท้องถิ่นมีการจัดการโฮมสเตย์อย่างถูกต้อง

ตัวชี้วัดที่ 2: นักท่องเที่ยวสนใจเข้าพักแบบโฮมสเตย์เพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 3: ประชาชนในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

กลยุทธ์ที่ 5 จัดกิจกรรมถนนวัฒนธรรมเป็นประจำทุกสัปดาห์

ตัวชี้วัดที่ 1: นักท่องเที่ยวพึงพอใจกับกิจกรรมที่หลากหลายและสนใจเดินทาง
ท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 2: มีการเผยแพร่วัฒนธรรม ประเพณี ดั้งเดิมของจังหวัดและเพิ่มช่องทาง
จำหน่ายสินค้า

ตัวชี้วัดที่ 3: ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวอย่างโครงการภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ แผนแม่บทอุทยาน
ประวัติศาสตร์และกลยุทธ์การพัฒนาต่าง ๆ ดังตาราง 23 ดังนี้

แผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ	แหล่งเงินทุน
ประเด็นยุทธศาสตร์ ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กลยุทธ์ที่ 1 อนุรักษ์และปรับปรุงโบราณสถานในเขตนครประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นมรดกโลก ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่สำคัญ และพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควบคู่ไปกับการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวโดยไม่ทำลายสภาพแวดล้อมและมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โครงการ 1. อนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถาน และปรับปรุงทัศนียภาพในเขตนครประวัติศาสตร์ให้สมบูรณ์สมกับเป็นเมืองมรดกโลก 2. จัดทำเอกสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์โบราณสถาน				
	- โบราณสถานมีสภาพสมบูรณ์และมีทัศนียภาพสวยงามกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม	- มีโบราณสถานที่สมบูรณ์และทัศนียภาพสวยงาม	- กรมศิลปากร - ททท. ภูมิภาค	งบประมาณจาก กรมศิลปากร, ททท. ภูมิภาค
	มีคู่มือ เอกสารเผยแพร่ด้านการท่องเที่ยว และ	- มีจำนวนคู่มือ เอกสารที่แจกจ่ายให้ประชาชน	- กรมศิลปากร - ททท. ภูมิภาค	- กรมศิลปากร - ททท. ภูมิภาค

ตารางที่ 23 (ต่อ)

แผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ	แหล่งเงินทุน
กลยุทธ์ที่ 2: กำหนดเขตพื้นที่โบราณสถานและที่อยู่อาศัยให้ชัดเจน ปรับปรุงทัศนียภาพโดยรอบให้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม และพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐาน โครงการ 1. ดำเนินการโยกย้ายบ้านเรือนและสิ่งก่อสร้างออกจากพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ ได้แก่ บ้านเรือนราษฎร หน่วยงานราชการ โรงเรียน 2. ปรับปรุงพื้นที่หลังจากโยกย้ายแล้วให้เป็นเขต	การอนุรักษ์ แจกจ่ายให้แก่ประชาชน นักท่องเที่ยวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	นักท่องเที่ยว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอ และมีข้อมูลครบถ้วน ถูกต้อง		
	- จัดหาพื้นที่ใหม่และดำเนินการโยกย้ายสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ออกจากโบราณสถาน	- พื้นที่ในเขตอุทยานประวัติศาสตร์มีความเรียบร้อยเป็นระเบียบ	- กรมศิลปากร - สำนักงานจังหวัด	- กรมศิลปากร - สำนักงานจังหวัด
	- ปรับปรุงพื้นที่และ	- ใช้พื้นที่ในเขตอุทยาน	- กรมศิลปากร	-กรมศิลปากร

ตารางที่ 23 (ต่อ)

แผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ	แหล่งเงินทุน
โบราณสถานและดำเนินการสร้างพิพิธภัณฑ์	จัดสร้างให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่กลมกลืนกับเขตอุทยานประวัติศาสตร์	ประวัติศาสตร์ได้อย่างเหมาะสมและมีการสร้างพิพิธภัณฑ์	- สำนักงานจังหวัด	
3. ออกมาตรการควบคุมการใช้พื้นที่ในเขตอุทยานประวัติศาสตร์	- ออกกฎหมายห้ามบุกรุกพื้นที่เขตโบราณสถานและบึงทองโทะ	- ประชาชนท้องถิ่นไม่บุกรุกพื้นที่โบราณสถาน	- สำนักงานจังหวัด - กรมศิลปากร	- สำนักงานจังหวัด - กรมศิลปากร
	- มีมาตรการที่สามารถบังคับใช้ได้อย่างเคร่งครัด			- ททท.ภูมิภาค
4. ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกและระบบสาธารณูปโภคให้ได้มาตรฐาน	- จัดสร้างห้องน้ำ โทรศัพท์ ไฟฟ้า ประปา ในสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ	- นักท่องเที่ยวพึงพอใจในสิ่งอำนวยความสะดวก	- สำนักงานจังหวัด - กรมศิลปากร	- สำนักงานจังหวัด - กรมศิลปากร
	- มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐาน			- ททท.ภูมิภาค

ตารางที่ 23 (ต่อ)

แผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ	แหล่งเงินทุน
และจำนวนเพียงพอ				
กลยุทธ์ที่ 3: ปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง ในการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์				
โครงการ				
1. จัดอบรมความรู้ ความเข้าใจในการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์ให้กับประชาชนท้องถิ่น และผู้ที่เกี่ยวข้อง	- จัดอบรมให้กับ ประชาชนท้องถิ่น 15 คน / รุ่น / หมู่บ้าน จำนวน 3 รุ่น / ปี - จัดอบรมให้กับผู้ เกี่ยวข้อง จำนวน 3 รุ่น / ปี	- ประชาชนท้องถิ่นและ ผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติตนได้อย่าง ถูกต้อง	- กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ - สำนักงานจังหวัด - ททท.ภูมิภาค	กระทรวงศึกษาธิการ
2. จัดทำหลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรในโรงเรียน และ สถาบันการศึกษา	- มีหลักสูตรการให้ความรู้ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ภายในปีการศึกษา 2552	- มีหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ ประชาชนมีความเข้าใจใน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	กระทรวงศึกษาธิการ	กระทรวงศึกษาธิการ

ตารางที่ 23 (ต่อ)

แผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ	แหล่งเงินทุน
3. สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และเห็นคุณค่าของทรัพยากรท้องถิ่น				
- การอบรมความรู้ในการอนุรักษ์	- มีกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ให้ประชาชนได้เข้าร่วม	- มีกิจกรรมอย่างน้อย 1 – 2 กิจกรรม ทุก ๆ 3 เดือน และปฏิบัติเป็นประจำทุกปี	- ทพท.ภูมิกาค - อบต. - ชุมชนท้องถิ่น	- ทพท.ภูมิกาค - งบประมาณ - สนับสนุนจาก
- กิจกรรมการเก็บขยะและรณรงค์ไม่ทิ้งขยะในโบราณสถาน	- จัดตั้งและอบรมกลุ่มอาสาสมัครประมาณ 10 - 15 คน / ตำบล	- ชุมชนหมุนเวียนส่งอาสาสมัครเข้าร่วมทุกวันอาทิตย์ละ 1 ชุมชน	- อบต. - ชุมชนท้องถิ่น	- เอกชน - ทพท.ภูมิกาค
- จัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครชุมชน และอบรมความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น	- จัดตั้งและอบรมชุมชนละ 10-15 คน	- มีอาสาสมัครที่มีประสิทธิภาพในการดูแลทรัพยากร และกระจายข่าวสารการอนุรักษ์ให้กับชุมชน	- อบต. - ทพท.ภูมิกาค	- อบต. - ชุมชนท้องถิ่น
4. จัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่น ประจำอำเภอ เพื่อพัฒนาสินค้า OTOP	- จัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่น ประจำอำเภอ เพื่อ	- มีศูนย์วัฒนธรรมที่สะอาด	- กระทรวงพาณิชย์ - สนง.วัฒนธรรม	- กระทรวงพาณิชย์

ตารางที่ 23 (ต่อ)

แผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ	แหล่งเงินทุน
ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาบุคลากร การบริการการตลาด กลยุทธ์ที่ 1 จัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เจ้าหน้าที่องค์กรภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว เกี่ยวกับความรู้ด้านการท่องเที่ยว การให้บริการนักท่องเที่ยว และความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ โครงการ	พัฒนาสินค้า OTOP	วัฒนธรรม ประเพณีที่ชัดเจน	- อบต.	-สำนักงาน
		ของท้องถิ่น	- ชุมชนท้องถิ่น	วัฒนธรรม
		- มีการพัฒนาสินค้า OTOP		งบประมาณ
		ให้มีคุณภาพ		จังหวัด และงบ
		- ประชาชนท้องถิ่นตระหนักถึง		สนับสนุนจาก
		คุณค่า และร่วมสืบสาน		ภาคเอกชน
		ประเพณี และวัฒนธรรม		
		ท้องถิ่น		

ตารางที่ 23 (ต่อ)

แผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ	แหล่งเงินทุน
1. พัฒนาความรู้ด้านการท่องเที่ยว การให้บริการนักท่องเที่ยว และความรู้ด้านภาษาต่างประเทศให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	- จัดอบรมหลักสูตรการท่องเที่ยว การให้บริการนักท่องเที่ยว และความรู้ด้านภาษาต่างประเทศให้กับผู้สนใจ	- ผู้เข้าอบรมมีความรู้ด้านการท่องเที่ยว การบริการ และความรู้ภาษาต่างประเทศสามารถนำไปใช้ได้จริง	- ททท.ภูมิภาค - กระทรวงศึกษาฯ	- ททท.ภูมิภาค - กระทรวงศึกษาฯ
2. มีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยว	- ตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ	- ประชาชนมีรายได้จากการเป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ท่องเที่ยว - นักท่องเที่ยวพึงพอใจได้รับข้อมูลถูกต้อง	- ททท.ภูมิภาค - กรมศิลปากร	- ททท.ภูมิภาค - กรมศิลปากร
3. ปรับปรุงแหล่งข้อมูลให้มีความทันสมัยประชาชนเข้าถึงได้ง่าย	- จัดทำเว็บไซต์ข้อมูลท่องเที่ยวที่มีข้อมูลครบถ้วน ถูกต้อง - ทำป้ายบอกสถานที่ท่องเที่ยวชัดเจน	- นักท่องเที่ยวมีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลท่องเที่ยวมากขึ้น - นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในการเดินทางท่องเที่ยวใน	- ททท.ภูมิภาค - สำนักงานจังหวัด	- ททท. - สำนักงานจังหวัด

ตารางที่ 23 (ต่อ)

แผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ	แหล่งเงินทุน
กลยุทธ์ที่ 2 สร้างภาพลักษณ์ในการเป็นเมืองมรดกโลก และแหล่งประวัติศาสตร์ที่สำคัญนำศึกษา โครงการ 1. จัดทำโครงการโฆษณา ประชาสัมพันธ์เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	- มีมีคฤหาสน์ท้องถิ่นนำชมสถานที่ท่องเที่ยว - จัดทำโฆษณา และการประชาสัมพันธ์ ที่เน้นความโดดเด่นของการท่องเที่ยวของจังหวัด ทั้งสื่อโทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยโฆษณาต่อเนื่องตลอดฤดูท่องเที่ยว	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา - มีกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้นทั้งแหล่งท่องเที่ยวหลัก และแหล่งท่องเที่ยวรอง - ประชาชนสามารถจดจำภาพลักษณ์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้	- ททท. - สำนักงานจังหวัด	- ททท. - สำนักงานจังหวัด

ตารางที่ 23 (ต่อ)

แผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ	แหล่งเงินทุน
กลยุทธ์ที่ 3 จัดกิจกรรมท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายเพื่อเพิ่มทางเลือกให้นักท่องเที่ยว				
โครงการ				
1. ประชาสัมพันธ์กิจกรรมท่องเที่ยว ชีจักรยาน ชีช้าง นังรรวาง อาบน้ำกับช้าง เพื่อเพิ่มทางเลือกให้นักท่องเที่ยว พร้อมเสนอขายเป็นแพ็คเกจ	- เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสการท่องเที่ยวในรูปแบบที่หลากหลายไม่ซ้ำซากจำเจ	- จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น - เพิ่มรายได้ให้กับประชาชนท้องถิ่น	- ททท.ภูมิภาค - ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว	- ททท.ภูมิภาค - ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว
กลยุทธ์ที่ 4 ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทางน้ำ เส้นทางล่องเรือแม่น้ำเจ้าพระยา ล่องเรือทานอาหารและนำเสนอเส้นทางใหม่เพิ่มขึ้น				
โครงการ				
1. ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทางน้ำ เส้นทางล่องเรือแม่น้ำเจ้าพระยา พร้อมสำรวจเส้นทางใหม่	- ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีการเสนอขายเส้นทางน้ำเพิ่มขึ้น - มีเส้นทางการท่องเที่ยว	- จำนวนนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการทัวร์ทางน้ำเพิ่มขึ้น - มีกลุ่มเป้าหมายเหมาะสมกับสินค้าการท่องเที่ยวของจังหวัด	- ททท.ภูมิภาค - ผู้ประกอบการ	- ททท.ภูมิภาค - ผู้ประกอบการ

ตารางที่ 23 (ต่อ)

แผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ	แหล่งเงินทุน
	ทางน้ำมากขึ้น	- มีกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น		
กลยุทธ์ที่ 5 การโฆษณา ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวได้เหมาะสม และตรงกับกลุ่มเป้าหมาย				
โครงการ				
1. กำหนดสินค้าการท่องเที่ยวให้เหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย	- มีสินค้าทางการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายทั้งกลุ่มเดิมและกลุ่มใหม่	- มีกลุ่มเป้าหมายเหมาะสมกับสินค้าการท่องเที่ยวของจังหวัด - มีกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น	- ททท.ภูมิภาค - ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว	- ททท.ภูมิภาค - ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว
ประเด็นยุทธศาสตร์พัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น				
กลยุทธ์ที่ 1 เพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในระดับรากหญ้า โดยจัดอบรมความรู้ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างถูกต้องในชุมชนท้องถิ่น และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย				

ตารางที่ 23 (ต่อ)

แผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ	แหล่งเงินทุน
โครงการ				
1. จัดตั้งตัวแทนชุมชนสำหรับร่วมประชุมกับหน่วยงานของรัฐ เพื่อเข้าถึงปัญหาในระดับรากหญ้า	- ประชาชนส่งตัวแทนเข้าประชุมเป็นประจำทุกเดือน เพื่อมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและสามารถแก้ปัญหาในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง	- ปัญหาต่าง ๆ ในท้องถิ่นลดลง และสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างเข้าถึง	- ททท.ภูมิภาค - ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว - สำนักงานจังหวัด	- ททท.ภูมิภาค - ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว - สำนักงานจังหวัด
2. ให้ประชาชนท้องถิ่นที่สนใจเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการให้บริการการท่องเที่ยวตั้งแต่ระบบที่พัก อาหาร สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ จนกระทั่งการเป็นมัคคุเทศก์ในท้องถิ่น	- ตั้งกองทุนกู้ยืมสำหรับประชาชนที่สนใจการให้บริการด้านการท่องเที่ยว	- ประชาชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น - ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน	- สำนักงานจังหวัด - ททท.ภูมิภาค - อบต.	- สำนักงานจังหวัด - ททท.ภูมิภาค - อบต.
กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการพัฒนาสินค้า OTOP ประจำท้องถิ่น โดยปรับปรุงรูปแบบให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว				

ตารางที่ 23 (ต่อ)

แผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ	แหล่งเงินทุน
โครงการ 1. จัดตั้งศูนย์ OTOP ประจำตำบลและพัฒนาสินค้า OTOP ประจำตำบลให้มีมาตรฐานและรูปแบบทันสมัย	- สำรวจความต้องการของตลาดและจัดผู้เชี่ยวชาญพัฒนาสินค้าให้คงเอกลักษณ์และมีรูปแบบที่ตรงกับที่ตลาดต้องการ	- สินค้ามีความทันสมัยและหลากหลาย - ประชาชนมีรายได้จากการจำหน่ายสินค้ามากขึ้น	- ชุมชนท้องถิ่น - ผู้ประกอบการ - สำนักงานจังหวัด - อบต.	- สำนักงานจังหวัด - อบต.
กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาประเพณีสำคัญ เพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้ประเพณีและประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา				
โครงการ 1. พัฒนาประเพณีสำคัญเพื่อให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ประเพณีและประวัติศาสตร์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	- จัดให้มีการแสดงแสงสีเสียงอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง และ	- นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และซาบซึ้งในประวัติศาสตร์และประเพณีอันเก่าแก่	- สำนักงานจังหวัด - อบต. - ชุมชนท้องถิ่น	- สำนักงานจังหวัด - อบต. - อบต. - ชุมชนท้องถิ่น

ตารางที่ 23 (ต่อ)

แผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ	แหล่งเงินทุน
กลยุทธ์ที่ 4 อบรมให้ความรู้ในเรื่องการจัดการโฮมสเตย์ และจัดให้มีการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์มากขึ้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวบ้าน โครงการ 1. จัดตั้งโฮมสเตย์ในหมู่บ้านที่มีวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์	เพิ่มการแสดงผลประโยชน์ เก่าแก่ที่สูญหายไปแล้ว			
	- จัดอบรมเรื่องโฮมสเตย์และสนับสนุนผู้ที่สนใจเปิดเป็นโฮมสเตย์เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้าน	- นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน - ประชาชนในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น - ประชาชนมีการจัดการโฮมสเตย์อย่างถูกต้อง	- สำนักงานจังหวัด - ททท.ภูมิภาค - อบต. - ชุมชนท้องถิ่น	- สำนักงานจังหวัด - ททท.ภูมิภาค - งบสนับสนุนจากเอกชน

ตารางที่ 23 (ต่อ)

แผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ	แหล่งเงินทุน
กลยุทธ์ที่ 5 จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมเป็นประจำทุกสัปดาห์				
โครงการ				
1. จัดกิจกรรมถนนคนเดิน และการแสดงทางวัฒนธรรมเป็นประจำทุกสัปดาห์	- จำหน่ายสินค้าชุมชนจากประชาชนในท้องถิ่นและผู้ประกอบการค้า เป็นประจำทุกสัปดาห์	- นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวมากขึ้น - มีการเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณี ดั้งเดิมของจังหวัด และเพิ่มช่องทางจำหน่ายสินค้า	- ททท.ภูมิภาค -อบต. -ชุมชนท้องถิ่น - สำนักงานจังหวัด	- ททท.ภูมิภาค -อบต. -ชุมชนท้องถิ่น - สำนักงานจังหวัด
2. จัดให้มีตลาดน้ำย้อนยุค เพื่อแสดงรูปแบบการดำรงชีวิตในอดีต	- จัดให้มีตลาดน้ำย้อนยุคโดยประชาชนในท้องถิ่นและผู้ประกอบการค้าแต่งกายย้อนยุคและจำหน่ายสินค้าประจำท้องถิ่น เป็นประจำทุกสัปดาห์	- ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น - นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวมากขึ้น - มีการเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณี ดั้งเดิมของจังหวัด และเพิ่มช่องทางจำหน่าย	- ททท.ภูมิภาค -สำนักงานจังหวัด -อบต. -หน่วยงานเอกชน -สมาคมการ ท่องเที่ยว	- ททท.ภูมิภาค -สำนักงานจังหวัด -จังหวัด -อบต. -หน่วยงานเอกชน -สมาคมการ

ตารางที่ 23 (ต่อ)

แผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่าง ยั่งยืน	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	หน่วยงาน รับผิดชอบ	แหล่งเงินทุน
		สินค้า - ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น		

ในบทต่อไปผู้วิจัยจะได้ทำการสรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะในเรื่องการวางแผน
พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา และบริเวณรอบนอก จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอกเกาะเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลโดยการนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่มได้แก่ ประชาชนทั่วไปที่พักอาศัยอยู่ภายในจังหวัด เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐและผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ ที่พัก ร้านอาหาร บริษัทนำเที่ยวและร้านขายของที่ระลึก และนักท่องเที่ยวชาวไทย มาทำการวิเคราะห์ทั้งทางด้านคุณภาพและปริมาณ ผู้วิจัยสรุปผลตามขั้นตอนการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีการดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอกเกาะเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อสำรวจและรวบรวมข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาข้อมูลและความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องทุก ๆ ฝ่ายเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอกเกาะ
3. เพื่อวิเคราะห์และเก็บข้อมูลของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอกเกาะ
4. เพื่อนำผลการศึกษามาเสนอตัวอย่างแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา และบริเวณรอบนอกเกาะ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ประชาชนทั่วไปที่พักอาศัยอยู่ภายในจังหวัด ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างนั้น เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีประชากรที่ต้องการศึกษาจำนวนหลายกลุ่ม และมีข้อจำกัดในด้านระยะเวลาและงบประมาณ ดังนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการสุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่มีลักษณะเป็นตัวแทน (Representative) ของประชากรในขนาดที่เหมาะสม การคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวแทนประชากรทั้งหมด โดยใช้สูตร Taro Yamane¹

กลุ่มตัวอย่างของประชากรที่อยู่ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 61,184 คน ดังนั้นเมื่อแทนค่าในสูตร Taro Yamane แล้ว ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 10\%$ ของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จะได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 100 คน ตามสูตร ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบ Sampling Area

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ โดยครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในเขตเกาะเมืองและบริเวณรอบนอกเกาะเมือง ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานะและสภาพแวดล้อมด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดทำเป็น SWOT และความคิดเห็นเรื่อง การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและข้อเสนอแนะ การเก็บข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยดำเนินการระหว่างเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2550

2. เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ และผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงทำการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่มีความสำคัญในการผลักดันให้การวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวประสบความสำเร็จ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการทำแบบสอบถาม จำนวน 10 คน ได้แก่

¹ $(n=N)/(1+N(e)^2)$ เมื่อ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย N = จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย และ e = ความคลาดเคลื่อนที่กำหนดว่าจะให้มีระดับนัยสำคัญเป็น .10

- เจ้าหน้าที่ด้านข้อมูลท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลางเขต 6 จำนวน 1 คน
- เจ้าหน้าที่ชมรมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1 คน
- เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1 คน
- รองสารวัตร กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1 คน
- หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 คน
- อาจารย์จากภาควิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา หรือผู้แทน จำนวน 1 คน
- นักโบราณคดีระดับ 7 อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จำนวน 1 คน
- พระสงฆ์ จำนวน 3 รูป

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ โดยครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป ความคิดเห็นเกี่ยวกับ SWOT ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยว วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมทั้งข้อเสนอแนะทั่วไป ผู้วิจัยดำเนินการระหว่างเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ.2550

3. ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ ที่พัก ร้านอาหาร บริษัทนำเที่ยวและร้านขายของที่ระลึก ผู้วิจัยทำการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) คือ ผู้ประกอบการธุรกิจด้านการบริการท่องเที่ยวในเขตผู้วิจัยใช้วิธีคัดเลือกจากผู้ให้ข้อมูลหลักที่ประกอบอาชีพในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกเป็น ธุรกิจบริการด้านที่พัก (โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์) ร้านอาหาร การคมนาคมขนส่ง (การให้บริการนำชมสถานที่ท่องเที่ยวโดยเรือและรถ แก่นักท่องเที่ยว) รวมจำนวน 40 คน

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ โดยครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยว ความคิดเห็นเกี่ยวกับ SWOT ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ความคิดเห็นด้านการส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวของจังหวัด และข้อเสนอแนะทั่วไป ผู้วิจัยดำเนินการระหว่างเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ.2550

4. นักท่องเที่ยวชาวไทย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร Taro Yamane จากจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 1,915,975 คน ดังนั้นเมื่อแทนค่าในสูตร Taro Yamane จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 10\%$ ของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 100 คน ตามสูตรกลุ่มตัวอย่าง ที่ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการสำรวจครั้งนี้แบบ Sampling Area

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ โดยครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในเขตเกาะเมือง และบริเวณรอบนอกเกาะเมือง ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานะและสภาพแวดล้อมด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดทำเป็น SWOT ความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และความคิดเห็นเรื่อง การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยดำเนินการระหว่างเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ.2550

เมื่อได้ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และประมวลผล โดยข้อมูลเชิงปริมาณจากจะใช้เทคนิคทางสถิติในการวิเคราะห์ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย SPSS for Windows (Statistical Package for Social Science) และแสดงผลออกมาเป็นความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม

สามารถสรุปผลการวิจัยออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

1. กลุ่มประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ข้อมูลทั่วไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนทั่วไปที่พักอาศัยอยู่ภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำนวนทั้งสิ้น 100 คน ในกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวนี้เป็นเพศชาย 27 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 เพศหญิง 70 คน คิดเป็นร้อยละ 72.2 ในจำนวนนี้ประชาชนที่มีอายุ 46-60 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 71.7 ซึ่งมีจำนวนมากที่สุด และมีการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุดจำนวน 80 คน ใน

ด้านของรายได้ต่อเดือนประชาชนจำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 78.4 มีรายได้มากกว่า 15,001 บาทต่อเดือน ซึ่งมีจำนวนมากที่สุด ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 81.6 ประชาชนกว่าครึ่งถึง 51 คนมักท่องเที่ยวกับครอบครัว ประชาชนส่วนใหญ่จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 90.4 เป็นชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในเขตเกาะเมือง และบริเวณรอบนอกเกาะเมือง

กลุ่มตัวอย่างประชาชนส่วนใหญ่มีความประทับใจต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวในเขตเกาะเมือง และบริเวณรอบเกาะเมืองในระดับมากเรียงตามลำดับตั้งแต่มีความประทับใจมากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุด ได้แก่ ประเภทแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ประชาชนประทับใจในทัศนียภาพของแม่น้ำลำคลองมากโดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.86 จากจำนวนเต็ม 5 รองลงมาคือประทับใจมากกับปางช้างและสวนสาธารณะ ซึ่งค่าเฉลี่ยที่ 3.73 และ 3.51 ตามลำดับ

ในด้านทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี โบราณสถาน-วัตถุ ศาสนา ประชาชนประทับใจมากในทุกแหล่ง ได้แก่ วัด อุทยานประวัติศาสตร์ พระราชวัง อนุสรณ์สถาน พิพิธภัณฑสถานศึกษาประวัติศาสตร์ บ้านเรือนไทย และหมู่บ้านชาวต่างชาติ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.44-3.66

ในด้านทรัพยากรประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรม ได้แก่ การปฏิบัติธรรม วิถีชีวิต ร่มน้ำ สิ้นค้าโอท็อป และการล่องเรือรอบเกาะ ประชาชนประทับใจมาก โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.07 -3.76

โครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวประชาชนมีความประทับใจมากในส่วนของ ร้านอาหาร โรงแรม ไฟฟ้า การคมนาคมทางน้ำ บริการโทรศัพท์ ร้านขายของที่ระลึก การคมนาคมทางบก ประปา โคมสแตย์ และปั้มน้ำมัน โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.84-3.54 ส่วนการบริการด้านสุขภาพประชาชนมีความประทับใจในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.39

ส่วนข้อมูลทางด้านการท่องเที่ยวที่ประชาชนประทับใจมากกับข้อมูลแผนที่ ป้ายบอกทาง และ แผ่นพับ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.65-3.54 ส่วนข้อมูลจากเว็บไซต์สำนักงานททท.และมัคคุเทศก์ ประชาชนประทับใจในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.48-3.34

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานะและสภาพแวดล้อมด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด พระนครศรีอยุธยา จัดทำเป็น SWOT

ด้านจุดแข็งประชาชนมีความเห็นด้วยเป็นอย่างมาก ต่อประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมพร้อมกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ได้รับการยกย่องเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม การคมนาคมสะดวก เชื่อมต่อได้หลายเส้นทาง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพฯ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีความสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อมและธรรมชาติและชาวเมืองพระนครศรีอยุธยาต้อนรับนักท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.34-3.92

ในด้านของจุดอ่อนนั้น ประชาชนเห็นด้วยเป็นอย่างมากกับปัญหาสิ่งปลูกสร้างที่ไม่เป็นระเบียบ ไม่กลมกลืน ทำลายทัศนียภาพ ปัญหาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เช่น สายไฟรุงรัง ถนนใกล้โบราณสถานมากไป ปัญหาการจราจร ความแออัด จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีปัญหามลพิษ เช่น อากาศ ฝุ่น เสียง ดิน น้ำ ขยะ และปัญหาการบุกรุกโบราณสถานและที่สาธารณะประโยชน์ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.70-3.55 ส่วนปัญหาการหลอกลวงเอาเปรียบนักท่องเที่ยว ประชาชนเห็นด้วยในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.42

ความคิดเห็นเรื่อง การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และข้อเสนอแนะ

ประชาชนมีความเห็นด้วยเป็นอย่างมากกับปรับปรุงสาธารณูปโภคให้มีมาตรฐาน ความหลากหลายของสถานที่พักผ่อนและร้านอาหาร จำนวนที่เพียงพอ และความสะอาด ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะโดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.76 - 3.56

ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นประชาชนมีความเห็นด้วยในระดับปานกลางในทุกประเด็น ได้แก่ มีการจัดการเชิงนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว การ

ให้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐาน การกำหนดพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวและพื้นที่อื่น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.49-3.37

ประชาชนมีความเห็นด้วยในระดับมากในทุกประเด็นกับการพัฒนากิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว ด้านธรรมชาติและด้านวัฒนธรรมประเพณี ในประเด็นของ กิจกรรมทำให้เกิดการกระจายรายได้ รักษา วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมไว้ ทำให้เกิดการศึกษาหาความรู้ การจัดกิจกรรมเชิงนิเวศ กิจกรรมมีความ หลากหลายให้เลือกตามสภาพของแหล่งท่องเที่ยว และรากษัตริธรรม โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.16-3.64

ส่วนในเรื่องของบริการด้านอื่น ๆ นั้น ประชาชนเห็นด้วยในระดับมากกับบริการสินค้าที่ระลึก มี หลากหลายอย่าง โทรศัพท์สาธารณะมีพอสมควร บริการศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยวมีเพียงพอ บริการห้องน้ำ มีจำนวนเพียงพอ โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.81-3.54 ส่วนในด้านบริการตู้บริการเงินด่วน 1-2 หน่วยในแต่ละ แหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีเพียงพอนั้น ประชาชนเห็นด้วยใน ระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.45 และ 3.43 ตามลำดับ

ในประเด็นเรื่องแรงจูงใจของแหล่งท่องเที่ยว และชุมชนท้องถิ่นนั้นนักท่องเที่ยวมีความเห็นด้วย อย่างมากกับความหลากหลายของกิจกรรมที่บริการให้นักท่องเที่ยวเลือก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.58 และสิ่งเร้า จากป้ายประกาศ ป้ายสื่อความหมาย และเครื่องหมายต่าง ๆ นั้นนักท่องเที่ยวเห็นด้วยในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.42

นักท่องเที่ยวรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัยและความมั่นคงปานกลางเมื่อมาแหล่งท่องเที่ยว ในค่าเฉลี่ย 3. และเห็นด้วยอย่างมากในเรื่องของการที่ประชาชนยอมรับนักท่องเที่ยวเสมือนเป็นสมาชิกของชุมชนโดย ไม่รังเกียจ ให้ความรักและเมตตา ช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา ช่วยลดความกังวลของนักท่องเที่ยว ให้ความเป็น กันเอง ยินดีให้ข้อมูล โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.77-3.57

ส่วนประเด็นสุดท้ายในด้านของการที่ประชาชนช่วยสนับสนุนการพัฒนาประสิทธิภาพของ นักท่องเที่ยว และได้รับการยกย่องจากชุมชน ประชาชนมีความเห็นด้วยอย่างมากในระดับใกล้เคียงกัน ใน ทุกประเด็นดังนี้ เกิดความรู้สึกด้านประสิทธิภาพจริงกับตัวนักท่องเที่ยวเอง และยากจะลืม เน้นจุดสนใจ โน้มน้าวให้มาเที่ยวอีก ช่วยให้ประสบความสำเร็จในการท่องเที่ยว ย้ำพฤติกรรมที่สร้างความพึงพอใจต่อ

นักท่องเที่ยว ได้รับการยอมรับนับถือจากชุมชนท้องถิ่น และให้มีศักดิ์ศรีตามสถานภาพของนักท่องเที่ยว ฐานะไรควรทำไม่ควรทำ โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.76-3.68

ข้อเสนอแนะ

ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในชุมชนทั้งในด้านการท่องเที่ยว การบริการ รวมถึงด้านภาษา เพื่อให้ประชาชนรู้จักวิธีการให้บริการที่ดีและสื่อสารแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้ เช่น สามารถบอกเส้นทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้ นอกจากนั้นประชาชนควรเป็นผู้มีส่วนร่วมมากที่สุดในการพัฒนาการท่องเที่ยว ไม่ใช่เฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ให้บริการด้านต่าง ๆ เท่านั้น เพราะประชาชนคือผู้สร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว ดังนั้นจึงควรมีการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนเห็นคุณค่าในการรักษาสภาพแวดล้อมและสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งเข้าใจบทบาทของตนเอง เช่น ประชาชนควรช่วยกันรักษาความสะอาดแหล่งท่องเที่ยวไม่ทิ้งขยะบนท้องถนนและแม่น้ำลำคลอง ผู้ประกอบการควรตั้งราคายุติธรรม ไม่ค้ำกำไรเกินควรและไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว เป็นต้น โดยควรเริ่มปลูกฝังตั้งแต่เยาวชนเพื่อให้เป็นอนาคตที่สำคัญต่อไป โดยวิธีการหนึ่งคือการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว จะทำให้ประชาชนมีความรู้สึกเสมือนเป็นเจ้าของ ทำให้เกิดความรักและหวงแหนสถานที่ท่องเที่ยวเหมือนบ้านของตนเอง

ความคิดเห็นเรื่องแรงจูงใจของแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่นประชาชนมีความเห็นว่าแรงจูงใจที่สำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวยังจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ เป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์สำคัญของประเทศไทย มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ แหล่งอารยธรรมหลายแห่งที่น่าสนใจ นอกจากจะอยู่ใกล้กรุงเทพฯ แล้วยังมีค่าใช้จ่ายไม่แพงในการเดินทางมาท่องเที่ยวอีกด้วย

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น ประชาชนมีแนวความคิดว่า ควรมีการกำหนดเขตของโบราณสถานให้ชัดเจน เนื่องจากมีการบุกรุกและเข้ามาตั้งบ้านเรือนของประชาชน นอกจากนั้นยังควรมีการกำหนดสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ให้มีความกลมกลืนกับโบราณสถาน เพื่อไม่ให้เป็นการทำลายทัศนียภาพ อีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญได้แก่ ประชาชนควรมีจิตสำนึกในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อม

ประชาชนบางส่วนยังยึดติดในวัตถุมากกว่าคุณค่าทางจิตใจ นอกจากนั้นประชาชนยังเห็นว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทุกฝ่ายควรมีความสามัคคีกัน ควรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

ดังนั้นจึงควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนรักษาวินัยธรรมประเพณีที่ดีงามไว้ รวมทั้งอนุรักษ์โบราณสถานที่ทรงคุณค่าเพื่อให้คงอยู่ต่อไปอีกนานเท่านาน รวมถึงมีการประชาสัมพันธ์แนวทางนโยบายด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ประชาชนทราบ เพื่อจะได้ปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน

ปัญหาด้านความปลอดภัยถือว่ามีความสำคัญในการเดินทางท่องเที่ยว และชื่อเสียงที่ดีของประเทศควรมีการจัดเจ้าหน้าที่คอยตรวจตราตามจุดสำคัญต่าง ๆ นอกจากนั้นยังมีปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวที่ควรแก้ไข ได้แก่ ควรปรับปรุงสภาพถนนให้ดี การจัดการด้านคมนาคมขนส่งที่ดี ให้มีความหลากหลายและราคาประหยัด ห้องน้ำและถังขยะควรมีปริมาณเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว เพราะแสดงถึงสุขอนามัย และภาพลักษณ์ที่ดีของสถานที่ท่องเที่ยว ควรมีป้ายบอกทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ อย่างชัดเจน การจำหน่ายสินค้าควรมีความยุติธรรม ไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว

2. บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จำนวนกลุ่มตัวอย่างบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 10 คน แบ่งเป็นเพศชาย และหญิงเท่ากัน ซึ่งในจำนวนนี้อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 31-45 ปี มากที่สุดมีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 50 บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 6 คนมีการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 60 บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 50 มีรายได้มากกว่า 15,001 บาท ต่อเดือน

สำหรับตำแหน่งของบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามมีจำนวน 10 คนซึ่งแบ่งเป็นตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

- เจ้าหน้าที่ด้านข้อมูลท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลางเขต 6 จำนวน 1 คน
- เจ้าหน้าที่ชมรมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1 คน
- เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1 คน

- รองสารวัตร กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1 คน
- หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 คน
- อาจารย์จากภาควิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา หรือผู้แทน จำนวน 1 คน
- นักโบราณคดีระดับ 7 อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จำนวน 1 คน
- พระสงฆ์ จำนวน 3 รูป

ความคิดเห็นเกี่ยวกับ SWOT ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ด้านจุดแข็งบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยมากที่สุดต่อประเด็น จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมพร้อมแก่การพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ย 4.75 ส่วนประเด็นที่บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยในระดับมาก ได้แก่ มีเชื้อชาติ วัฒนธรรม ศาสนา ที่ผสมกลมกลืนโดยไม่มีปัญหาความขัดแย้งทางสังคม และ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีความสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อมและธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ย 4.25 และ 3.88

ส่วนในด้านของจุดอ่อนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยปานกลางในทุกประเด็น ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาขาดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ขาดการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวและ ขาดโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.25-2.88

เมื่อสรุปผลในด้านโอกาสของจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยอย่างมากในทุกประเด็น ได้แก่ ควรพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จัดตั้งศูนย์ข่าวสารข้อมูลด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ควรพัฒนาด้านตลาดการท่องเที่ยวในอนุภาคขยายตัวเพิ่มขึ้น และพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ให้เป็นที่นิยม โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.38-4.00

ความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยว

ประเด็นที่บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยอย่างมาก ได้แก่ การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจะช่วยสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนเพิ่มขึ้น สร้างกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากขึ้น จัดโครงการการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ของจังหวัดด้านการท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.00-3.63

วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยมากที่สุดในเรื่องจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นนครแห่งการท่องเที่ยวมรดกโลกทางวัฒนธรรม บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยมากกว่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นศูนย์กลางการค้า โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.63-3.88 การลงทุนและเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสะอาด มีค่าเฉลี่ย 3.50

ในส่วนของประเด็นเกี่ยวกับเป้าประสงค์ของการพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยมาก ว่าควรมีการสร้างรายได้ อาชีพ และคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชน การอนุรักษ์มรดกโลกในเขตประวัติศาสตร์ ควบคู่กับการพัฒนาเสริมสร้างเศรษฐกิจแนวใหม่ โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.00-3.75

เมื่อพิจารณาถึงประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยมากในการรักษาและใช้ประโยชน์จากมรดกทางวัฒนธรรมในการเพิ่มพูนค่าทางด้านการท่องเที่ยว การอาศัยความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ ระบบชลประทานที่ดี และเทคโนโลยีในการพัฒนาแหล่งอาหารที่มีคุณภาพ และการใช้ศักยภาพของการเป็นศูนย์กลางการคมนาคมให้เอื้อประโยชน์ต่อการค้าการลงทุน และอุตสาหกรรม โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.13-3.88

ในด้านยุทธศาสตร์นั้นมีความเห็นเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุดในความเห็นด้านพัฒนาการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาบุคลากร การบริการ การตลาด การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และพัฒนาการผลิตและการแปรรูปอาหารคุณภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยใน 3 ประเด็นแรกบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยมาก ส่วนประเด็นสุดท้ายมีความเห็นปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.13- 3.38

ประเด็นสุดท้ายทางด้านกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้น บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยมากทุกประเด็นได้แก่ เรื่องการฟื้นฟูและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด ส่งเสริมให้ชุมชนจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเพื่อเกิดการกระจายรายได้ จัดโครงการการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ของจังหวัดด้านการท่องเที่ยว ปลูกจิตสำนึกด้านความรักธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม พัฒนาสถานที่พัก เช่น โรงแรม โฮมสเตย์ ให้อยู่ในระดับที่ดี เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในเขตเกาะเมือง พระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอกเกาะเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอกเกาะเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถสรุปได้ดังนี้

เนื่องจากมีหลายหน่วยงานที่ดูแลด้านการท่องเที่ยวในเขตเกาะเมือง เช่น กรมศิลปากร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ทำให้บางครั้งเกิดปัญหาในการดำเนินงาน จากการใช้กฎหมายคนละฉบับกัน นโยบายและการดำเนินงานที่แตกต่างกัน อาจทำให้เป็นอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวได้ ดังนั้นจึงควรให้ผู้รับผิดชอบในแต่ละหน่วยงาน เข้าใจบทบาทของตนเอง และควรมีการประชุมหารือกันระหว่างหน่วยงานเพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้บุคลากรควรมีความรู้ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ดีพอ เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นประชาชนควรมีความรู้ความเข้าใจด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้วย เนื่องจากไม่ใช่เพียงหน่วยงานของรัฐเท่านั้นที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวแต่ประชาชนก็เป็นส่วนสำคัญอย่างมากเช่นกัน ควรมีการอบรมให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน เพื่อนำไปพัฒนาชุมชนของตนเองได้อย่างถูกต้อง

3.ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว

ข้อมูลทั่วไป

ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวจำนวน 40 คน 22 คนเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 56.4 มีอายุระหว่าง 31-45 ปีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 47.5 มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุดจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 กลุ่มตัวอย่างมีรายได้ 5,001-10,000 บาทต่อเดือนมากที่สุด คือจำนวน 16 คน คิด

เป็นร้อยละ 40 เป็นบุคคลในท้องถิ่นจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 55 เป็นผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่ให้บริการในด้านอาหารและเครื่องดื่ม และประเภทอื่น ๆ มีจำนวนเท่ากันคือ 15 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5

ความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยว

จากการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีความเห็นด้วยอย่างมากในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถานมากเสน่ห์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาคือโบราณสถานที่สวยงาม สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาควรจะพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.38-3.55

ความคิดเห็นเกี่ยวกับ SWOT ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ด้านจุดแข็งผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีความเห็นด้วยมากในทุกประเด็น ดังนี้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมพร้อมกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ได้รับการยกย่องเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีความสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อม มีเชื้อชาติ วัฒนธรรม ศาสนา ที่ผสมกลมกลืนโดยไม่มีปัญหาความขัดแย้งทางสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.48-3.65

ส่วนในด้านจุดอ่อนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีความเห็นด้วยมากในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ขาดการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว ขาดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และไม่มีกิจกรรมรองรับในฤดูที่ไม่สามารถท่องเที่ยวได้ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.58-3.51

เมื่อสรุปผลในด้านโอกาสนั้นผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีความเห็นด้วยอย่างมากในทุกประเด็น ได้แก่ ควรพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จัดตั้งศูนย์ข่าวสารข้อมูลด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ควรพัฒนาด้านตลาดการท่องเที่ยวในอนุภาคขยายตัวเพิ่มขึ้นและพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ให้เป็นที่นิยม มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.26-3.90

ความคิดเห็นด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด

ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีความเห็นด้วยอย่างมากในทุกประเด็นดังนี้ ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยให้ชุมชนจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเพื่อเกิดการกระจายรายได้ การพัฒนาด้านการ

ท่องเที่ยวจะช่วยสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน การสร้าง website เพื่อขยายการ ควบคุมโครงการประชาสัมพันธ์ ภาพลักษณ์ของจังหวัดด้านการท่องเที่ยว การวางแผนด้านวัฒนธรรม โบราณสถาน วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี และฟื้นฟูและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด พัฒนาด้านสินค้า OTOP เพื่อสนองความต้องการของตลาดและการปลูกจิตสำนึกด้านความรักธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม การพัฒนา สถานที่พัก เช่น โรงแรม โฮมสเตย์ ให้อยู่ในระดับที่ดี การพัฒนามาตรฐานและคุณภาพสินค้าด้าน เกษตรกรรม การจัดอบรมการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานด้านสินค้าและบริการเพื่อสนับสนุนการ ท่องเที่ยว การสร้างงานด้านธุรกิจขนาดเล็กและพัฒนาฝีมือแรงงาน โครงการพัฒนาท่าเรือเพื่อการ ท่องเที่ยว และการวางแผนด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.15-3.75

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา และบริเวณรอบนอกเกาะเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอกเกาะเมือง จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จากแบบสอบถามทั้งหมดและสรุป ผลได้หลายประเด็น ดังนี้ ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญได้แก่ การขาดความร่วมมือกันของหน่วยงานภาครัฐ ในการดูแล ปรับปรุง อนุรักษ์ โบราณสถาน และสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ อย่างแท้จริง โดยผู้ประกอบการ ธุรกิจท่องเที่ยวมีความเห็นว่าเจ้าหน้าที่มุ่งเน้นแต่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน โดยไม่คำนึงถึงส่วนรวมและ คุณค่าของโบราณสถาน ทั้งยังขาดหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพมาดูแลรับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวโดยตรง ซ้ำยังมีงบประมาณไม่เพียงพอ ทำให้โบราณสถานบางแห่งมีความเสื่อมโทรมขาดการพัฒนา

นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนควรพัฒนาที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้ได้ มาตรฐานและราคายุติธรรม เพื่อให้นักท่องเที่ยวประทับใจและเดินทางกลับมาเที่ยวอีก

ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมก็ถือเป็นปัญหาอุปสรรคอย่างหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ปัญหาความสะอาด นักท่องเที่ยวบางส่วนยังทิ้งขยะในแหล่งท่องเที่ยวและแม่น้ำลำคลอง จึงควรจัด ถังขยะให้เพียงพอตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ และมีมาตรการปรับผู้ที่ทิ้งขยะด้วย ปัญหาด้านการคมนาคม แออัดและไม่เป็นระเบียบ ทั้งยังก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

นอกจากนี้ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวยังได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา และบริเวณรอบนอกเกาะเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถสรุปได้ดังนี้ ควรมีการปลูกจิตสำนึก และให้ความรู้ในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่ผู้นำชุมชน รวมถึงประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในหลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน เมื่อชุมชนมีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงแล้ว หน่วยงานภาครัฐควรมีการจัดสรรงบประมาณให้แก่แต่ละชุมชน นำไปพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ของตนเอง เพราะจะเป็นการเข้าถึงปัญหาได้อย่างแท้จริง รวมทั้งมีความรวดเร็วในการแก้ปัญหาไม่ต้องรอรระบบขั้นตอนการดำเนินงานของภาครัฐ ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ของรัฐควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในการจัดทำโครงการต่าง ๆ ของรัฐอีกด้วย

นอกจากนี้ควรมีการจัดการด้านสาธารณูปโภคที่ดีได้มาตรฐานและเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ โทรศัพท์ ตู้บริการเงินด่วน ยานพาหนะ จักรยาน จักรยานยนต์ น้ำดื่มฟรี ที่จอดรถ เป็นต้น เนื่องจากปัจจุบันยังมีปัญหาด้านความสะดวกสบายประชาชนทั้งขณะลงในโบราณสถานรวมทั้งแม่น้ำลำคลอง ทำให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสีย ปัญหาในด้านการคมนาคมควรมีรถสาธารณะที่สะดวกและมีข้อมูลการเดินทางที่ชัดเจน เช่น ป้ายบอกทาง แผนที่ และสายรถประจำทาง เป็นต้น ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ในด้านการบริการให้แก่ผู้ประกอบการด้านต่าง ๆ

4. นักท่องเที่ยวชาวไทย

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 100 คน เป็นเพศชาย 51 คน คิดเป็นร้อยละ 51.5 เพศหญิง 48 คน คิดเป็นร้อยละ 48.5 ซึ่งในจำนวนนี้อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 15-30 ปีมากที่สุดมีจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 82.5 นักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 48 คนมีการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 48.5 และมีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาทต่อเดือน จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 51 ในส่วนของอาชีพ นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เป็นนิสิตนักศึกษาซึ่งมีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จำนวน 57 คนมาท่องเที่ยวกับเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 57.6 และเป็นชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5

ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในเขตเกาะเมือง และบริเวณรอบนอก เกาะเมือง

นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความประทับใจมากต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวในเขตเกาะเมืองและบริเวณรอบเกาะเมือง ได้แก่ ประเภทแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ นักท่องเที่ยวชาวไทยประทับใจในทัศนียภาพของแม่น้ำลำคลอง ปางช้างและสวนสาธารณะ มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.67-3.58

ในด้านทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี โบราณสถาน-วัตถุ ศาสนา นักท่องเที่ยวชาวไทยประทับใจมากในทุกแห่ง ได้แก่ วัด อุทยานประวัติศาสตร์ พระราชวัง อนุสรณ์สถาน พิพิธภัณฑสถาน โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.40-3.52 ส่วนในด้านทรัพยากรประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรม นักท่องเที่ยวชาวไทยประทับใจมาก ในการปฏิบัติธรรม การล่องเรือรอบเกาะ วิถีชีวิตริมน้ำ และสินค้าโอท็อป โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.18-3.71

โครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความประทับใจมากกับร้านอาหาร การคมนาคมทางบก โรงแรม ไฟฟ้า ร้านขายของที่ระลึก บริการโทรศัพท์ ประปา การคมนาคมทางน้ำ โฮมสเตย์ โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.06-3.55 ส่วนข้อมูลทางด้านการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยประทับใจมากกับข้อมูลแผนที่ และป้ายบอกทาง โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.61-3.54

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานะและสภาพแวดล้อมด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด พระนครศรีอยุธยา จัดทำเป็น SWOT

ด้านจุดแข็งนักท่องเที่ยวชาวไทยมีความเห็นด้วยอย่างมากในทุกประเด็น ดังนี้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมพร้อมแก่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ได้รับการยกย่องเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพฯ การคมนาคมสะดวก เชื่อมต่อได้หลายเส้นทาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.43-3.85

ในด้านจุดอ่อนนั้น นักท่องเที่ยวชาวไทยเห็นด้วยเป็นอย่างมากกับ ปัญหาสิ่งปลูกสร้างไม่เป็นระเบียบ ไม่กลมกลืน ทำลายทัศนียภาพ ปัญหาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกโดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เช่น สายไฟรุงรัง ถนนใกล้โบราณสถานมากไป โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.72-3.53

ความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยมีความเห็นด้วยมากในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถานมาก เส้นห้าของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือโบราณสถานที่สวยงาม สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาควรจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.33-3.53

ความคิดเห็นเรื่อง การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และข้อเสนอแนะ

นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความเห็นด้วยเป็นอย่างมากกับการปรับปรุงสาธารณูปโภคให้มีมาตรฐาน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.89 ส่วนในด้านสถานที่พักผ่อนและร้านอาหารนั้น นักท่องเที่ยวชาวไทยเห็นด้วยอย่างมากในเรื่องความสะดวก ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ มีความหลากหลาย และจำนวนที่เพียงพอโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.85-3.72

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นนักท่องเที่ยวชาวไทยมีความเห็นด้วยมากกว่า ควรมีการจัดการเชิงนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว การให้การศึกษาและใช้สื่อความหมายที่ก่อให้เกิดจิตสำนึก การให้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐาน โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.56-3.51

นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความเห็นด้วยอย่างมากกับการพัฒนากิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติและด้านวัฒนธรรมประเพณี ควรมีการรักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมไว้ กิจกรรมทำให้เกิดการกระจายรายได้ กิจกรรมมีความหลากหลายให้เลือกตามสภาพของแหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.96-3.67

ส่วนในเรื่องของบริการด้านอื่น ๆ นั้น นักท่องเที่ยวชาวไทยเห็นด้วยในระดับมากกับบริการสินค้าที่ระลึก มีหลากหลายอย่าง และบริการตู้บริการเงินด่วน 1-2 หน่วยในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.95-3.56

นักท่องเที่ยวชาวไทยเห็นด้วยว่า ความหลากหลายของกิจกรรมที่บริการให้นักท่องเที่ยวเลือกและสิ่งได้จากป้ายประกาศ ป้ายสื่อความหมาย และเครื่องหมายต่าง ๆ เป็นส่วนจูงใจของแหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ย 3.73 และ 3.55 ตามลำดับ นอกจากนั้นนักท่องเที่ยวรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัยและความมั่นใจใน

ระดับมากเมื่อมาแหล่งท่องเที่ยว ในค่าเฉลี่ย 3.66 และยังได้รับการยอมรับนับถือจากชุมชนท้องถิ่น ให้เกิดความรู้สึกด้านประสบการณ์จริงกับตัวนักท่องเที่ยวเอง และยากจะลืมโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.98

ข้อเสนอแนะ

นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยได้ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ดังนี้ ประชาชนควรมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์โบราณสถาน และตระหนักถึงความสำคัญของโบราณสถานซึ่งได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลก ควรมีการจัดอบรมพัฒนาทักษะความรู้และความสามารถประชาชนในชุมชนทั้งในด้านการท่องเที่ยว การบริการ รวมถึงด้านภาษา เพื่อให้ประชาชนรู้จักวิธีการให้บริการที่ดีและสื่อสารแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นประชาชนควรเป็นผู้มีส่วนร่วมมากที่สุดในการท่องเที่ยว ไม่ใช่เฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ให้บริการด้านต่าง ๆ เท่านั้น เพราะประชาชนคือผู้สร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความเห็นว่า แรงจูงใจที่สำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวยังจังหวัดพระนครศรีอยุธยาคือ เป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์สำคัญของประเทศไทย มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ แหล่งอารยธรรมหลายแห่งที่น่าสนใจ ทำให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาต้องการจะเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของชาติไทย นอกจากจะอยู่ใกล้กรุงเทพฯ แล้วยังมีค่าใช้จ่ายไม่แพงในการเดินทางมาท่องเที่ยวอีกด้วย

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น ได้แก่ ประชาชนยังมีส่วนร่วมน้อย ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากส่วนใหญ่ภาครัฐจะเป็นผู้ดำเนินการ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทุกฝ่ายควรมีความสามัคคีกัน ควรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ประชาชนควรมีจิตสำนึกในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ ไม่เพียงพอ เช่น ถังขยะและห้องน้ำมีน้อยเกินไป ไม่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในประเด็นที่น่าสนใจดังนี้ ควรมีการประชาสัมพันธ์แนวทางนโยบายด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ประชาชนทราบ เพื่อจะได้ปฏิบัติใน

แนวทางเดียวกัน และในขณะเดียวกันควรมีการอบรมให้ความรู้ทางด้านการท่องเที่ยว การต้อนรับ ภาษาต่างประเทศให้แก่ประชาชนเพื่อการเป็นเจ้าบ้านที่ดี สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามไว้ รวมทั้งอนุรักษ์โบราณสถานที่ทรงคุณค่าเพื่อให้คงอยู่ต่อไปอีกนานเท่านาน

ในด้านของการปรับปรุงทัศนียภาพ ควรอนุรักษ์ความเก่าแก่ไว้ เนื่องจากเป็นความเก่าแก่อย่างมีคุณค่า และเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการจะเห็น รวมทั้งสิ่งปลูกสร้างควรมีความกลมกลืนกับโบราณสถาน ควรมีการปลูกต้นไม้ให้มากขึ้นเพื่อเพิ่มความร่มรื่น นอกจากนั้นยังมีปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวที่ควรแก้ไข ได้แก่ ควรปรับปรุงสภาพถนนให้ดี การจัดการด้านคมนาคมขนส่งที่ดีให้มีความหลากหลายและราคาประหยัด ห้องน้ำและถังขยะควรมีปริมาณเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว นอกจากนั้นยังควรส่งเสริมสินค้าพื้นบ้าน เช่น สินค้า OTOP เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชน และอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านไว้ และยังเป็นการรณรงค์ส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้อีกด้วย

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่องการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอกเกาะเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการศึกษาเพื่อสำรวจและรวบรวมข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลของปัญหาด้านการท่องเที่ยว มาดำเนินการสร้างแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและการอนุรักษ์ต่อไป

ผลการวิจัยสามารถแบ่งออกเป็น 4 ส่วนตามกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชาชนทั่วไปที่พักอาศัยอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาส่วนใหญ่มีความประทับใจมากต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวในเขตเกาะเมืองและบริเวณรอบเกาะเมือง ทั้งแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่น ทัศนียภาพแม่น้ำลำคลอง ปางช้าง เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี โบราณสถาน-วัตถุ ศาสนา เช่น อุทยานประวัติศาสตร์ พระราชวัง พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ วัด ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ เป็นต้น ทรัพยากรประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรม เช่น การปฏิบัติธรรม วิถีชีวิต รมน้ำ ลินค้าโอท็อป เป็นต้น ในด้านโครงสร้างพื้นฐานประชาชนมีความประทับใจมาก อาทิ ร้านอาหาร

ในด้านของแหล่งข้อมูลทางการท่องเที่ยวที่ประชาชนประทับใจมากกับแผนที่ แผ่นพับ และป้ายบอกทาง ส่วนในด้านที่ประชาชนมีความพอใจปานกลาง ซึ่งควรต้องมีการปรับปรุง ได้แก่ ควรจัดให้มีมัคคุเทศก์คอยให้ความรู้แก่ประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญต่าง ๆ ข้อมูลการท่องเที่ยวจากเว็บไซต์ และสำนักงานททท.ควรมีความหลากหลาย ถูกต้อง และเข้าถึงประชาชนได้มากขึ้น

นอกจากนั้นจังหวัดพระนครศรีอยุธยายังมีจุดแข็งในหลาย ๆ ด้าน ที่ทำให้เป็นจังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ในภาคกลาง (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2544: 12-14) และประชาชนในพื้นที่มีความเห็นด้วยมาก ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ มีแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมพร้อมกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้รับยกย่องเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม มีความสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อม อยู่ใกล้กรุงเทพฯ การคมนาคมสะดวกเชื่อมต่อได้หลายเส้นทาง และชาวอยุธยาต้อนรับนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542 : 14-15) ว่า การที่จะให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชม ทรัพยากรใด ๆ ก็ตาม ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 3 ประการคือ

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวจะต้องมีสิ่งดึงดูดใจ เช่น ความสวยงามของธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน สถานที่ทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น
2. ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น มีบริการอำนวยความสะดวก น้ำประปา ไฟฟ้า การสื่อสาร การขนส่ง ที่พักแรม อาหาร น้ำดื่ม จำหน่ายสินค้าที่ระลึก เป็นต้น
3. ทรัพยากรท่องเที่ยวจะต้องมีเส้นทางคมนาคมเข้าถึงเป็นปัจจัยสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวที่ดีต้องมีเส้นทางหรือโครงข่ายคมนาคมที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่นั้น ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงกันระหว่างแหล่งท่องเที่ยวกับบริเวณใกล้เคียง

ส่วนในด้านจุดอ่อนที่ยังต้องมีการแก้ไขได้แก่ ปัญหามลพิษ การจราจรแออัด การบุกรุกโบราณสถาน ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกโดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ปัญหาสิ่งปลูกสร้างไม่เป็นระเบียบ เป็นต้น

ในเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น ประชาชนเห็นว่าควรมีการปรับปรุงด้านสาธารณูปโภคให้ได้มาตรฐาน ที่พักและร้านอาหารควรปรับปรุงให้มีราคาถูก ส่วนด้านความหลากหลาย สะอาด ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ มีจำนวนเพียงพอ ประชาชนมีความพึงพอใจมาก

ส่วนในประเด็นที่ประชาชนมีความพึงพอใจปานกลาง จึงควรต้องมีการปรับปรุงแก้ไข ได้แก่ การจัดการเชิงนิเวศในแหล่งท่องเที่ยว การกำหนดพื้นที่ท่องเที่ยวและพื้นที่อื่น ๆ ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว การให้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐาน การให้การศึกษาและสื่อความหมายให้เกิดจิตสำนึก ที่สำคัญคือด้านความปลอดภัยและความมั่นใจของนักท่องเที่ยว

ประชาชนมีความเห็นด้วยมากในการมีสัมพันธภาพที่ดีกับนักท่องเที่ยว โดยชาวเมืองมีความเป็นกันเองกับนักท่องเที่ยว ให้ความรักและเมตตา ช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา และปล่อยให้นักท่องเที่ยวปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ช่วยให้นักท่องเที่ยวประสบความสำเร็จในการท่องเที่ยว ช่วยโน้มน้าวให้กลับมาเที่ยวอีก และสร้างพฤติกรรมที่ทำให้นักท่องเที่ยวพึงพอใจ

นอกจากนั้นประชาชนยังควรเป็นผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีการจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในชุมชน ทั้งในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การบริการ และภาษา เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายด้านการท่องเที่ยว ทำให้ประชาชนสามารถเข้าใจปัญหาด้านการท่องเที่ยว และแก้ปัญหาได้อย่างทันท่วงที

ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับลักษณะองค์ประกอบพื้นฐานหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544:2-3) ได้กล่าวไว้ว่าขอบเขตของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องครอบคลุมลักษณะพื้นฐานในด้านการมีส่วนร่วม คือ เป็นการท่องเที่ยวที่มีค่านึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน และประชาชนท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับประโยชน์ ติดตาม ตรวจสอบ ตลอดจนร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น การกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิตและการได้รับผลตอบแทน เพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย และในที่สุดท้องถิ่นต้องมีส่วนในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ซึ่งท้องถิ่นในที่นี้เริ่มต้นจากระดับรากหญ้า จนถึงการปกครองท้องถิ่น และอาจรวมไปถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง จนเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน

2. ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีความเห็นด้วยเป็นอย่างมากกับประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ การท่องเที่ยวทำให้ประชาชนมีรายได้มากขึ้น เป็นการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง ทำให้จังหวัดพัฒนาไปในทางที่ดี จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถานมาก การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องคำนึงถึงความต้องการของชุมชน สถานที่ท่องเที่ยวยังมีความสมบูรณ์ของธรรมชาติ เส้นหนึ่งของจังหวัด พระนครศรีอยุธยาคือมีโบราณสถานมาก สถานที่ท่องเที่ยวควรพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ส่วนความคิดเห็นในเชิง SWOT นั้น ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีความเห็นด้วยมาก กับประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมพร้อมแก่ การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ได้รับการยกย่องเป็นมรดกโลก มีความสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อมและธรรมชาติ มีชุมชนเข้มแข็งมีส่วนร่วมในการพัฒนา มีเชื้อชาติวัฒนธรรม ศาสนา ที่ผสมกลมกลืนโดยไม่มีความขัดแย้งทางสังคม ส่วนจุดอ่อนที่ควรมีการดำเนินการปรับปรุงได้แก่ ปัญหาความยากจน ขาดโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว ไม่มีกิจกรรมรองรับในฤดูที่ไม่สามารถท่องเที่ยวได้ ขาดการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว และขาดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวจึงมีความเห็นมากกับการพัฒนาตลาดท่องเที่ยวในภูมิภาค ควรพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จัดตั้งศูนย์ข่าวสารด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว และพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ให้เป็นที่นิยม

ในด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนั้น ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีความเห็นด้วยมากในทุกประเด็น อาทิ การพัฒนาการท่องเที่ยวช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเพื่อเกิดการกระจายรายได้ จัดอบรมการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้าและบริการเพื่อสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว พัฒนาสถานที่พัก เช่น โรงแรม โฮมสเตย์ให้อยู่ในระดับที่ดี พัฒนาสินค้า OTOP เพื่อสนองความต้องการของตลาด ปลูกจิตสำนึกด้านความรักธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น

นอกจากนั้นผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวยังมีความเห็นว่าควรมีการจัดการด้านสาธารณูปโภคที่ได้มาตรฐานและเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว ได้แก่ ห้องน้ำ โทรศัพท์ ตู้บริการเงินด่วน ยานพาหนะ

น้ำดื่ม ที่จอดรถ เป็นต้น และด้านการคมนาคมควรมีบริการที่ได้มาตรฐานและมีป้ายบอกทางชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542 : 14-15) กล่าวว่า ปัจจัยที่ทำให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมทรัพยากรใด ๆ ก็ตาม นอกเหนือจากความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ ยังขึ้นอยู่กับสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น มีบริการอำนวยความสะดวก น้ำประปา ไฟฟ้า การสื่อสาร การขนส่ง ที่พักแรม อาหาร น้ำดื่ม จำหน่ายสินค้าที่ระลึก เป็นต้น และเส้นทางคมนาคมเข้าถึง เป็นปัจจัยสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวที่ต้องมีเส้นทางหรือโครงข่ายคมนาคมที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว นั้น ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงกันระหว่างแหล่งท่องเที่ยวกับบริเวณใกล้เคียง

3. บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยมากที่สุดกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมพร้อมแก่การพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว มีความสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อมและธรรมชาติ และไม่มีปัญหาความขัดแย้งทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม ศาสนา แต่ในประเด็นที่ว่า การมีชุมชนเข้มแข็งมีส่วนร่วมในการพัฒนานั้น กลุ่มบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยปานกลาง ซึ่งมีความไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ปี 2548 กล่าวคือ “พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มการกระจายรายได้สู่ชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ และพัฒนารัฐกิจบริการให้มีศักยภาพใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ซึ่งรวมถึง วิถีชีวิต สภาพแวดล้อม ศิลปะ วัฒนธรรมพื้นบ้าน ตลอดจนการส่งเสริมไทยเที่ยวไทยและประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน” ดังนั้นชุมชนท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวมากกว่านี้

นอกจากนั้นบุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีความเห็นด้วยมากที่สุดกับการที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นนครแห่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม เป็นศูนย์กลางการค้า การลงทุน เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสะอาด สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ว่า “พระนครศรีอยุธยาเป็นนครแห่งการท่องเที่ยวมรดกโลกทางวัฒนธรรม แหล่งอาหารที่มีคุณภาพ เป็นศูนย์กลางการค้า การลงทุน และอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสะอาด เมืองน่าอยู่ ประชาชนอยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน” (สำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2546: 4-5)

บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นด้วยมากกับการอนุรักษ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้เป็นมรดกโลก ควบคู่กับการพัฒนาเสริมสร้างเศรษฐกิจแนวใหม่ การสร้างรายได้ อาชีพและคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชน นอกจากนั้นยังควรส่งเสริมชุมชนให้เกิดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ พื้นฟูและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด พัฒนาสถานที่พัก โฮมสเตย์ให้อยู่ในระดับที่ดี การพัฒนาฝีมือแรงงาน ส่วนสำคัญคือ การปลูกจิตสำนึกด้านความรักธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

บุคลากรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังได้ให้ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจคือ เนื่องจากมีหลายหน่วยงานที่ดูแลด้านการท่องเที่ยว เช่น กรมศิลปากร องค์การปกครองท้องถิ่น เป็นต้น ทำให้บางครั้งเกิดปัญหาในการดำเนินงาน จากการทับซ้อนนโยบายและการดำเนินงานที่ต่างกัน อาจเป็นอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวได้ ดังนั้นจึงควรให้ผู้รับผิดชอบในแต่ละหน่วยงาน เข้าใจบทบาทของตนเอง และควรมีการประชุมหารือกันระหว่างหน่วยงาน โดยให้ทุกหน่วยงานมีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกัน ทั้งนี้บุคลากรควรมีความรู้ความสามารถด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ดีพอ เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ที่ได้กำหนดกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการภายใต้วาระแห่งชาติเพื่อ “การท่องเที่ยวยั่งยืน” ซึ่งสอดคล้องกับการวางแผนกลยุทธ์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการบริหารการท่องเที่ยวขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจะต้องให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้บริหารท้องถิ่นในการวางแผนและจัดการการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานเป็นที่พึงพอใจของนักท่องเที่ยวและสามารถอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวไว้ได้ในระยะยาวในเวลาเดียวกัน โดยกำหนดมาตรการภายใต้กลยุทธ์ คือ การจัดทำแผนนำร่องด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับท้องถิ่น(สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2544: 12-14) และ พยอ ม ธรรมบุตร (2541: 44) กล่าวถึงหลักการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยึดหลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรด้านวัฒนธรรม การวางแผน การพัฒนา และการจัดการการท่องเที่ยวทุกรูปแบบ จำเป็นต้องนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน การให้การศึกษาและการสื่อความหมายแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อสร้างความสำนึกและห่วงใยในธรรมชาติ หัวใจของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อยู่ที่การมอบอำนาจให้กับชุมชนในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง และการท่องเที่ยวควรก่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม นักท่องเที่ยวควรได้รับความพึงพอใจในขอบเขตที่ไม่มีการทำลายทรัพยากร

4. นักท่องเที่ยวชาวไทย ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความประทับใจมากกับทัศนียภาพแม่น้ำลำคลอง สวนสาธารณะ ปางช้าง แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี โบราณวัตถุ และศาสนา อาทิ อุทยานประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์พระราชวัง เป็นต้น รวมถึงกิจกรรมประเภทศิลปวัฒนธรรมอย่าง ใหว่พระ 9 วัด ล่องเรือรอบเกาะ โครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว อาทิ การคมนาคมทางบก-ทางน้ำ ไฟฟ้า ประปา ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น แต่นักท่องเที่ยวชาวไทยพอใจระดับปานกลางกับบริการห้องสุขา และสถานบริการน้ำมัน ซึ่งยังคงต้องปรับปรุง สอดคล้องกับผลการวิจัยของเบญจพร ทองไชย (2548: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมและความพึงพอใจของการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละประเภท ซึ่งได้แก่แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม เทศกาล/งานประเพณี และกิจกรรมต่าง ๆ ในระดับมาก และเคยเดินทางมาท่องเที่ยวแล้วไม่ต่ำกว่า 1-5 ครั้ง นอกจากนี้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังคาดว่าจะกลับมาท่องเที่ยวอีกในอนาคต พร้อมทั้งจะบอกต่อบุคคลอื่นให้มาท่องเที่ยวอีกด้วย

เมื่อวิเคราะห์ในแบบ SWOT นักท่องเที่ยวชาวไทยเห็นด้วยมากกว่า เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมพร้อมแก่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ได้รับการยกย่องเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม มีความสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อมและธรรมชาติ ตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพฯ และชาวอยุธยาต้อนรับนักท่องเที่ยว แต่ในส่วนจุดอ่อนนั้น นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความเห็นด้วยมากกับปัญหามลพิษ ปัญหาการจราจรแออัด การบุกรุกโบราณสถาน ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกโดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม และปัญหาสิ่งปลูกสร้างไม่เป็นระเบียบ ไม่กลมกลืน ทำลายทัศนียภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการพัฒนาและปรับปรุงชุมชนในเขตอุทยานประวัติศาสตร์ การดำเนินการโยกย้ายบ้านเรือนและสิ่งก่อสร้างออกจากพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ ได้แก่ บ้านเรือนราษฎร หน่วยงานราชการ บ้านพักข้าราชการ โรงเรียน และโรงงานอุตสาหกรรม รวมทั้งบูรณะและปรับปรุงสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์ในโบราณสถานสวนสาธารณะ พื้นที่ส่วนบริการวิชาการและการท่องเที่ยวหมู่บ้านหัตถกรรมและพื้นที่อื่น ๆ

นอกจากนั้นนักท่องเที่ยวชาวไทยยังมีความพอใจปานกลางกับการประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งปัญหาห้องสุขาที่ยังมีไม่เพียงพอ

นักท่องเที่ยวชาวไทยพึงพอใจมากกับที่พักแรมและร้านอาหารที่มีความหลากหลาย สะอาด ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ และมีจำนวนเพียงพอ บริการสินค้าที่ระลึกมีหลากหลายอย่าง มีกิจกรรม หลากหลาย ประชาชนในท้องถิ่นให้ความรู้สึกรับรองปลอดภัย ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวเมื่อมีปัญหา ยอมรับ นักท่องเที่ยวเสมือนเป็นสมาชิกในชุมชน ช่วยให้ประสบความสำเร็จในการท่องเที่ยว เป็นต้น นอกจากนี้นักท่องเที่ยวชาวไทยยังได้ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องของการมีส่วนร่วมในด้านการท่องเที่ยวเชิง นิเวศได้ดังนี้ ประชาชนควรมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์โบราณสถาน และตระหนักถึงความสำคัญของ โบราณสถาน ซึ่งได้รับการยกย่องเป็นมรดกโลก ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน ทั้งในด้านการ ท่องเที่ยว การบริการ และความสามารถด้านภาษา เพื่อให้ประชาชนสามารถให้บริการและสื่อสารกับ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แห่งชาติ โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544: 5) ซึ่งประกอบด้วยนโยบายด้านการศึกษาการ พัฒนาการท่องเที่ยวและสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วย

นอกจากนี้ ความสะอาดในพื้นที่สาธารณะและห้องน้ำ ยังคงเป็นปัญหาที่นักท่องเที่ยวเห็นว่า ควรได้รับการแก้ไข ซึ่งปัญหาดังกล่าวถือเป็นการทำลายภาพลักษณ์ด้านสุขอนามัยของพื้นที่

ควรให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการจัดทำเป็นเอกสารแจกให้แก่ ประชาชนและนักท่องเที่ยว โดยสอดคล้องกับผลการวิจัยของไพลินพันธุ์ สร้อยจาดูรนต์ (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติแนวอนุรักษ์ในอุทยานแห่งชาติ โดยใช้คู่มือ แนะนำเชิงระบบนิเวศ กรณีสึกษา นักศึกษาชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ พบว่า หลังจากที่ใช้เอกสารแล้วนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มทดลองมีความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิต และสิ่งแวดล้อมบริเวณอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์เพิ่มขึ้น และพบว่าตลอดระยะเวลาของการ ท่องเที่ยวและพักแรมนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มทดลองรู้วิธีประพฤติปฏิบัติไปในทางที่แสดงถึงการเป็นผู้มี ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม โดยไม่มีพฤติกรรมในการทำลายสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มควบคุม

จากผลการวิจัยที่ได้สามารถนำมาสร้างตัวอย่างการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

การวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดแผนกลยุทธ์ จากการศึกษาข้อมูลจากแบบสอบถาม และจากการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2547-2550 ประกอบกับแนวคิดองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 4 ด้าน ได้แก่ ในด้านพื้นที่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรม และกระบวนการให้การศึกษา และด้านการมีส่วนร่วม แนวคิดการพัฒนายั่งยืน และหลักกลยุทธ์ทางการตลาด โดยมุ่งเน้นการรักษา อนุรักษ์โบราณสถาน และมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น เพื่อให้ได้แผนกลยุทธ์ที่ครอบคลุมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด และสอดคล้องกับความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง ซึ่งสามารถจำแนกตามประเด็นยุทธ์ได้ ดังนี้

1. ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้วิจัยได้กำหนดกลยุทธ์ โดยสอดคล้องกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านพื้นที่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรม และกระบวนการให้การศึกษา และด้านการมีส่วนร่วม โดยเสนอกลยุทธ์ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูโบราณสถาน เผยแพร่ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์โบราณสถานให้นักท่องเที่ยวชาวไทย ประชาชนและผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว กำหนดเขตพื้นที่โบราณสถานให้ชัดเจน รวมทั้งปรับปรุงทัศนียภาพโดยรอบ

2. ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาบุคลากร บริการ การตลาด ผู้วิจัยได้กำหนดกลยุทธ์ โดยสอดคล้องกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านการบริหารจัดการ และหลักกลยุทธ์ทางการตลาด โดยเสนอกลยุทธ์ด้านการจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ภาครัฐ เกี่ยวกับความรู้ในการให้บริการนักท่องเที่ยว และความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ สร้างภาพลักษณ์ในการเป็นเมืองมรดกโลก จัดกิจกรรมท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย ประชาสัมพันธ์เส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำ

3. ประเด็นยุทธศาสตร์พัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยสอดคล้องกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านการมีส่วนร่วม และกิจกรรมและกระบวนการให้การศึกษา โดยเสนอกลยุทธ์ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสินค้าประจำถิ่น ฟื้นฟูประเพณีสำคัญ และส่งเสริมเรื่องโฮมสเตย์เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมและวิถีชีวิตชาวบ้าน

ข้อเสนอแนะ

การนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่องการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมือง
พระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอกเกาะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้เสนอตัวอย่างแผนกลยุทธ์
พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอกเกาะ จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา ซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 4 ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอเป็นแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้
ดังนี้

1. ประชาชนทั่วไปที่พักอาศัยอยู่ภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ควรมีการปลูกฝังจิตสำนึกในด้านการอนุรักษ์โบราณสถานให้แก่ประชาชนและเยาวชนใน
ท้องถิ่น ให้รู้สึกภูมิใจและหวงแหนโบราณสถานเสมือนเป็นบ้านของตนเอง และไม่ตั้งบ้านเรือนบุกรุกเขต
โบราณสถาน โดยให้เป็นหน้าที่ของผู้นำในแต่ละท้องถิ่น เพราะจะมีความเข้าใจและสามารถเข้าถึงประชา
ชนได้มากกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ

นอกจากนั้นยังควรส่งเสริมสินค้าพื้นบ้าน เช่น สินค้า OTOP เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่
ชุมชน และการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้านไว้ เพื่อเป็นการรณรงค์ส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว
เชิงนิเวศและสะท้อนถึงวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นได้อีกด้วย

เจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมความรู้ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง
นิเวศ อบรมด้านภาษา และการให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว เพื่อการเป็นเจ้าบ้านที่ดี และสร้างความ
ประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว

2. ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว

ควรจัดให้มีการอบรมพนักงานและเจ้าหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ตอบปัญหา
ข้อสงสัยของนักท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง รวมถึงพัฒนาการบริการและความเต็มใจในการให้บริการ ซึ่งถือ
เป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ควรจัดให้มีการพัฒนาทักษะและความสามารถของบุคลากร โดยเฉพาะความสามารถทางด้านภาษาในการสื่อสาร และควรฝึกให้มีความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการจัดการธุรกิจที่มีประสิทธิภาพ

ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เหมาะสม โดยให้สอดคล้องกับเพศ วัย และความสนใจของกลุ่มนักท่องเที่ยว

ควรศึกษาข้อมูลสินค้าที่เป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาสินค้าและมาตรฐานให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวมากที่สุด ทั้งนี้การตั้งราคาต้องยุติธรรมและไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว

3. เจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอกเกาะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมศิลปากร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรมีการประชุมเพื่อวางแผนนโยบายการดำเนินการในระดับภูมิภาค โดยเน้นการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการพัฒนาธุรกิจบริการให้มีศักยภาพใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ซึ่งรวมถึง วิถีชีวิต สภาพแวดล้อม ศิลปะ วัฒนธรรมพื้นบ้าน อีกทั้งควรมีการกระจายงบประมาณอย่างทั่วถึงไปยังองค์กรที่ทำหน้าที่พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อสามารถดำเนินการตามนโยบายที่วางไว้ได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้ยังควรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการทำงาน

ในด้านการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศนั้น ควรมีการฝึกอบรมและพัฒนาความสามารถ ทั้งกระบวนการคิด ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทักษะทางด้านภาษาและความเต็มใจในการให้บริการแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยหลักสูตรการฝึกอบรมดังกล่าว ต้องมีความทันสมัย และเชื่อมโยงกับประเภทของกิจกรรมนั้น ๆ โดยตรง การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการดำเนินธุรกิจก็มีส่วนสำคัญในธุรกิจยุคปัจจุบัน เช่น การจัดทำเว็บไซต์ข้อมูลท่องเที่ยว เป็นต้น ดังนั้นการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีที่จำเป็นในธุรกิจจึงควรบรรจุในหลักสูตรการฝึกอบรมดังกล่าวด้วย

นอกจากนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรวางนโยบายโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก โดยการกำหนดมาตรการในการท่องเที่ยวในโบราณสถานต่าง ๆ อย่างเข้มงวด และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างความรู้ และความเข้าใจอย่างแท้จริงให้กับผู้ประกอบการทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน นักท่องเที่ยว รวมทั้งประชาชนในพื้นที่

ควรมีการกำหนดมาตรฐานของที่พักให้เหมาะสม โดยใช้นโยบายควบคุมราคา เพื่อป้องกันการฉวยโอกาสของผู้ประกอบการบางราย ในขณะเดียวกันกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวควรส่งเสริมกิจกรรมที่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวมากที่สุด โดยจัดกิจกรรมที่ทุกคนสามารถร่วมได้ โดยใช้อายุและความสนใจของกลุ่มเป็นเกณฑ์ในการจัดกิจกรรม เช่น กิจกรรมถนนคนเดิน การแสดงแสงสีเสียง เป็นต้น

ระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ควรจัดให้มีย่างทั่วถึงและมีมาตรฐาน เช่น สถานที่พัก ร้านอาหาร ห้องน้ำ โทรศัพท์ ตู้บริการเงินด่วน ถนน ไฟฟ้า การรักษาความปลอดภัย เป็นต้น ในด้านการคมนาคม ควรเพิ่มระบบการขนส่งที่เชื่อมโยงกับระบบอื่นได้อย่างสะดวก เช่น รถ เรือ เพื่อเพิ่มระบบการขนส่งให้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น โดยการจัดจุดจอดรถยนต์ส่วนตัวไว้นอกเมือง และจัดให้มีบริการขนส่งสาธารณะรับ-ส่งและเวียนไปยังจุดท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อลดปัญหามลพิษและการจราจรแออัดในเขตเมือง

4. นักท่องเที่ยวชาวไทย

ควรเป็นนักท่องเที่ยวที่ดีโดยปฏิบัติตามกฎของโบราณสถานอย่างเคร่งครัด ไม่ทำลาย ชีตเขียน โบราณสถาน ทำตัวกลมกลืนกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

ควรศึกษาข้อมูลท่องเที่ยวให้ดีก่อนเดินทาง เช่น ประวัติของสถานที่ท่องเที่ยว นั้น ๆ การเดินทาง สถานที่พัก เป็นต้น จากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ แผ่นพับ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยว เว็บไซต์

นอกจากนี้จากผลการศึกษาพบว่า การวางแผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นแผนงานที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและมีคุณภาพที่สุด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเรื่องการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดที่เป็นจังหวัดหลักในด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ กรุงเทพฯ เชียงใหม่ ภูเก็ต เป็นต้น เพื่อจะได้นำมาวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดนั้น ๆ ต่อไป
2. การศึกษาวิจัยเพื่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อาจใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด
3. ควรมีการวิจัยถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กกกฤษฎิก. (2550). *ทิศทางท่องเที่ยวไทย คู่แข่งแย่งตลาด-หมดเวลาเกินบุญเก่า*. หนังสือพิมพ์
ฐานเศรษฐกิจ. สืบค้นเมื่อ 6 กันยายน 2550, จาก [http://www.thannews.th/
detialNews.php?id=R402193z&issue=2212](http://www.thannews.th/detialNews.php?id=R402193z&issue=2212)
- กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2550). *ภูมิหลัง
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2550, จาก
<http://www.ayutthaya.go.th/city.htm>
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). *แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ :
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2548). *แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. สืบค้นเมื่อ 27
สิงหาคม 2550, จาก <http://www.tat.or.th>
- การรถไฟแห่งประเทศไทย. (2550). *ตารางเวลาการเดินรถ*. สืบค้นเมื่อ 27 สิงหาคม 2550, จาก
<http://www.railway.co.th/timetable/time&step.asp>
- กุลวรา สุวรรณพิมล. (2548). *หลักการมัคคุเทศก์*. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- ฉันทน์ วรรณถนอม. (2547). *การวางแผนและการจัดรายการนำเที่ยว*. กรุงเทพฯ : เพื่องฟ้าพรินต์ติ้ง
ซินินทร์ ชุณหพันธุ์รักษ์. (2544). *นโยบายธุรกิจและการบริหารเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ :
ศูนย์เอกสารและตำรา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา. (2550). *แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. สืบค้นเมื่อ 25
สิงหาคม 2550, จาก <http://www.ayutthayacity.go.th/data1/travel.htm>
- นิมิตพงษ์ ฉ่ำกลาง. (2545). *ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง
อนุรักษ์ บริเวณอุทยานแห่งชาติน้ำตก เจ็ดสาวน้อย จังหวัดสระบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
(สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. อัดสำเนา.
- เนตรชนก นันท์. (2542). *การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กรณีศึกษา ชุมชนวัดพระบาท
ห้วยต้ม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน*. การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(การจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
อัดสำเนา.
- เนาวรัตน์ พลายน้อย; และคณะ. (2538). *การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอ เอส พรินต์ติ้งเฮาส์.

บริษัท ขนส่ง จำกัด. (2550). ตารางเวลาเดินรถภาคกลาง. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2550, จาก

http://www.transport.co.th/999_timebusceneast48.asp

บุญเลิศ เย็น คงคา; และคณะ. (2546). การจัดการเชิงกลยุทธ์ Strategic Management.

กรุงเทพฯ: วี-เจ พริ้นติ้ง.

เบญจพร ทองไชย. (2548). พฤติกรรมและความพึงพอใจของการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ของนักท่องเที่ยวชาวไทย. สารนิพนธ์ บธ.ม.(การตลาด). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

ประเสริฐ วิทยาธิ. (2530,26-29 ตุลาคม). รายงานสัมมนาทางวิชาการเรื่องบทบาทของภูมิศาสตร์
กับการพัฒนาการท่องเที่ยว. กาญจนบุรี : สมาคมภูมิศาสตร์แห่งประเทศไทยร่วมกับ
วิทยาลัยครูกาญจนบุรี.

ปรีชา แดงโรจน์. (2544). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ไฟว์ แอนด์
โฟร์พริ้นติ้ง.

พจนา สอนศรี. (2541, มีนาคม-มกราคม). โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ. จุลสารการ
ท่องเที่ยว. 17(1): 33-39.

พยอม ธรรมบุตร. (2541). หลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. (เอกสารประกอบคำสอน).

กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

พยอม วงศ์สารศรี. (2542). องค์การและการจัดการ กรุงเทพฯ : คณะวิทยาการจัดการ วิทยาลัยครู
สวนดุสิต.

พรพรรณ เอกเผ่าพันธุ์. (2537). การวางแผนและควบคุมโดยงบประมาณ. กรุงเทพฯ : คณะบัญชี
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

พิเชษฐ ไพบูลย์ศิริ. (2544). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยว

เชิงนิเวศ : ศึกษาเฉพาะกรณี ชุมชนเกาะเกร็ดจังหวัดนนทบุรี. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม.

(พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

อัดสำเนา.

ไพลินพันธ์ สร้อยจาตุรงค์. (2538). กลยุทธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

แนวอนุรักษ์ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ โดยใช้คู่มือศึกษาระบบนิเวศ

กรณีศึกษา : นักศึกษาชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหิดล. อัดสำเนา.

มธุรส ปราบไพร. (2543). ศักยภาพชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว : กรณีชุมชนไทยทรงดำบ้านเขาย้อย ตำบลเขาย้อย อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี. การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. อัดสำเนา.

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2548). โครงการการจัดทำยุทธศาสตร์และแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดตรังแบบยั่งยืน. ร่างรวมเล่มประกอบงานโครงการ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อัดสำเนา.

ราไพพรรณ แก้วสุริยะ. (2545). แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นโยบาย แผนงานและแผนปฏิบัติการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ. เอกสารประกอบการบรรยาย. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

วรรณพร วณิชชานุกร. (2540). การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กองวิชาการและฝึกอบรม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2544). รายงานโครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บทพัฒนาการท่องเที่ยวไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. อัดสำเนา.

สมชาย เลี้ยงพรรณ. (2542). การศึกษาแหล่งทรัพยากรนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณทะเลน้อย ทะเลหลวง และทะเลสาบสงขลา. ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ. อัดสำเนา.

สุดาพร วรพล. (2540, เมษายน-มิถุนายน). การจัดการการท่องเที่ยวและมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ. จุลสารการท่องเที่ยว. 16 (2): 31-33.

สุรเชษฐ์ เชษฐมาศ. (2538). ท่องเที่ยวแบบ"นิเวศสัญจร"ทางรอดแหล่งท่องเที่ยวไทย. มติชน, 21.

สุรศักดิ์ ชูณวงศ์. (2539). ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ สังคมศาสตร์(สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. อัดสำเนา.

เสรี วังสไพจิตร. (2534). จุดหักเหของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

เสาวลักษณ์ แสงสม. (2541). พฤติกรรมการท่องเที่ยวของชาวไทยในเขตอุทยานแห่งชาติไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต (สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. อัดสำเนา.

สำนักงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2548). แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี พ.ศ. 2548-2551 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. อัดสำเนา.

- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2550). เป้าประสงค์การพัฒนาจังหวัด. สืบค้นเมื่อ 29 สิงหาคม 2550, จาก <http://www.ceoayutthaya.com/goal.html>
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอยุธยา. (2550). ตราประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. สืบค้นเมื่อ 2 กันยายน 2550, จาก <http://intranet.m-culture.go.th/ayutthaya/>
- สำนักงานเลขาธิการ กบจ.พระนครศรีอยุธยา. (2548). ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประจำปีงบประมาณ 2547-2550. สืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2550, จาก http://www.crs.ku.ac.th/Part%20Division/strategy_26%20province/Html/ayutthaya.htm
- อนันต์ เกตุวงศ์. (2543). *หลักและเทคนิคของการวางแผน*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อดิศร ฉายแสง. (2548). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ*. วิทยานิพนธ์ บธ.ม.(การตลาด) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- Bureau of Archaeology, Fine Arts Department. (2003). *Thailand National Periodic Report: State of Conservation of Specific World Heritage Properties*. Photocopied.
- Community Organizations Development Institute. (2006). *Methodology & Funding*. Bangkok. Photocopied.
- Green, Michelle. (2005, April 17th). *The Meaning of Eco-Tourism*. New York Times. p. 5
- Leksakundilok, Auncha. (2004). *Ecotourism and Community-based Ecotourism in the Mekong Region*. University of Sydney: Australia.
- Mill Robert, Christie. (1990). *Tourism The International Business*. Englewood Cliffs, N.J: Prentice Hal.
- Phengtako, Prateep. (1998). *Laws and Regulations to Support Conservation and Development of Ayutthaya Historic City*. 7th Seminar on the Conservation of Asian Cultural Heritage. Photocopied.
- Sarath, Kotagama. (2007). *Eco-tourism and Community Development*. University of Colombo: Sri Lanka.
- Suwanrath, Pranai. (2003). *Guidelines for Tourism Development of Ayutthaya Historic City during 2003-2012 AC*. National Defense College.
- United Nation. (1994, August). *Definition of Tourism*. Retrieved August 27, 2007, from <http://en.wikipedia.org/wiki/Tourism>

- Wannasilpa, Peerapun. (1991). *The Economic Impact of Historic Sites on The Economy of Ayutthaya, Thailand*. University of Akron. Bangkok: Thammasat University.
- WTO. (2001). *Compendium of Tourism Statistics*. 2001 Edition. Madrid: World Tourism Organization (WTO).

ภาคผนวก

แบบสอบถามสำหรับประชาชน

การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมือง

พระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(THE ECOTOURISM DEVELOPMENT PLANING FOR AYUTTHAYA ISLAND AND SURROUNDING AREAS IN PRA NAKORN SI AYUTTHAYA PROVINCE)

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการทำสารนิพนธ์ของนักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยข้อมูลที่ได้ นำไปใช้ในการศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นของท่านโดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในเขตเกาะเมือง และบริเวณรอบนอกเกาะเมือง

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานะและสภาพแวดล้อมด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จัดทำเป็น SWOT

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเรื่อง การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และข้อเสนอแนะ

ทางผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อมูลที่ได้รับจากท่านจะพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้เป็นอย่างดี

นายณัฐวุฒิ ไรจนทัต

ผู้วิจัย

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในเขตเกาะเมืองและบริเวณรอบเกาะเมือง อ่านแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ตามความประทับใจของท่านในทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้น ๆ

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ 1.1 ทัศนียภาพแม่น้ำลำคลอง 1.2 สวนสาธารณะ 1.3 ปางช้าง					
2.	ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี โบราณสถานวัตถุ และศาสนา 2.1 อุทยานประวัติศาสตร์ 2.2 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ 2.3 ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ 2.4 วัด 2.5 อนุสรณ์สถานและพระบรมราชานุสาวรีย์ 2.6 พระราชวัง 2.7 ป้อม 2.8 บ้านเรือนไทย 2.9 หมู่บ้านชาวต่างชาติ					
3.	ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรม 3.1 วิถีชีวิตริมน้ำ 3.2 สินค้า OTOP และผลิตภัณฑ์อาหาร 3.3 การปฏิบัติธรรม ไหว้พระ 9 วัด 3.4 ล่องเรือรอบเกาะ					
4.	โครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว 4.1 การคมนาคมทางบก 4.2 การคมนาคมทางน้ำ 4.3 ไฟฟ้า 4.4 ประปา 4.5 โทรศัพท์ 4.6 ที่พัก 4.6.1 โรงแรม 4.6.2 โฮมสเตย์ 4.7 ร้านอาหาร 4.8 ร้านขายของที่ระลึก 4.9 สถานีบริการน้ำมัน 4.10 บริการห้องสุขา					

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5.	ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว					
	5.1 แผนที่					
	5.2 แผนที่					
	5.3 ป้ายบอกทาง					
	5.4 มัคคุเทศก์					
	5.5 เว็บไซต์					
	5.6 สำนักงาน ททท.					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานะและสภาพแวดล้อมด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดทำเป็น SWOT เมื่อท่านอ่านแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ให้ตรงตามความรู้สึกของท่าน

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จุดแข็ง					
1.	จังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมพร้อม แก่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ได้รับการยกย่อง เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม					
2.	จังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีความสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อมและ ธรรมชาติ					
3.	ตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพฯ					
4.	การคมนาคมสะดวก เชื่อมต่อได้หลายเส้นทาง					
5.	ชาวเมืองอยุธยาต้อนรับนักท่องเที่ยว					
	จุดอ่อน					
6.	จังหวัดอยุธยามีปัญหามลพิษ เช่น อากาศ ฝุ่น เสียง ดิน น้ำ ขยะ					
7.	ปัญหาการจราจร ความแออัด					
8.	ปัญหาการบุกรุกโบราณสถานและที่สาธารณะประโยชน์					
9.	ปัญหาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยไม่ คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เช่น สายไฟรุงรัง ถนนใกล้โบราณสถานมากไป					
10.	ปัญหาสิ่งปลูกสร้างไม่เป็นระเบียบ ไม่กลมกลืน ทำลายทัศนียภาพ					
11.	ปัญหาการหลอกลวงเอาเปรียบนักท่องเที่ยว					

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเรื่องการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อท่านอ่านแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ให้ตรงตามความรู้สึกของท่าน

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.1 ความคิดเห็นเรื่องการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดพระนครศรีอยุธยา					
4.1.1 ปรับปรุงสาธารณูปโภคให้มีมาตรฐาน					
4.1.2 ที่พักแรมและร้านอาหาร ท่านเห็นด้วยในระดับใด - มีหลากหลายให้เลือก - สะอาด ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ - ราคาถูก - มีจำนวนเพียงพอ					
4.1.3 ท่านคิดว่าท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในข้อต่อไปนี้ระดับใด - แหล่งท่องเที่ยวมีการจัดการเชิงนิเวศ - มีการกำหนดพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวและพื้นที่อื่น ๆ - มีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับแหล่งท่องเที่ยว - ให้การศึกษาและใช้สื่อความหมายที่ก่อให้เกิดจิตสำนึก - ให้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐาน					
4.1.4 ท่านเห็นด้วยกับการพัฒนากิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติและด้านวัฒนธรรมประเพณีต่อไปนี้ในระดับใด - จัดให้มีหลากหลายให้เลือกตามสภาพของแหล่งท่องเที่ยว - ราคายุติธรรม - การจัดกิจกรรมเชิงนิเวศ - ทำให้เกิดการศึกษาหาความรู้ - เป็นการกระจายรายได้ - รักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมไว้					
4.1.5 บริการอื่น ๆ - บริการสินค้าที่ระลึก มีหลากหลายอย่าง - บริการห้องน้ำมีจำนวนเพียงพอ - โทรศัพท์สาธารณะมีพอสมควร - ตู้บริการเงินด่วน 1-2 หน่วยในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว - บริการศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยวมีเพียงพอ - บริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีเพียงพอ					
4.2 แรงจูงใจของแหล่งท่องเที่ยว และชุมชนท้องถิ่น					
- มีกิจกรรมหลากหลายที่บริการให้นักท่องเที่ยวเลือก - มีสิ่งร่ำจากป้ายประกาศ ป้ายสื่อความหมาย และเครื่องหมายต่าง ๆ					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.2.1 จัดความปลอดภัยและความมั่นคงให้นักท่องเที่ยวเมื่อมาแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้ - ให้ความรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัย					
4.2.2 การมีสัมพันธภาพที่ดีกับนักท่องเที่ยว ดังนี้ - ลดความกังวลของนักท่องเที่ยว ให้ความเป็นกันเอง ยินดีให้ข้อมูล - ให้ความรักและเมตตา ช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา - ปลดปล่อยให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ได้อย่างกลมกลืนไม่ตกท้วงเรื่องเล็กน้อย - ยอมรับนักท่องเที่ยวเสมือนเป็นสมาชิกของชุมชนโดยไม่รังเกียจ					
4.2.3 สนองการพัฒนาประสิทธิภาพของนักท่องเที่ยว และได้รับการยกย่อง จากชุมชน มีดังนี้ - ได้รับการยอมรับนับถือจากชุมชนท้องถิ่น - ให้มีศักดิ์ศรีตามสถานภาพของนักท่องเที่ยว รู้อะไรควรทำไม่ควรทำ - ช่วยให้ประสบความสำเร็จในการท่องเที่ยว - เน้นจุดสนใจ โน้มน้าวให้มาเที่ยวอีก - ให้เกิดความรู้สึกด้านประสิทธิภาพจริงกับตัวนักท่องเที่ยวเอง และยาก จะลืม - ย้ำพฤติกรรมที่สร้างความพึงพอใจต่อนักท่องเที่ยว					

4.3 ข้อเสนอแนะเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4.4 ความคิดเห็นเรื่องแรงจูงใจของแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่นที่ท่านเดินทางมาท่องเที่ยว

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4.5 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4.5.1 ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4.5.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณในการตอบแบบสอบถาม

นายณัฐวุฒิ ไรจนทัต

ผู้วิจัย

แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย

การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมือง

พระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(THE ECOTOURISM DEVELOPMENT PLANING FOR AYUTTHAYA ISLAND AND SURROUNDING AREAS IN PRA NAKORN SI AYUTTHAYA PROVINCE)

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการทำสารนิพนธ์ของนักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยข้อมูลที่ได้ นำไปใช้ในการศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นของท่านโดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในเขตเกาะเมือง และบริเวณรอบนอกเกาะเมือง

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานะและสภาพแวดล้อมด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จัดทำเป็น SWOT

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเรื่อง การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และข้อเสนอแนะ

ทางผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อมูลที่ได้รับจากท่านจะพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้เป็นอย่างดี

นายณัฐภูมิ ไรจนทัต

ผู้วิจัย

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในเขตเกาะเมืองและบริเวณรอบเกาะเมือง อ่านแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ตามความประทับใจของท่านในทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้น ๆ

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ 1.4 ทัดเนียบภาพแม่น้ำลำคลอง 1.5 สวนสาธารณะ 1.6 ปางช้าง					
2.	ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี โบราณสถานวัตถุ และศาสนา 2.1 อุทยานประวัติศาสตร์ 2.2 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ 2.3 ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ 2.4 วัด 2.5 อนุสรณ์สถานและพระบรมราชานุสาวรีย์ 2.6 พระราชวัง 2.7 ป้อม 2.8 บ้านเรือนไทย 2.9 หมู่บ้านชาวต่างชาติ					
3.	ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรม 3.1 วิถีชีวิตริมน้ำ 3.2 สินค้า OTOP และผลิตภัณฑ์อาหาร 3.3 การปฏิบัติธรรม ไหว้พระ 9 วัด 3.4 ล่องเรือรอบเกาะ					
4.	โครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว 4.1 การคมนาคมทางบก 4.2 การคมนาคมทางน้ำ 4.3 ไฟฟ้า 4.4 ประปา 4.5 โทรศัพท์ 4.6 ที่พัก 4.6.1 โรงแรม 4.6.2 โฮมสเตย์ 4.7 ร้านอาหาร 4.8 ร้านขายของที่ระลึก 4.9 สถานีบริการน้ำมัน 4.10 บริการห้องสุขา					

หมายเหตุ : ถ้าไม่ได้ไปสถานที่นั้น ๆ ให้เว้นไว้

แบบสอบถาม-นักท่องเที่ยวชาวไทย

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5.	ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว					
	5.1 แผนที่					
	5.2 แผนที่					
	5.3 ป้ายบอกทาง					
	5.4 มัคคุเทศก์					
	5.5 เว็บไซต์					
	5.6 สำนักงาน ททท.					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานะและสภาพแวดล้อมด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดทำเป็น SWOT เมื่อท่านอ่านแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ให้ตรงตามความรู้สึกของท่าน

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จุดแข็ง					
1.	จังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมพร้อม แก่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ได้รับการยกย่อง เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม					
2.	จังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีความสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อมและ ธรรมชาติ					
3.	ตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพฯ					
4.	การคมนาคมสะดวก เชื่อมต่อได้หลายเส้นทาง					
5.	ชาวเมืองอยุธยาต้อนรับนักท่องเที่ยว					
	จุดอ่อน					
6.	จังหวัดอยุธยามีปัญหามลพิษ เช่น อากาศ ฝุ่น เสียง ดิน น้ำ ขยะ					
7.	ปัญหาการจราจร ความแออัด					
8.	ปัญหาการบุกรุกโบราณสถานและที่สาธารณะประโยชน์					
9.	ปัญหาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยไม่ คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เช่น สายไฟรุงรัง ถนนใกล้โบราณสถานมากไป					
10.	ปัญหาสิ่งปลูกสร้างไม่เป็นระเบียบ ไม่กลมกลืน ทำลายทัศนียภาพ					
11.	ปัญหาการหลอกลวงเอาเปรียบนักท่องเที่ยว					

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวเมื่อท่านอ่านแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ให้ตรงตามความรู้สึกของท่านเกี่ยวกับเขตเกาะเมือง

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	สิ่งปลูกสร้างกลมกลืนกับสภาพธรรมชาติ					
2.	มีการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี					
3.	ข้อมูลข่าวสารด้านแหล่งท่องเที่ยว					
4.	มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว					
5.	การท่องเที่ยวทำให้ประชาชนมีรายได้มากขึ้น					
6.	การท่องเที่ยวทำให้มีการกระจายรายได้ทั่วถึง					
7.	การท่องเที่ยวทำให้จังหวัดมีการพัฒนาไปในทางที่ดี					
8.	จังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถานมาก					
9.	การที่มีนักท่องเที่ยวมากทำให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมมาก					
10.	สถานที่ท่องเที่ยวมีสุขาให้บริการ					
11.	การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องคำนึงถึงความต้องการของชุมชน					
12.	สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดอยุธยามีความสมบูรณ์ของธรรมชาติ					
13.	เสน่ห์ของอยุธยาคือโบราณสถานที่สวยงาม					
14.	สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดอยุธยาควรจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์					
15.	การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อม					

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเรื่องการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อท่านอ่านแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ให้ตรงตามความรู้สึกของท่าน

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5.1 ความคิดเห็นเรื่องการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดพระนครศรีอยุธยา					
5.1.1 ปรับปรุงสาธารณูปโภคให้มีมาตรฐาน					
5.1.2 ที่พักแรมและร้านอาหาร ท่านเห็นด้วยในระดับใด - มีหลากหลายให้เลือก - สะอาด ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ - ราคาถูก - มีจำนวนเพียงพอ					
5.1.3 ท่านคิดว่าท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในข้อต่อไปนี้ระดับใด - แหล่งท่องเที่ยวมีการจัดการเชิงนิเวศ					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
- มีการกำหนดพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวและพื้นที่อื่น ๆ - มีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับแหล่งท่องเที่ยว - ให้การศึกษาและใช้สื่อความหมายที่ก่อให้เกิดจิตสำนึก - ให้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐาน					
5.1.4 ท่านเห็นด้วยกับการพัฒนากิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติและด้านวัฒนธรรมประเพณีต่อไปในระดับใด - จัดให้มีหลากหลายให้เลือกตามสภาพของแหล่งท่องเที่ยว - ราคายุติธรรม - การจัดกิจกรรมเชิงนิเวศ - ทำให้เกิดการศึกษาหาความรู้ - เป็นการกระจายรายได้ - รักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมไว้					
5.1.5 บริการอื่น ๆ - บริการสินค้าที่ระลึก มีหลากหลายอย่าง - บริการห้องน้ำมีจำนวนเพียงพอ - โทรศัพท์สาธารณะมีพอสมควร - ตู้บริการเงินด่วน 1-2 หน่วยในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว - บริการศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยวมีเพียงพอ - บริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีเพียงพอ					
5.2 แรงจูงใจของแหล่งท่องเที่ยว และชุมชนท้องถิ่น					
- มีกิจกรรมหลากหลายที่บริการให้นักท่องเที่ยวเลือก - มีสิ่งเฝ้าจากป้ายประกาศ ป้ายสื่อความหมาย และเครื่องหมายต่าง ๆ					
5.2.1 จัดความปลอดภัยและความมั่นคงให้นักท่องเที่ยวเมื่อมาแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้ - ให้ความรู้สื่ออุปกรณ์และปลอดภัย					
5.2.2 การมีสัมพันธภาพที่ดีกับนักท่องเที่ยว ดังนี้ - ลดความกังวลของนักท่องเที่ยว ให้ความเป็นกันเอง ยินดีให้ข้อมูล - ให้ความรักและเมตตา ช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา - ปลอบใจเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ได้อย่างกลมกลืนไม่ตกท้วงเรื่องเล็กน้อย - ยอมรับนักท่องเที่ยวเสมือนเป็นสมาชิกของชุมชนโดยไม่รังเกียจ					
5.2.3 สนองการพัฒนาประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว และได้รับการยกย่องจากชุมชน มีดังนี้ - ได้รับการยอมรับนับถือจากชุมชนท้องถิ่น - ให้มีศักดิ์ศรีตามสถานภาพของนักท่องเที่ยว รู้อะไรควรทำไม่ควรทำ - ช่วยให้ประสบความสำเร็จในการท่องเที่ยว					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
- เน้นจุดสนใจ โน้มน้าวให้มาเที่ยวอีก - ให้เกิดความรู้สึกด้านประสบการณ์จริงกับตัวนักท่องเที่ยวเอง และยากจะลืม - ย้ำพฤติกรรมที่สร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว					

5.3 ข้อเสนอแนะเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5.4 ความคิดเห็นเรื่องแรงจูงใจของแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่นที่ท่านเดินทางมาท่องเที่ยว

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5.5 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

5.5.1 ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5.5.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือการพัฒนาการท่องเที่ยวการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา
และบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณในการตอบแบบสอบถาม

นายณัฐวุฒิ ไรจนทัต

ผู้วิจัย

แบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว

การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในเขตเกาะเมือง

พระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(THE ECOTOURISM DEVELOPMENT PLANING FOR AYUTTHAYA ISLAND AND SURROUNDING AREAS IN PRA NAKORN SI AYUTTHAYA PROVINCE)

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการทำสารนิพนธ์ของนักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยข้อมูลที่ได้ นำไปใช้ในการศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นของท่านโดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ SWOT ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะทั่วไป

ทางผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อมูลที่ได้รับจากท่านจะพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้เป็นอย่างดี

นายณัฐวุฒิ ไรจนทัต

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. อายุ
 () 15-30 () 31-45 ปี
 () 46-60 ปี () 61 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา
 () ประถมศึกษา () มัธยมศึกษาตอนต้น
 () มัธยมศึกษาตอนปลาย () อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
 () ปริญญาตรี () สูงกว่าปริญญาตรี
4. รายได้ต่อเดือน
 () น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน () 5,001-10,000 บาทต่อเดือน
 () 10,001-15,000 บาทต่อเดือน () มากกว่า 15,001 บาทต่อเดือน
5. ภูมิลำเนา
 () บุคคลในท้องถิ่น () บุคคลต่างท้องถิ่น
6. ธุรกิจของท่านให้บริการหลักด้านใด
 () บริการที่พัก () บริการนำเที่ยว
 () บริการอาหารและเครื่องดื่ม () บริการรถเช่า
 () บริการบัตรโดยสาร รถทัวร์/เครื่องบิน
 () อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวเมื่อท่านอ่านแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ให้ตรงตามความรู้สึกของท่าน

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	สิ่งปลูกสร้างกลมกลืนกับสภาพธรรมชาติ					
2.	มีการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี					
3.	ข้อมูลข่าวสารด้านแหล่งท่องเที่ยว					
4.	มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว					
5.	การท่องเที่ยวทำให้ประชาชนมีรายได้มากขึ้น					
6.	การท่องเที่ยวทำให้มีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง					
7.	การท่องเที่ยวทำให้จังหวัดมีการพัฒนาไปในทางที่ดี					
8.	จังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถานมาก					
9.	การที่มีนักท่องเที่ยวมากทำให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมมาก					
10.	สถานที่ท่องเที่ยวมีสุขาไว้บริการมากพอ					
11.	การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องคำนึงถึงความต้องการของชุมชน					
12.	สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดอยุธยามีความสมบูรณ์ของธรรมชาติ					
13.	เสน่ห์ของอยุธยาคือโบราณสถานที่สวยงาม					
14.	สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดอยุธยาควรจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์					
15.	การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาล้างแควล้น					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นด้าน SWOT ของจังหวัด เมื่อท่านอ่านแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ให้ตรงตามความรู้สึกของท่าน

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จุดแข็ง					
1.	จังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม พร้อมแก่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ได้รับการยกย่องเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม					
2.	จังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีความสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อมและธรรมชาติ					
3.	จังหวัดอยุธยามีชุมชนเข้มแข็งที่มีส่วนร่วมในการพัฒนา					
4.	มีเชื้อชาติ วัฒนธรรม ศาสนา ที่ผสมกลมกลืนโดยไม่มีปัญหาความขัดแย้งทางสังคม					

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จุดอ่อน					
5.	จังหวัดอยุธยามีปัญหาความยากจน					
6.	ขาดโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ					
7.	ไม่มีกิจกรรมรองรับในฤดูที่ไม่สามารถท่องเที่ยวได้					
8.	ขาดการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว					
9.	ขาดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน					
	โอกาส					
10.	ควรพัฒนาด้านตลาดการท่องเที่ยวในอนุภาคนายตัวเพิ่มขึ้น					
11.	ควรพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์					
12.	จัดตั้งศูนย์ข่าวสารข้อมูลด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว					
13.	พัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ให้เป็นที่นิยม					

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นด้านการส่งเสริมและพัฒนการท่องเที่ยวของจังหวัด เมื่อท่านอ่านแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ให้ตรงตามความรู้สึกของท่าน

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจะช่วยสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน					
2.	ส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวโดยให้ชุมชนจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเพื่อเกิดการกระจายรายได้					
3.	ฟื้นฟูและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด					
4.	สร้างกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์					
5.	การสร้าง website เพื่อขยายการท่องเที่ยว					
6.	จัดโครงการการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ของจังหวัดด้านการท่องเที่ยว					
7.	จัดอบรมการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานด้านสินค้าและบริการเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว					
8.	โครงการพัฒนาท่าเรือเพื่อการท่องเที่ยว					
9.	พัฒนาสถานที่พัก เช่น โรงแรม โฮมสเตย์ ให้อยู่ในระดับที่ดี					
10.	พัฒนาด้านสินค้า OTOP เพื่อสนองความต้องการของตลาด					
11.	สร้างงานด้านธุรกิจขนาดเล็กและพัฒนาฝีมือแรงงาน					
12.	วางแผนด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ					
13.	การปลูกจิตสำนึกด้านความรักธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม					
14.	การวางแผนด้านวัฒนธรรม โบราณสถาน วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี					
15.	พัฒนามาตรฐานและคุณภาพสินค้าด้านเกษตรกรรม					

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในเขตเกาะเมือง
พระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและ
บริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

.....

.....

.....

2.ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในเขตเกาะเมือง
พระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณในการตอบแบบสอบถาม
นายณัฐวุฒิ ไรจนทัต
ผู้วิจัย

แบบสอบถามสำหรับหน่วยงานภาครัฐ

การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในเขตเกาะเมือง

พระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(THE ECOTOURISM DEVELOPMENT PLANNING FOR AYUTTHAYA ISLAND AND SURROUNDING AREAS IN PRA NAKORN SI AYUTTHAYA PROVINCE)

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการทำสารนิพนธ์ของนักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยข้อมูลที่ได้ นำไปใช้ในการศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นของท่านโดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ SWOT ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยว

ตอนที่ 4 วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะทั่วไป

ทางผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อมูลที่ได้รับจากท่านจะพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้เป็นอย่างดี

นายณัฐวุฒิ ไรจนทัต

ผู้วิจัย

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นด้าน SWOT ของจังหวัด เมื่อท่านอ่านแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ให้ตรงตาม
ความรู้สึกของท่าน

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จุดแข็ง					
1.	จังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมพร้อมแก่ การพัฒนาการท่องเที่ยว					
2.	จังหวัดอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีความสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อมและ ธรรมชาติ					
3.	จังหวัดอยุธยามีชุมชนเข้มแข็งที่มีส่วนร่วมในการพัฒนา					
4.	มีเชื้อชาติ วัฒนธรรม ศาสนา ที่ผสมกลมกลืนโดยไม่มีปัญหาความขัดแย้ง ทางสังคม					
	จุดอ่อน					
5.	จังหวัดอยุธยามีปัญหาความยากจน					
6.	ขาดโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ					
7.	ไม่มีกิจกรรมรองรับในฤดูที่ไม่สามารถท่องเที่ยวได้					
8.	ขาดการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว					
9.	ขาดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน					
	โอกาส					
10.	ควรพัฒนาด้านตลาดการท่องเที่ยวในอนุภาคขยายตัวเพิ่มขึ้น					
11.	ควรพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์					
12.	จัดตั้งศูนย์ข่าวสารข้อมูลด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว					
13.	พัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ให้เป็นที่นิยม					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นด้านวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์จังหวัด เมื่อท่านอ่านแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ให้ตรงตามความรู้สึกของท่าน

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจะช่วยสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนเพิ่มขึ้น					
2.	ส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวโดยให้ชุมชนจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเพื่อเกิดการกระจายรายได้					
3.	สร้างกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากขึ้น					
4.	การสร้าง website เพื่อขยายการท่องเที่ยว					
5.	จัดโครงการการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ของจังหวัดด้านการท่องเที่ยว					
6.	จัดอบรมการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานด้านสินค้าและบริการเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว					
7.	โครงการพัฒนาท่าเรือเพื่อการท่องเที่ยว					
8.	พัฒนาสถานที่พัก เช่น โรงแรม โฮมสเตย์ ให้อยู่ในระดับที่ดี					
9.	พัฒนาด้านสินค้า OTOP เพื่อสนองความต้องการของตลาด					
10.	สร้างงานด้านธุรกิจขนาดเล็กและพัฒนาฝีมือแรงงาน					
11.	วางแผนด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ					
12.	การปลูกจิตสำนึกด้านความรักธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม					
13.	การวางแผนด้านวัฒนธรรม โบราณสถาน วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี					
14.	พัฒนามาตรฐานและคุณภาพสินค้าด้านเกษตรกรรม					

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นด้านวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์จังหวัด เมื่อท่านอ่านแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ให้ตรงตามความรู้สึกของท่าน

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.1 วิสัยทัศน์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา					
4.1.1 พระนครศรีอยุธยาเป็นนครแห่งการท่องเที่ยวมรดกโลกทางวัฒนธรรม					
4.1.2 แหล่งอาหารที่มีคุณภาพ					
4.1.3 เป็นศูนย์กลางการค้า การลงทุน					
4.1.4 เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสะอาด					
4.1.5 เป็นเมืองน่าอยู่					
4.1.6 ประชาชนอยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.2 เป้าประสงค์ของการพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา					
4.2.1 อนุรักษ์มรดกโลกในเขตประวัติศาสตร์ ควบคู่กับการพัฒนา เสริมสร้างเศรษฐกิจแนวใหม่					
4.2.2 เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ					
4.2.3 สร้างรายได้ อาชีพ และคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชน					
4.3 ประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา					
4.3.1 รักษาและใช้ประโยชน์จากมรดกทางวัฒนธรรมในการเพิ่มพูน ค่าทางด้านการท่องเที่ยว					
4.3.2 อาศัยความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ ระบบชลประทานที่ดี และ เทคโนโลยีในการพัฒนาแหล่งอาหารที่มีคุณภาพ					
4.3.3 ใช้ศักยภาพของการเป็นศูนย์กลางการคมนาคมให้เอื้อ ประโยชน์ต่อการค้าการลงทุน และอุตสาหกรรม					
4.3.4 สร้างสภาพแวดล้อมของเมือง/ชุมชนให้น่าอยู่ และเอื้อต่อการ พัฒนา					
4.4 ยุทธศาสตร์					
4.4.1 พัฒนาการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว					
4.4.2 พัฒนาบุคลากร การบริการ การตลาด					
4.4.3 พัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น					
4.4.4 พัฒนาการผลิตและการแปรรูปอาหารคุณภาพ เพื่อสร้าง มูลค่าเพิ่ม					
4.5 กลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา					
4.5.1 ส่งเสริมให้ชุมชนจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเพื่อเกิดการ กระจายรายได้					
4.5.2 พัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด					
4.5.3 การสร้าง website เพื่อขยายการท่องเที่ยว					
4.5.4 จัดโครงการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ของจังหวัดด้านการ ท่องเที่ยว					
4.5.5 จัดอบรมการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานด้านสินค้าและ บริการเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว					
4.5.6 จัดสร้างและพัฒนาท่าเรือเพื่อการท่องเที่ยว					
4.5.7 พัฒนาสถานที่พัก เช่น โรงแรม โฮมสเตย์ ให้อยู่ในระดับที่ดี					
4.5.8 พัฒนาด้านสินค้า OTOP เพื่อสนองความต้องการของตลาด					
4.5.9 สร้างงานด้านธุรกิจขนาดเล็กและพัฒนาฝีมือแรงงาน					
4.5.10 พัฒนาและปรับปรุงสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ					
4.5.11 ปลูกจิตสำนึกด้านความรักธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.5.12 ฟื้นฟูและอนุรักษ์วิถีชีวิต ชนบธรรมเนียมประเพณี					
4.5.13 พัฒนามาตรฐานและคุณภาพสินค้าด้านต่าง ๆ					
4.5.14 เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน					

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนการในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

.....

.....

.....

2.ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือการพัฒนาการท่องเที่ยวการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา และบริเวณรอบนอก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....

.....

.....

.....

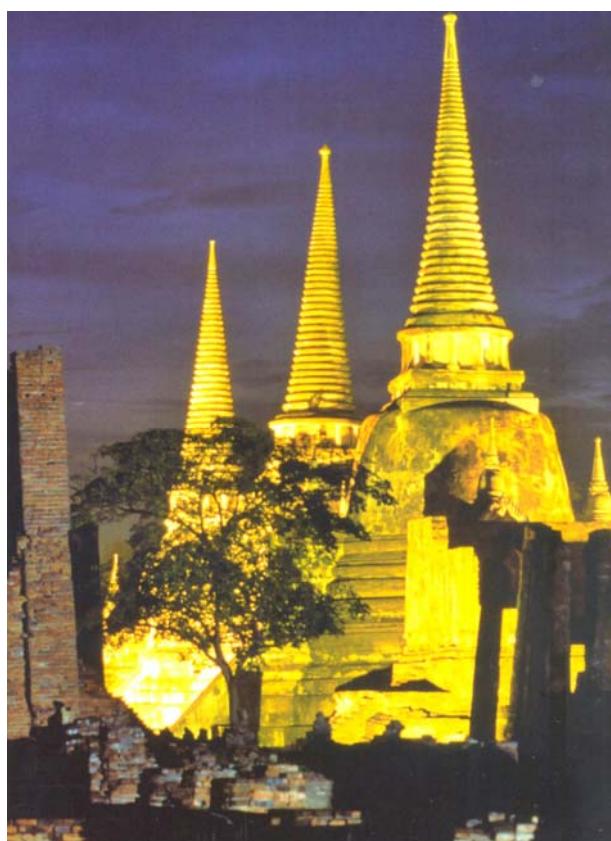
ขอขอบพระคุณในการตอบแบบสอบถาม

นายณัฐวุฒิ ไรจนทัต

ผู้วิจัย

ภาพสถานที่ท่องเที่ยวในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอกเกาะเมือง
พระนครศรีอยุธยา

สถานที่ท่องเที่ยวในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา

วัดพระศรีสรรเพชญ์

วัดมหาธาตุ

วัดราชบูรณะ

วัดพระราม

วิหารพระมงคลบพิตร

วัดโลกยสุธา

เจดีย์พระศรีสุริโยทัย

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยา

ปางช้างอยุธยาแลเพนียด

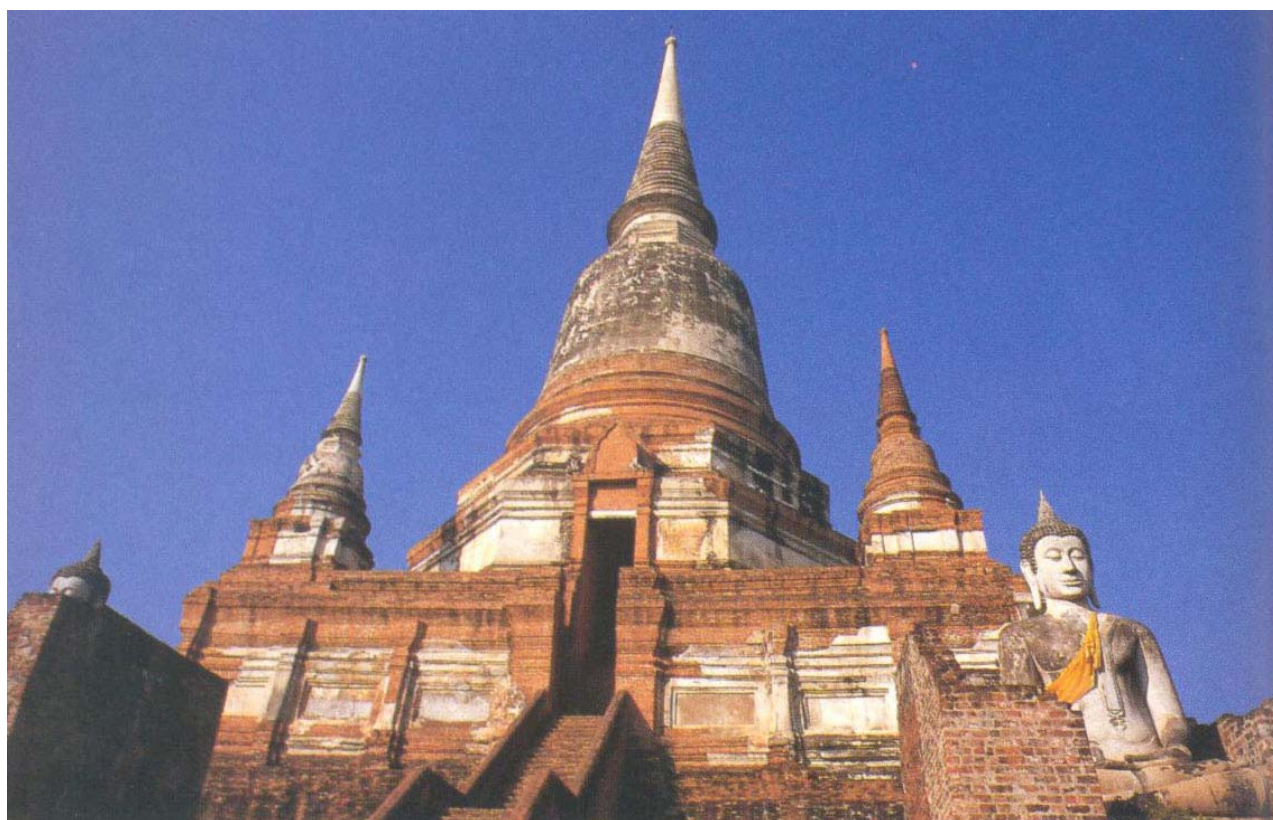
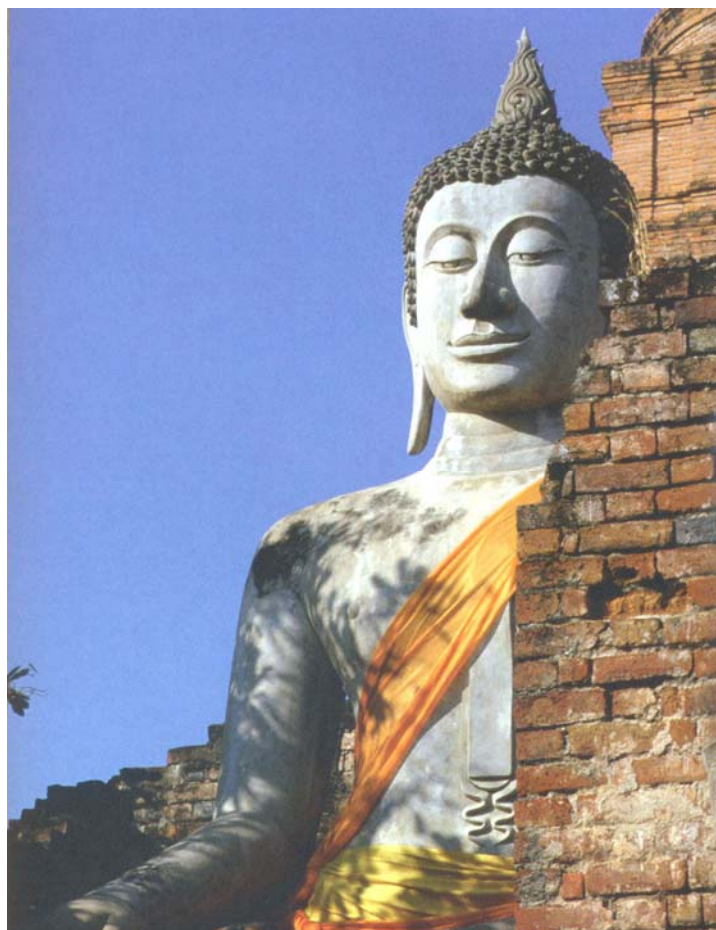
สถานที่ท่องเที่ยวบริเวณรอบนอกเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา

วัดไชยวัฒนาราม

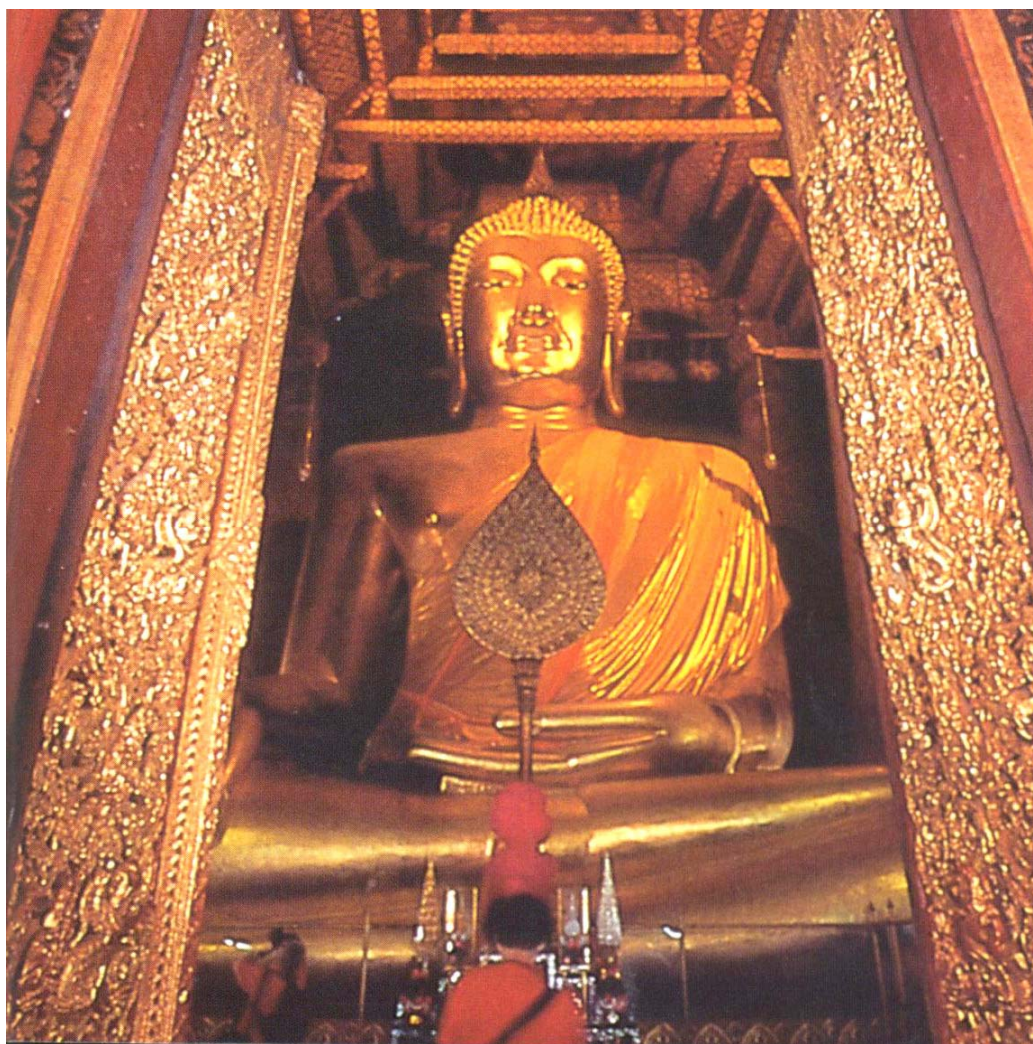
วัดหน้าพระเมรุ

วัดใหญ่ชัยมงคล

วัดพุทธไสสวรรย์

วัดพนัญเชิงวรวิหาร

วัดกษัตราธิราชวรวิหาร

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2550). สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2551, จาก <http://www.tourismthailand.org>

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นายณัฐวุฒิ ไรจนทัต
วันเดือนปีเกิด	24 พฤษภาคม 2516
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 99/293 หมู่บ้านเศรษฐสิริ ถนนเสรีไทย แขวงคันนายาว เขตคันนายาว กรุงเทพฯ
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ผู้จัดการฝ่ายปฏิบัติการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	บริษัท ดีทีแอนด์เอ็ม แทรเวล (ประเทศไทย) จำกัด
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2544	ประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2537	สาขาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (เกียรตินิยมอันดับ 1) สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี